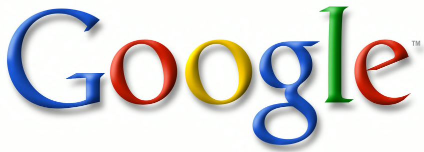
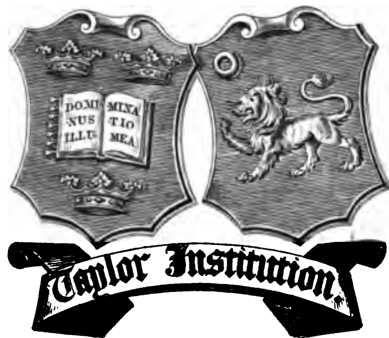
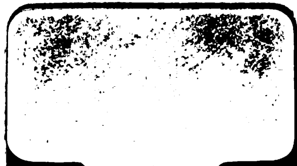

DOMI-NUS ILLU-MINA-TIO MEA
Taylor Institution

Kong
Olaf den Helliges Saga

udgiven

i

Oversættelse

af

det Kongelige

Nordiske Oldskrift-Selskab.

Første Deel.

Kiøbenhavn.
Trykt hos Andreas Seidelin,
Hof- og Universitets-Bogtrykker.
1831.

Til Læseren.

Efter sin Bestemmelse har det Kongelige Nordiske Oldskrift-Selskab fortsat Udgaven af det gamle Nordens historiske Sagaer, og i Aarene 1829 og 1830 udgivet det 4de og 5te Bind af Værket Fornmanna Sögur eller den islandske Grundskrift af Olaf den Helliges Saga, besørget fornemmeligen efter den Arnamagnæanske Membran Nr. 61 i Fol., samt af 8 kortere samme Tidsperiode omhandlende Fortællinger om Sveakæmpen Styrbjørn, om Roe, om Eymund, om Toke Tokesøn, om Endride og Erling, om Thoraren Nefjulfsøn, om Egil Hallsøn og Tofe Valgautsøn, om Raudulf og hans Sønner og endeligen Einar Skulesøns Kvad om Kong Olaf den Hellige, benævnt Geisli eller Ottaalen. Det 6te Bind er bestemt til at indeholde Magnus den Godes, Harald Haardraades og hans Sønners Sagaer, og det 7de Magnus Barfods og følgende Regenters indtil Magnus Erlingsøn; og denne Samling vil derefter fremdeles blive fortsat med Sagaerne om Norges paafølgende Konger.

Angaaende Bearbejdelsen af nærværende Oversættelse tillader Selskabet sig at meddele Følgende: Da Selskabets Secretair Prof. Rafn i Sommeren 1830 havde begyndt paa en Udgave af Grønlands historiske Mindesmærker, om hvis Bearbejdelse og Udgivelse han senere har forenet sig med Professor og Geheime-Archivar Finn Magnusen, og Øjeblikkets Tarv syntes at kræve, at dette Værk, som vil blive af betydeligt Omfang, snarest muligt maatte vorde udgivet, saa anmodede han, for at Udgivelsen af nærværende Skrift ikke derved skulde forsinkes, et andet af Selskabets Medlemmer om at paatage sig den prosaiske Deel af nærværende Olaf den Helliges Saga. Efterat Oversættelsen af den prosaiske Fortælling var fuldendt, er den derpaa, paa samme Maade som forhen, i Sammenhold med Grundtexten gjennemgaaet af Prof. Rask. Oversættelsen af de i Sagaen forekommende poetiske Stykker er forfattet af Prof. Rafn i Forening med Prof. Finn Magnusen.

Hvad Behandlingen af den prosaiske Deels Oversættelse angaaer er der ved denne fulgt de samme Grundsætninger som ved de forhen udgivne Oversættelser af de oldnordiske Sagaer. Den største Vanskelighed ligger her uden Tvivl i rettelig at træffe den gamle Fortællingsmaades Aand og Tone uden at blive utydelig for Nutids Læsere. Den gamle Maade at fortælle paa, der saa meget ligner den mundtlige Fortælling, synes ikke altid at stemme med Nutidens Smag; ikke desto mindre bør dog Oversættelsen af et Oldskrift være tro og saa

vidt muligt bevare den gamle Tone, og i Sproget, saavel i enkelte Udtryk som i hele Vendinger, lade denne være fremherskende. Paa den anden Side skal Oversættelsen ogsaa for Nutidens Læsere være klar og tydelig. Begge disse Formaal kunne vanskelig naaes i et Sprog som vort, der allerede er afveget saa meget fra sin oprindelige Beskaffenhed, og hvis Læsere for en stor Deel studse ved en Islandisme som en uhørt Ting, medens de daglig trives og forlystes aandelig vel ved de groveste Germanismer. Forældede Udtryk, om end nu ikke sædvanlige, troede Oversætteren ikke allene kunde, men burde beholdes, naar de kun ere forstaaelige nok, naar f. Ex. deres Sammensætning klart udtrykker Begrebet; Landsfolket og lignende Udtryk har han derfor anseet for gode og brugelige, om end ikke nu brugte Ord, thi hvo kan være i Tvivl om, at Landsfolket betyder Landets Folk, Folket i Landet, Indbyggerne. Nu aldeles gangbare danske Ord, men som ere hentede fra de sydlige Sprog og altfor aabenbar bære disses Præg, troede han derimod burde ikke forekomme, og han vilde ønske altid at kunne have undgaaet dem. Med Hensyn til Tonen i det Hele vare især de tvende Afveje at vogte sig for: enten at henfalde i en lav Tone, som kun ilde sømmede sig for gamle Nordens hæderlige Konger og ædelbaarne Mænd, eller, i den Tanke at behage Nutiden, at antage en moderne, stadselig Stiil, hvorved det Troskyldige og Hjertelige i den gamle Fortælling næsten ganske vilde forsvinde. I nærværende Saga findes endelig flere Stykker, hvis Holdning er noget forskjellig

fra det Svigeš; Oversætteren vilde vise, at dette ogsaa maatte kunne gjenkjendes i Oversættelsen. Endelig maa bemærkes, at der i Oversættelsen undertiden er afveget fra Grundskriften paa saadanne Steder, hvor dette fandtes aldeles nødvendigt, og den fornødne Kritik fordrede det.

Kjøbenhavn den 28de Januar 1831.

Fortale.

Are Præst Thorgilsøn hin Frode var den første Mand her i Landet [1], som paa nordisk Maal skrev historiske Beretninger, saavel gamle som nye; i Begyndelsen af sin Bog skrev han først om Islands Bebyggelse og Lovgivning, dernæst om Lovsigemændene, hvor længe hver forestod Lovsagnet, og antog han to Tidsrum, det første indtil Kristendommens Indførelse paa Island, det andet lige til sine Dage. Han tilføjede desuden mange andre Efterretninger, deels henhørende til de norske, danske og engelske Kongers Historie, deels de vigtigste Tildragelser, som her i Landet vare forefaldne; og holde vi alle hans Beretninger for særdeles troværdige, da han baade var en meget kyndig Mand, og saa gammel, at han var født Aaret efter Harald Sigurdsøns Fald. Han skrev, som han selv siger i de norske Kongers Historie, efter mundtlig Fortælling af Odd Kolsøn, en Sønnesøn af Hall fra Sida; men Odd havde igjen sin Fortælling fra

[1]) Island.

Thorgeir Afradskoll, en kyndig Mand, der var saa gammel, at han boede paa Nidenæs[1], den Gang Hakon Jarl hin Mægtige blev dræbt; paa selvsamme Sted gjorde Olaf Tryggvesøn det første Anlæg til en Kjøbstad, men Olaf den Hellige lod Kjøbstaden selv opbygge. Are kom i sit ottende Aar til Hall Thorarensøn i Høgedal, og var der i fjorten Aar. Hall var en højst kyndig og mindsom Mand; han kunde huske, at Præsten Thangbrand døbte ham, da han var tre Aar gammel, nemlig Aaret førend Kristendommen blev lovtagen paa Island. Are var tolv Aar gammel, da Bisskop Isleif døde. Hall gjorde hyppige Handelsrejser og stod i Forbindelse med Kong Olaf den Hellige, hvoraf han havde stor Forfremmelse, og blev nøje bekjendt med Kongens hele Rige. Da Bisskop Isleif døde, var forløbet fra Olaf Tryggvesøn firsindstyve Aar; men Hall døde ni Aar efter Bisskop Isleif, og havde da opnaaet en Alder af fire og halvfemsindstyve Aar; han havde i sit eet og tredifte Aar nedsat sig i Høgedal, og boede der i fire og tresindstyve Aar; saa skriver Are. Bisskop Isleifs Søn Teit blev opfostret hos Hall i Høgedal, og boede der siden; han oplærte Are Præst, og fortalte ham mange Begivenheder, som Are siden nedskrev. Desuden fik Are ogsaa meget at vide af Snorre Godes[2] Datter Thuride, der var meget kløgtig af sig, og kunde erindre sin Fader Snorre; denne var nær de fem og tredive Aar, da Kristendommen kom til Island, og døde eet Aar efter Kong Olafs Fald; det var derfor

---

[1]) eller Nidaros.

[2]) d. e. Offerpræsten.

ikke saa underligt, at han var nøje underrettet om mange gamle Tildragelser baade her og udenlands, da han havde hørt dem fortælle af gamle og kyndige Mænd, og besad selv en stærk Hukommelse og Videlyst. Jeg har her ladet skrive fra Begyndelsen af de Kongers Historie, som have regjeret i de nordiske Lande, og have talt den danske Tunge, og meddeelt Efterretninger om deres Familier, deels efter vel underrettede Mænds Fortællinger, deels efter gamle Kvad, og deels efter Slægtregistrene over Oldfædrene, til hvem Kongerne have regnet deres Herkomst. Skalden Thjodolf hin Frode, som nogle kalde den Hvinverske, digtede et Kvad om Kong Røgnvald, en Søn af Kong Olaf af Vestfold, hvilken Olaf var Broder til Halfdan Svarte, Harald Haarfagers Fader; i dette Kvad opregnes tredive af Røgnvalds Forfædre, deres Navne anføres, saavelsom deres Død, og gaaer dette Slægtregister lige op til Ingve-Frei, der af Hedningerne blev dyrket som Gud. Et andet Kvad digtede Eyvind Skaldespilder om Hakon Jarl Sigurdsøn hin Mægtige, hvis Forfædre han opregnede til Sæming, der holdes for at være en Søn af Ingve-Frei, Njords Søn; deri anføres ogsaa om enhver især deres Død og Gravsted. Den første Old var den, da alle Døde skulde brændes; men siden opkom Høialderen, i hvilken alle mægtige Mænd, efter deres Død, lagdes i Høi, Almuen derimod begroves i Jord, og Bautastene sattes efter dem til Amindelse. Men efter Harald Haarfagers Regjering i Norge veed man meget nøjagtigere og paalideligere at fortælle de norske Kongers Historie.

I hans Dage blev Island bebygget, og da var der megen Fart fra Norge til Island; hver Sommer udbredtes mange Fortællinger imellem disse Lande, hvilke siden erindredes og bevaredes ved at gaae fra Mund til Mund. Det tykkes mig dog det paalideligste og vissešte, som med klare Ord er sagt i Kvadene eller andet Skaldskab, der digtedes om Konger eller andre Høvdinger, saa at de selv hørte det, eller og i de Arvekvad, som Skaldene sang for deres Sønner. Thi de Ord, der staae i Kvadene, ere de selvsamme som der stod fra først af, naar de kvædes ret, skjønt den ene har siden lært dem af den anden, og deri lader sig intet forandre; men ved de Sagaer, som ere opbevarede ved Fortælling, kan det vel hænde sig, at ikke alle forstaae dem paa samme Maade, thi somme kunne efter nogen Tids Forløb ikke altid huske, hvad der blev fortalt, men Hukommelsen slaaer dem ofte feil, og Frasagnene blive da usikre. Det var mere end to hundrede og fire og tyve Aar efter Islands Bebyggelse, at man her begyndte at skrive Sagaer, men i saa lang Tid vilde Frasagnene ej kunne være bevarede, hvis der ikke havde været Kvad til, baade nye og gamle, ved hvilke man kunde vedligeholde Sagnet uforvansket. Saa have Historieforskerne før gjort, naar de vilde undersøge Sandheden, at de antoge for sandt de Mænds Ord, der selv saae Begivenheden og vare Øjenvidner dertil. Naar altsaa Skaldene vare med i Feldtslagene, da ere deres Vidnesbyrd aldeles paalidelige, og ligesaa hvad Skalden kvad for Høvdingerne selv, thi da torde han ikke fremføre saadanne Gjerninger, som Høvdingen selv og alle de, der hørte

derpaa, vidste, han ikke havde haft med at gjøre; det vilde have været Forhaanelse og ikke Roes. Nu ville vi fortælle de betydeligste Begivenheder, som tildroge sig i Kong Olaf den Helliges Levetid, baade hans Rejser og Regjering, og derhos noget om Aarsagerne til den Krig, Landshøvdingerne i Norge opvakte imod ham, og i hvilken han faldt paa Stiklestad. Vel veed jeg, at hvis denne Fortælling kommer udenlands, da ville mange mene, at jeg taler vel meget om Islændere; men dertil er Grunden, at det netop var Islændere, som have seet eller hørt disse Begivenheder, og som bragde Fortællingerne derom hid til Landet, og af dem have andre siden lært dem. Men for det meste skriver jeg dog efter hvad jeg finder i de Skaldes Kvad, som vare hos Kong Olaf.

Her begynder Kong Olaf den Helliges Saga.

Harald Haarfager var i lang Tid Konge over hele Norge; men før hans Tid vare der mange Smaakonger; nogle havde kun eet Fylke at raade over, andre noget mere. Alle disse berøvede Kong Harald deres Magt; somme faldt, somme flygtede fra Landet for ham, men somme gave Slip paa Kongedømmet, saa at ikke nogen kom til at bære Kongenavn, uden han allene; derimod satte han en Jarl over hvert Fylke til at styre Landet og dømme i Retten. Kong Harald havde mange Koner og mange Børn; han havde tyve Sønner eller flere, som alle vare drabelige Mænd; gjævt Mødrene havde de, og mange af dem opfostredes hos deres Mødrenefrænder. De ældste vare: Guttorm, Halfdan og Erik Blodøxe; dennes Moder var Ragnhild, en Datter af Kong Erik af Danmark, og han blev opfostret hos Thorer Herse i Fjordene. Følgende Haralds Sønner havde Moder sammen: Guttorm, Harek og Gudrød; deres Moder var Gyda, en Datter af Kong Erik i Hørdeland, hos hvem de ogsaa bleve opfødte i deres Barndom. Halfdan Hvide og Halfdan Svarte vare Tvillinge-Sønner af Æsa, en Datter af Hakon Grjotgardsøn Lade-Jarl; de havde

endnu en tredie Broder Sigurd; de opfostredes i Throndhjem. Af disse Brødre var Halfdan Svarte den anseeligste. Endnu et andet Kuld vare Olaf, Bjørn og Sigtryg, som nogle kalde Tryggve, samt Frode og Thorgils; deres Moder Hilde eller Svanhild var en Datter af Eisteen Jarl af Hedemarken; Kong Harald gjorde Eisteen til Jarl over Hedemarken og Vestfold, og gav ham disse sine Sønner til Opfostring. Sigurd Rise og Halfdan Højbeen, Gudrød Ljome og Røgnvald Rettilbeen vare Sønner af Snefrid hin Finske. Moder til Dag, Ring og Røgnvald Rykkel var Alfhild, en Datter af Ring Dagsøn af Ringerige; de opfostredes i Oplandene. Kong Haralds Døttre vare Ingegerd og Olufa Aarbod, samt Ingeborg, som Halfdan Jarl ægtede; deres Børn vare en Søn og en Datter, ved Navn Grimhild, som var gift med Finn hin Skjalge, og deres Børn vare igjen Eyvind Skaldespilder, Njal og Sigurd; Njals Datter hed Thora, men hans Moder var Astrid, en Datter af den svenske Konge Stenkel. Kong Haralds Datter Olufa blev gift med Thorer den Tause; deres Datter Bergljot var Moder til Hakon Jarl den Mægtige. Kong Harald giftede sine Døttre indenlands med sine Jarler. Kong Harald var overmaade stor og stærk, og den skjønneste Mand man kunde see, og i alting den dygtigste; disse Egenskaber vare saa gjængse i hans Æt, at de have vedligeholdt sig i hans Slægt, saavidt som end levende Mænds Minde kan gaae. Han holdt mange Feldtslage indenlands, og bemægtigede sig saa fuldkommen hele Norge, at han tilsidst besad al Odel, baade Bygder og Sæter, Øer og Skovlande og alle

Ødemarker i det hele Rige, saa at alle Indbyggerne vare hans Fæstere og Landboer. Han blev Konge, da han var ti Aar gammel, og regjerede i halvfierdsindstyve Aar; men i hans tresindstyvende Aar vare hans Sønner deels voxne deels døde; de viste meget Overmod mod Undersaatterne, og levede indbyrdes i Ufred; de forjoge Kongens Jarler fra Provinserne, eller dræbte dem. Kong Harald lod derfor stævne folkerigt Thing øster i Landet, og indbød alle Oplændinger did til Møde; han gav da Love, og tillagde alle sine Sønner Kongenavn, og forordnede, at af hans Ætmænd skulde alle arve Rige og Kongenavn efter deres Fader, men kun Jarlsnavn den, som var af hans Æt paa Kvindesiden. Han skiftede tillige Landet imellem sine Sønner saaledes, at han gav Vingulmark, Rommerige og Vestfold til sine Sønner Olaf, Bjørn, Frode, Sigurd og Thorgils; men Hedemarken og Gudbrandsdale gav han Dag, Røgnvald og Ragnar; Snefrids Sønner gav han Ringerige, Thotn, Hadeland og tilhørende Landstrækninger; sin Søn Guttorm satte han til Landværn ved Landets østlige Grændse, og gav ham Bestyrelsen af Landet fra Elven[1] til Svinesund og Ranrige. Erik blev hos sin Fader, thi denne Søn elskede og agtede han mest af alle sine Sønner. Halogeland og hele Nordmøre og Romsdal gav han Halfdan Svarte til Bestyrelse, og Halfdan Hvide satte han over Throndhjem. Disse sine Sønner gav han, hver i sit Fylke, det halve af alle Indkomster lige med sig, og forordnede tillige, at de skulde sidde i Højsædet et Trin højere end Jarlerne, men et Trin lavere

[1]) d. e. Gøtelven.

end han selv; men efter hans Død attraaede hver af Sønnerne hans Sæde, men han selv tiltænkte Erik det; Thrønderne derimod vilde unde Halfdan Svarte det, og Vigverjerne undte paa deres Side dem bedst Riget, som allerede levede iblandt dem. Heraf kom stor Splid imellem Brødrene, som alle tyktes, de havde for lidet at regjere over. For det meste vare de paa Vikingstoge, hvorom man har flere Fortællinger, indtil Halfdan Hvide faldt i England, Halfdan Høj-been paa Ørkenøerne, Frode og Thorgils tilsatte Livet i Dublin i Irland, og Guttorm blev fældet i Elve-kvislerne af Sølve-Klove, hvorpaa Olaf efter hans Død overtog den Deel af Riget. Erik Blodøxe, som ansaae sig for sine Brødres Overmand, var ligeledes ofte paa Krigstoge; han var gift med Gunhild Kongemoder. Rognvald Rettilbeen, som herskede over Hadeland, forfaldt til Trolddom og blev en Seid-mand. Men da Kong Harald var en Hader af alle Seidmænd, og der paa Hørdeland var en saadan, ved Navn Vitgeir, saa sendte han ham Bud og Befaling at ophøre med al Seid, hvortil Vitgeir svarede:

Det er ingen Under,
At vi hexe,
Staaderes Børn
Og Kærlingers,
Naar Trolddom Røgnvald
Rettilbeen øver,
Haralds berømte Søn
Paa Hadeland.

Saasnart Harald erfarede dette, drog Erik Blodøxe efter hans Befaling til Oplandene; Erik kom til Ha-

deland, og indebrændte der sin Broder med firsindstyve Seidmænd, en Gjerning som højligen blev rost. Gudrød Ljome druknede udenfor Jæderen i Norge.

2. Bjørn, som raadte for Vigen og Vestfold, drog ikke synderlig paa Krigstoge, men opholdt sig meget i Tønsberg, som den Gang var en stor Kjøbstad; hans Brødre kaldte ham Kjøbmanden. Han var en forstandig, sagtmodig Mand, og vel skikket til Høvding; han var godt gift, og fik en Søn, som hed Gudrød. Erik Blodøxe kom en Sommer med mange Skibsfolk fra eet af sine Søtoge til Bjørn, og forlangte den Skat og Skyld, som tilkom Kong Harald af Vestfold; men Bjørn plejede forhen enten selv at bringe sin Fader Skatterne eller at sende sine Mænd dermed, og vilde nu ogsaa gjøre saaledes denne Gang, og intet udrede til Erik. Denne yttrede at han behøvede baade Levnetsmidler, Telte og Drikkevarer. Begge Brødrene kom derover i heftig Trætte, men ikke desmindre erholdt Erik intet; han forlod derfor Byen, men kom tilbage om Natten, overfaldt Bjørn og fældede ham og mange af hans Mænd; derpaa plyndrede han, og drog saa videre nordpaa. Denne Gjerning mishagede højlig Vigverjerne, saa at Erik der tildrog sig megen Uvillie; ogsaa gik Ordet, at Olaf, naar han saae sin Lejlighed dertil, vilde hævne Bjørn, sin Broder.

3. Næste Vinter drog Erik til Throndhjem, og var til Gjæstebud paa Sølve. Halfdan Svarte, som spurgte dette, drog strax derhen med en Hær, og satte Ild paa Gaarden, hvor Erik og hans Følge vare; Erik, som sov ude i en Skemme eller Udhuus, undkom

med fem Mænd til Skoven, men Halfdan brændte Gaarden med alt hvad deri var. Da Erik nu bragde Efterretningen herom til sin Fader, Kong Harald, blev denne meget forbittret, samlede strax Folk, og drog imod Thranderne. Da Halfdan Svarte spurgte det, udbød han ligeledes Skibe og Folk, fik en stor Hær samlet, og lagde ud til Stad indenfor Thorsbjerg. Kong Harald laae da med sine Folk ude ved Reinsura, og der begyndtes Underhandlinger imellem dem. Der var den Gang i Halfdan Svartes Hær en Mand, ved Navn Guttorm Sindre, en gjæv og ætstor Mand, som forhen havde været hos Kong Harald, og var begges fortrolige Ven; han var ogsaa en god Skald, og havde digtet en Sang om hver af dem; da de bøde ham Løn derfor, havde han afslaaet den, men i dets Sted forlangt, at de skulde tilstaae ham en Bøn, naar han engang vilde gjøre en saadan, og dette havde de lovet ham. Denne Mand drog nu med Fredsforslag imellem dem, og bad dem nu om den Bøn, at de skulde slutte Fred; og saa megen Agtelse bare de begge for ham, at de efter hans Bøn forligede sig. Da derhos mange andre gjæve og velsindede Mænd talte denne Sag tilligemed ham, saa blev Freden sluttet paa de Vilkaar, at Halfdan skulde beholde sit hele Rige, men lade sin Broder Erik være i Fred, saavelsom denne ham. Efter denne Fortælling digtede Skaldmøen Jorun nogle Strofer i Digtet Sendebid:

Harald Haarfagers raske
Fremfærd Halfdan spurgte,
Skummel syntes Helten
Saadan Færd at være.

4. Harald Haarfager avlede i sin Alderdom en Søn, ved Navn Hakon; Moderen Thora Mosterstang, var fra Moster i Sydhørdeland, en velvoxen og fager Kvinde, af anseelig Slægt, hun var nemlig af Hørde-Kaares Familie, men ansaaes ikke desmindre for Kongens Trælkvinde; thi den Gang bleve mange Kongen undergivne, som vare af høi Æt, baade Mænd og Kvinder. Kong Haralds andre Sønner foragtede Hakon, og kaldte ham Mosterstangsøn. Denne sin Søn sendte Kong Harald til Opfostring hos Kong Adelsteen i England, hvor han ogsaa bleb opdragen; han lignede blandt alle sine Brødre Faderen mest, og overgik dem i alle Slags Idrætter.

5. Efter Bjørn Kjøbmands Fald tog hans Broder Olaf Bestyrelsen over Vestfold, og opfostrede hos sig Bjørns Søn Gudrød. Olafs egen Søn Tryggve og Gudrød vare Fostbrødre, og begge haabefulde Ynglinger og vel øvede i Legemsfærdigheder; Tryggve overgik alle i Størrelse og Styrke. Da Kong Harald var bleven firsindstyve Aar gammel, syntes han ej mere at have den nødvendige Rørighed til ideligt at drage igjennem Landet og forestaae Regjeringssagerne; han ledte da sin Søn Erik til Høisædet, og gav ham Kongenavn og Herredømmet over det hele Rige. Neppe erfarede Halfdan Svarte dette, førend ogsaa han satte sig i Høisædet, og tog hele Throndhjem under sig, hvori alle Thronderne vare enige med ham. Da valgte ogsaa Vigverjerne Olaf til Konge over hele Vigen, saa at han herskede over denne Deel af Riget. Alt dette mishagede Erik saare. Efter to Aars Forløb døde Halfdan Svarte pludselig paa et Gjæstebud inde i

Throndhjem, og der gik da det Sagn, at Gunhild Kongemoder havde underkjøbt en Kvinde til at give ham Banedrik. Derefter toge Thrønderne Sigurd til Konge; men næste Aar døde Harald Haarfager, og blev højlagt ved Højesund.

6. Om Vinteren efter tog Erik Landskyld af den midterste Deel af Landet; men om Vaaren opbød han stor Leding, og vendte sig først mod Vigen, hvorhen han havde god Bør; baade Vigverjer og Thrønder samlede ligeledes vidt og bredt Folk. Kong Sigurd drog Landvejen sin Broder Olaf imøde, og de samledes i Tønsberg. Erik fik saa fortræffelig Bør, at han kunde sejle baade Nat og Dag, og ingen fik Nys om hans Rejse, før han kom til Tønsberg. Sigurd og Olaf droge derpaa ud af Byen til en Bakke mod Østen, og fylkede der deres Folk. Da Erik havde en langt større Hær, vandt han Sejer, men Sigurd og Olaf faldt begge, og bleve højlagte der hvor de faldt. Tryggve og Gudrød flygtede til Oplandene. Erik underlagde sig nu Landet, og hele Vigen, og opholdt sig her en stor Deel af Sommeren.

7. Denne Sommer kom Hakon Adelsteensfostre fra England; først drog han til Sigurd Lade-Jarl i Throndhjem, som den Gang var een af Norges viseste Mænd; her blev han vel modtagen, indgik nøje Forening med Sigurd, og lovede denne betydelig Udvidelse af hans Magt, hvis det lykkedes ham at blive Konge over Norge. De stævnede da talrigt Thing, paa hvilket Sigurd talte til Hakons Fordeel, og foreslog Bønderne at tage ham til Konge. Derefter stod Hakon selv op, og somme sagde da, at det var Harald Haar-

fager, som var kommen der, og anden Gang var bleven ung. Hakon begyndte sin Tale med, at han bad Bønderne give sig Kongenavn, og med Raad og Daad at staae ham bi i at hævde Kongedømmet; men derimod lovede han at gjøre dem odelbaarne, og at give dem tilbage som Odel den Jord de boede paa. Denne hans Tale vandt lydeligt Bifald, saa at Bondealmuen raabte højt, og sagde, de vilde tage ham til Konge. Det skete da ogsaa, at Thrønderne toge ham til Konge over hele Landet, hvorefter Hakon drog igjennem Landet og antog Hirdmænd. Disse Tidender spurgtes nu i Oplandene, at Thrønderne havde taget sig en Konge, der i alle Dele var som Harald Haarfager, kun med den Forskjel, at Harald havde bragt alle Mænd der i Landet i Trældom, men denne Hakon vilde hver Mand vel, og lovede at give Bønderne al deres Odel, som Harald havde frataget dem. Ved denne Tidende bleve alle glade, den ene fortalte den anden det, og det fløj som en Ild gjennem Senegræs til Landets yderste Grændse. Mange droge selv fra Oplandene, for at opsøge Kong Hakon, andre sendte Mænd til ham eller Bud, at de vilde være hans Mænd.

8. Kong Hakon drog i Begyndelsen af Vinteren til Oplandene, og stævnede der Thing; der strømmede til alle, som komme kunde; han blev da paa alle Thingene tagen til Konge. Derfra drog han videre mod Østen til Vigen, hvor hans Brodersønner Tryggve og Gudrød og mange andre kom til ham, og opregnede al den Harm og Fortred, de tyktes at have lidt af hans Broder Erik. Kong Erik blev stedse mere og mere forhadt, jo kjærere alle fik Hakon, og jo meer

Mod de fik til at sige deres Hjertens Mening. Kong Hakon gav sine Frænder Tryggve og Gudrød Kongenavn og de Landskaber, som Harald Haarfager havde givet deres Fædre; Tryggve gav han Ranrige og Vingulmark, men Gudrød Westfold; og saasom de vare unge, satte han forstandige Mænd til at forestaae Landet med dem; han gav dem ogsaa disse Landstrækninger med samme Vilkaar, som Harald Haarfager havde tilstaaet sine Sønner, nemlig at de skulde have Halvdelen af al Skat og Skyld. Om Vaaren drog Kong Hakon til Throndhjem, og opbød en stor Hær af Throndhjem; Wigverjerne kom ligeledes fra Østen med en stor Hær. Erik derimod samlede Krigsfolk i Midten af Landet, men fik kun en ringe Magt, da mange af Landets mægtige Mænd forlode ham og droge til Hakon; da han derfor fandt sig for svag til at gjøre denne Modstand, seilede han med alle dem, som vilde følge ham, vester over Havet, først til Ørkenøerne, hvor meget Folk samlede sig til ham, og derpaa til England, hvor han foer frem med Hærskjold. Kong Adelsteen af England sendte Bud til Kong Erik, og tilbød ham en Landstrækning til Leen i sit Rige, hvorved han vilde tilveiebringe Fred imellem Brødrene Hakon og Erik. Denne var da, saalænge han levede, Konge over Northumberland, thi det var det Rige, som Kong Adelsteen overdrog ham; det holdes for at være en Femtedeel af England. Erik faldt i Vesterviking. Erik og Gunhild havde mange Børn: Sønnerne Gamle og Sigurd Slefa, Harald Graafeld, Erling og Guttorm, og en Datter Ragnhild, som var gift med Thorfinn.

9. Kong Hakon regjerede over Norge i syv og tyve Aar; og var hans Regjering saa lykkelig, at Landets Indbyggere aldrig have tabt den af Minde; da vare der gode Aaringer i Norge paa alle Slags, baade paa Søen og paa Landet, og en saa velsignet Fred, at den ene ikke skadede den andens Gods, og ingen gjorde den anden nogen Overlast. Kong Hakon overgik alle i Munterhed, Veltalenhed og Ligefremhed; han var derhos saare indsigtsfuld, og lagde megen Vind paa Lovgivning; han gav først Gulethingsloven, og lagde Grunden til Heidsivjaloven, men før den Tid havde hver Konge sine Love, og det var ikke langt fra, at hvert Fylke havde sin. Kong Hakon gav sin Svoger Sigurd Jarl Bestyrelsen over hele Throndhjem, saaledes som han før havde haft, og hans Fader for ham i Harald Haarfagers Dage. En Gang da Kong Hakon var til Gjæstebud paa Lade hos sin Svoger Sigurd, fødte dennes Kone Bergljot, som var Kong Hakons Søsterdatter, første Julenat en Søn, som Kongen øste Vand over og gav sit Navn; Drengen voxte der op, og blev gjæv og mægtig, og fik siden Tilnavn af Lade-Jarl, og blev den snildeste Mand, der har været her i de nordiske Lande. Paa Kong Hakons Tid kom Erik Blodøxes Sønner til Norge, hvor de vilde tiltvinge sig Herredømmet, og holdt flere Slag mod Kong Hakon, der dog stedse vandt Sejer; i eet af disse Feldtslag faldt Gamle Eriksøn. Det sidste Slag holdtes i Hørdeland paa Fitja paa Øen Stord; ogsaa her vandt Hakon Sejer, men blev saaret, og døde paa Hakonshella, hvor han ogsaa var kommen til Verden; han er høilagt paa Sæheim.

10. Eriks Sønner underlagde sig derpaa det hele Land, og lovede at holde Indbyggerne ved de Love, som Kong Hakon havde givet; de tilstode ogsaa Høvdingerne de samme Titler og andre Fortrin, som de havde haft under Kong Hakon; men da de havde faaet fast Fod i Riget, fandt de, at Sigurd Jarl i Throndhjem havde større Magt, end billigt. Sigurd Jarl havde en yngre Broder Grjotgard, som var mindre anseet end Broderen; ham ophidsede Erikssønnerne til at dræbe deres Broder Sigurd, gave ham Understøttelse dertil, og det er de Flestes Sagn, at een af Brødrene selv var med paa denne Færd. De fore nemlig ind i Throndhjem til Gaarden Ugla, kom der om Natten, omringede Gaarden, og indebrændte Sigurd med mange Mænd, hvorpaa de atter vendte tilbage; dette skete, efter hvad Are Præst Thorgilssøn hin Frode har berettet, to Aar efter Kong Hakons Fald. Da var Hakon Sigurdsøn fem og tyve Aar gammel, og saavel ved Frænder som høj Fødsel i megen Anseelse, saameget mere som hans Fader Sigurd var vel lidt af Folket; Hakon fik derfor, da alle Thrønderne forenede sig med ham, en saadan Magt samlet, at han kunde værge Landet imod Erikssønnerne, saa at ingen af dem vovede at komme indenfor Throndhjemsfjordens Munding; begges Venner søgte da at mægle Fred imellem dem, hvilken ogsaa ved gode Mænds Forestillinger kom saaledes i Stand, at Hakon skulde have det samme Herredømme i Throndhjem, som hans Fader Sigurd Jarl havde haft, og være Jarl, men Grjotgard og de flere, som Jarlen vilde angive, skulde fare fredløse bort fra Norge. Imellem Hakon og Gunhild her-

skede stundum meget Venskab, men stundum brugte de alleslags Kunster imod hinanden. Hakon Jarl drog i adskillige Sommere paa Krigstoge i Østerveg; da dræbte han sin Frænde Grjotgard, to Jarlesønner og mange andre Mænd, som havde været med at dræbe hans Fader Sigurd Jarl. Han drog siden til Danekongen Harald Gormsøn, og sluttede Venskab med ham, og derefter tilbage til sit Rige i Norge, hvor han snart viste sig som en mægtig og snild Mand.

11. Kong Tryggve Olafsøn, som var en mægtig og gjæv Mand, fandt Vigverjerne bedst skikket til som Konge at styre hele Landet; han var gift med Astrid, Erik Bjodeskalles Datter. Hos sin Frænde Tryggve opholdt sig Bjørns Søn Gudrød, ligeledes en gjæv Mand, der gjorde et godt og anseeligt Giftermaal; hans Søn Harald blev til Opfostring sendt op til Grenmark til Roe hin Hvide; dennes Søn Rane hin Vidførle og Harald vare næsten af selvsamme Alder og Fostbrødre. En Sommer da Hakon Jarl kom fra Danmark, havde han en Sammenkomst med Kong Tryggve og Kong Gudrød, med hvilke han længe holdt hemmelige Raadslagninger, hvorpaa han drog hjem. Dette fik Gunhild og hendes Sønner at vide, og havde de Mistanke om, at der var opspundet et forræderst Anslag imod dem. Næste Vaar gjorde Gunhilds Sønner Harald Graafeld og Gudrød sig færdige til at drage paa Krigstog, og fore hver for sig, thi det skulde lade, som de vare meget vrede paa hinanden og uenige; da de nu kom i Vigen, da sejlede Gudrød længer frem over Folden, men Harald drog til Tønsberg, hvor

Gudrød Bjørnsøn opholdt sig noget oppe i Landet; did foer Harald og omringede Huset og satte Ild paa, men Gudrød og hans Mænd gik ud, og han faldt der med mange af sine Folk. Samme Gang dræbte ogsaa Gudrød Kong Tryggve øster ved Veggene ved et svigefuldt Overfald; dette skete sex Aar efter Sigurd Jarls Fald. Derpaa underlagde Gunhilds Sønner sig det hele Land, og toge mange andre, endogsaa store Høvdinger, af Live, men nogle rømte Landet for dem. Kong Harald Gudrødsøn, kaldet hin Grænske, flyede først, tilligemed sin Fostbroder Rane, til Oplandene, og opholdt sig der længe hos sine Frænder. Imidlertid søgte Eriks Sønner overalt efter de Mænd, som havde Sag med dem, og især dem, af hvem nogen Opstand var at befrygte; Haralds Frænder og Venner raadte ham derfor, at han skulde begive sig ud af Landet. Harald Grænske rejste da til Sverrig, og søgte her at komme an, og forbandt sig med andre Mænd, som droge paa Søtoge for at samle Gods; han var en i alle Maader dygtig Mand. Der var en Mand i Sverrig, ved Navn Toste, blandt alle dem, som ej havde Værdighedsnavn, den mægtigste og gjæveste der i Landet; han var en stor Hærmand, og opholdt sig meget paa Krigstoge; man kaldte ham Skøglar-Toste; med ham gav Kong Harald Grænske sig i Selskab. Om Sommeren fore de i Viking, og Harald blev da vel anseet af alle; Vinteren efter var han ligeledes hos Toste, hvis Datter Sigrid var ung, smuk og derhos en meget ferm Kvinde; i fem Vintre var han hos Toste.

12. Eriks Sønner besade Mod og mange Færdigheder, men vare tillige grusomme og ustaaensomme ved alle Lejligheder; under deres Regjering herskede idelig Uaar i Norge baade paa Land og Sø, saa der var megen Hungersnød over hele Landet; tilsidst taalte de anseelige Mænd ikke længer denne trykkende Forfatning. Thord Hørdekaares Søn, Klypp Herse, dræbte Kong Sigurd Slefa; Bønderne dræbte Kong Erling. Hakon Jarl sad imidlertid, tryg ved Bøndernes Tillid, i Throndhjem; stundum var han ogsaa i Danmark hos Kong Harald Gormsøn, og stundum hærgede han i Østerviking; der traf han Guldharald, saa at de om Høsten droge sammen til Danmark, og tilbragde der Høsten og Vinteren hos Dankongen; samme Vinter oplagde de Svig imod Kong Harald Graafeld. Kong Harald Gormsøn sendte nemlig Bud til sin Navne Kong Harald Eriksøn Graafeld, og bød ham til sig; men da denne kom til Hals ved Limfjorden, da mødte Guldharald, som havde større Magt med sig, der sin Navne og slogs med ham; der faldt Kong Harald Eriksøn Graafeld. Kort efter kom Hakon Jarl dertil, angreb Guldharald, tog ham til Fange og lod ham hænge i en Galge. Kong Harald Gormsøn drog samme Sommer til Norge med syv hundrede Skibe, og med ham fulgte Hakon Jarl, Harald Grænske og adskillige andre Mænd, som for Eriks Sønner havde maattet flygte fra Norge fra Odel og Ejendomme. Da Kong Harald kom til Tunsberg i Norge, gik Landsfolket ham til Haande, og der strømmede mange Krigere til ham. Alt hvad der herved tilfaldt ham af Norge, gav han Hakon Jarl at bestyre; det var Rogeland, Hør-

deland, Sogn, Firdafylke, Sundmøre, Romsdal, Nordmøre; disse syv Fylker overdrog han Hakon Jarl paa samme Vilkaar som Harald Haarfager havde givet sine Sønner, men tillige skulde Hakon besidde alle Kongsgaardene i Throndhjem og Landskylden, og naar han værgede Landet for Ufred, skulde han ogsaa nyde Kongeindtægterne. Sin Navne Harald Grænske gav han Vingulmark og Vestfold og Agder lige til Lindesnæs, samt Kongenavn; alle disse Landstrækninger overdrog han ham aldeles, som hans Frænder før havde haft dem; Harald Grænske var den Gang atten Aar gammel, og blev siden en berømt Mand. Hakon Jarl drog med sin Hær langs med Landet nordpaa; da Gunhild og hendes Sønner spurgte dette, havde de kun faa Krigsfolk, og grebe derfor til samme Raad, som Erik før havde valgt, at seile vester over Havet til Orkenøerne. Hakon Jarl underlagde sig derpaa det hele Land og regjerede det længe, skjønt Gunhilds Sønner bestandig hærgede paa Norge, og holdt flere Slag med ham; Jarlen hævede alle Skatter, som tilkom Danekongen, og sendte derfor denne stundum Høge eller Heste eller noget af Skatten, men stundum intet, indtil Danekongen besværede sig derover, og tilsidst blev saa vred, at han drog med sin Hær til Norge og øvede der meget Hærværk; derpaa viste Jarlen ham ingen Lydighed mere. Kong Harald Grænske holdt derimod sine Forpligtelser mod Danekongen, og med Jarlen vedligeholdt han ligeledes Venskabet, saalænge han levede; han blev gift med en gjæv Mand Gudbrand Kulas Datter Asta.

13. Ved den Tid da Kong Harald tilvendte sig

Herredømme i Norge, regjerede Erik Emundsøn i Upsal i Sverrig; han døde næsten hundrede Aar gammel. Derpaa bleve hans Sønner Konger i Sverrig, Olaf, Styrbjørns Fader, og Erik hin Seiersælle, som regjerede længe; i sin Alderdom ægtede denne Skøglar-Tostes Datter Sigrid Storraade; deres Søn var Olaf Svenske, som var Konge i Sverrig efter sin Fader Erik. Erik Sveakonning døde i Begyndelsen af Hakon Jarls Regjering; da opholdt Dronning Sigrid sig paa sine Gaarde, hvoraf hun havde mange og store; hun besad megen Forstand og særdeles Kløgt til at forudsee det Tilkommende.

14. Kong Harald drog en Sommer paa Krigstog i Østerveg at samle sig Gods; han kom til Sverrig; næppe erfarede hans Faster Sigrid det, før hun bød ham til Gjæstebud; han drog derhen med et stort Følge; der var god Beværtning; Kongen og Dronningen sade i Høisædet og drak sammen om Aftenen; og da Kongen gik til Sengs, fandt han Sengen vel tjeldet med Peld[1] og opredt paa det prægtigste; der vare kun faa i dette Herberge. Da Kongen nu var afklædt og kommen i Seng, kom Dronningen selv derhen, og skjænkede for ham, og overtalte ham til at drikke og viste sig særdeles venlig imod ham; Kongen var skikkelig drukken, og saa vare de begge; da faldt Kongen endelig i Søvn, og Dronningen gik bort, for ligeledes at gaae til Hvile. Næste Morgen var Gjæstebudet igjen anrettet paa det kosteligste; men det gik da, som tit skeer, naar nogen har drukket stærkt, at han næste Dag vogter sig for at drikke mere, end han kan bære;

[1]) d. e. et Slags fiint Tøi.

Dronningen var endnu særdeles munter, og sagde til Kongen, at hun ansaae sine Ejendomme i Sverrig for ikke ringere, end hans Kongedømme i Norge. Ved disse Samtaler tabte Kongen sin Munterhed, talte kun lidet, lavede sig derpaa til at rejse bort, og var mismodig; men Dronningen var bestandig munter og gav ham store Foræringer ved Bortrejsen. Kong Harald rejste nu om Hösten til Norge, og var hjemme om Vinteren, og meget fortrædelig; men Sommeren efter drog han med sine Folk til Österveg, sejlede til Sverrig og lod Dronning Sigrid vide, at han önskede at tale med hende; hun red da ned til ham, og de taltes meget ved. Kongen kom snart frem med sit Andragende, om hun vilde gifte sig med ham, men hun meente, det var kun hans Spög; du er jo, sagde hun, allerede saa vel gift, som du nogensinde kan önske dig. Han svarede, at Asta var en god og gjæv Kone, men hun var dog ikke af saa anseelig Slægt, som han. „Kan skee," siger hun, „at hun ei er af saa anseelig Slægt; ikke desmindre tænker jeg at i hende ligger baade din og hendes Held og Lykke." Kun lidet mere taltes de ved, för Dronningen red bort. Kong Harald blev meget ilde tilfreds over alt dette, og besluttede siden, hvormeget end mange af hans Mænd fraraadede det, at ride op i Landet til Dronningen, og kom med sit Fölge til det Sted, hvor denne boede. Samme Aften kom der ogsaa en anden Konge, nemlig Wisiwald fra Garderige. For begge Kongerne var der indrettet en stor og gammeldags Stue, hvis hele Boned passede dertil; om Aftenen blev dem givet saa stærk Drik, at alle bleve overstadig drukne, og alle Vagterne faldt i

Søon, saavel indenfor som udenfor. Den samme Nat lod Dronning Sigrid dem anfalde, baade med Ild og Vaaben, saa at Stuen og alle, som vare derinde, bleve opbrændte, og de, som kom ud, bleve dræbte. Hvorpaa Dronning Sigrid sagde, at saaledes skulde hun nok gjøre Smaakongerne kjede af, at drage fra andre Lande for at beile til hende.

15. Foregaaende Vinter havde Hakon Jarl holdt Slag med Jomsvikingerne i Hjørungevog. Da Kong Harald red op i Landet, var Rane bleven tilbage ved Skibene, og var sat til at befale de Folk, som vare blevne tilbage paa Flaaden. Da de nu hørte, at Kong Harald var tagen af Dage, skyndte de sig bort, og vendte tilbage til Norge, og fortalte denne Tildragelse. Rane drog strax til Asta, fortalte hende hvad der var forefaldet paa denne deres Reise, samt i hvilken Hensigt Kong Harald var dragen til Dronning Sigrid. Asta begav sig strax til Oplandene, hvor hendes Fader modtog hende vel; men begge vare de meget vrede paa Kong Harald, fordi han havde haft i Sinde at forlade hende, og over den hele Giftermaalsplan, han havde haft for i Sverrig.

16. En Nat drømte Rane, at der kom en Mand til ham i en Kjortel af Peld, en Skarlagenskappe og med Guldring paa Haanden; denne Mand sagde til ham: „Vaagn op, Rane, sagde han, jeg er Kong Olaf Geirstadealf; dig vil jeg have til at aabne min Høj, og intet skal være til Hinder, naar du lyder mit Raad: tag Ild og et Tov med dig, og drag saa ned i Højen, der vil du see mange Mænd, men gak ind uden Frygt! du vil da see en Mand i samme Dragt,

som jeg nu har paa; tag af ham Hjælmen og Ringen, Guldspir og Sværd og Kappe, hug derpaa hans Hoved af, som ikke vil være dig vanskeligt; og hvis du nøjagtig følger denne min Forskrift, da vil Lykke være med dig, hvis ej, da er Skylden din egen; spænd Beltet af mig med Kniven i; derpaa er det Tid at du drager bort, og vel, haaber jeg, vil dette lykkes dig; og hvis onde Vætter tage fat i dine Klæder, da skjær de Flige af med Sværdet, som de faae fat i. Jeg vil ogsaa i Korthed fortælle dig mit Levnet, saavel om Højbygningen, som om Blotet og Spøgeriet; med alt dette er det gaaet som jeg tænkte. Men frygter du for at bryde Højen, da far hen til Svend Hakynsøn, som ligger ikke langt herfra med sine Folk og højlig trænger til Gods; ham vil det allerede være kommet for Øre, at der er meget Gods at finde i Kong Olaf Digerbeens Høj." Nu underrettede han fremdeles Rane om, fra hvilken Side af han skulde bryde Højen, at det skulde skee om Natten, og hvorledes ingen vilde kunne holde ud at gaae ind i Højen formedelst den stygge Lugt, som stod ud af den; „men tag da du," sagde han, „Mod til dig, og far ind i Højen, og forlang derfor tre af de kostbareste Ting forlods udtagne, men af det øvrige Gods Halvdelen; bed derpaa Svend Jarl at holde fast i Tovet, thi kun han besidder Mod og Mands Hjærte til at bie, indtil du kommer ud af Højen; bær derpaa ud til Deling alt det Løsøre, som er i Højen og som allerede ligger der i en Hob; men naar du drager bort, da vil du mærke en Tummel og Allarm i Højen, Lysene ville gaae ud og alle Mænd flygte, undtagen Svend Jarl og nogle faa, som holde ud hos ham; han vil da

paastaae, at du skal have een Trediedeel af Godset, men han to; sig da, at dette er ikke efter eders Aftale; han vil da sige, at denne Forskjel maa gjøres efter eders Stands Forskjel; find dig da deri, spring paa din Hest, og kom ham ikke nærmere, end at han netop kan høre dine Ord, og viis ham saa Kostbarhederne; han vil da forlange at see dem nøjere; men dette maa du ingenlunde tilstaae ham, men rid bort til Skoven, og stands ikke før du kommer til Asta Gudbrandsdatter, og følg hende til hendes Fader; hun er med Barn; og hvis hun ej kan blive forløst, da spænd Beltet, som jeg har ejet, om hende, hvis man tager dig paa Raad med; og det vil hjælpe hende; forlang som Belønning derfor, at du vil raade for Navnet, hvis det er en Dreng, og lad ham hedde Olaf, og forlad ham ikke, saalænge nogen af eder lever; thi denne Dreng vil vorde Hjælp og Frelse for vor Slægt, og ved hans Fødsel og Død ville vi frydes næsten som om vi vare opstandne fra de Døde. De Kostbarheder, som du tager fra mig i Højen, skal du overgive Asta, og bede hende forvare dem vel, og overgive sin Søn dem, naar han voxer op." Rane forekom det da, som om han spurgte: „men vil det ikke være en altfor dristig Gjerning, at bryde din Høj for Landshøvdingerne, da du i levende Live var saa elsket af dem alle?" Hertil svarede Drømmebilledet: „Stol du kun paa Jarlen, han har et sejlfærdigt Langskib, som ligger ikke langt herfra i en afsides Vig; ingen er saa mægtig, at han vover at anfalde dig. Svend Jarl trænger til Gods, men du skal gjøre Fællesskab med ham efter mit Bud; bryd du selv først Højen og gak ind; lad ikke Svend Jarl faae de

Kostbarheder, som du tager fra mig, thi dem vil han foretrække for alt det andet Gods; en Trediedeel vil kun tilstaaes dig af Godset isteden for Halvdelen, men dette skal du ikke lægge paa Hjærte; bed Svend Jarl om at lade Godset bære frem til Deling, og kom om Morgenen efter til Delingen, men hav da alt paa rede Haand til din Reise." Derpaa forsvandt Drømmebilledet. Rane vaagnede og overtænkte sit Syn; han vidste vel, hvilken stor og vennesæl Høvding Olaf Geirstadealf havde været, og hvorledes han havde været een af de meest udmærkede Mænd i Hedenskabets Tider; saa kvad om ham Thjodolf hin Hvinverske:

Over Upse fordum
Og Vestmøre
Vidt berømt
Olaf herskede,
Indtil Fodværk
Folkets Ven
Ude ved Kysten
Overvandt.

Nu ligger højlagt
Paa Geirstade
Den i Striden
Djærve Konge.

Denne Olaf var en Søn af Gudrød Veidekonning, og havde i Drømme forudseet sin Død. Rane vidste, at det var sandt, som Drømmebilledet havde sagt ham, forsaavidt som det allerede var skeet, og tvivlede derfor ikke paa, at ogsaa det tilkommende, han havde omtalt i Drømmen, vilde virkelig saa gaae for sig; han drog

derfor strax hen at opsøge Svend Jarl, fandt ham efter den givne Anviisning, og gav sig i Tale med ham; Jarlen tog vel imod ham, og spurgte om hans Ærende, thi han vidste vel, at Rane var en navnkundig Mand, der havde seet sig om i Verden. Rane spurgte Jarlen, om han ikke havde Lyst til at erhverve sig Gods. „Jo," sagde Jarlen, „naar Leilighed dertil gives. Rane fortalte ham derpaa, hvor Høien var, og at Godset deri kunde vindes, naar hans Raad fulgtes; dette samtykkede Jarlen, hvorpaa Rane forbeholdt sig Halvdelen af det Gods, som der erhvervedes. Derpaa droge de til Høien og brøde den, og alt gik til, som Manden i Drømmen havde forudsagt; Rane gik ind i Høien, og Jarlen holdt ved Tovet, saaledes som Rane havde betinget sig. Da nu Rane kommer ned i Høien, seer han en ærværdig Mand sidde paa en Stol, og løser Beltet af ham, i hvilket der var en Kniv; han tog derpaa Hjælmen, der var et saare kosteligt Klenodie, af hans Hoved; derpaa trak han Sværdet, og turde i Begyndelsen ikke hugge til ham, men endelig tog han Mod til sig og afhug hans Hoved; det var, som om han havde hugget i Vand, saa hvast bed Sværdet; endelig lavede han sig til at gaae bort, og bar alt Løsøre, som laae i Høien, hen til Tovet; da var der ingen Ro mere i Høien, Lyset gik ud, og han mærkede da, at de fleste vare flygtede fra Høien, paa Svend Jarl og nogle faa andre nær. Rane klattrede nu op ad Tovet ud af Høien, og Godset blev til videre lagt i Forvaring. Da de Morgenen efter kom sammen, sagde Svend Jarl, at han vilde have to Dele deraf, men dermed sagde Rane, at han ikke kunde være tjent;

hvorpaa Jarlen svarede, at hiin uden hans Anseelse og Lykke ved egen Kraft aldrig vilde have været i Stand til at bryde Højen. „Du faaer da at raade, Jarl!" sagde Rane. Men da Rane nu kom til sin Hest, raabte han til Svend Jarl: „Megen Ubillighed og Uret øvede du nu imod mig, men dog har jeg endnu Ting, som ere Penges Værd;" og da var han ikke nærmere ved Jarlen, end at de kunde godt høre hinandens Tale. Jarlen vilde see disse Kostbarheder; men Rane red bort med to Heste; den ene Hest skjød de under ham, da sprang han paa Ryggen af den anden, og skyndte sig bort til Skoven; nu fortælles intet om hans Rejse, før han kom til Asta Gudbrandsdatter, fortalte hende hvad der var hændet, og fulgte hende til hendes Fader, som tog kjærlig imod hende.

17. Noget efter følte Asta Fødselssmerter, og led meget, og kunde ikke blive forløst; man saa meget bekymrede hos hende, og spurgte hverandre, om ingen vidste noget Raad; Rane blev ogsaa spurgt, og sagde han kunde maaskee nok hjælpe, og vilde gjerne, naar han maatte raade for Barnets Navn, hvis det blev en Dreng; dette lovede man ham; da tog Rane Beltet og lagde om hende, og kort efter blev hun forløst.

18. Asta Gudbrandsdatter fødte et Drengebarn, som fik Navnet Olaf; Rane gav ham Vanddaaben. Nogle fortælle, at Gudbrand ikke vilde lade Drengen opføde for den Vredes Skyld, han bar til dehnes Fader, indtil Rane sagde ham, at han havde seet et Skin over det Huus, hvori Drengen var født; Gudbrand gik selv hen for at see det; Drengen blev da tagen op og opfødt med megen Omhyggelighed. Rane

gav ham Beltet og Kniven til Tandfæ, og da han voxte til; Ringen og Sværdet. Olaf blev opfødt hos Gudbrand og sin Moder Asta.

19. Nogle Aar efter fik Olafs Moder Asta to Friere: Lensmanden Gissur Gudbrandsøn og Sigurd Syr, som da var Konge i Ringerige; begge havde mange Anbefalere. Kong Sigurd var en med Viid begavet Mand, gjæv og rig, men noget paaholden. Gissur var gavmild og mere efter Almuens Sind, saa at de fleste raadte hende til at tage ham til Mand. Da satte Asta sin Søn Olaf, som den Gang var sex Aar gammel, paa sit Skjød, og spurgte ham, om han havde nogen Forstand paa, i hvilket Ærende disse Mænd vare komne? Olaf svarede: „Jeg kan nok tænke det, men jeg holder nu mere af at lege med de andre Drenge end at overtænke vanskelige Sager." Asta svarede, at hun indsaae vel, at dette overgik hans Alder og Kræfter, ikke desmindre troede hun, at alting slog hende fejl, hvis det ikke skulde falde ham ind at yttre noget, hvoraf hun kunde slutte, hvad der var hende bestemt. Olaf sagde: „Er du noget synderlig ærgjerrig, Moder?" Asta svarede: „Ikke troer jeg det fattes mig." Da sagde Olaf: „Hvad holder du for bedst, naar du engang er død, eller medens du lever, enten at have en Leensmand til Søn, eller en som er Folkekonge over Norge?" Hun svarede, at hun vel kunde skjelne derimellem. „Min Fosterfader Rane," sagde Olaf, „siger mig, at Skuddet er ikke bedre end Stammen, og at du ved Leensmanden kan føde en Søn, men ved den, som er kongebaaren i al sin Slægt, kunde du føde en Konge." Dette befordrede meget Sigurds Sag, saa

at det blev besluttet, at Kong Sigurd skulde have Kong Olafs Moder Asta; han var en god Landestyrer, men ingen Kriger, retsindig og maadeholden i alt. Olaf Haraldsøn blev nu opdragen hos sin Stivfader Sigurd og sin Moder Asta.

20. Et Aar efter at Harald Grænske var falden i Sverrig, toge Thronderne Hakon Jarl af Dage, og valgte Olaf Tryggvesøn til Konge. Olaf var en udmærket Mand og i Naturgaver mest lig Hakon Adelsteensfostre. Kong Olaf var en god Kristen, og var den første af Norges Konger, som overholdt den sande Tro; han kristnede hele Norge og mange andre Lande, og blev en berømt Konge. Han drog omkring i hele Landet, for at forkynde Troen, kom derved ogsaa til Ringerige, og var til Gjæst hos Kong Sigurd Syr; da bleve Kong Sigurd og alle hans Mænd døbte, samt Olaf Haraldsøn, til hvem Kongen selv stod Fadder. Man fortæller, at Kong Olaf skal have sagt til sin Navne, da han holdt ham til Daaben, at en saadan Søn ønskede han sig, og at han vilde uden Tvivl blive en herlig Konge. Olaf Haraldsøn svarede ligeledes, at det var ogsaa Tilfældet med ham, at han vilde ønske sig en Fader, som Kong Olaf Tryggvesøn var, formedelst hans udmærkede Egenskaber og for den Magt, han havde fremfor de fleste Konger i de nordiske Lande. Tidlig gjorde ogsaa forstandige Mænd meget af Olaf Haraldsøn, og spaaede, hvilken berømt Mand han vilde blive i sit Liv og ved de udmærkede Gjerninger han øvede, hvilket siden aabenbarlig viiste sig. Rane var, som sagt, hos Asta, og opfostrede Olaf Haraldsøn. Olaf blev snart en dygtig Mand og smuk af

Udseende, middelmaadig af Vaxt; forstandig og veltalende viste han sig tidlig. Kong Sigurd var en god Landhuusholder, og holdt sine Mænd til Arbejde, og gik ofte selv hen at see til sine Agre, saavel som til sine Smedearbejder og andre sine Arbejdsmænd. En Gang da Kong Sigurd vilde ride bort fra Gaarden, fandtes der ikke et Menneske paa Gaarden, som var ørkesløst, men hver havde sit Arbejde at passe; han kaldte derfor paa sin Stivsøn Olaf, at han skulde sadle hans Hest. Olaf gik ogsaa hen og sadlede ham et Dyr, og sagde derpaa til, at nu var det færdigt, men da Kong Sigurd kom ud og saae, hvorledes Olaf havde baaret sig ad, sagde han: „Det er klart, at du ikke vil vide af Befalinger, som ere dig imod, men ligesaa vist er det, at vi ikke ligne hinanden i Sind, du er vist langt stoltere end jeg." Olaf svarede ikke meget dertil; han havde sadlet en Buk til Kongen.

21. En Gang red Olaf paa Dyrejagt med en Mand fra Sogn, ved Navn Haldor, ogsaa kaldet Rannveigsøn; denne sprængte om Dagen efter Dyrene, men faldt af Hesten; om Aftenen da de kom hjem, rakte Asta ham et Bæger; da kvad Olaf:

Fyld Hornet, Kvinde?
Af Hesten faldt
Rannveigs Søn,
Der hvor Svendene rede;
Paa de sadlede Dyr
Sognboer kunde
Fast ej sidde;
Skjenk for mig og dig!

Haldor svarede med en anden Vise til Olaf angaaende den Hændelse, vi nys have fortalt:

Fyld Hornet, Kvinde!
Heel underlig
Teede sig
Konning Olaf,
Da sin Stivfader
En Buk han sadled
At ride paa;
Skjenk for mig og dig!

22. Olaf Tryggvesøn regjerede i fem Aar over Norge; han faldt, som der fortælles i hans Saga, i et Slag ved Vindland mod Danekongen Svend Haraldsøn, som da var gift med Skøglar-Tostes Datter Sigrid Storraade, og mod Olaf Sveakonning og Erik Jarl Hakonsøn. Derefter regjerede over Norge Hakons Sønner Erik Jarl og Svend Jarl, og betalte Skat til den danske og svenske Konge. Knud den Mægtige var en Søn af Kong Svend. Danekongen Svend drog med en Hær til England imod den engelske Konge Adelraad Jatgeirsøn, og holdt flere Slag med ham, i hvilke de vexelviis havde Overhaand. Kong Svend indsatte ogsaa Befalingsmænd i Vigen, thi han havde Landet østenfor Oslofjorden under sit Herredømme.

23. Da Olaf Haraldsøn var otte Aar gammel, stod han en Gang hos sin Moder Asta, som søgte efter noget i en Kiste. Olaf spurgte, hvad det var der glindsede i Kisten. Moderen svarede, det var Hjaltet af et Sværd. Olaf spurgte, hvem der ejede det. „Du, min Søn," sagde hun, „det er Sværdet Bæsing, som din Fosterfader Rane gav dig, og som har tilhørt Olaf

Geirstadealf." Olaf sagde: „Saa vil jeg nu tage og bruge det." Asta leverede ham det. Kong Sigurd syntes, han handlede ilde dermed, thi Olaf drog det efter sig ad Salsgulvet, men Sværdet var stærkt belagt med Guld. Kong Sigurd gav sig i Tale med Asta, og sagde, at det var Kvindesæd, at føie Børn i mange Ting, som ikke ere til Nytte, og derimod at lade dem savne meget, som de have vel behov. Asta svarede: „Hvis du kan faae Sværdet listet fra ham, saa at han ikke græder, saa har jeg intet derimod, men græde skal han ikke." En Dag ved Drikkebordet sagde derfor Kong Sigurd til Olaf, at han vilde forvare Bæsing for ham, og give ham et andet Sværd, som var lettere at handle med; Olaf tav stille. Sigurd talte anden Gang til ham, og Olaf satte et mørkt Aasyn op; tredie Gang talte Sigurd ham haardt til. Men da Kongen saaledes tredie Gang talte til ham, trak Olaf Sværdet, lagde Skeden under sin Fosterfader Ranes Kappe, vendte Klingen mod Kongen, og holdt selv om Hæftet; og sagde: „Vel er jeg ikke gammel nok til at hindre nogen imod min Villie at tage Bæsing fra mig, men ingen Mand afhænder jeg det paa anden Maade, end at jeg selv beholder Skeden og Hæftet." „Saa pas da selv paa dit Sværd," sagde Sigurd, „og troe ikke jeg skal forlange det oftere af dig."

24. Olaf var ti Aar gammel, den Gang Sigurd befalede ham at byde Folk til Gjæstebud og selv raade for alt hvad dertil behøvedes. Olaf lod alle Gaardens Kreaturer slagte og indbød over en halv

Gang saa mange Mennesker til, som Sigurd havde sagt. Sigurd sagde derfor, at han ikke oftere vilde forlange sligt af ham, thi Gaard og Besætning vilde snart gaae med, naar han stod for Anordningen. Olaf svarede, at Konger skulde anderledes anrette Gilde end Huusmænd. Det viste sig snart, hvilke høje Tanker der stak i Drengen, og dette erfarede man siden i endnu højere Grad.

25. Olaf Haraldsøn voxte saaledes op, som vi have fortalt; han var kun af Middelvæxt, snarere lav end høj, men stærk og kraftig bygget, blond af Haar, bred af Ansigt, lys og rødmosset af Aasyn, med meget smukke funklende Øjne, saa at han indjog dem Skræk, der saae ham i Øjnene, naar han var vred. Olaf var en Idrætsmand i mange Dele, saasom i at bruge Buen og i Svømning, især skød han fortræffelig med Haandbue; han var behændig og havde skarpt Øjemaal ved al Haandgjerning; man kaldte ham Olaf Digre; han var djærv og snild i Tale, fremmelig i enhver Henseende, og tidlig moden baade paa Legeme og Sjæl; af sine Venner og Frænder var han meget yndet; i Leg var han hidsig, og vilde i ingen Ting staae tilbage for nogen, thi dette Fortrin krævede han som noget, hvortil han var født og baaren.

26. Olaf Haraldsøn var tolv Aar gammel, da han første Gang besteg et Krigsskib. Asta lod Rane, som man kaldte Kongefostre, have Befaling over Folkene tilligemed Olaf, thi han havde ofte været paa Krigstoge. Da Olaf nu overtog Folk og Skibe, gave hans Krigsfolk ham Kongenavn, som Skik var, naar

Hærkonger droge ud paa Viking, hvis de vare fødte og baarne af Kongeæt, endskjønt de intet fast Kongesæde havde i Landene, saasnart de virkelig vare Anførere. Rane sad ved Roerhamlen, men Olaf til Roers i Høisædet; de styrede nu øster langs med Landet, og først til Danmark; som Ottar Svarte siger:

Ung skjød du Skibet ud, for
Danmark at gjæste, kjække
Konge! du har til krigerskt
Udholdenhed vant dig;
Herligt var det Sejers
Tog, da du fra Norden
Drog, og vældig ved saadan
Raskhed du er vorden.

Henimod Høsten sejlede han til den svenske Kyst, og gav sig til at hærge og brænde, thi han troede at burde tilføje de Svenske alt det Fjendskab, han kunde, fordi de havde taget hans Fader af Dage. Dette siger Ottar Svarte med klare Ord, at Kong Olaf drog fra Danmark østerpaa:

Skjønne Skibe med Aarer
Du til Østersøen
Førte, og drog fra Land til
Land med væbnet Mandskab;
Snart brugtes Sejl, snart sattes
Ankret til Grund, men stundum
Aarers kraftig førte
Mængde Bølgen plajed.

Folk ved din Færd ej Ødet
Skrækkede du, o tapre

Kriger! Sverrigs Næs du
Siden ødelagde.

Samme Høst holdt Olaf et Slag med nogle Vikinger, hvis Formand hed Sote. Olaf havde langt færre Folk, men større Skibe; han lagde derfor sine Skibe imellem nogle blinde Skjær, saa at Vikingerne ikke uden megen Besværlighed kunde lægge til dem; men dem, som kom dem nærmest, kastede Olafs Folk Jernhager paa og trak dem til sig, og gjorde saa ryddeligt paa de Skibe. Vikingerne maatte da lægge fra, efter at have mistet baade Folk og meget Gods; saa siger Sigvat Skald:

Langskibet bar den unge
Fyrstesøn hen ad Sundet,
Og for Kongens Vrede
Gruede siden Folket;
Ypperst han var af alle,
Helten ved Soteskjær da
Første Gang i Østen
Ulvens Fod bestænkte[1].

Olaf styrede da om østenfor Sverrig, og lagde ind i Løgen[2], og hærgede paa begge Sider; han gik op til Sigtun, og lagde til ved Gammel-Sigtun; der skal man, efter de Svenskes Sigende, endnu kunne see de Steenstabler, Kong Olaf lod lægge under Enderne paa sine Skibsbrygger. Men da Høsten kom, spurgte Kong Olaf, at Olaf Sveakonning drog en Hær sammen, samt at han havde ladet Jernlænker slaae over Sundet og sat Vagt derved, saa at ingen

---

1) nemlig med de Slagnes Blod. 2) Mælaren.

der kunde komme ud af Løgen; den svenske Konge tænkte nemlig, at de da maatte tøve der til Frosten, og da vilde han let faae Bugt med ham, da hans Mandstyrke kun var liden. Kong Olaf drog da ud mod Stoksund, men der kunde han ikke komme ud, thi vestenfor Sundet var et Kastel og paa Østsiden var opstillet en Hær. Nu spurgte Olaf tillige, at den svenske Konge var gaaet ombord paa sine Skibe, og havde i Sinde at anfalde dem; da lod han Tangen Agnesit gjennemgrave ud til Havet; det var just Regntid. Fra hele det egentlige Sverrig strømme alle Floder ned i Løgen, men den eneste Aabning ud til Havet fra Løgen af er saa smal, at mangen Aa er bredere end den; kommer der nu stærk Regn eller pludseligt Tøbrud, saa styrte Vandene saa heftig i Løgen, at der er ligesom et Vandfald ud ad Stoksund, og Løgen overskyller Landet; saasnart derfor Grøften naaede ud til Havet, saa styrtede Strøm og Vand ud igjennem den. Da lod Kong Olaf alle Rorene tage af sine Skibe og Sejlene hisse i Masttoppene; der stod en god Bør fra Landet, de styrede med Aarerne, og saaledes gik Skibene ud over Grunden, og kom alle uskadte ud i Havet. Den svenske Konge gjorde dem mange Bebrejdelser, som skulde have passet paa Mundingen, at Kong Olaf ikke skulde komme ud. Dette Sted kaldes nu Kongesundet, og med Storskibe kan ingen sejle der, med mindre der er meget højt Vande. Somme ville nu fortælle, at de Svenske bleve det vaer, da Kong Olaf havde gjennemskaaret Landtungen, og Vandet faldt ud der, og at de derpaa droge derhen med en heel Hær, hvorved mange tilsatte

Livet; men de Svenske selv sige derimod, at der er ikke det mindste om, at nogen der ere omkomne.

27. Kong Olaf sejlede derpaa om Høsten til Estland, og lavede sig til at hærge der; men Esterne havde samlet sig, sendte Mænd til ham, og tilbøde ham Krigsskat af Landet; dette Tilbud lod Kongen sig behage, modtog Skat af Bønderne, og overvintrede der; saa siger Ottar Svarte:

Tapre Helt! du Estlands
Folk til Skat at yde
Tvang, med Sværd de ej voved
Landet for dig at værge;
Ulvens Hunger i Østen
Stillet blev, da Flugten
Øselboerne grebe;
Kongen er taprest af alle.

Heri siges ogsaa, at Olaf næste Foraar drog øster til Øsyssel og hærgede; han gik, efter hvad man fortæller, i Land, men Indbyggerne droge ned og holdt Slag med ham; Kong Olaf sejrede, forfulgte de Flygtende og hærgede. Man fortæller det ogsaa saaledes, at det første Kong Olaf kom til Øsyssel, da tilbøde Bønderne at give ham Skat af Landet, for at han ikke skulde hærge der; men da Pengene skulde bringes ham, gik han Indbyggerne imøde med sine Folk i fuld Rustning; men da forholdt Tingen sig heel anderledes, end Bønderne havde lovet, de havde nemlig ingen Penge at bringe ham, men derimod Vaaben for at slaaes med ham, som nys er fortalt; saaledes siger Sigvat Skald:

End du gik, thi Falskhed
Skjult ej blev for Kongen,

Olaf! til den skarpe
Kamp, og Øsel hærged;
Atter maatte for Livet
Bønderne, som flygted,
Egne Fødder takke,
Faa holdt Stand paa Pladsen.

Siden sejlede Kong Olaf tilbage til Finland, og hærgede der, og gik op paa Landet; alt Folket undskyede til Skovene, saa Landet blev ganske øde, og de fik der intet Gods. Han foer da heelt op i Landet igjennem nogle Skove, hvorefter de kom til nogle Dalbygder, hvor der vare adskillige Gaarde; dette Sted kaldes Herdale; der fik de lidet Gods, men fandt ingen Mennesker. Da det led imod Aften, begav Kongen sig tilbage til sine Skibe; da de nu kom i Skoven, samlede der sig Folk imod dem fra alle Sider, og trængte dem haardt; Kongen bad sine Mænd dække sig med Skjoldene, men førend han kom ud af Skoven, mistede han mange Folk, og mange vare saarede; om Aftenen kom han til sine Skibe. Da vakte Finnerne et heftigt Tryllevejr og Søstorm imod dem; Kongen lod lette Anker og hisse Sejl paa sine Skibe, og lod styre vest forbi Landet; Kongens Lykke var da stærkere, end Finnernes Trolddom, saa de krydsede lykkelig forbi Balagaardssíde, og saa ud i rum Sø. Men alt som Kongen sejlede udenfor, droge Finnerne efter ham til Lands, og haabede hvert Øjeblik, at Stormen skulde drive ham op til dem; saa siger Sigvat Skald:

Kongesønnens tredje
Skarpe Træfning holdtes,
Da i Herdale han til

Kampen gik mod Finner;
Men ved Balegaards Kyster
Bølgen Vikingers Flaade
Splitted, og paa Skibes
Stavne længe bundred.

Derpaa sejlede Kong Olaf til Danmark, og holdt, da han kom til Syderviq, den fjerde Træfning; saa siger Sigvat:

End man sagde, at Kongen
Fjerde Gang begyndte
Kampfærd, og med Sejren
Vandt fortjente Hæder;
Da i Sydervigen
Velbekjendt for Danske,
Heftigst Træfning holdtes
Mellem Kongers Hære.

Derfra sejlede Kong Olaf til Frisland; her laae han udenfor Kinlimaside i et haardt Vejr, og gik der i Land med sine Folk; men der drog ligeledes Krigsfolk ned fra Landet, og sloges med dem; saa siger Sigvat Skald:

Voldsmænds Skræk! du holdt ved
Kinlimas steile Kyst den
Femte skarpe Træfning,
Skibene haardt modtoges;
Den Gang Hærskarer ned mod
Kongens Flaade droge,
Men med Djærvhed dine
Folk i Striden ginge.

28. Der fortælles, at Kong Olaf, imedens han hærgede i Østerleden, en Gang holdt Marked med

Hedningerne; da bragde de i Erfaring, at der i Landet var en Spaakvinde, som forudsagde Menneskers Skjæbne og Liv, og Kongens Ledsagere tænkte, det kunde være moersomt at høre hvad hun sagde; de spurgte derfor Kongen, om han ikke vilde gaae til hende og udspørge hende om sin Skjæbne, men da han afslog det, om han vilde tillade dem at gaae paa hans Vegne; dette var han just ikke meget for; men forbyde dem det vilde han ikke. De spurgte da Spaakvinden, om hun havde nogen Aabenbaring om deres Konge, hvorlænge han skulde leve, eller hvad der skulde blive ham til Bane? Hertil svarede hun, at der over hans Liv stod saa frygtelige Stjerner, at det var hende formeent at see did, men de skulde fortælle deres Konge, at han een Gang i sit Liv vilde fortale sig, og den Dag vilde han miste sit Liv. Man seer heraf, hvor nøje Kongen overholdt Guds Lov, da han ikke vilde udspørge nogen om sin Skjæbne, som ej var besjælet af Guds Kraft.

29. En anden Gang, imedens Olaf hærgede paa Hedningerne, da han havde nedlagt mange af disse og samlet meget Hærfang, drog hans Hær ned til Skibene med det Bytte, de havde gjort; men da de kom til Skibene, savnede de Olaf, og vidste ikke hvor han var bleven af; derover blev hele Hæren meget bekymret og raadvild. Alt som de nu bejamrede denne Hændelse, og havde i Sinde at opsøge ham, da saae de, hvorledes han kom ridende oppe fra Landet, drivende en heel Skare Folk foran sig, som havde svære Byrder paa Ryggen. Da disse nu kom ned til Skibene, spurgte Olafs Folk dem, hvorfor de, saa

mange som de vare, lode sig med disse Byrder drive af en eneste Mand. De svarede, at han ikke var allene, tvertimod forekom det dem, som om han kom med en Mængde bevæbnede Mænd, der havde nødt dem til at bære disse Byrder. Men da Olafs Krigsfolk hørte dette, da undrede de sig saare og bare fra den Tid af større Ærefrygt for Olaf.

30. Da Olaf Haraldsøn var i England paa samme Tid som Kong Knud, kom han hver Morgen først til Kirke, naar der ringedes til Gudstjeneste, og blev der bestandig, indtil den var tilende. Der maatte nu opstaae Vaabengny eller anden Allarm, aldrig skulde Olaf see ned ad Kirken, saalænge Gudstjenesten varede, men han var stedse saa ivrig i Bønnen, at han aldrig lagde Mærke til, om der var noget andet paa Færde. Knud kom derimod silde til Kirke, dog plejede man at bie efter ham med Gudstjenesten. Det hændte sig paa en Højtidsdag, at Præsterne biede efter Knud ved Ottesangen; da de nu havde ventet længe, saae Biskoppen, som forestod den hellige Handling, langs ned ad Kirken, og saae hvor Olaf stod, men saae ikke noget til Kong Knud; da sagde Biskoppen: „Silde kommer Kong Knud nu, længer ville vi ikke bie efter ham, thi her er nu kommen en Konge med et stedse reent og gudhengivent Sind." Da Knud kom til Kirke og erfarede Biskoppens Ord, fattede han Avind til Olaf, fordi han var bleven kaldt Konge, og saae bestandig skjævt til ham. Dette skal have været den første Gang Olaf blev kaldt Konge, da denne Biskop nævnede ham med Kongenavn, og man troer han gjorde det af hellig Indskydelse.

31. Kong Olaf sejlede derpaa endnu en Gang til England; da havde Danekongen Svend Haraldsøn opholdt sig der i flere Aar og hærget paa Kong Adelraads Land; de Danske havde næsten indtaget hele Landet, og Adelraad maattet forlade det. Den samme Høst, som Kong Olaf kom til England, indtraf den vigtige Begivenhed, at Kong Svend døde pludselig om Natten i sin Seng; hos Englænderne gik det Sagn, at Edmund den Hellige havde dræbt ham, ligesom den hellige Merkurius dræbte Julian den Frafaldne. Saasnart Efterretningen derom kom til Adelraad i Flæmingeland, vendte han strax tilbage til England, sendte Bud om til sine Venner, og bød alle til sig, som vilde gaae i hans Sold, for at vinde Landet tilbage; der strømmede da Krigere til ham, og iblandt andre Kong Olaf med et stort Følge. De landede først ude ved Temsen; de Danske havde Borgen inde paa den ene Side af denne Flod; paa den anden Side var en stor Kjøbstad, som hedder Sydvirke [1], denne havde de Danske befæstet, omgivet den med en stor Grav, og indenfor sat en Muur af Træ og Steen; der havde de en stor Besætning. Kong Adelraad lod gjøre et heftigt Anfald herpaa, men de Danske værgede sig saa vel, at de intet kunde udrette. Der var slaaet en Bro over Floden Temsen, saa bred, at to Vogne kunde kjøre forbi hinanden; paa Broen vare ogsaa anlagte Forsvarsværker, baade Kasteller og mindre Skandser langs med Strømmen, en halv Mands Højde fra Broerne af regne; fra disse værgede de sig. Den engelske Konge

[1]) d. e. den sydlige Befæstning eller Skandse; en Deel af London kaldes endnu Southwark.

Adelraad var nu meget bekymret for, hvorledes han skulde faae Broen ødelagt. Kong Olaf lovede, at han vilde lægge til med sin Hær, naar de andre Høvdinger vilde gjøre det samme. Ved Raadslagningen blev man enig om, at de skulde lægge Hæren op under Broen, og hver Høvding gjorde sig nu med Folk og Skibe færdig til Angreb. Kong Olaf lod gjøre store Flager af Ved, og lagde dem over sine Skibe, saa at de ragede ud over begge Bord; derunder lod han sætte Stolper saa høje og tætte, at der var Rum nok til at værge sig og stride, og tillige Stormtaget stærkt nok mod Steen, om disse end kastedes ned paa det. Da Hæren nu var færdig, roede de op ad Floden; men da de kom hen-imod Broen, regnede der Skudvaaben og Stene ned paa dem, saa at hverken Hjælme eller Skjolde kunde udholde det, og Skibene toge megen Skade; de fleste lagde da igjen fra. Olaf og hans Nordmænd derimod lagde lige op under Broen, sloge stærke Trosser om Stolperne, som bare Broen, saa langt nede som muligt, og gave sig derpaa til at roe med alle Skibene paa een Gang og med Strømmen; da bleve Stolperne nedentil trukne ud, indtil de gik fra, og hele Broen styrtede ned; men den hele samlede Hær, som stod i en tæt Hob paa Broen, samt de mange Steen og andre tunge Sager, som vare baarne derhen, faldt da alt tilhobe i Floden. Derpaa gjorde Kongen Anfald paa Sydvirke, og indtog det. Men da Borgmændene saae, at Fæstningen var vunden, saa de ikke kunde hindre Skibene fra at drage højere op i Landet, tabte de Mødet, opgave Borgen, og gik Adelraad til Haande; saa siger Ottar Svarte:

End, erfarne Kriger!
Kjækt du ſtred, og Londons
Brygger nedbrød, Lykken
Bundet Guld dig ſkjenkte.

Og end videre kvad han:

Landbeſkytter! du atter
Adelraad til ſit Rige
Førte, ſtigt dig Folkets
Mægtige Fyrſte ſkylder;
Haardt var Slaget, da Edmunds
Arving du indſatte
I det fredede Rige,
Før beherſket af Slægten.

Og ſaa ſiger Sigvat Skald:

Olaf den ſjette Træfning
Holdt, og bød til Kampen.
Englænderne, Londons
Brygger han kraftig angreb;
Valſke Sværde bed, men
Vikingerne Graven
Værged, ſig i det flade
Sydvirke nogle lejred.

32. Kong Olaf blev den Vinter hos Kong Adelraad i England; de holdt et ſtort Slag paa Ringmarehede i Ulffels Land, hvilket Landſkab Ulffel Snilling beſad; ogſaa der vandt Kongerne Sejer; ſaa ſiger Sigvat:

End lod Olaf, hvem jeg
I mit Kvad berømmer,
Syvende Gang paa Ulffels
Land en Træfning holdes;

Hele Ringmarhede
Havde Ellas Affom[1]
Inde, mange faldt, og
Haralds Arving det voldte.

Ottar Svarte siger saa:

Fjernt fra Skibene, Konge!
Slagnes Dynger din Hær lod
Højt opkaste, og rødned
Ringmarhede med Blodet;
Landets Folk til Jorden
Segned for dig i Slaget,
Og før det endtes toge
Englænderne Flugten.

Da underkastede en stor Deel af Landet sig Kong Adelraad; men Thingmændene og de Danske havde dog endnu Borgene og adskillige Landstrækninger i deres Magt.

33. Kong Olaf var Høvding for Hæren paa Toget til Kanterborg, paa hvilket de efter et vundet Slag indtoge Staden, nedlagde mange Fjender og brændte Borgen; saa siger Ottar Svarte:

Konge! du et heftigt
Anfald gjorde paa Fyrsters
Affom, og en Morgen
Kanterborg du erobred;
Trindt om Husene spilled
Ild og Røg i Vejret
Mange da faldt, og Sejer
Vandt du, Heltes Frænde!

---

[1]) Englænderne.

Og Sigvat Skald:

Ottende Gang den djærve
Kriger drog til Kampen,
Hoffinderness stærke
Høvding gik mod Skandsen;
Greverne fra deres
By ej Olaf holde
Kunde, Sorg erobret
Kanterborg omspændte.

Kong Olaf havde Landværn for England, og sejlede med Krigsskibe omkring ved Kysten; han lagde op i Nymoda [1], hvor han traf Thingmændenes Hær, med hvilken han holdt en Træfning og vandt Sejer; saa siger Sigvat:

Englændernes Haar den
Unge Konge rødned,
Atter bestænktes Sværd med
Blod i Nyamode;
Nu har jeg den norske
Helts ni Slag opregnet,
Danske Krigere faldt, hvor
Spyd trindt om Olaf regned.

Kong Olaf foer vidt omkring i Landet, og tog enten Krigsskat af Folket, eller hærgede i andet Fald; saa siger Sigvat Skald:

Modstand kunde dig ikke
Englænderne gjøre,
Vidtberømte Konge!
Den Gang Skatten du krævede;

---

[1]) Nyelv.

Guld de krigerske Folk
Til Fyrsten yde maatte,
Stundum bragdes til Stranden
Store Kostbarheder.

34. Kong Olaf var i tre Aar i England; den tredie Vaar døde Kong Adelraad, og hans Sønner Edvard og Edmund fulgte ham i Regjeringen. Da sejlede Olaf syd over Havet, og holdt en Træfning i Ringsfjorden, og vandt Kastellet Holunnd, som nogle Vikinger havde inde; det hele Kastel nedbrød han; saa siger Sigvat:

I den fagre Ringsfjord
Fyldtes Slagenes Tital,
Efter Fyrstens Befaling
Did drog Hæren til Striden;
Vikingers høje Leje
Sløjfede han paa Højen,
Oftere de sig ikke
Husked lignende Skjæbne.

Derfra styrede Olaf med sin Flaade mod Vesten til Grislepolle, og holdt der en Træfning med nogle Vikinger udenfor Vilhelmsby, i hvilken han ligeledes vandt Sejer; saa siger Sigvat Skald:

Du den ellefte Træfning,
Olaf! holdt, da Konger
Faldt i Grislepolle,
Ung du drog fra Mødet;
Haard var Kampen i Bygden
Foran Vilhelmsby, da
Hjelme brødes, det Slag maa
Blandt de øvrige regnes.

Dernæst holdt han en Træfning vester i Fetlefiord, som Sigvat siger:

Ulvens Fod for tolvte
Gang den Æreløsne
Farved, manges Liv i
Fetlefiord fik Ende.

Derfra drog Kong Olaf til Seljepolle, og holdt et Slag der ved Gunvaldsborg; Høvdingen Geirfinn, som befalede i denne Borg, tog han til Fange, og underhandlede med Borgens Besætning, at de i Krigsskat og til Løsepenge for Jarlen skulde betale tredive Mark i klingende Mynt, hvilke ogsaa, som han forlangte, bleve ham betalte fra Borgen; saa siger Sigvat Skald:

Trettende Gang en Træfning
Thrønders modige Herster
Sydpaa i Seljepolle
Vandt, for Flygtende farlig;
Lige til den gamle
Gunvaldsborg en Morgen
Kongen gik, den fangne
Jarl bar Navnet Geirfinn.

Nu vendte Olaf sig med sin Krigsflaade vester til Karlsaa, hvor han ligeledes hærgede, holdt en Træfning og sejrede.

35. Der fortælles, at Hedningerne, som boede ved Karlsaa, dyrkede tvende Uhyrer som Skytsguder, og overvandt ved dem deres Modstandere; den ene var en Havfrue, som laae i Karlsaa, stundum ogsaa i Havet; hun søndbyskede alle, som søgte Havnen, med

lislig Sang, og trak hem derpaa ned i Vandet, men undertiden skreg hun saa højt, at Folk bleve ligesom galne deraf, og vendte om igjen. Denne Sang laae Havfruen i Karlsaa; det Slags Skabninger er skabt saaledes, at det ned fra Bæltestedet af er dannet som en Fisk med Finner, men ovenkil er det en Kvinde; det er hendes Natur, naar hun er i Vandet, at hun leger med Fiskene, og hvis hun skyder sig imod Skibet, da holdes det for et Varsel paa, at nogen skal omkomme, men hvis hun skyder sig fra Skibet, da vil Rejsen blive heldig; dette Skræmsel var saa forfærdeligt, at det var blevet mangen Mand til Ulykke der i Flodmundingen. Da Kong Olaf skulde lægge ud, da saae de ved Flodens Udløb i Søen dette Skræmsel, som man i Bøger finder kaldt Sirena eller Syrenus, ligge og spille i Mundingen, som var lang og bred; hun stød sig højt op af Søen lige fra Grunden af. Og da det forreste af Olafs Skibe løb frem imod dette Skræmsel, tog hun fat i Stavnen, og væltede det, og trak hele Besætningen i Dybet; de, som kom bag efter paa de andre Skibe, forskrækkedes, og sagde: „Lad os bie til Olaf kommer, og see hvad han vil gjøre." Derpaa drejede de noget af med Skibene, og raabte paa Olaf, saasnart de kom saa nær, at han kunde høre dem, sagde at der var Fare paa Færde ved Udløbet, og fortalte hele Tildragelsen. Olaf befalede strax at roe frem med hans Skib, og saa skete. Nu kom Havfruen op, og foer gabende mod Skibet; men Olaf trak, efter nogles Fortælling, sit korte Sværd, og hug Haanden af hende ved Stavnen; andre sige, at han greb et Spyd, og stød hende det i Brystet, hvoraf hun fik

Bane. Stor var den Lykke, Himlen havde beskjæret ham fremfor andre Mænd, saasnart nogen Fare var forhaanden, og aabenbarlig viste det sig, hvor meget Gud agtede ham allerede i denne Verden. Men da Olaf gav Havfruen sit Banesaar, da skreg hun saa højt, at man aldrig havde hørt Mage dertil.

36. Derpaa fore de videre efter deres Bestemmelse, og lagde til Land etsteds ikke langt derfra; der løb de op, og tog en stor Deel Gods i en Offerhøj; det var da et haardt Vejr, saa at Jorden paa Højen var blæst bort, og Sølvet laae bart, paa den Maade kunde de let finde Godset; hele Hæren drog derpaa til Skibene. Men Olaf, som var bleven ene tilbage, begav sig uden Følge højere op i Landet, og red ind paa et aabent Sted i Skoven, og betænkte sig just paa, om han skulde vende tilbage eller ej; men næppe holdt han stille, før han hørte en Bragen allevegne omkring sig i Skoven, hvorpaa der kom en Galt frem, et gruelig stort, frygteligt og grumt Dyr, der var saa gammelt, at det var flere Menneskealdere; dette dyrkede Indbyggerne der i Landet; med det fulgte en heel Skare, saa at de fyldte hele Pladsen, saa stor en Mængde var det; det syntes ham et skrækkeligt Djævelskab der var kommet sammen. Galten foer med gabende Tryne mod Kongen; men Olaf sprang med begge Fødder op i Sadelen, og bragde dem derved i Sikkerhed. Man fortæller om Galtens Væxt, at da den vilde bide Kongen, lagde den Tryne og Tænder op paa Sadeldækket. Kong Olaf var omgjordet med Sværdet Bæsing; dette traf han i en Fart, og hug Trynen af Galten noget nedenfor Øjnene, saa den fløj op paa Sadelen; Galten skreg saa

høit derved, at Kong Olaf forskrekede, aldrig før at have hørt et saa ynkeligt Skrig, undtagen det Havfruen gav af sig. Sværdet, som før hed Bæsing, kaldte Olaf nu Hneiter [1], thi han fandt at det overgik alle andre Sværd i Hvashed. Nu havde Kongen Trynen og Tænderne af Galten til Seiersstegn, nogle lægge til, at han ogsaa havde Haanden af Havfruen; og han vendte nu tilbage til sine Folk.

37. Kong Olaf blev liggende der med sine Skibe, for at bie efter Bør, og havde i Sinde at seile til Njørvesund og derfra ud til Jorsaleheim; da drømte han en mærkelig Drøm, at der nemlig kom en Mand til ham, af ærværdigt og dog forfærdeligt Udseende, talte til ham og bød ham at lade det Forsæt fare, at drage til langtfraliggende Lande, men heller vende tilbage til sin Fosterjord, „thi du," sagde Manden, „skal være Konge i Norge evindelig." Denne Drøm udlagde Olaf saaledes, at han skulde blive Konge i Norge, og hans Slægt efter ham; i Følge denne Aabenbaring begav han sig paa Tilbagevejen, og laae ved Peiteland, og hærgede der og brændte Landet; der afbrændte de Byen Varrande [2]; hvorom Ottar Svarte taler:

Glad i Kamp du unge
Fyrste ødelagde
Peite [3], malet Skjold du
Prøvede i Tuskland [4].

---

[1]) Uoversætteligt Ordspil: Hneitir af at hneita, at hugge Skaar.
[2]) Maaskee Partenay i Poitou.
[3]) Poitou i Frankrige.
[4]) Maaskee Touraine, det Landskab hvori Staden Tours ligger.

Og Sigvat Skald siger:

Mørers Drot, som farver
Sværdets Od, fra Sønden
Drog, og op ad Lejra[1],
Gamle Spyd nu brødes;
Varrande blev paa Heltens
Bud da brændt, saa hedder
Een af Peltes Byer,
Fjernt fra Søen den ligger.

38. Kong Olaf havde været paa Krigstog i Valland to Sommere og een Vinter; da vare forløbne fra Kong Olaf Tryggvesøns Fald tretten Aar; og i al denne Tid havde Jarler herstet over Norge, først Erik og Svend Hakons Sønner, derefter Svend og Hakon Eriks Sønner; Hakon var en Søstersøn til Knud Svendsøn den Mægtige. Paa den Tid var der i Valland to Jarler Vilhelm og Robert, Sønner af Rikkard Rude-Jarl[2]; deres Søster Dronning Emma var gift med Kong Adelraad af England; disses Sønner vare Edmund og Edvard den Gode, Edvig og Edgeir. Rikkard Jarl var en Søn af Robert Langspyd, og han igjen en Søn af Gange-Rolf, den Jarl, som bemægtigede sig Nordmandiet, han var saa stor, at ingen Hest kunde bære ham, og derfor blev han kaldt Gange-Rolf; han var en Søn af Røgnvald Møre-Jarl hin Mægtige og Rolf Nefjas Datter Hilde. Gange-Rolf var en stor, urolig Viking. En Gang da han kom tilbage fra eet af sine Toge, gjorde han et stort Strandhug aster i Vigen, hvorover Kong Harald blev ham saa vred, at

---

[1]) Loire. [2]) Jarl af Rouen.

han landsforviste ham fra Norge. Gange-Rolfs Moder Hilde drog da til Kong Harald, og indlagde Forbøn for sin Søn, men Kongen var saa vred, at det intet nyttede; da kvad hun følgende:

Du forskyder Mefjas
Navne, som en Ulv af
Landet Ædlingers gjæve
Slægtning du forjager;
Hvi saa streng, o Konge!
Krigsulven ej bør tirres,
Ej eders Hjord den skaaner,
Om den gaaer til Skoven.

Derefter drog Gange-Rolf bort fra Landet, hærgede længe i Vesterlandene, og skaffede sig endelig ved Vaabenmagt et Herredømme i Valland; derhen tyede snart mangfoldige Mænd, og nedsatte sig i Landet, som siden den Tid kaldes Nordmandiet. Fra Gange-Rolf nedstamme Rude-Jarlerne, som vi nys have sagt; derfor regnede disse sig altid i Slægt med Norges Høvdinger, og satte stor Pris paa dem, ja vare fra den Stund af Venner af alle Nordmænd, saa at alle, der vilde, kunde der have Tilhold. Om Høsten kom Olaf til Nordmandiet, og blev der Vinteren over, og havde der fredeligt Tilhold.

39. Efter Olaf Tryggvesøns Fald gav Erik Einar Thambeskjælver Fred; denne var en Søn af Endride Styrkarsøn fra Gimse, og var atten Aar gammel, da han med Erik drog tilbage til Norge. Einar skal have været den stærkeste Mand og bedste Bueskytte, der nogensinde har været i Norge; hans Skud var ogsaa langt kraftigere end nogen andens; han

skød til sin egen Moro med en Kolv, som man ellers skyder til Maals med, igjennem en raa Oxehud, som var ophængt paa en Stang; i Skiløben overgik han alle, og var overhoved en sjælden Idrætsmand; derhos var han fornem af Slægt og rig. Erik Jarl og Svend Jarl gave ham deres Søster, Bergljot Hakonsdatter, en særdeles mandig Kvinde, til Ægte; deres Søn hed Endride. Jarlerne gave Einar store Forleninger i Orkedal, saa han blev den mægtigste og mest anseete Mand i Thrøndelagen; han var ogsaa en stor Støtte for Jarlerne og en kjær Ven af dem begge.

40. Da Erik Jarl havde regjeret i Norge i tolv Aar, kom der Bud til ham fra hans Svoger Kong Knud den Mægtige, at han med en stor Hær skulde drage med ham paa et Tog til England. Erik havde indlagt sig megen krigersk Navnkundighed og Berømmelse, da han havde vundet Sejer i de tvende skarpeste Træfninger, der have været holdte i de nordiske Lande; den ene, da hans Fader Hakon Jarl slogs med Jomsvikingerne, den anden da han selv slogs med Olaf Tryggvesøn; herom taler Thord Kolbeensøn i Eriksdrape:

End maa Kvadet lyde
Om den stridbare Herre,
Bud efter Jarlen sendte
Navnkundige Fyrster;
Til den ønskede Træfning
Erik de bøde komme,
Vel jeg seer, hvad deres
Konges Mening har været.

Jarlen vilde ikke undslaae sig for at opfylde Kong Knuds Begjering, men drog ud af Landet, og satte sin

Søn Hakon til at varetage Regjeringen i sin Fraværelse, og overdrog sin Svoger Einar Thambeskjælver at have Tilsyn med ham og Landet; thi Hakon var den Gang kun atten Aar gammel; men Svend Jarl havde da den ene Halvdeel af Landet under sig, ligesom hans Frænde Hakon den anden. Erik kom til England, begav sig til Kong Knud, og var hos ham, da han indtog Lunduneborg. I et Slag i Vesterhavet fældede Erik Jarl Ulfkel Snilling; saa siger Thord Kolbeensøn:

Vest for London den gjæve
Fyrste sin Flaabe lagde,
Og den herlige Kriger
Stred for at vinde Landet;
Farlige Hug tildeelte
Thingmændene Ulfkel,
Der hvor blaae i Kampen
Blinkede Heltes Sværde.

Erik blev en Vinter i England, og holdt der adskillige Træfninger; den anden Høst efter havde han foresat sig at gjøre en Rommerreise, og bøde for sine Synder, men døde forinden i England af Forblødning. Kong Knud holdt mange Træfninger i England mod Adelraads Sønner med afvexlende Lykke; han kom til England den samme Sommer, som Kong Adelraad døde; efter hans Død giftede Kong Knud sig med hans Enke Emma; deres Børn vare Harald og Hørde-Knud. Kong Knud sluttede Fred med Kong Edmund, saaledes at hver skulde have sin Halvdeel af England; men i samme Maaned, som denne Fred var sluttet, dræbte Hedrik Strjone Kong Edmund; og derpaa fordrev Kong

Knud alle Kong Adelraads Sønner fra England; saa siger Sigvat Skald:

Snart slog Knud da
Adelraads Sønner,
Eller dem dog alle
Udjog af Landet.

Den samme Sommer, som Olaf kom tilbage fra sit Wikingstog, kom Kong Adelraads Sønner til deres Morbroder i Rude[1] i Walland, og de bleve der samlede i Nordmandiet Winteren over, og sluttede Forbund med hinanden paa det Vilkaar, at Olaf skulde have Northumberland, hvis det lykkedes dem at indtage England. Om Høsten sendte derfor Olaf sin Fosterfader Rane til England, for at hverve Krigsfolk, og ligeledes sendte Adelraads Sønner Jærtegn[2] til sine Venner og Frænder. Kong Olaf gav Rane en Deel Guld og Sølv med, at han dermed kunde vinde Høvdingerne og derved lokke Landet under dem. Rane var i England om Winteren, og fik adskillige af Landets Mægtige paa sin Side, thi Indbyggerne vilde langt heller have indenlandske end fremmede Konger over sig; men de Danskes Magt var endnu saa stor i England, at alle Landets Mægtige og Almuen maatte finde sig i deres Herredømme. Om Foraaret droge de alle, Kong Olaf og Adelraads Sønner, over til England og landede ved Jngafurda, hvor de strax landsatte Hæren; der var allerede samlet mange af de Mænd, som havde lovet at staae dem bi; de vandt Borgen og nedlagde adskillige Fiender. Men da Kong Knuds Mænd fik

[1]) Rouen. [2]) d. e. en Ring eller lignende Tegn, der medgaves som Kreditiv.

Kundskab herom, droge de en Hær sammen, og bleve snart saa mandstærke, at Kong Adelraads Sønner ikke kunde maale Styrke dermed; de saae derfor ingen anden Udvej, end at vende tilbage til Rude; da skiltes Kong Olaf fra dem, thi han vilde ikke drage med tilbage til Valland, men sejlede op til Northumberland, hvor han lagde ind i Havnen Fyrvald, holdt Slag med Borgerne, og vandt Sejer og meget Gods.

41. Det hændte sig en Gang, da Kong Olaf hærgede paa Irland, at hans Skibe ved Ebben kom paa Grund, saa at der var tørt Land rundtomkring dem, og paa ingen af Siderne Sø i deres Nærhed. Kongen var med alle sine Folk gaaet op i Landet for at hærge; men Indbyggerne, som saae, at hans Skibe stode paa Grund, samlede en utallig Hær, og besluttede at anfalde Kong Olaf og hans Mænd, thi Irerne troede, at de nu havde dem alle i deres Magt, da de vare langt talrigere, og da Olafs Skibe stode fast. Eftersom nu Olaf og hans Mænd saae, at de ikke kunde komme bort, men derimod en stor Mængde Krigsfolk satte efter dem, og han ikke saae nogen Udvej for sig til at komme bort, saa talte Kong Olaf til sine Folk; der vare den Gang hos ham Thorkel hin Høje og Thorgils Sprakalegs Søn Ulf. Olaf sagde: „Det synes mig det bedste, at vi gjøre Løfte til den almægtige Gud, og bede ham forlene os sin Hjælp, men dette vort Løfte skal bestaae i, at vi for Fremtiden ville vise mindre Grusomhed og Krigervildhed end hidtil." Høvdingerne sagde, at de vilde gjøre det Løfte, som han ansaae for det bedste. Derpaa udtalte Kongen lydelig deres Løfte, og faldt paa Knæ med sin Hær;

men Gud hørte hans Bøn og ved hans Miskundhed steg Havet paa een Gang saa hurtig op paa Kysten, at alle Skibene bleve flot, endnu før Kongen havde endt sin Bøn; steg Kongen da paa sine Skibe og drog sin Vej, men Irerne maatte med uforrettet Sag vende tilbage.

42. Da Kong Olaf saaledes havde hærget og knet de hedenske Folkeslags Grumhed paa Her og Udnæs, over Danmark og Sverrig, Østerveg og Valland, Irland og England, vendte han tilbage til sit Fædrenerige; sine Langskibe lod han blive i Northumberland, men udrustede der to Knarrer [1], som han besatte med tre hundrede velbrynjede og i Mod og Djærvhed udvalgte Mænd; han begav sig da om Høsten ud paa Nordsøen, men fik en saa rasende Storm paa Søen, at alle stode Fare for at forgaae; men saasom de havde et fortræffeligt Mandskab og Kongens Lykke var med dem, kom de vel derfra; saa siger Ottar Svarte:

Kampelskende Helt! du
Tvende Knarrer fra Vesten
Rusted, Kongers Ven sig
Vovede til i Farer;
Skibene havde den stride
Strøm i Havet skadet,
Hvis om Bord ej raske
Kæmper været havde.

Og fremdeles siger han:

Dine Folk ej frygted,
Da over vilden Sø du

[1]) Et Slags Fartøjer, forskjellige fra de ellers mest i Krigen brugelige Langskibe.

Faer, en Falkefyrste
Bedre Mænd ej kan have;
Ofte prøvedes Skibet,
Vælted af sig den høje
Sø, før Haralds Ætmand
Midt paa Norge landed.

Skalden siger heri, at Kongen kom til den midterste Deel af Norge; det var ved Øen Sæla udenfor Stad at han først kom til Land. Den Gang sagde Kong Olaf: „Dette maa være en Lykkesdag, siden vi have landet ved Sæla [1], og det er et godt Varsel, at saa er skeet." Da de nu gik op paa Øen, og Kongen steg paa Land med den ene Fod paa et leret Sted, faldt han forover paa Knæet; „der faldt jeg", sagde da Kongen. Rane svarede: „der fæstede du Fod i Landet." Kongen lo, og sagde: „kanskee, hvis Gud vil." De gik nu atter ned til Skibene, og seilede til Ulvesund; der spurgte de, at Hakon Jarl Erikson var dragen til Sogn, og at man kunde vente ham der sydfra, naar det blev god Vind, og at han havde kun eet Skib.

43. Da Kong Olaf Tryggveson regjerede i Norge, paabød han den sande Tro og Kristendommen der i Landet, hvilket paa mange Steder var et besværligt Foretagende. For at styrke sig selv, og fremme sin Hensigt med Troesforandringen, maatte han finde sig i at gifte sin Søster med Erling Skjalgsøn paa Jæderen; men saasom hun ansaae det for et slet Parti for sig, at blive gift med en Mand, der ingen høj Værdighed beklædte, saa gav Kongen Erling den halve

[1]) Sæla betyder Lyksalighed.

Landskyld, og Halvdelen af de kongelige Indtægter lige med sig selv af Landet imellem Lindesnæs og Sogn. Erling Skjalgsøn vilde ikke hedde Jarl, endskjønt han havde et større Herredømme, end de fleste Skattekonger. Olaf Tryggvesøn giftede en anden af sine Søstre med Rognvald Ulfsøn, som længe efter regjerede i Vester-Gøtland; Rognvald Jarls Fader Ulf var Broder til Sigrid hin Storraade, Olaf Sveakonnings Moder. Efter Olaf Tryggvesøns Fald, da Brødrene Erik og Svend regjerede Landet, havde Erling een Trediedeel deraf, og en anden Trediedeel tilfaldt Danekongen Svend, nemlig største Delen af Vigen, den tredie erholdt Olaf Sveakonning, nemlig syv Fylker, i Throndhjem: Sparbyggjefylke, Eken, Stordælefylke, begge Mører, Romsdale, og Østervigen ved Landsgrændsen. Svend Jarl var gift med Erik Sveakonnings Datter Holmfrid, en Søster til Olaf Sveakonning, i hvis Navn han forestod Landet. Erik Jarl fortrød paa, at Erling Skjalgsøn skulde have saa meget at regjere over, og da han tvivlede om hans Troskab, tilegnede han sig hans Besiddelser og Landskylden af hele Rogeland, saa at Beboerne ofte maatte betale Landskyld to Gange, da han ellers ødelagde Bygden; af Sagøre fik Jarlen ogsaa kun lidet, da Sysselmændene ikke kunde holde sig der, saasom Jarlen aldrig tog paa Gjæsteri der i Sysslerne uden at have en anseelig Magt med sig; herom taler Sigvat Skald:

Erling, den tapre Olaf
Tryggvesøns Svoger, strækked
Jarlers Affom, det ingen
Konge mægted at gjøre;

Bønders bolde Herre
Siden Rognvald sin anden
Søster gav, Ulfs Arving
Lykken da var gunstig.

Derimod prøvede Erik Jarl ikke paa, at begynde aabenbar Feide med Erling, da denne havde saa store og mange Frænder, var mægtig og vennesæl, og var omgivet af mange Folk, som en Konge; om Sommeren drog han ofte i Viking og erhvervede sig Gods, thi han vedblev, som han havde begyndt, at vise Gavmildhed og Pragt, endskiønt han nu ikke havde saa store og indbringende Forleninger, som i sin Svoger Kong Olafs Dage; han var høi og stærk, veldannet og vaabenøvet, og i alle Idrætter mest lig Olaf Tryggvesøn, forstandig, ivrig i alt hvad han foretog, og en dygtig Kriger; herom siger Sigvat Skald:

Sikkert ingen anden
Leenshøvding der gaves,
Som med Raskhed flere
Træfninger holdt end Erling;
Tapperhed i Striden
Viste gavmild Kriger,
Først han gik i mange
Slag, stod sidst paa Pladsen.

Man har altid holdt for, at Erling var den gjæveste blandt Leensmændene i Norge paa sin Tid. Følgende vare Erlings og Astrid Tryggvedatters Børn: Aslak, Skjalg, Sigurd, Lodin, Thoker, og Ragnhild, som var gift med Thorberg Arnesøn. Erling havde altid, baade Vinter og Sommer, hundrede eller flere Frigivne hos sig; ved Davre fik hver sin Drik tilmaalt, men

ved Nadver blev drukket uden Maal; naar Jarlen var i Nærheden, da havde han to hundrede Mand eller flere hos sig; han drog aldrig ud med ringere Mandskab, end paa et tyverummet Skib med fuld Besætning. Erling ejede en Hurtigsejler paa to og tredive Rum, og endda stor i Forhold, som han brugte i større Ledingsfærd og i Viking, derpaa vare to hundrede eller flere Mand. Han holdt tredive Trælle, som han foresatte et bestemt Dagværk, men gav dem Lov og Lejlighed til om Natten og i Mørkningen at kunne arbejde for sig selv; han gav dem ogsaa Agerland, som de selv maatte besaae og høste til egen Fordeel; og bestemte en vis Priis for hver af dem, for hvilken de kunde løskjøbe sig, hvilket derfor ogsaa mange af dem gjorde; for disse Penge kjøbte Erling sig andre Trælle, men sine Frigivne gav han Anviisning til at fortjene deres Ophold ved Sildefiskeri eller anden Haandtering; nogle satte han ogsaa til at oprydde Skovene, hvor de da byggede sig Gaarde; og alle, som havde været i hans Tjeneste, hjalp han saaledes paa een eller anden Maade i Vej.

44. Kong Olaf drejede nu af fra den sædvanlige Søvej og styrede ind i Sødungssund, hvor han blev liggende i nogen Tid med sine Skibe, saaledes at der laae eet paa hver Side af Sundet. Man fortæller, at der var en finsk Mand paa Kong Olafs Skib, som paa een Gang tog saa til Orde: „Store og forunderlige Ting bæres mig nu for.“ „Hvad bæres dig da for?“ spurgte en Mand. „I en lykkelig Stund,“ svarede hin, „er Olaf kommen her til Landet, thi i Dag

vil Hakon Jarl komme hid paa et Skib, og vi ville fange ham levende." Krigsfolket truede med at dræbe ham for hans Løgn, og førte ham til Kongen, og fortalte hans Spaadom; men da Kongen hørte denne Fortælling, lod han Spaamanden gribe, og sætte i Forvaring. Den finske Mand sagde til Kongen, at han maatte lade ham lide hvilken Død han vilde, dersom der var noget usandt Ord i det han havde sagt. De havde slaaet et tykt Tov over imellem begge Skibene. I samme Stund kom Hakon Jarl Erikssøn med et letsejlende velbemandet Skib til Sundet; de saae vel Skibene, som laae for dem der i Sundet, men antog dem for to Kjøbmandsskibe, og roede frem imellem dem. Da droge Kong Olafs Mænd Tovet op under Kjølen paa Jarlens Skib, og vandt det op med Spil; saasnart det havde taget nogenlunde fat, rejste Skibet sig med Bagstavnen, men sank ned fortil, saa at Søen styrtede ind paa begge Sider af Forstavnen, og fyldte Skibet, som derpaa kantrede. Kong Olaf tog Jarlen til Fange i Vandet og alle de Mænd, som man kunde naae at gribe; men nogle vare allerede dræbte af Steenkast og Skud, andre sank; saa siger Ottar Svarte:

Du, som Rovfugle mætter,
Kriger, med Skat beriget,
Hakons prægtige Skib du
Vandt, og Skibets Mandskab;
Ung du søgte til dine
Arvelande, du tapre
Helt, det hindre ej kunde
Jarlen, som dem havde.

Hakon Jarl blev derpaa ført op paa Kongeskibet; han var en meget smuk, haarfager Mand, og havde et Guldsmykke bundet om Hovedet; han satte sig ned i Forrummet. Da sagde Kong Olaf: „Det er ikke løjet om eder Frænder, at I ere smukke Mænd, men med eders Lykke er det nu forbi." Hertil svarede Hakon Jarl: „Ikke endnu er det ude med Lykken, thi saa gaaer det gjerne i Verden, at Sejren skifter; saa er det ogsaa gaaet til imellem os og eders Frænder, at stundum den ene, stundum den anden har haft Overhaand; jeg er heller ikke endnu kommen over Barnealderen, og vi vare ikke synderlig beredte paa at værge os imod den mindste Ufred; en anden Gang have vi maaskee bedre Lykke, end nu." Kongen sagde: „Aner det dig ikke, Jarl, at saaledes som Sagerne nu staae, vil herefter hverken Sejer eller Usejer falde i din Lod?" „Det staaer nu i din Magt," svarede Jarlen. Derpaa sagde Kongen: „Hvad vil du nu gjøre, Jarl, for at jeg skal lade dig fare i Fred, uden Skade paa Liv og Lemmer, hvorhen du vil." Jarlen spurgte, hvad han fordrede. Kongen svarede: „Intet andet, end at du drager ud af Landet, og saaledes opgiver os Riget, og sværger aldrig at bære Vaaben imod mig." Jarlen lovede at opfylde Kongens Fordring. Derpaa aflagde Hakon Jarl Kong Olaf den Ed, at han aldrig mere skulde bære Vaaben imod ham, og hverken hindre ham i at vinde Norge eller gjøre nogen Slags Fordring paa dette Rige. Da gav Kong Olaf Jarlen og alle hans Mænd Fred, hvorpaa Jarlen fik sit Skib tilbage, og roede bort; herom siger Sigvat Skald:

Det sagde hæderslysten
Vældig Konge, at Hakon
I det gamle Sødungs
Sund han maatte træffe;
Der, den strænge Fyrste
Jarlen fandt, som af alle
Danskt talende næst ham
Ypperst var og fornemst.

Derefter gjorde Jarlen sig som snarest færdig til at forlade Landet, og sejlede til England til sin Morbroder Kong Knud, og fortalte denne alt hvad der var foregaaet imellem ham og Kong Olaf. Kong Knud modtog ham kjærlig, optog ham i sin Hird, og gav ham en anseelig Magt; Hakon Jarl opholdt sig der længe hos Kong Knud.

45. Imedens Svend og Hakon Jarl forestode Landet, sluttede de Forlig med Erling Skjalgsøn, saaledes at Erlings Søn Aslak skulde have Svend Jarls Datter Gunhild, og at Aslak og Erling skulde beholde alle de Forleninger, Kong Olaf Tryggvesøn havde forundt Erling; denne indgik fra nu af et bestandigt Venskab med Svend Jarl, hvilket de bekræftede med Eder paa begge Sider.

46. Kong Olaf drog nu øster ud langsmed Landet, og holdt Thing med Bønderne, af hvilke mange gik ham til Haande, men nogle, som vare Svend Jarls Venner eller Frænder, talte imod; han begav sig derfor hurtig til Vigen, sejlede derind, satte sine Skibe op, og rejste siden op i Landet; i Vestfold toge mange Mænd, som havde været hans Faders Venner, med Glæde imod ham; der var ogsaa en stor Deel af

hans Slægt; om Høsten rejste han til Oplandene til sin Stivfader Sigurd Syr, og kom der tidlig paa Dagen. Da han var kommen i Nærheden af Kongsgaarden, løb Tjenestekarlene foran ham til Gaarden og ind i Stuen; Kong Olafs Moder Asta sad der med mange Kvinder; da Svendene fortalte hende om Olafs Færd, og at han allerede var nær ved Gaarden, stod Asta strax op, og befalede Karle og Piger at gjøre alt rede til hans Modtagelse; fire Kvinder maatte tage Bonedet frem, og sætte Stuen i Stand med Tapeter og Bænke; to Karle bare Halm paa Gulvet, to satte Skjenkebordet og Ølkarret frem; to satte Bordene, to bare Maden frem; to sendte hun ud af Gaarden at opsøge Kong Sigurd; to bare Øllet ind; men alle Karle og Kvinder pyntede sig, for at tage imod Kong Olaf. De, som Asta havde sendt bort, bragde Kong Sigurd hans Stadsdragt, og hans Hest med forgyldt Sadel og Mundbiddet besat med kostbare Stene. Fire Mænd sendte Asta til alle fire Kanter af Bygden, for at indbyde alle Stormænd til Gjæstebudet, hun vilde anrette for sin Søn; alle Mænd, som vare paa Gaarden, lod hun iføre sig deres bedste Klæder, og dem, som ingen selv havde, gav hun saadanne.

47. Kong Sigurd Syr var ude paa een af sine Marker, da Budene kom til ham, og fortalte ham denne Nyhed og alle de Anstalter, Asta havde gjort hjemme paa Gaarden; han havde mange Folk hos sig, nogle høstede, andre satte Kornet i Hjælme eller Lader; men han selv gik med to andre Mænd, snart paa Ageren, snart der hvor Kornet blev sat op. Om Kong Sigurds Dragt fortælles, at han var iført en blaa Kjor-

tel og blaae Hoser, høje Sko, som vare bundne ovenfor Anklerne, en graa Kappe, en graa vid Filthat, og havde i Haanden en Stok med en forgyldt Sølvknap og med en Sølvring i. Om Kong Sigurds Sindelag fortælles, at han var en god Landhuusholder, der selv anordnede alle Forretninger ved Kvægets Røgt, og bestyrede selv sin Huusholdning; han førte ingen Pragt, og var temmelig tilbageholden; han gjaldt for den klogeste Mand i Norge paa den Tid, og for den rigeste paa rede Penge; han var fredsommelig og ikke begjerlig efter andres Gods. Hans Kone Asta var gavmild og højsindet. Deres Børn vare: Gunhild, som var det ældste, Guttorm, Halfdan, Ingerid og endelig Harald. Da Sendebudene nu kom til Kong Sigurd, røgtede de deres Ærende saaledes: „Disse Ord bød Asta os at bringe dig, at det nu var hende meget om at gjøre, at du opførte dig som en fornem Mand, og hun bad, at du mere vilde ligne Harald Haarfagers Æt og hans Tænkemaade, end enten Rereid Jarl hin Gamle eller din Morfader Rane Mjonef[1], hvor klog en Mand han end ellers var." Kongen svarede: „Det er en vigtig Tidende, I bringe, og I fremføre den da ogsaa med Fynd og Klem. Vist og sandt er det, at Asta før har gjort meget Væsen af Mænd, som hun havde mindre Grund til at tage vel imod, end sin Søn, og det en saadan Mand; men hun griber ogsaa dette an med stor Iver, og hvis Afskeden skal svare til Velkomsten, og skee med ligesaa megen Pragt, da er det en stor Lykke, om Enden vil

---

[1]) Smalnæse.

svare dertil. Men saa synes mig, efterdi jeg er roligere, at hvis det skal have et saadant Udfald, da ville de, der indvikle sig i denne Sag, kun slet sørge for Liv og Gods; thi denne Mand, Olaf, har en stor Overmagt at staae imod, hvis han vil sætte sin Plan igjennem, da baade den danske og den svenske Konge vil udgyde deres Vrede over ham og hans Foretagender." Derpaa satte Sigurd sig ned, og lod sit Fodtøj drage af, iførte sig Karduans Støvler, og bandt sine Guldsporer paa; dernæst lagde han sin Kappe, omgjordede sig med sit guldbeslagne Sværd, satte sin forgyldte Hjelm paa Hovedet, og steg til Hest; sine Arbejdsfolk skikkede han til den nærmeste Bygd, og udvalgte sig tredive raske velklædte Mænd, som rede hjem med ham til Gaarden. Da han kom udenfor Stuen, saae han Banneret rage frem paa den ene Side i Gaarden, og derhos Herren selv, Konning Olaf, og hundrede velklædte Mænd; der var ogsaa fuldt besat af Mænd imellem Husene. Hilsede da Kong Sigurd endnu fra Hesten Kong Olaf sin Stivsøn og hele hans Følge, bød ham at blive hos sig, og lovede, at alt skulde være til hans Tjeneste, hvad han kunde yde ham, baade Land og Folk. Kong Olaf takkede ham høflig for hans Tilbud; de stege af Hestene, og gik ind. Da gik Asta sin Søn imøde, kyssede ham, og bød ham velkommen, forsikrede, at alt hvad hun formaaede, var til hans Tjeneste, og førte ham ind i Stuen til Højsædet. Kong Sigurd satte Mænd til at passe paa deres Rejsetøj og at give deres Heste Foder; selv gik han til sit Højsæde, og Gjæstebudet gik nu for sig med Overflødighed paa Mad og Drikke.

48. Efterat nu Kong Olaf havde opholdt sig en Tid lang hos sin Frænde Kong Sigurd, forlangte han en Dag at tale med ham, sin Moder Asta og Fosterfader Rane. Da de nu vare samlede, tog Kong Olaf saaledes til Orde: „Saa er det, min Frænde Sigurd, som eder bekjendt er, at jeg er kommen hid til dette Land efter i lang Tid at have været udenlands; intet andet have jeg og mine Mænd haft til vor Underhold, end hvad vi kunde erhverve i Viking, og paa mange Steder have vi sat Liv og Sjæl i Vove, og mangen Uskyldig har for vore Vaaben maattet lade Liv og Gods; men over de Ejendomme, som min Fader besad og hans Fader for ham og saaledes Mand efter Mand af vore Forfædre, raade nu udenlandske Mænd, skjønt jeg er odelbaaren dertil; men selv dermed have de endnu ikke ladet sig nøje, men endog alle de Besiddelser, som tilhøre vore Frænder, der regne deres Slægt fra Kong Harald Haarfager, have de bemægtiget sig; somme have de ladet beholde lidet deraf, somme slet intet. Nu vil jeg aabenbare eder, hvad jeg længe har overvejet i mit Sind, at det er mit Forsæt, at kræve min Fædrenearv, men hverken vil jeg drage hen til den svenske eller til den danske Konge, og bede dem om saa meget som et Sandskorn af det, som de vel nu en Stund have kaldet sit, skjønt Harald Haarfager besad det, men jeg vil oprigtig sige eder, at jeg med Od og Eg vil søge min Frændearv og kræve Hjælp dertil hos mine Frænder og Venner og alle dem, som i denne Sag ville staae mig bi; skal jeg og saalunde begynde dette mit Krav, at enten skal jeg vinde det Rige, hvorfra de

fældede Kong Olaf Tryggvesøn, min Frænde, eller jeg skal falde her paa min Fædrenearvedeel. Nu har jeg en saadan Tillid til eder, min Frænde Sigurd! og de andre Mænd i Landet, som efter Kong Harald Haarfagers Love ere odelbaarne til Kongedømme, at I ikke ville fattes al Drift til at hæve eder selv, og at udslette denne Frændeskam, og at I jo paa alle Maader ville understøtte den, som vil være Formand for at ophøje vor Æt. Men hvad enten I, min Frænde Sigurd! ville heri vise os nogen Manddom eller ingen, saa kjender jeg i det mindste Almuens Sindelag, at det stedse har været dens Attraa at unddrage sig fremmede Høvdingers Trældomsaag, saafnart der er nogen Udsigt dertil, og nogen vil stille sig i Spidsen for den. Denne Sag har jeg ikke aabenbaret for nogen anden, førend for dig, da jeg veed, du er en forstandig Mand, som kan bedømme, paa hvilken Maade man bedst skal udføre disse Planer fra Begyndelsen til Enden, om vi først skulle fare hemmelig frem dermed og meddele enkelte forstandige Mænd dem, eller om vi skulle foredrage det for Mængden og i hele Almuens Paahør; noget Afbræk har jeg allerede gjort dem ved at fange Hakon Jarl, som nu er flygtet fra Landet, og han har edelig aftraadt mig sin Deel af Landet; det maa nu falde os lettere, at have med Svend allene at gjøre, end om de begge vare forenede til Modværn." Kong Sigurd svarede hertil: „Det er ingen ringe Ting, hvorpaa du pønser, og denne din Plan kommer mere af Overmod end Forsigtighed, efter mit Skjøn; men det er rimeligt nok, at der er stor Afstand imellem min Sagtmodighed og de høje Tanker, du nærer i dit

Brysk, thi du var neppe kommen ud af Børnealderen, førend du strax viiste dit Overmod og din Ærgjerrighed ved alle Lejligheder, og nu har du forsøgt dig i Orlog og dannet dig efter fremmede Høvdingers Sæder. Nu veed jeg, at du saa fuldt og fast har begyndt dette, at det kun lidet vilde nytte at søge at bringe dig derfra; heller ikke kan man fortænke nogen i, naar han besidder noget Mod, at det gaaer ham til Hjerte, at al Harald Haarfagers Æt og Kongedom er traadt under Fødder. Men hvad mig angaaer, da vil jeg ikke forpligte mig til noget, førend jeg hører de andre oplandske Kongers Mening og Hensigter i denne Sag; men du gjorde vel i, at meddele mig din Beslutning, førend du aabenbarer den for menig Mand, og jeg lover dig min Anbefaling saavel til disse Konger, som til andre Høvdinger eller Landsfolket; tillige skal du frit kunne tage af mit Gods og Penge hvad du behøver. Men med saa Skjel vil jeg, at vi forelægge Almuen denne Sag, som jeg seer, at der kan tilvejebringes nogen betydelig Styrke til dette store Foretagende; thi det maa du betænke, at det er en svær Strid, at ville gaae i Kamp med den svenske Konge Olaf og Kong Knud den Mægtige, som nu er Konge over Danmark og England; ikke ringe Rygstød skal der til, hvis det skal lykkes; usandsynligt finder jeg det dog ikke, at du jo vil faae Krigsmagt nok, thi Almuen er altid tilbøjelig til Forandring; før gik det ogsaa saaledes, da Olaf Tryggvesøn kom til Riget, at alle frydede sig derover, dog nød han ikke Kongedømmet længe." Da tog Asta til Orde: „Saaledes er jeg til Sinds, min Søn, at jeg er inderlig glad ved at see dig, og saa meget des gladere, jo

mere du stiger i Ære, men heller saae jeg, at du blev Overkonge over Norge, om end det skulde blive Følgen, at du ikke beklædte Kongeværdigheden længer end Olaf Tryggvesøn, end at du ej blev større Konge end Sigurd Syr er, og derhos døde i en høj Alder paa Sotteseng." Dermed endtes Sammenkomsten, og Olaf opholdt sig der endnu en Tid lang med alle sine Folk. Kong Sigurd beværtede dem hveranden Dag med Fisk og Melk, og hveranden med Kjødmad og Øl.

49. Kong Olaf hørte sine Mænd tale ilde om hans Frænde Sigurd, fordi de hveranden Dag maatte drikke Melk istedenfor Øl, og irettesatte dem haardt derfor, og sagde, at Sigurd havde vel betænkt dette, thi saarede Mænd tjente Melk bedre end Øl. Nu led det mod Juul; da lod Kong Sigurd berede til Gjæstebud med al Pragt og Overflødighed, det bedste som var at faae i Landet, baade af Drik og Spise og talrige Gjæster. Asta lod ogsaa Kong Sigurds store Sal sætte i Stand med kostelige Prydelser, og lod anbringe et hæderligt Højsæde, som det sig burde, i hvilket Olaf skulde sidde om Julen. Første Juleaften førte Asta Olaf til Højsædet samt alle hans Folk, og anviste ham et anseeligt Højsæde, som det sig burde. Da han nu havde taget Plads med sine Ledsagere, kom Kong Sigurd i Hallen med sit hele Følge og iført al sin kongelige Prydelse; han gik henimod Kong Olaf, og hilste ham kjærlig, bød ham og alle hans Mænd tage til Takke, bad ham at forblive hos sig, saalænge han vilde, og fremførte alt dette med mange fagre Ord; derpaa tog han Sæde ved Siden af Olaf, og da begyndte Kongerne at tale mangt et forstandigt Ord med

hinanden, og drukke under megen Glæde og Gammen. Kong Sigurd havde om Efteraaret været noget stille af sig, men nu var han oprømt, og spurgte Olaf om hans Rejser i Almindelighed og om hans Vikingsfærd udenlands; men Olaf og hans Mænd fortalte, hvad mærkeligt der var hændet paa hans Toge, saaledes som det virkelig var tilgaaet. Da Sigurd saaledes havde hørt om de Træfninger, Olaf havde holdt i Østerlandene og i Sydderrige, i Germanien og i Spanien, da berømmede han det højligen, og der blev over alt dette megen Glæde formedelst Kong Sigurds indsigtsfulde Bemærkninger derover. Saaledes led nu Julen fra Haanden, og Sigurds Anseelse voxte formedelst dette Gilde og hans prægtige Anretning. Sigurds og Astas Søn Harald var den Gang endnu saa ung, at han laae i Vuggen og kunde ikke tale. Asta bar Drengen hen til Kong Olaf, og sagde: „Her er min Dreng ved Kong Sigurd, jeg vilde ønske, min Søn, at du maatte fatte Kjærlighed for denne din Broder," og hun lagde Drengen paa Olafs Knæ; han saae paa ham og tav. Asta vedblev: „Jeg saae gjerne, du vilde sige mig, om du troer der vil blive en kløgtig Mand af ham." Olaf svarede: „Hvem indestaaer dig for, Moder, at det bliver et fromt Barn, jeg vil indestaae for, at han ej bliver dum, hvis han lever." Asta tog derpaa Drengen bort.

50. Den Gang vare mange Fylkekonger i Oplandene, af hvilke de fleste nedstammede fra Harald Haarfagers Æt; over Hedemarken regjerede to Brødre, Rørik og Ring; over Gudbrandsdalene Kong Gudrød; der var ogsaa en Konge i Rommerige, som tillige besad Thotn og Hadeland; ligeledes var der en

Konge paa Valders. Kong Sigurd holdt et Møde med alle disse Konger oppe paa Hadeland, ved hvilket Kong Olaf Haraldsøn ogsaa var tilstede. Der fremsatte Kong Sigurd for disse Konger sin Frænde Kong Olafs Forehavende, og bad dem at give deres Samtykke til denne Sag og at staae ham bi med Raad og Daad. Først forestillede han dem, hvor nødvendigt det var, at afkaste det Aag, baade Danske og Svenske havde paalagt dem; „nu," sagde han, „er den Mand kommen, som kan staae i Spidsen for dette Foretagende;" hvorpaa han opregnede Kong Olaf Haraldsøns mange Storværker og Bedrifter baade i Norden og i Sydlandene og Vesterlandene og overalt hvor han havde hærget; thi Kong Olaf havde, hvorsomhelst han hærgede, fra sin Ungdom af indtil denne Dag overalt vundet Seier og Ære. Hertil svarede Kong Hrærik: „Visselig har Kong Harald Haarfagers Rige lidt megen Overlast, da ingen af hans Ætmænd er Overkonge i Norge; og Indbyggerne i Landet have forsøgt paa allehaande: Hakon Adelsteensfostre var Konge over dette Land i nogen Tid, og alle vare tilfredse med ham, men da Gunhilds Sønner kom til Regjeringen, bleve Indbyggerne saa lede af deres Vold og Uretfærdighed, at de heller vilde have udenlandske Høvdinger over sig og være deres egne Herrer, thi de fremmede Høvdinger vare altid for langt borte til at bekymre sig om Folkets Færd, toge kun af Landet, hvad dem tilkom, og lagde derfor ingen svære Tynger paa Indbyggerne; men da Danekongen Harald og Hakon Jarl bleve uenige, hærgede Jomsvikingerne paa Norge, da rejste Almue og menig Mand sig imod dem, og gjorde Ende paa denne

Ufred, og man opmuntrede nu Hakon Jarl til at forholde Danekongen Skatterne og at værge Landet imod ham med Od og Eg; men neppe saae Jarlen sit Herredømme befæstet ved Folkets Bistand, før han blev saa haard og stræng imod Undersaatterne, at man ikke længer kunde taale hans Voldsomhed, men Thrønderne selv dræbte ham, og satte Kong Olaf Tryggveson paa Thronen; han var odelbaaren til Kongedømmet her i Landet, og var i alle Maader vel skikket dertil, derfor higede Almuen efter at faae ham til Konge og paa ny at indsætte ham i det Rige, Kong Harald Haarfager havde haft; men da han var befæstet i Riget, fik ingen Mand mere Lov til at raade sig selv for ham; imod os Smaakonger gik han frem med Strænghed, og krævede alle de Besiddelser tilbage, som Kong Harald Haarfager havde haft; stundum gik han endnu videre; ja det var saa langt fra, at der var at tænke paa nogen Frihed, da man ikke en Gang maatte selv raade for, hvilken Gud man vilde troe paa. Siden han mistede Regjeringen, have vi nu holdt Venskab med Danekongen, vi have af ham i alle Henseender erholdt al den Bistand, vi kunde vente, i øvrigt nydt vor Frihed og et mageligt Liv, og ingen Overlast er skeet os; hvad derfor min Mening angaaer, da finder jeg os vel farne, saaledes som vi have det nu. Blev end min Frænde Konge over dette Land, saa veed jeg dog ikke, om mine Rettigheder derved kunde forfremmes eller ikke; og det er vist, at jeg ikke vil tage nogen Deel i dette Anslag, dersom min Værdighed ikke derved kan forøges, men at jeg snarere vil være ganske udenfor det." Derpaa sagde hans Broder Ring: „Ogsaa jeg vil reent ud sige min

Mening: Bedre holder jeg det for at være, om jeg end ikke faaer større Magt og Besiddelser, end jeg nu har, at min Frænde er Konge over Norge, end fremmede Konger, som ingen Ret have til Riget; i det mindste vilde derved vor Æt ophøjes her i Landet; det er ogsaa mine Tanker om denne Mand, Olaf, at det mest vil beroe paa hans Skjæbne og Lykke, om han skal blive Konge over dette Rige eller ej; men hvis saa skeer, mon da ikke den er bedst faren, som ved sine Tjenester har det største Krav paa hans Venskab? da vil vist nok ingen Mand have Ord for at have viist sig uvillig til at staae ham bi? Nu har han paa ingen Maade mere Magt og Anseelse end nogen af os, men snarere mindre, saasom vi have her Land og Rige at raade over, men han aldeles intet, vi ere ogsaa ligesaa odelbaarne til dette Rige og Kongedømme, som han; vise vi ham nu en saadan Hjælp og Bistand, at vi tilstaae ham den højeste Værdighed her i Landet, og med al vor Styrke forhjælpe ham til Regjeringen, og sætte os selv, med alt hvad vi eje og have, i Fare for hans Skyld, skulde han da ikke lønne os det vel, og længe mindes det til det Gode, hvis han ellers er saa ypperlig en Mand, som andre sige, og som jeg virkelig troer han er. Vi ville derfor, hvis jeg maa raade, gjøre et Forsøg derpaa, og slutte Venskab med ham, og gjøre saaledes, som jeg nu har sagt." Derefter stode de op, den ene Konge efter den anden og talte, og gik det dog for det meste ud paa det samme, at de fleste gave deres Samtykke til Kong Rings Tale, og Fleertallet var begjerligt efter at forbinde sig med Kong Olaf. Skjønt Rorik nu ikke viste nogen Tilbøjelighed

dertil, men snarere var derimod, saa kunde han dog allene intet udrette, saasom han saae, at ingen vilde træde over paa hans Side, og talte han da saaledes: „Det staaer eder nu frit for, at tage Olaf til Enevoldskonge over dette Land, og at sætte eder selv og alt hvad I eje og have i Vove mod den danske og svenske Konge; Spaadomsgave besidder jeg ikke, men dog er det min Tro, at de som nu meest anbefale denne Sag og ikke ville høre om andet, end at man skal give Kong Olaf en saadan Magt, at han bliver Overmand over os og dermed over hele Norge, ville, før mange Vintre ere omme, fortryde det, saavel som alle vi, der nu give vort Samtykke dertil; men ikke vil jeg allene modsætte mig det, som alle andre ville have. Men hvad dig angaaer, min Frænde Olaf! da tykkes jeg vel ikke i denne Raadslagning at have viist dig synderligt Venskab, dog skal ingen af de Konger, som her ere forsamlede, yde dig større Bistand, end jeg, naar vi dog nu en Gang skulle underkaste os dit Herredømme." Derpaa gik alle sex Konger Kong Olaf til Haande, lovede ham al deres Bistand, og af al deres Formue at forhjælpe ham til Riget; han derimod lovede dem sit oprigtige Venskab og Rettebøderne, hvis han blev Enevoldskonge over Norge, naar de ikke selv forspildte det. Dette stadfæstede de med Eder paa begge Sider.

51. Derpaa stævnede Kongerne Thing, paa hvilket Kong Olaf fremførte denne Sag for Almuen, sin Beslutning og det Krav han havde paa Riget; han bad derfor Bønderne at tage ham til Konge over hele Landet, og lovede dem derimod, at holde dem ved de gamle Love, og at værge Landet mod fremmede Høv-

dinger, hvis de awfaldt det; derom talte han længe og med megen Veltalenhed, og vandt meget Bifald ved denne sin Tale. Derpaa stode Kongerne op, talte den ene efter den anden, og anbefalede denne Sag til Almuen; det blev da Slutningen, at der blev givet Kong Olaf Kongenavn over hele Landet, og Riget blev tildømt ham efter Oplandenes Lov. Derpaa begav Olaf sig paa sin Rejse, og lod bestille Gjæsteri for sig paa Kongsgaardene; først drog han igjennem Hadeland, derpaa nord igjennem Gudbrandsdalene; det gik da, som Kong Sigurd Syr havde formodet, at der strømmede saa meget Folk til ham, at han syntes ikke at behøve Halvdelen deraf, og havde han da saa omtrent halvtredie hundrede Mand samlede; derfor slog heller ikke det til, som var bestilt til hans Beværtning; thi Kongerne plejede at drage igjennem Oplandene med tresindstyve til halvfjerdsindstyve Mand, men aldrig med mere end hundrede; han skyndte sig derfor paa sin Rejse, og blev kun een Nat paa hvert Sted; men da han kom op til Dovre, fortsatte han sin Rejse nord over Fjeldet.

52. Thord Sigvalde-Skald havde forhen været hos Kong Olaf, da han var i Viking. Thord havde en Søn Sigvat, som var til Opfostring hos Thorkel paa Gaarden ved Apavatn paa Island, og syntes kun at gaae langsomt frem i sin Opvæxt. I Apavatn er godt Fiskeri; der opholdt sig hos Thorkel en Østmand[1], en ret kløgtig og forstandig Mand. De sade paa Isen, saae megen og god Fisk komme frem, men kunde ikke

[1]) d. e. Nordmand.

fange den; Østmanden bad derfor Sigvat at gaae ud paa Søen, og gjorde hans Fiskeredskaber i Stand, thi han kunde godt lide Drengen; da Sigvat nu havde siddet en kort Stund, trak han en herlig Fisk; og da de kom hjem, blev Fisken søden. Da sagde Østmanden, at Sigvat skulde først spise Hovedet af Fisken, og sagde, at i Hovedet indbefattedes hver Skabnings Forstand. Sigvat spiste Hovedet og hele Fisken, og da kvad han denne Vise:

Edderfisken os efter
Ønske gaaer, da ud af
Vandet vi have søgt at
Lokke Søens Beboer;
Gjerne Ørten en anden
Med sin Angel maa fange,
Mig det er gaaet heldig
Medekrogen at styre.

Siden blev Sigvat en forstandig Mand, og rejste udenlands; og da han kom til Norge, begav han sig til Kong Olaf, og bad om Tilladelse at maatte foredrage ham et Kvad; Kongen svarede, at han vilde ikke høre hans Kvad, og vilde ikke lade digte om sig. Sigvat sang da følgende:

Lyt til min Sang, berømte
Helt! som har mangen Skude
Vundet, thi jeg kan digte,
Een Skald maa du dog have.
Om du end ej, o Fyrste!
Vil besynges af anden
Skald, jeg dog til din Hæder
Stedse Digte vil kvæde.

Sigvat fik i Digterløn af Kong Olaf en Guldring af to Marks Vægt, og blev derpaa hans Hirdmand; han kvad fremdeles:

Helt! siden dit Sværd jeg
Willig modtog, en hædret,
Kjær Bestilling jeg haver,
Aldrig jeg det fortryder;
Guldudbeler! en trofast
Hofsinde du fik da,
Jeg en ypperlig Herre,
Godt det var for os begge.

Da Sigvat kom fra Island til Kong Olaf, kvad han følgende:

Før fik jeg Guld, nu Folk vil
Veltalende mig prise,
Hvis nu min Bøn udvirker
Afgiftsfrihed mig givet;
Gavmilde Drot! tillad at
Kjøbmandsskibet fra Toldens
Hælfte befries, dig jeg
Selv derom nu har bedet.

53. Kong Olaf kom med sine Folk til Opdalen, og drog derfra ned i Orkedal; der holdt han Thing med Bønderne, og forlangte, at de skulde tage ham til Konge; han lod da fremføre de Vidner, som havde været nærværende, da Hakon Jarl edelig havde overdraget ham sin hidtil hafte Andeel af Landet, som Erik Jarl før havde haft, nemlig disse fire Fylker: Orkdølefylke, Gauldølefylke, Strindølefylke og Eynefylke; mange Mænd der toge vel imod ham, men

nogle toge Flugten, andre talte imod. Svend Jarl var inde i Throndhjem paa Steinker, og lod tilberede Julegilde, thi paa dette Sted var den Gang en anseelig Kjøbstad. Einar Thambeskjælver fik at høre om Kong Olafs Rejse, og drog da med sine Huuskarle op i Gaulardal; nogle Mænd sendte han til Niderøs, og lod dem tage en Roerskude, han havde liggende der; disse Mænd sejlede op ad Fjorden, og kom en Dag silde ind til Steinker, og bragde Svend Jarl Efterretning om Kong Olafs Rejse. Jarlen havde et Langskib, som laae tjeldet udenfor Gaarden; strax om Aftenen lod han flytte ud paa Skibet alt sit Løsøre og sine Mænds Klæder, samt saa megen Drik og Spise, som Skibet kunde rumme, hvorpaa de strax roede ud om Natten, og kom ved Dagbrækningen i Skarnsund. Kong Olaf havde skaffet sig Skibe i Orkedalen, benyttede sig af Bøndernes, og styrede strax med fem Skibe ind ad Fjorden. Jarlen drejede mod Land udenfor Masarvig, hvor der var en tyk Skov; de laae saa nær under Bjerget, at Løv og Grene rakte ned paa Søen, saa man ikke kunde see Skibet for Grene; det var heller ikke endnu blevet ret lyst, da Kongen roede derind forbi, og det var ganske stille Vejr; Kongen roede da ind forbi Øen, uden at see Skibet; men saasnart de vare komne hinanden ud af Syne, roede Jarlen ud paa Fjorden til Froste, og lagde der til Land, thi der vare hans Besiddelser. Svend Jarl sendte Bud ud i Gaulardal efter sin Svoger, Einar Thambeskjælver. Men da Einar kom til Jarlen, fortalte denne ham sin hele Færd, og at han vilde samle Folk, drage mod Kong Olaf og holde Træfning med ham. Einar sva-

rede: „Lad os vel overlægge dette, Herre, og ikke fatte nogen overilet Beslutning; for det første er det bedst, at faae udspejdet, hvad Olaf har i Sinde, og lade ham blive i den Tro, at vi sidde stille; maaskee han om Julen slaaer sig til Rolighed i Steinker, naar han spørger, at vi ingen Krigsmagt have samlet, thi der vil han finde al den Anretning han kan forlange; men spørger han, at vi have samlet en Krigsmagt, da vil han strax stævne ud af Fjorden, og slippe os aldeles af Hænderne." Dette Einars Raad blev fulgt, og Jarlen drog paa Gjæsteri hos Bønderne omkring i Stjoredalen. Kong Olaf kom ind til Steinker, lod optage al Julekosten, og lod den bære paa sine Skibe, fik sig desuden nogle Transportskibe, lod bære Spise og Drikke ombord, gjorde sig som snarest færdig til at drage bort, og styrede ligeud til Nideros. Her havde Kong Olaf Tryggvesøn ladet gjøre det første Anlæg til en Kjøbstad og ladet en Kongsgaard opføre; for den Tid var der ikke mere end en enkelt Gaard ved Mundingen af Nid; Svend Jarl havde derimod begyndt et Kjøbstedanlæg paa Lade, hvor hans Fader havde haft sit Sæde, og lod de Huse forfalde, som Kong Olaf havde ladet bygge ved Nid, saa nogle af dem vare nu nedbrudte, andre stode, men i en meget skrøbelig Tilstand. Kong Olaf styrede nu med sine Skibe ud i Nid, og lod strax gjøre Anstalter paa det Sted og i de Huse der endnu stode, samt oprejse dem, der vare nedfaldne, og brugte hertil en stor Mængde Folk; desuden lod han Spise og Drikke bringe op i Husene, da han agtede at forblive der Julen over. Men saasnart Svend Jarl og Einar Thambeskjælver spurgte

dette, samlede de Folk, fore Landbefen ud til Gaular-dal, og stævnede saa ud til Nideros, og havde næsten to tusende Mand. Olafs Mænd vare paa Udkig ude paa Gaularaas, og holdt der Hestvagt; de bleve nu vaer, at Hæren drog ned igjennem Gaulardal, og bragde Kongen denne Efterretning om Midnat; Kongen stod strax op, og lod Folket vække; strax gik hans Mænd ombord, bare Klæder og Vaaben ud paa Skibene, saa meget som de kunde faae med sig, og roede ud af Floden; strax efter kom Jarlen til Gaarden, tog den Julekost de forefandt, og afbrændte alle Husene. Kong Olaf roede ud ad Fjorden til Orkedalen, forlod der Skibene, og drog igjennem Dalene ligetil Fjeldet og øster over dette til Gudbrandsdalene. Hvorledes Svend Jarl brændte Byen i Nideros, siges i den Flok [1], som er digtet af Klæng Brusesøn, der den Gang opholdt sig hos Svend Jarl:

Kongens halvopførte
Bolig brændte, og Kulstøv
Funkerne over Folk paa
Nidelven selv udstrøde.

Kong Olaf drog nu igjennem Gudbrandsdalene ud paa Hedemarken, og var paa Gjæsteri.

54. Hen paa Vinteren samlede Kong Olaf en Hær; han fik meget Krigsfolk af Kongerne i Hedemarken, thi mange Leensmænd og mægtige Bønder herfra forenede sig med ham, blandt andre Ketil af Ringenæs; han fik ogsaa Folk fra Rommerige; ogsaa hans Stivfader Sigurd Syr kom ham til Hjælp med en

---

[1]) et Digt.

skor Hob Folk; nu søgte de ud til Søen, saae sig om efter Skibe, rustede sig inde i Vigen, og havde meget Krigsfolk. Svend Jarl samlede Folk over hele Throndhjem strax efter Julen, og opbød Leding baade af Skibe og Mænd. Paa denne Tid var der i Norge mangfoldige Leensmænd, mange mægtige og saa ætstore, at de regnede deres Slægt, og det ikke i fjerne Led, fra Kongeslægter; de vare ogsaa meget rige; derfor var ogsaa de regjerende Kongers og Jarlers største Styrke der, hvor disse Leensmænd vare, thi det var saa godt som dem, der i hvert Fylke styrede Almuen. Svend Jarl stod sig godt hos Bondealmuen, og fik derfor snart Folk samlet; hans Svoger Einar Thambeskjælver og mange andre Leensmænd vare hos ham. Saasnart de vare færdige, styrede de mod Syd langs med Landet, roede ud af Fjordene, og der strømmede Folk til dem fra alle Fylker; da de kom ned til Rogeland, mødte Erling Skjalgsøn dem med meget og herligt Krigsfolk, samt mange andre Leensmænd, hvorpaa de med hele Flaaden styrede øster til Vigen. Det var mod Enden af Fasten, da Svend Jarl styrede ind til Vigen, og lagde sig ved Grenjar med sin Hær; paa samme Tid kom Kong Olaf inde fra Vigen af, og de vare ikke langt fra hinanden, uden at den ene Hær vidste noget af den anden at sige. Kong Olaf havde det Skib, som hed Karlhøfde, paa hvis Forstavn var udskaaret et Kongehoved, som han selv havde skaaret; dette Hoved blev i lang Tid siden opbevaret i Norge. Det var Løverdagen for Palmesøndag, de laae saa nær ved hinanden, som vi nys have fortalt.

55. Om Søndag Morgen, da det blev lyst, stod Kong Olaf op og klædte sig paa, gik siden i Land, og lod alt Folket blæse til Landgang. Derpaa havde han en Samtale med Høvdingerne, og sagde Almuen, at der var kun et kort Stykke Vej imellem dem og Svend Jarl; „vi skulle derfor," sagde han, „berede os som vi kunne bedst; hver Mand gribe til Vaaben og holde sig færdig og sin Plads ryddelig, hvor ham er anviist, saa at alle ere færdige, naar jeg lader blæse til at lægge ud; siden skulle vi roe samlede, saa at intet Skib kommer forud for den øvrige Flaade, og at ingen bliver tilbage, naar jeg roer ud af Havnen, thi vi kunne ikke vide, naar vi træffe sammen med Fjenden og skulle begynde Slaget; naar saa er, da maa vore Mænd holde Skibene samlede, og være færdige til at fæste dem sammen; lad os da først dække os med Skjoldene, og spare paa vore Vaaben, at vi ikke kaste dem i Søen til Unytte; men naar Slaget er vel begyndt og Skibene sammenfæstede, saa lader os falde an paa det heftigste, og hver vise sin Manddom!" Kong Olaf havde paa sit Skib hundrede Mand, der alle havde Ringebrynjer og vælske Hjelme, de fleste af hans Mænd havde ogsaa hvide Skjolde, betegnede med det hellige Kors af Guld, eller malede med røde eller blaae Farver; et bleghvidt Kors lod han ogsaa tegne foran paa alle Hjelme; han havde ogsaa en Fane, hvori var en Orm. Han lod siden holde Gudstjeneste for sig og synge Messe, gik derefter ud paa Skibet, og bad sine Mænd spise noget; derpaa lod han blæse Hærblæst og lægge ud af Havnen. De roede nu strax hen at opsøge Svend Jarl, og da de kom udenfor

Havnen, hvor Jarlens Flaade havde ligget, da var Jarlens Folk allerede væbnede og vilde roe ud af Havnen; men da de saae Kongens Folk, gave de sig til at fæste deres Skibe sammen, satte deres Fænniker op, og gjorde sig rede til Kamp; saasnart Kong Olaf saae dette, skyndte hans Mænd sig at roe imod dem. Kong Olaf lagde sit Skib mod Jarlens Skib, hvorpaa Striden strax tog sin Begyndelse, og var meget haard; saa siger Sigvat:

Fyrsten holdt et heftigt
Slag, da han Svend i Havnen
Anfaldt, og det røde
Blod paa Skibet dryppede;
Sine Folk den snilde
Drot mod Fiendens Kæmper
Uden Ophold førte,
Skibene sammenbandtes.

Her berettes, at Kong Olaf begav sig til Træfningen, da Svend Jarl endnu laae i Havnen. Sigvat Skald var med i Slaget, og digtede kort efter, i Anledning af det, de saakaldte Nesje-Viser, hvori han omstændelig beretter disse Tildragelser; deri siger han ogsaa:

Den erfarne Kriger
Lagde østenfor Agde,
Det man veed med Vished,
Karlhøfde tæt mod Jarlen.

Træfningen var meget skarp, og det varede længe, førend man kunde see, til hvilken Side Seieren vilde vende sig; der faldt mange paa begge Sider, men endnu flere bleve saarede; saa siger Sigvat Skald:

Man ej havde nødig
Svend til Kamp at ædske,
Eller den tapre Olaf
Til det heftige Angreb;
Folk paa begge Sider
Frejdig mod hinanden
Gik, i større Fare
Ingen Stridsmand kommer.

Jarlen havde ogsaa mere Mandskab, men Kong Olaf havde paa sit Skib en udvalgt Besætning, som længe havde fulgt ham paa hans Krigstoge, og de vare, som nys er fortalt, særdeles vel udrustede, saa at hver Mand havde sin Ringebrynje, og derfor bleve næsten ingen af dem saarede; saa siger Sigvat Skald:

Glad saae jeg i Fyrstens
Stolte Hær de kolde
Brynjer lægges over
Skuldrene, haard var Striden;
Men min sorte Haarlok
Skjultes under den vælske
Hjelm, saa til Kamp beredte,
Stalbroder! vi vare.

Da Folket begyndte at falde paa Jarlens Skib, og adskillige vare saarede, og det saaledes begyndte at minskes blandt Besætningen paa Skibsbordene, da lavede Kong Olafs Mænd sig til at entre; Kong Olafs Banner blev da bragt over paa det Skib, som var nærmest Jarlens, og Kongen selv fulgte sit Banner; saa siger Sigvat Skald:

Under Banret man bar den
Gylden Stang, da til Kampen

Med den herlige Konge
Krigerne vrede ginge;
Det var ej paa Skibet,
Den Gang Slaget begyndte,
Som naar Moen for Kongens
Gjæve Mænd bar Mjøden.

Da blev der en skarp Strid, og mange af Svends Mænd faldt, nogle sprang over Bord; saa siger Sigvat Skald:

Skuderne vi med Vrede
Raskt bestege, Skjoldet
Kløved blodige Sværde,
Vaabenbrag der hørtes;
Saarede Bønder ginge
Pludselig over Borde,
Prydede Skibe toges,
Ligene flød ved Stranden.

Og fremdeles kvad han dette:

Vore Skjolde, som hvide
Vare, den Gang did vi
Kom, dem rødned Fjenden,
Let det var for Helte;
Skibet der den unge
Drot besteg til Kampen,
Blodstrømme Bølger mødte,
Sværdene bleve sløve.

Nu tiltog Nederlaget paa Svend Jarls Folk; da gjorde Kongens Mænd et Anfald paa Jarlens Skib, og det var nærved, de havde besteget det. Men da Jarlen saae, i hvilken Nød de vare stædte, raabte

han til Frembyggerne [1], at de skulde hugge Baandene over, og faae Skibene løse; da dette lykkedes dem, kastede Kongens Mænd Stavnleer over paa Skibskolvene, og holdt dem saaledes fast; da befalede Jarlen Stavnboerne, at hugge Kolvene af, hvilket de ogsaa gjorde; saa siger Sigvat Skald:

Selv bød Svend de sorte
Forstavns Bjælker at hugges
Af, thi for ham Lykken
Havde ganske svigtet;
Den Gang vi beværted
Ravnen, og trindt om Stavnen
Hæren fældte Folk for
Odins sorte Fugle.

Einar Thambeskjælver, som havde lagt sit Skib paa den ene Side af Jarlens, kastede nu et Anker over i Forstavnen paa dette, og saaledes kom de lykkelig begge to ud i Fjorden; derpaa flygtede hele Jarlens Flaade, og roede ud ad Fjorden. Berse Skald-Torvesøn var i Forrummet paa Jarlens Skib; men da dette nu drev forbi Kongens, raabte Olaf højt, da han kjendte Berse (thi denne Mand var kjendeligere fremfor andre, da det var en smuk Mand med pyntelige Klæder og Vaaben). „Farvel,“ raabte Kongen smilende til ham; „Levvel, Konge,“ svarede Berse. Saa fortæller Berse selv i den Flok han digtede, da han længer hen kom i Kong Olafs Vold, og sad i Fjædder:

Den til Kampfærd raske
Helt den skjønsomme Skald en

---

[1]) d. e. Besætningen i Forstavnen.

Lykkelig Reise ønsked,
Jeg ham igjen det samme;
Ugjerne dog de samme
Ord jeg den gjæve Fyrste
Svared, som i Slaget
Drotten mig tiltalte.

Og endnu dette:

Svends Besværligheder
Seet jeg har; vi fulgtes
Ad, der hvor Sværdets folde
Blanke Tunger sunge;
Siden aldrig jeg følger,
Skjønt jeg det gjerne ønsked,
Drabeligere Mand til
Kamp end denne Søhelt.

Og end videre:

Kriger! i Aar jeg dvæler
Paa den store Skude[1];
Gavmilde Drot! jeg ikke
Under dig saa mig bøjer,
At jeg skulde forlade
Mine trofaste Venner,
Eller dem skye, jeg kjendte
Fra min Ungdom din Fjende.

Nogle af Jarlens Mænd flygtede op paa Landet, andre bade om Fred; Jarlen selv roede derimod ud paa Fjorden med de fleste af sin Hær, og samlede atter Skibene; da holdt Høvdingerne Raadslagninger indbyrdes, thi Jarlen raadspurgte alle Leensmændene, hvad der nu

[1]) nemlig paa Kongens Skib.

var at gjøre; Erling Skjalgsøn foreslog dem at sejle til den nordlige Deel af Landet, og samle sig flere Folk, for atter at slaaes med Olaf, naar Lejlighed gaves; men de fleste af Høvdingerne fraraadede dette; de havde, sagde de, lidt et stort Tab, saa herligt og meget Folk som de havde, og hvoraf de nu havde mistet saa mange, og fandt det usandsynligt, at de anden Gang der i Landet skulde faae en større Magt paa Benene, maaskee neppe saa god; de fleste opmuntrede derfor Jarlen til, at han under disse Omstændigheder skulde for det første drage bort fra Landet til sin Svoger, den svenske Konge, og der forsyne sig med friske Tropper, hvis denne vilde yde ham nogen Bistand; ogsaa Einar Thambeskjælver bifaldt dette Raad, fordi han ikke troede de havde Magt nok til anden Gang at indlade sig i Træfning med Kong Olaf. Jarlen sejlede da, tilligemed sin Svoger Einar og mange andre Leensmænd over Folden; men de som ikke vilde flygte fra deres Odel, droge nordpaa til deres Hjem; Erling havde om Sommeren mange Folk omkring sig paa Sole.

56. Da Kong Olaf og hans Mænd saae, at Jarlen anden Gang havde samlet sine Folk og Skibe, drev Sigurd Syr paa, at de skulde angribe Jarlen paa ny, og lade Sværdet afgjøre imellem dem. Kong Olaf svarede, at han vilde først see, hvilken Beslutning Jarlen tog, om han beholdt sine Folk samlede, eller om de skiltes fra ham. Hertil bemærkede igjen Sigurd, at det stod til ham, at gjøre hvad han vilde; „men det er min Mening," sagde han, „at med dit Sindelag og din Selvraadighed vil det vare længe, forend

du vinder Storhanserne." Der blev denne Gang ikke noget af Angrebet, da de snart saae, at Jarlens Folk skilte sig fra ham. Kong Olaf lod da Valen ransage; de saae der nogle Rætter og deelte Byttet; da kvad Sigvat disse Viser:

Man kan vente, at mangen
Kriger, som fra Norden
Kom, vil fra dette haarde
Slag ej vende tilbage;
Udfra Skibet faldt ej
Faa, til Bunds de sunke,
Vist med forenet Flaade
Svend vi paa Bølgen mødte.

Ei den indthrøndske smukke
Mø os i Aar bebrejder,
Om end Kongens Folk var
Færre, saa gik Kampen;
Snarere hun vil spotte
Dem som Angrebet gjorde,
Om nogen sligt forskyldte,
Søen med Blod vi farved.

Kongens Styrke voxer,
Oplænderne ville
Denne Søhelt hjælpe,
Svend! du kan det mærke;
Mere kunne (sees nu)
Hedemarkens Mænd end
Kongens Øl at drikke,
Strømme Blod de udgyde.

Ved Skilsmissen gav Kong Olaf sin Frænde Kong Sigurd gode Foræringer, og ligeledes de andre Hovdinger, som havde været med ham; Ketil af Ringenæs gav han en Jagt med femten Roerbænke, hvilken Ketil lod flytte op ad Elven og derfra op i Mjøsen. Kong Olaf indhentede Efterretning om Jarlens Færd; men da han erfarede, at denne havde forladt Landet, søgte han øster ned igjennem Vigen, hvor mange strømmede til ham, og hvor han blev taget til Konge paa Thingene, hvor han drog frem; saaledes vedblev han indtil Lindesnæs. Her spurgte han, at Erling Skjalgsøn paa Sole havde samlet en betydelig Hær, og derfor tøvede han ikke længer paa Norder-Agde, da han fik en god staaende Bør, men begav sig som snarest til Throndhjem, hvor han vidste Landets Styrke var, og vilde see at underlægge sig det, imedens Jarlen var borte. Da Kong Olaf nu kom til Throndhjem, fandt han ingen Modstand, men blev taget til Konge der, som andre Steder, og tog om Høsten sit Sæde i Nideros, og lod alting indrette til Vinterophold. Her lod han Kongsgaarden bygge og Clemenskirken opføre paa samme Sted, hvor den nu staaer; han lod tillige Grundene afstikke til Gaarde, hvilke han gav Bønderne eller Kjøbmændene eller hvem ham ellers syntes, og som vilde bygge der. Medens han sad her, havde han mange Krigsfolk hos sig, thi han stolede ikke paa Thrøndernes Troskab, hvis Jarlen skulde komme tilbage; især viste Indthrønderne aabenbare, at de vilde holde med Jarlen, thi af Bønderne der fik Kongen ingen Landskyld.

57. Svend Jarl drog til sin Frænde, Kong Olaf i Sverrig, og berettede ham den hele Handel imellem ham og Kong Olaf Digre, og raadførte sig nu med den svenske Konge, hvad han skulde gjøre. Kongen tilbød ham at blive hos sig, hvis han vilde, og han vilde da give ham en anstændig Forlening; her, hvis han heller vilde det, da skulde han forsyne am med en god Hær, at han kunde erobre Landet til- age fra Olaf Digre; dette foretrak Jarlen, thi alle e Mænd, som vare hos ham, opmuntrede ham der- il, da de havde store Besiddelser i Norge. Efterat de m en Tid lang havde raadslaaet herom, bleve de enige i, at de skulde gjøre sig færdige til om Vinteren at fare landvejs igjennem Helsingeland og Jæmteland og saa ned i Throndhjem, thi Jarlen forlod sig mest paa Indthrøndernes Troskab og Hengivenhed, hvis han begav sig til dem; men om Sommeren forud besluttede de at begive sig paa et Krigstog til Østerveg, for at samle sig Gods. Svend Jarl drog altsaa med sin Hær til Garderige, og hærgede der, vendte henimod Høsten tilbage til Sverrig, og faldt da i en Sygdom, af hvilken han døde. Efter Svend Jarls Død drog de Folk, som havde fulgt ham, tilbage til Sverrig; nogle af dem begave sig til Helsingeland, derfra til Jæmteland og saa videre frem over Kjølen til Throndhjem, og fortalte hvad der havde tildraget sig paa deres Rejse. Da udbredtes den visse Tidende, at Svend Jarl var død, over hele Norge. Einar Thambeskjælver og den Skare, som havde fulgt ham, begav sig i Begyndelsen af Vinteren efter Svend Jarls Død

til den svenske Konge, og bleve der vel modtagne og beværtede; sammesteds opholdt sig ogsaa mange andre af de Mænd, som havde holdt med Svend Jarl. Den svenske Konge var meget forbittret paa Olaf Digre, fordi han havde taget hans Skatland i Besiddelse, og fordrevet hans Svoger, Svend Jarl; han truede derfor med paa det haardeste at hævne sig paa Olaf Digre, naar han saae sig i Stand dertil; han plejede at sige, naar Talen var derom, at Olaf skulde ikke drifte sig til at underkaste sig det Rige, som Jarler forhen havde besiddet, men som de svenske Konger nu ansaae for deres Ejendom, den Deel af Landet nemlig, som Svend Jarl havde ejet; dette sandede mange af de svenske Mænd med deres Konge. Men da Thronderne spurgte for vist, at Jarlen var død, og man ikke kunde vente at see ham mere, da vendte hele Almuen sig til Lydighed imod Kong Olaf; mange Mænd fore da fra de inderste Dele af Throndhjem til Kong Olaf og bleve hans Mænd, nogle sendte ham Bud og Jærtegn paa, at de vilde være hans Mænd og tjene ham; om Høsten begav han sig derfor ind i Throndhjem, holdt Thing med Bønderne, og blev paa alle Thing taget til Konge; derpaa rejste han til Nideros, lod føre didhen al Kongens Skat og Skyld, og lod der berede sit Vintersæde.

58. Kong Olaf lod Kongsgaarden i Nideros opføre; der blev da ogsaa bygget en stor Hirdstue med Dørre ved hver Ende; Højsædet var midt i Stuen; strax paa højre Side af dette var Biskop Grimkels Højsæde, og paa højre Side af ham sade hans Præster; paa venstre Side af Kongen sade hans Raadgivere; i

det andet ringere Høisæde ligeoverfor Kongen sad hans Staller, Bjørn Digre, dernæst hans Gjæster eller hvilke fornemme Mænd der besøgte ham; Øl skulde man da drikke ved Ilden; Kongen ansatte ogsaa andre Mænd i forskjellige Bestillinger, eftersom da var Skik hos Kongerne; han havde tresindstyve Hirdmænd og tredive Gjæster, som han gav en vis Besoldning og bestemte Love; han havde ogsaa tredive Huuskarle, som skulde forrette Arbejdet i Gaarden, og føre bid hvad der behøvedes; desuden Trælle. I Gaarden var en stor Sal, i hvilken Hirdmændene sov, samt en stor Stue, i hvilken Kongen holdt sine Hirdstævner, samt Maalstævner og Fredstævner. Hans daglige Viis var, at staae op aarle om Morgenen, klæde sig paa og tage Haandbad; derpaa gik han i Kirke og hørte Ottesang og Morgengudstjeneste; derefter holdt han Stævnemøder, for at stifte Forlig imellem sine Mænd, hvis det behøvedes, eller udstæde andre magtpaaliggende Befalinger; han stævnede til sig baade Fattige og Rige og de forstandigste Mænd i Landet; den Lov, Hakon Adelsteensfostre havde indsat i Throndhjem, lod han oplæse for sig, og bekræftede derpaa Loven efter de viseste Mænds Raad; især lagde han Vind paa, at afskaffe Hedenskab og alle gamle Uskikke, som syntes ham at stride mod Kristendommen. Endelig gave Bønderne deres Samtykke til den Lov, som Kongen indsatte; saa siger Sigvat Skald:

Du, som de høje Skibe
Styrer, du den Landsret
Give kan, der blandt alle
Dine Folk skal gjelde.

59. Kong Olaf var en ærbar og alvorlig Mand, gavmild og pengebegjerlig, saa han holdt af baade at give og at tage. Der opholdt sig den Gang, som vi før have sagt, hos Kong Olaf Sigvat Skald og adskillige andre Islændere. Kongen spurgte nøje ud, hvorledes Kristendommen blev overholdt paa Island, og da han havde hørt, hvad de fortalte derom, tyktes ham at den trængte haardt til Forbedring, naar alt skulde være som det burde; thi de fortalte ham om Kristendommens Holdelse, at det paa Island var tilladt, at spise Hestekjød og at udsætte Børn paa hedensk Viis og mere saadant, som stred imod sand Kristendom; de fortalte ogsaa Kongen om mange ypperlige Mænd, som da levede i Island; Skapte Thorodsøn var den Gang Lovsigemand. Fra mange forskjellige Lande indhentede Kongen Efterretninger om Sæder og Skikke hos saadanne Mænd, som kjendte dem nøje, men især gik hans Efterforskninger ud paa, hvorledes Kristendommen blev holdt, baade paa Orkenøerne og paa Hjaltland og Færøerne, og han kunde da i Almindelighed af Beretningerne see, at det var langt fra ikke som det burde; herpaa gik hans sædvanlige Samtaler ud, eller ogsaa paa Landsretten og Lovgivningen.

60. Blandt Kong Olafs Hirdmænd var en Mand ved Navn Bjørn, kaldet Hitdælekappe, en tapper og brabelig Mand. Det hændte sig en Gang, i den Tid Bjørn var hos Kong Olaf, at han gik i Bad med Kongen; det var nu den Gang almindelig Brug at have Silkebaand udenpaa Hoserne, og dermed at omvikle Benene; Bjørn forlod Badet førend Kongen, men deres Klæder laae sammen paa eet Sted, baade

Kongens og Bjørns; da saae Bjørn sig ikke for, men tog eet af Kongens Silkebaand, isteden for sit eget, og bandt det om sit Been; og da Kongen nu kom ud af Badet, mærkede han, at Bjørn havde byttet med ham; Bjørn tilbød sig at bytte tilbage, saasnart han fik det at vide, men Kongen sagde, hver skulde beholde hvad han havde faaet. Kong Olaf gav Bjørn et godt Sværd, som han kaldte Mæring. Bjørn rejste til Island, og man har mange Fortællinger om hans Handel med Thord Kolbeensøn, indtil han endelig blev fældet af Thord ved et Sted, som hedder Hvitings-hjalle i Hitardalen. Bjørn blev begravet paa Valle, hvor det den Gang var Kirke, og hvilede her længe efter, indtil Kirken ved Husefell blev bygget; da blev Kirken paa Valle nedbrudt, Kirkegaarden opgravet og Benene af alle de Lig, som der havde været jordede, førte til Hitardalen. Bjørn var bleven nedsat i sine Klæder, og da hans Been nu bleve optagne, da var alt Kjødet og Klæderne forraadnede, saa at man ikke saae noget Spor dertil, undtagen allene det Silke-baand, som havde tilhørt Kong Olaf, det var heelt og uskadt, som om det aldrig havde været i Jorden; her viste sig da i denne Tildragelse Kong Olafs store Hellighed, i det den eneste Deel var bleven uforraadnet i Jorden paa Bjørns Been, som var bleven helli-get af Kong Olafs Legeme; dette Silkebaand blev siden brugt til Baand ved Messeklæderne, og findes nu paa den Gaard Garde paa Akrenæs. Hvor mange Høvdinger og tapre Hirdmænd der end fulgte Kongen, saa overgik han dog dem alle i alting. Kong Olaf var den forstandigste Mand, og hans Mening slog aldrig

feil, naar han havde Stunder at betænke sig; en anden Sag var det, naar han skulde fatte sig i en Hast, da var det mindre sikkert. Kong Olaf ærede høilig Kirker og Kirkens Lærere, og Kristendommen overhoved; han begavede de Retskafne, klædte de Forfrosne, gav de Faderløse Gods, Enker og fattige Fremmede Udkomme, trøstede de Sorrigfulde, understøttede de Retsindige baade med gavnlige Raad og hvad anden Understøttelse de behøvede; han var haard imod Voldsmænd, stræng imod Tyve, uforsonlig med alle Onde; han revsede Ran og straffede haardt alle Overtrædelser af Guds Ret, men tilgav mildelig alt hvad der var forbrudt imod ham selv. Saare forskjelligt var Omdømmet om ham, medens han levede i denne Verden; mange sagde om ham, at han var stolt og herskesyg, haard og hævngjerrig, knap og gjerrig, rasende og galen, ærgjerrig og storagtig, og en Mand hvis Rige i Hovedsagen var af denne Verden; men de, som kjendte ham nøjere, sagde, han var mild og sagtmodig, eftergivende og god, venlig og blødhjærtet, forstandig og velvillig, oprigtig og paalidelig, forsigtig og ordholden, gavmild og godgjørende, majestætisk og alvorlig, god og agtsom paa sin Vandel, aarvaagen og sindig i sin Regjering, og at han strængt iagttog de guddommelige og menneskelige Love, og de, som saa sagde, havde Ret; ofte lagde han Baand paa sin Villie for at opfylde Guds, og søgte mere at fremme Guds Villie end sin egen Værdighed efter Almuens og retsindige Mænds Dom.

61. Den samme Vinter kom den svenske Konge Olafs Sendebud fra Sverrig, for hvem tvende Brø-

dre vare Formænd, Thorgaut Skarde og Asgaut Aarmand [1]; i alt vare de fire og tyve; da de vare komne ned over Kjølen i Verabal, stævnede de Thing med Bønderne, talte med dem, og krævede dernæst Skat paa den svenske Konges Vegne. Men Bønderne raadsloge og overlagde med hinanden, og bleve enige om, at de vilde betale den svenske Konge, hvad han forlangte, saafremt Kong Olaf ikke krævede nogen Landskyld af dem til sin Hird, thi til dem begge to vilde de ikke udrede Landskyld; hvilket da Sendebudene ogsaa fandt billigt. Disse droge nu videre ned ad Dalen, og overalt hvor de tingede, fik de det samme Svar af Bønderne, men ingen Penge; de droge derpaa ud til Skøn, tingede der og krævede ligeledes der Skat, og det gik dem her ligesom tilforn; da fore de til Stjøredal og krævede der Thing, men Bønderne der vare saa meget stoltere end paa de andre Steder, at de vilde ikke komme til Thinget eller høre paa deres Snak; da mærkede Sendebudene, at de ingen Ting kunde udrette. Thorgaut vilde da i sin Fortrydelse vende tilbage, fordi intet vilde lykkes, men Asgaut meente, at de endnu ikke tilfulde havde udrettet Kongens Ærende, han vilde derfor begive sig til Kong Olaf Digre, eftersom Bønderne dog skøde sig ind under ham. Denne Gang fik han at raade, og de droge da ud til Byen, og toge sig Herberge; Dagen efter gik de for Kongen, da han sad til Bords, hilsede ham og sagde, at de kom i den svenske Konges Ærende. Kongen bad dem komme for sig næste Morgen. Følgende Dag, da Kongen havde

---

[1]) Gaardsfoged.

bivaanet Gudstjenesten, gik han til Thinghuset, lod den svenske Konges Sendebud kalde, og bad dem fremføre hans Ærende. Da førte Thorgaut Ordet, og berettede først, i hvilke Ærender de rejste, dernæst hvorledes Indthrønderne havde taget derimod, og bad endelig Kongen at afgjøre, hvad Udfald deres Ærende skulde faae. Kongen svarede efter nogen Betænkning: „Medens Jarler raadte her for Landet, da var det ikke underligt, at Indbyggerne vare dem hørige og lydige, eftersom de vare arvebaarne her til Riget; dog havde det været rettere, at Jarlerne havde viist de Konger Lydighed, som ved Fødselen havde Ret til Riget, end at forpligte sig udenlandske Konger og at reise sig med Ufred imod de retmæssige Konger, og fælde dem fra Regjeringen, som de gjorde med min Frænde, Kong Oluf. Men hvis Kong Olaf Svenske gjør nogen Fordring paa Norge, da veed jeg ikke, hvad Grund han har dertil, som kan være ret og billig; men vel kunne vi mindes, hvilket Tab paa brave Mænd han og hans Frænder have voldt os." Da svarede Asgaut: „Det er intet Under, at du kaldes Olaf Digre, da du svarer saa stolt paa en saadan Høvdings Ærende, men næppe veed du, hvor svær hans Vrede vil blive dig; saa er det i det mindste gaaet dem, som havde større Magt at byde over, end du forekommer mig at have; men vil du endelig med Trods beholde dette Rige, da vil jeg heller give dig et andet Raad, end at du kappes med Olaf Sveakonning: drag heller til ham med Ydmyghed, bliv hans Mand og Undersaat, og vi ville da forene vore Bønner med dine, at han vil give dig Landet til

Bestyrelse og som Leen [1]." Da svarede Kong Olaf med meget Maadehold, som han sædvanlig plejede, naar noget var ham ret imod: „Jeg vil give dig et andet Raad, Asgaut," sagde han, „farer nu tilbage til eders Konge, og forkynder ham saa, at tidlig i Vaar vil jeg gjøre mig reisefærdig og drage ned til Landsgrændsen, som fra gammel Tid har skilt Sverrigs og Norges Kongers Rige, der maa han da komme, hvis han vil, at vi kunne slutte Forlig med hinanden, saa at hver beholder det Rige, som han er odelbaaren til." Derpaa skyndte Sendebudene sig tilbage til Herberget, og lavede sig til Afreisen, men Kongen gik til Bords; Sendebudene gik dernæst atter til Kongsgaarden, for at træffe Kongen, forend de reiste bort, men da Dørvogterne anmeldte deres Ankomst til Kongen, befalede han ikke at indlade dem, da han ikke nu vilde tale med dem. Sendebudene reiste da bort; Thorgaut vilde vende tilbage med sit Følge, men Asgaut svarede ham, at han vilde endnu videre udrette sin Konges Ærende, saavidt han formaaede; Brødrene skiltes da ad, Thorgaut drog ind paa Strand, men Asgaut og de elleve andre Mænd, som fulgte ham, begave sig op til Gaulardal og derfra ud til Orkedal; hans Hensigt var at drage heelt ned til Møre, for der at fremme den svenske Konges Sag. Men saasnart Kong Olaf spurgte denne Tidende, sendte han sine Gjæster ud efter dem, hvilke da droge ud, toge dem til Fange, bandt dem, og førte dem ind paa Gaularaas, reiste Galger der og hængte dem alle, saa

[1] Eller Laan.

man kunde see dem fra Fjorden af paa den alfare Søvej. Thorgaut fik denne Tidende at vide endnu paa Tilbagevejen fra Throndhjem, han skyndte sig da at fortsætte sin Rejse til den svenske Konge, hvem han fortalte alt, hvad der var forefaldet paa denne Færd; Kongen blev ganske forbittret, da han hørte denne Fortælling, og det skortede ikke ved den Lejlighed paa store Ord.

62. Næste Vaar opbød Kong Olaf Leding af Throndhjem, og gjorde sig færdig til at drage øster i Landet. Samme Tid gjorde nogle Islændere sig færdige til Hjemrejsen fra Throndhjem; med dem sendte Kong Olaf Bud og Jærtegn til Hjalte Skeggesøn, og stævnede ham til sig; tillige sendte han Bud og Jærtegn til Lavmanden Skapte og de andre Mænd, som havde mest at sige ved Lovgivningen paa Island, at de skulde afskaffe det i Lovene, som syntes ham mest ukristeligt; derhos sendte han sin venlige Hilsen til Landets samtlige Indvaanere. Kongen begav sig derpaa søndenpaa langs med Landet, opholdt sig paa hvert Thingsted, og tingede med Bønderne; ligeledes lod han paa hvert Thing oplæse Kristenretten med dertil hørende Forordninger, og afskaffede hos Almuen mange hedenske Uskikke; thi Jarlerne havde vel overholdt de gamle Love og Landsretten, men Kristendommens Jagttagelse brøde de sig ikke saa meget om, men lode i den Henseende enhver gjøre, som han selv vilde og hans Hu stod til; deraf var Følgen bleven, at de fleste vare døbte rundt omkring i Søbygderne, men Kristenretten kjendte de ikke noget til, og oppe i Dalene og Fjeldbygderne var saagodtsom alt Folket hedenskt, thi hvor

Almuen kunde raade sig selv, der holdt de helst fast ved den Tro, de havde lært i deres Barndom og som deres Fædre og Mødre havde underviist dem i; men alle de Mænd, som ikke ved hans Formaninger lode sig bevæge til at iagttage Kristendommens Forskrifter, dem truede han med haard Straf, hvad enten de vare høje eller lave. Olaf blev uden Modsigelse taget til Konge paa hvert Thing. Da han laae i Karmsund, fore Sendebud imellem ham og Erling Skjalgson; man raadede dem til at forlige sig, og der bestemtes desangaaende et Stævnemøde paa Hvitingsø. Da de nu kom sammen og talte om Forligelse, fandt Erling Kongen langt mere paastaaende, end man havde sagt ham. Erling gjorde Paastand paa at beholde alle de Forleninger, som først Kong Olaf Tryggvesøn og siden Jarlerne Svend og Hakon havde givet ham, og vilde da blive Kongens Mand og trofaste Ven. Kong Olaf svarede: „Mig tykkes, det vilde ikke være ringere for dig, Erling, at modtage ligesaa stor Magt af mig, som af Erik Jarl, der dog havde tilføjet dig saa stor Skade, som han virkelig havde; jeg vil gjøre dig til den fornemste Mand i Landet, men selv bestemme Forleningerne efter mit Tykke, og ikke vide af at sige, at I Leensmænd her i Landet ere odelbaarne til noget Landskab eller nogen Deel af min Fædrenearv, eller at jeg for mangedobbelt Løn skal tilkjøbe mig eders Tjeneste." Erling havde ikke Sind til at udbede sig den mindste Begunstigelse i denne Henseende, thi han saae, at Kongen ikke var saa føjelig, som han havde ventet, men tværtimod ikke vilde høre noget andet, end det han havde først besluttet; han saae ogsaa, at der vare

to Kaar forhaanden, enten intet Forlig at slutte med Kongen, og da lade det komme an paa, hvorledes det vilde gaae, eller ogsaa at lade Kongen ene raade for Betingelserne. Erling sagde da til Kongen: „Den min Tjeneste, Herre, vil være eder gavnligst, som jeg yder af egen Hu og fri Villie, og al anden vil jeg fraſige mig." Erling stod derpaa op og gik bort. Derefter gik hans Frænder og Venner til ham, og bade ham, at give efter for Kongen, og at fare frem med Forstand og ej med Stridighed: „Du vil dog," sagde de, „altid blive den fornemste Leensmand i Norge, baade for din egen Dueligheds og for dine Frænders og din Rigdoms Skyld." Da Erling fandt, at dette Raad var givet til hans Bedste, og oprigtig meent af dem, som gave det, saa besluttede han at følge det, og gik Kongen til Haande under de Betingelser, denne selv vilde fastsætte. Derefter adskiltes de, og vare nu at ansee som forligte; Kong Olaf drog sin Vej længer østerpaa.

63. Saasnart Kong Olaf kom til Vigen, og Efterretningen derom udbredte sig, skyndte de Danske, som der havde havt Sysler af Danekongen, sig bort til Danmark til Kongen, da de ikke vilde oppebie Kong Olafs Komme. Men Kong Olaf drog hurtig frem i Vigen, og holdt Thing med Bønderne, og det gik der, som andensteds, at alt Folket gav sig under ham, og tog ham til Konge; han hævede da alle Skatter og Kongeindtægter, og forblev i Vigen om Sommeren. Han rejste over Folden og videre mod Østen over Svinesund; der begyndte den svenske Konges Rige; herover havde denne sat Sysselmænd, Eilif den Gøtiske over

den nordre Deel, og Roe den Skjalge over den østre Deel til Elven; denne havde sin Slægt paa begge Sider af Elven, ejede en stor Gaard paa Hisingen, og var en mægtig og rig Mand; Eilif var ogsaa en meget rig Mand. Olaf kom med sin Flaade til Rommerige, og bad Bønderne der antage ham, ligesom de havde gjort andre Steder i Norge. En anseet Bonde, Brynjolf Ulfalde, stod frem paa Bøndernes Vegne og talte saa: „Det vide vi Bønder, hvor den rette Landsgrændse fra gammel Tid er imellem Norges og Sverrigs Kongers Riger, at nemlig Gøtelven skiller Landene fra Væner og ned til Søen, og Nordmarker til Eideskov, og dersra Kjølen lige nord til Finmarken; saa og at de have skifteviis anfaldet hinandens Rige, og den ene villet tilvende sig større Magt og Herredømme end den anden; saaledes have de Svenske i lang Tid hersket over det hele Landskab til Svinesund; dog veed jeg, sandt at sige, Herre, at her ere mange, som heller ville tjene Norges Konge end de Svenske, men man trøster sig neppe dertil, som I ogsaa selv ville tilgive, eftersom Sverrigs Kongerige omgiver os baade mod Østen og Syden og heelt nordentil, men I, maa man formode, drager snart nord i Landet, hvor Landsens Styrke er større, og vi have da ikke Magt nok til at stride med Gøterne; nu ville I derfor, Herre, give os et Raad til vort Bedste, thi vi ere villige til at tjene eder og blive eders Mænd.“ Efter Thinget var Brynjolf Kongens Gjæst om Aftenen og næste Dag efter, og da overlagde Kongen og han mange Ting med hinanden; hvorpaa Kongen drog videre frem i Vigen østerpaa. Da nu Eilif spurgte hans Ankomst

der, lod han udspejde hans Færd. Eilif havde tredive Mand fra sin Egn i sit Følge; han havde just meget Arbejde for oppe ved Skovlandene, og havde samlet en stor Mængde Folk. Mange Mænd begave sig til Kong Olaf, mange andre sendte ham Bud og Venskabsforsikringer. Der fore da Underhandlere imellem Kong Olaf og Eilif, og Bønderne bade, at de vilde holde et Stævnemøde og indgaae Fred paa een eller anden Maade; til Eilif sagde de, at dersom man ikke agtede Kongens Bud, da maatte man befrygte haarde Kaar af ham, og lovede desuden, at der ikke skulde fattes Eilif paa Folk til denne Sammenkomst med Kongen. Kong Olaf sendte da sin Gjæstehøvding, Thorer Lange, og sex andre til Brynjolf Ulfalde; de havde Brynjer under deres Kapper og Hjelme under Hattene. Længer hen paa Dagen kom Bønderne mandstærke ned med Eilif; da var Brynjolf og hans Mænd komne, saavel som Thorer og hans Følge. Kongen lagde sine Skibe til Land et Sted, hvor nogle Klinter gik ud i Søen; der steg han i Land og satte sig med sine Folk paa Klinten; ovenfor var en slet Mark, hvor Bondehæren stod, og Eilifs Mænd stode længere oppe i en Skjoldborg omkring ham. Bjørn Staller rejste sig, og talte længe og vel paa Kongens Vegne; da han satte sig ned, stod Eilif op og tog til Orde. I det samme rejste Thorer Lange sig, drog sit Sværd, og hug Eilif paa Halsen, saa at Hovedet gik af; da sprang Bondehæren op, men Gøterne havde taget Flugten, paa hvilken dog Thorer og hans Mænd dræbte nogle af dem; men saasnart hine standsede, stod Kong Olaf op, og sagde, at Bønderne skulde sætte sig ned; de adløde, og der

blev da underhandlet en Deel; endelig bestemtes, at Bønderne gik Kongen til Haande, og lovede ham Lydighed, han derimod forbandt sig til at blive hos dem, indtil Stridighederne imellem ham og den svenske Konge Olaf bleve bragte til en Endelighed. Derpaa underlagde Olaf sig hele det nordre Syssel, og drog heelt ud til Elven og hævede Landskyld langs Søen og paa Øerne; men hen paa Sommeren vendte han tilbage til Vigen og lagde heelt op i Romelven til Vandfaldet Sarpen; der gaaer et Næs ud nordenfor Fossen; paa dette Sted lod Kong Olaf gjøre en Vold tværsover Næsset af Steen, Græstørv og Ved, og et Dige grave udenom, og anlagde saaledes en stor Jordborg; her i Borgen gjorde han Anlæg til en Kjøbstad, lod opføre en Kongsgaard og Mariekirke, samt lod afsætte Pladser til flere Gaarde, og fik Folk til at bygge der; om Høsten lod han føre derhen alle de Levnetsmidler, som behøvedes til Vinterophold, og forblev der om Vinteren med mangt Folk, men havde sine Mænd omkring i Syslerne; han forbød tillige al Udførsel fra Vigen til Gøtland, baade af Sild og Salt, som Gøterne ikke godt kunde være foruden; han holdt et stort Julegilde, og indbød Storbønderne til sig fra mange Herreder. Man fortæller, at Kong Olaf under sit Ophold i Vigen kom til Geirstad, til den Høj, som allerede er omtalt her foran i Sagaen; da spurgte een af hans Venner, som var med paa Rejsen, Olaf: „Siig mig," sagde han, „om du har været begravet her?" Olaf svarede: „Aldrig har min Sjæl haft to Legemer, ikke heller vil den faae, men det Legeme, som den nu har, vil den have paa Dommedag, naar Gud

kommer at dømme Levende og Døde." Den samme Mand sagde end videre til Kongen: „Man siger, Konge, at du skal saaledes have yttret dette tilforn, da du kom til dette Sted, den Vaar nemlig da vi vare her, og kom herfra[1]." Derpaa forsikrede Kongen: „Ikke har jeg sagt sligt, og aldrig vil jeg sige det, og bekræfter jeg nogensinde andet, end det jeg nys sagde, da har jeg ikke den rette Tro;" derpaa gav han sin Hest af Sporerne og red bort. Kong Olaf var saa prud, at han gjorde de bedste Mænd i Landet til sine Hirdmænd og Fortrolige; han havde tillige to ypperlige Klærke hos sig, Biskopperne Grimkel og Sigurd, begge vise og lærde Mænd, trofaste og paalidelige, uforfærdede og tapre i alle Farer, veltalende og ydmyge, og retfærdige i alle Domme, som vedkom deres geistlige Embede.

64. En Mand hed Eivind Urarhorn, han var født i Øster-Agde af stor Slægt, en brav Mand og stor Kriger; han drog hver Sommer i Viking til forskjellige Lande, undertiden til Østerveg eller til Frisland; han havde en velbesat Snekke paa tyve Roerbænke. Denne Mand havde været med Kong Olaf i Slaget ved Nesje, og Kongen lovede ham ved Skilsmissen sit Venskab, og Eivind igjen Kongen sin Tjeneste, naarsomhelst han forlangte den. Eivind var til Gjæst hos Kongen i Julen, og fik gode Gaver af Kongen; samme Tid var ogsaa Brynjolf Ulfalde der, hvem Kongen gav i Julegave et med Guld belagt Sværd og Gaarden Vettaland, som er en betydelig Hovedgaard.

1) Texten er her utydelig.

Brynjolf digtede en Vise om disse Gaver, hvilken sluttede saaledes:

Kongen gav mig baade
Sværdet og Vættelandet.

Da gav Kongen ham ogsaa Leensmands Ret, og Brynjolf blev bestandig siden Kongens trofaste Ven. Samme Vinter drog Thrand hin Hvide fra Throndhjem til Jæmteland for at kræve Skat paa Kongens Vegne; men da han havde indkrævet Skatten, bleve de overfaldne af den svenske Konges Mænd, som dræbte Thrand og hans elleve Ledsagere, toge Skatten, og bragde den til den svenske Konge. Derom indløb Efterretning til Kong Olaf i Norge, som blev meget fortrydelig derover. Kong Olaf lod forkynde Kristendommen og de til samme hørende Love i Vigen, paa samme Maade, som allerede var skeet nord i Landet; dette havde god Fremgang, thi Vigverjerne vare bedre bekjendte med kristen Skik, end de som boede nord paa; derhen droge nemlig baade Vinter og Sommer en stor Mængde Kjøbmænd, saavel Danske som Saxer; Vigverjerne havde desuden megen Sejlads paa kristne Lande, England og Saxland, Flæmingeland og Danmark; nogle af dem, som droge i Viking, havde ogsaa Vinterophold i kristne Lande. Næste Foraar sendte Kong Olaf Bud til Eivind Urarhorn, at han skulde komme til ham; han begav sig ogsaa strax paa Vejen; de talte da længe i Eenrum sammen. Derpaa rustede Eivind sig til, som sædvanlig, at fare i Viking; han sejlede nu sydpaa langs med Kysten af Vigen, og lagde sig udenfor Hisingen ved Egerøerne; der spurgte han, at Roe

Skjalge var rejst nord op til Ordost, hvor han havde samlet den svenske Konges Leding og Landskyld, samt at han snart kunde ventes tilbage; Eivind roede da ind til Haugasund, men Roe kom roendes nordenfra; de mødtes der i Sundet, og holdt en Træfning, i hvilken Roe Skjalge faldt med henimod tredive andre Mænd; Eivind bemægtigede sig alt Godset, som Roe havde havt, foer derpaa til Østerveg, og var der i Viking om Sommeren.

65. En Mand hed Gudleik hin Gerdske; han var fra Agde i Norge, en rig Mand og stor Kjøbmand; han drev Handel paa adskillige Lande, og drog især ofte til Garderige, hvoraf han havde faaet Tilnavnet den Gerdske. Dette Foraar satte Gudleik sit Skib i Stand, for om Sommeren at sejle til Garderige. Kongen lod ham komme til sig, sagde han vilde gjøre Fællesskab med ham, og bad ham kjøbe sig saadanne Kostbarheder, som vare vanskelige at faae i Norge. Gudleik svarede, at han vilde opfylde Kongens Begjering; Kongen leverede ham Penge, at kjøbe Kostbarheder for, og Gudleik drog om Sommeren til Østerveg. De laae nogen Tid ved Gotland, og det gik da, som ofte kan hændes, at ikke alle have noksom Tand for Tunge; saa Indbyggerne fik at vide, at han var i Fællesskab med Kong Olaf Digre. Gudleik drog sin Vej, som han havde foresat sig, og kjøbte mange gode Sager til Kongen og sig selv, deels Pelb, som han bestemte Kongen til en Stadsdragt, og deels andet endnu kosteligere Klæde, samt kostbart Pelsværk og herlige Bordtepper. Da han om Høsten vendte tilbage fra Garderige, fik han Modvind, og maatte i lang

Tid blive liggende ved Øland. Thorgaut Skarde havde sat Spejdere ud paa Gudleiks Færd, hvis han kom tilbage; da de nu laae ved Øland, kom han derfor uforvarendes over ham og holdt et Slag med ham; Gudleik og hans Folk forsvarede sig længe og vel, men da der var saa stor Forskjel paa deres Stridskræfter, og Gudleiks ikke havde faaet Tid til at berede sig paa Striden, saa faldt han og alle hans Skibsfolk; Thorgaut bemægtigede sig alt hans Gods og deriblandt Kong Olafs Kostbarheder. Thorgaut og hans Folk deelte alt Byttet lige imellem sig, men Klenodierne sagde han Sverrigs Konge skulde have, det kunde være en Deel af den Skat, der tilkom ham af Norge; han begav sig da til Sverrig. Tidenden om denne Tildragelse udbredte sig snart. Eivind Urarhorn kom noget sildigere til Øland, og da han spurgte, hvad der havde tildraget sig, seilede han strax efter Thorgaut; de mødtes i de svenske Skjær og sloges; Thorgaut Skarde og de fleste af hans Folk faldt, nogle sprang over Bord; Eiwind bemægtigede sig alt det Gods, Thorgaut havde taget fra Gudleik Gerdske, og endnu andet Gods, samt alle Kong Olafs Kostbarheder. Disse bragde han Kong Olaf Digre om Høsten, da han vendte tilbage til Norge. Kong Olaf takkede ham høilig for hele denne hans Færd, og lovede ham paa ny sit Venskab. Da havde Kong Olaf været Konge over Norge i tre Aar.

66. Denne Sommer havde Kong Olaf Leding ude, og drog heelt østerud til Elven. Da fore der Sendebud imellem Kong Olaf og Regnvald Jarl og

Ingeborg Tryggvedatter, Jarlens Kone. Hun søgte af al Magt at staae den norske Konge Olaf bi, thi hun tog sig meget ivrig af denne Sag; dertil vare to Grunde, deels at der var saa nært Slægtskab imellem Kong Olaf og hende, deels at hun aldrig kunde glemme den svenske Konge Olaf sin Broders, Kong Olaf Tryggvesøns, Fald; hun troede desuden at burde have noget at sige over Norge. Ved hendes Overtalelser blev Jarlen meget tilbøjelig til at slutte Venskab med Olaf Digre, skjønt han var den anden Olafs Undersaat. Tilsidst bestemte Kong Olaf og Jarlen et Møde ved Elven, i hvilket de raadsloge om mangehaande Ting, men især om Stridighederne imellem den svenske Konge Olaf og Norges Konge, og begge vare de enige i, som sandt var, at det var et stort Tab for begge Folkefærd, baade Vigverjer og Gøter, at der ingen Handel skulde være imellem Landene; de sluttede endelig Fred og Fordrag for sig og sine Undergivne indtil næste Sommer, gave hinanden Foræringer ved Afskeden og bekræftede deres Venskab; Kong Olaf drog da nord op i Vigen, og hævede alle Kongeindtægterne indtil Elven, thi alle Indbyggerne der havde underkastet sig ham. Den svenske Konge Olaf fattede et saadant Had til Kong Olaf Haraldsøn, at ingen i Kongens Paahør torde nævne ham med hans rette Navn, men de kaldte ham den digre (tykke) Mand, og der gjordes ham altid de haardeste Beskyldninger, saasnart Talen paa nogen Maade faldt paa ham.

67. Bønderne i Vigen overlagde med hverandre, at der var intet andet for, end at Kongerne maatte slutte Fred og Forlig, de vilde nemlig være ilde farne,

hvis Kongerne hærgede paa dem; imidlertid vovede ingen af dem djærveligen at bringe denne deres hemmelige Klage for Kongen; de anmodede derfor Bjørn Staller om at forebringe ham denne Sag, at han kunde sende Mænd til den svenske Konge, og fra sin Side tilbyde ham Forlig. Bjørn vilde nødig, og undskyldte sig længe; men formedelst mange af hans Venners Bønner lovede han endelig at forebringe Kongen Sagen, men sagde derhos, at han neppe troede denne vilde optage det vel, at han paa nogen Maade skulde give efter for den svenske Konge. Samme Sommer kom Hjalte Skeggesøn fra Island, efter Kongens Begjering; han drog strax til Kong Olaf, som modtog ham vel, bød ham blive hos sig, og anviste ham Sæde ved Siden af Bjørn Staller; disse bleve Bordkamerater sammen, og indgik snart et nøje Venskab. En Dag da Kongen holdt Stævne med Bønderne, for at raadslaae om Landets Bedste, talte Bjørn Staller saaledes til ham: „Hvad er eders Tanker, Herre Konge, om den Ufred imellem eder og den svenske Konge; nu have begge i lang Tid ladet hinandens Mænd dræbe, men ingen veed endnu mere end før, hvad der tilhører hver af eder Konger med Rette; nu have I siddet her i Vigen een Vinter og to Somre, og imidlertid vendt Ryggen til hele den Deel af Riget, som ligger norden herfor; men de Mænd, som have Ejendom og Odel nord i Landet, have ikke Lyst til at blive her længer; det er derfor baade Leensmændenes og de andre Indbyggeres og Bøndernes Ønske, at I ville tage en endelig Beslutning i denne Sag. Og efterdi der nu er sluttet Fred med Rognvald Jarl og

Vestgøterne, som boe nærmest herved, saa tykkes man det var bedst, I sendte nogle Mænd til den svenske Konge, og tilbød ham Forlig fra eders Side; hvilket eders Tilbud uden Tvivl mange af den svenske Konges Mænd ville understøtte; thi det er til begge Rigers fælles Gavn, at der sluttes Fred imellem de Svenske og eder." Denne Bjørns Tale gave mange Bifald. Derpaa svarede Kongen, og tog seent og betænksomt til Orde: „Det Raad, Bjørn, som du her har givet, bør billigen gjælde dig selv; du skal selv drage i denne Sendefærd, og nyde godt deraf, hvis du har raadet vel, men i andet Fald, da bærer du selv den største Skyld; men vist er det, at mange ville ikke holde nogen Reise paa Liv og Død for farligere end denne Færd; det havde desuden været din Embedspligt, at fremme din Konges Ærende og i Folkemøder at tale saadant, som han vil have talt." Derpaa stod Kongen op, gik til Kirke, og lod synge Høimesse for sig, og gik derefter til Bords. Dagen efter sagde Hjalte til Bjørn: „Hvi er du saa mismodig, min Ven? er du vred paa nogen?" Bjørn fortalte ham da sin Samtale med Kongen, og sagde, at dette var en Sendelse ud i Døden. Hjalte svarede: „Saa er det, at tjene Konger; deres Mænd nyde Ære og Anseelse fremfor andre, men ofte maae de udsætte sig for Livsfare, og begge Dele maa man skikke sig vel i; Kongens Lykke vil dog styrke denne Sag meget, og megen Ære vil du indlægge dig ved denne Færd, hvis den løber vel af." Bjørn sagde: „Du tager denne Reise temmelig let, vil du maaskee drage med mig, thi Kongen befalede mig, selv at vælge nogle af mine Kammerater til Medfølgere

paa denne Færd." Hjalte svarede: „Visselig skal jeg drage med dig, hvis du ønsker det, thi neppe vil jeg faae mig saa god en Sidemand, som du, dersom vi skilles ad."

68. Faa Dage efter, da Kong Olaf var paa Stævne, kom Bjørn Staller med elleve andre Mænd til ham, og han sagde da til Kongen, at han nu var færdig til at drage i hans Ærende, og at deres Heste stode sadlede udenfor Stuen. „Jeg ønsker nu at vide," sagde Bjørn, „hvad vort Ærende skal være, og hvorledes du raader os, at bære os ad." Kongen svarede: „I skulle bringe den svenske Konge dette mit Budskab, at jeg vil sætte Fred imellem vore Lande efter den Landsgrændse, som Kong Olaf Tryggvesøn havde før mig, og det skal med faste Løfter bekræftes, for at ingen af os skal overskride dem; angaaende det Mandetab, vi begge have lidt, da skal ingen omtale det, hvis Forlig skal komme i Stand, thi den svenske Konge kan ikke med Penge erstatte mig det store Mandetab, jeg har lidt af de Svenske." Derpaa rejste Kongen sig, og gik ud med Bjørn og hans Følge; Kongen tog et guldbelagt Sværd og en Guldring, gav Bjørn dem, og sagde: „Jeg giver dig dette Sværd, som Rognvald Jarl gav mig i Sommer; til ham skulle I først fare; bringer ham mit Ord og min Begjering, at han vil hjælpe dig med Raad og Daad at udføre mit Ærende; jeg vil ansee dette for vel fuldført, naar du hører den svenske Konges egne Ord, saa at han siger enten Ja eller Nej; men Guldringen skal du bringe Rognvald Jarl; disse Jærtegn vil han kjende." Hjalte gik derpaa for Kongen, hilste og sagde: „Det trænge vi høj-

ligen til, Herre, at I giver eders Lykke til denne Færd, Leppel, og Gud give, at vi karske maae see hinanden igjen!" Kongen spurgte, om han havde i Sinde, at rejse med Bjørn? Hjalte sagde Ja. „Det maa du være overbeviist om," sagde da Kongen, „at jeg skal gjøre mig al min Flid for, at det maa gaae eder vel, og give alt mit Held dertil, hvis det formaaer noget; meget vil det gavne denne Færd, at du, Hjalte, drager med dem, thi man har ofte haft Prøver paa, at Lykken er med dig." Bjørn Staller red nu sin Vej med sine Ledsagere, og der fortælles intet om deres Rejse, før de kom til Rognvald Jarls Hof, hvor de bleve vel modtagne. Bjørn var en navnkundig Mand, som var mange, især alle dem, som havde seet Kong Olaf, bekjendt af Udseende og Tale, da han plejede at staae frem paa hvert Thing, for at forebringe Kongens Ærende. Jarlens Kone Ingeborg gik til Hjalte og kyste ham, thi hun kjendte ham nøje, da han havde været hos hendes Broder, Kong Olaf Tryggvesøn, den Gang hun var hjemme; hun var desuden i Familie med Hjaltes Kone Vilborg; thi Vikinge-Kaare, en Leensmand i Norge, havde to Sønner, Erik Bjodeskalle, hvis Datter Astrid var Moder til Kong Olaf Tryggvesøn og Ingeborg, og Bødvar, hvis Datter Olof var Moder til Gissur Hvide, Vilborgs Fader. Bjørn og hans Ledsagere vare nu der og nøde god Beværtning.

69. En Dag gave Bjørn og Hjalte sig i Samtale med Jarlen og Ingeborg, thi hun deeltog i alle deres Raadslagninger; da forebragde Bjørn sit Ærende og viste dem Jærtegnene. Jarlen svarede: „Hvorledes

gaaer det til, Bjørn, at Kongen attraaer din Død? aldrig kommer du vel fra dette Budskab, thi jeg troer ikke nogen Mand, som vil føre slige Ord frem for de Svenskes Konge, vil komme uskadt derfra, hvis han maa raade; Olaf Sveakonning er altfor stolt til, at nogen skulde vove at tale for ham selv om Ting, som ere ham meget imod." „Der er ikke hændt noget," svarede Bjørn, „som Kongen kunde dadle mig for eller være vred over; men mange af Kongens Beslutninger, baade de han selv fatter, og de han overlægger med sine Mænd, ere saaledes beskafne, at frygtsomme Mænd vilde finde dem vovelige at udføre; hidtil have dog alle Kongens Anslag havt Lykken med sig, og jeg haaber, det vil ogsaa være Tilfældet med dette. Jeg maa derfor sige eder, Herre Jarl! at jeg vil begive mig til den svenske Konge, og ikke vende tilbage, før jeg har ladet ham høre alle de Ord, Norges Konge Olaf bød mig at fremføre, med mindre Døden formener mig det, eller jeg bliver saaledes fængslet, at jeg ikke kan udføre min Reises Hensigt; dette vil jeg da forsøge, hvad enten jeg, formedelst Kongens Bud, hos eder faaer nogen Bistand eller ikke." Da tog Ingeborg Ordet: „Uden lang Betænkning vil jeg sige min Mening; det vil her sandes, hvad man siger om os Kvinder, at vi ere strax færdige med vore Betænkninger over hvad der hændes, men vise kun liden Eftertanke og Overlæg; jeg ønsker, Jarl, at I vil lægge Vind paa at fremme Kong Olafs Hverv, saa at dette Ærende udføres saaledes, at Bjørn kan være fornøjet med os, hvad Svar end saa den svenske Konge finder for godt at give; endskjønt du nu derved udsætter dig for den svenske Kon-

ges Vrede og Tabet af alle vore Besiddelser, saa vil jeg dog heller vove det paa det samme, end at det skal spørges til andre Lande, at du af Frygt for den svenske Konge tilsidesætter Kong Olaf Haraldsøns Budskab; du har ogsaa saa høj Byrd, og saa mange Frænders Bistand, at du frank og fri her i Sverrig kan tale din Sag, naar den er saa sømmelig som denne, og alle maae finde den billig, hvad enten mange eller faa, rige eller fattige, ja om end Kongen selv skulde høre derpaa." Jarlen svarede: „Det er ikke utydeligt, hvad du raader til; det kan og være, at jeg føjer dig heri, og lover Kongens Mænd at følge med dem, at de ved min Hjælp kunne komme til at fremføre deres Konges Ærende for Sverrigs Konge, hvis de have den Djærvhed at fremføre det, hvad enten han synes vel eller ilde derom; men med Hensyn til Fremgangsmaaden vil jeg, at mine Raad skulle følges, thi i en saa vanskelig Sag, som denne synes mig at være, vil jeg ikke følge Bjørns eller en anden Mands Fremfusenhed; I skulle nu forblive hos mig, indtil jeg finder Tiden nogenlunde belejlig til, at dette Ærende kan lykkes." Da Jarlen saaledes havde givet tilkjende, at han vilde være dem behjælpelig i denne Sag og yde dem sin Bistand, takkede Bjørn ham meget, og sagde han vilde gjerne gaae frem efter hans Raad. Bjørn opholdt sig længe hos Jarlen med sit Følge; Ingeborg sørgede for dem paa det bedste; af og til talte Bjørn til Jarlen om sit Ærende, og beklagede, at det udsattes saa længe; han og Hjalte talte ligeledes ofte om alt dette, og en Gang, da dette var Tilfældet, sagde Hjalte: „Jeg vil, hvis I ønsker det, begive mig til Kongen,

jeg er ingen Nordmand, og ubekjendt for de fleste Mænd ved Kongens Hof, og de svenske Mænd ville ikke give mig nogen Sag; jeg veed desuden, at der ere nogle Islændere af mine Bekjendte hos Kongen og have det godt der, nemlig Kongens Skalde, Gissur Svarte og Ottar Svarte; hos dem vil jeg høre mig for, hvad jeg kan faae at vide om den svenske Konge, om denne Sag virkelig er saa mislig, som man antager den for, eller om der skulde kunne findes en anden Udvej, end den vi nu have omtalt; jeg vil give mig eet eller andet Ærende, hvad der kan falde mig ind." Bjørn og Ingeborg fandt, at dette var et meget snildt Paafund, og de bleve da enige om at sætte det i Værk. Ingeborg gjorde nu alting i Stand til Hjaltes Rejse, og gav ham to gotiske Mænd med, og befalede dem at følge med ham og at gaae ham til Haande, baade med at opvarte ham, og om han vilde sende dem nogensteds hen; hun gav dem desuden tyve Mark Sølv i rede Penge til Rejsen, og sendte Bud og Jærtegn med ham til den svenske Konge Olafs Datter Ingegerd, at hun skulde gjøre sig al Umage for hans Sag, naarsomhelst han behøvede hendes Hjælp. Hjalte drog nu bort, da han var færdig; og da han kom til Kong Olaf, opsøgte han Skaldene Gissur og Ottar, som modtoge ham med Glæde, gik strax med ham til Kongen, og sagde til denne, at den Nykomne var deres Landsmand, og een af de mest anseete Mænd i Landet, hvorfore de bade Kongen modtage ham vel; han gjorde saa. Skaldene stædtes ofte for Kongen, og med dem Hjalte; alle vare de fritalende Mænd; Kongen agtede Hjalte som

en forstandig og erfaren Mand, talte længe med ham, og spurgte ham meget om Tilstanden paa Island.

70. Da Bjørn drog hjemmefra, bad han Sigvat Skald, som den Gang var hos Kong Olaf, at rejse med sig; men der vare ikke mange, som havde Lyst til denne Færd, da de fleste ansaae den for alt for farlig; imidlertid var der meget Venskab imellem Bjørn og Sigvat. Han kvad da:

Ven med alle den djærve
Drots Hofsinder, som sig
Bøje for vor Herres
Knæ, har jeg hidtil været;
Bjørn! du ofte plejer
Godt for mig hos Fyrsten
At udvirke, du viis er,
Gode Raad du kan give.

Sigvat rejste med Bjørn; da de rede op ad Gøtland, kvad Sigvat:

Tit var jeg glad i Uvejr,
Naar de stærke Storme
Kongens vindudspilte
Sejl i Fjordene rysted;
Travende vaded Dybets
Hest[1], og Kjølene pløjed
Listers Hav, da vi Snekker
Lod ud paa Sundet løbe.

Og da de red igjennem Gøtland, kvad Sigvat:

Flyde lod vi den snilde
Konges tjeldede Skibe

---

[1]) Skibet.

Ud for det skjønne Land i
Sommer tidlig ved Øen;
Men jeg maa ride denne
Høst, da Skibene Havets
Vej befare, forskjellig
Id jeg har at udføre.

Ad Skaras lange Vej i
Aftenstunden hungrig
Løber Hesten til Hallen,
Lidt er af Dagen tilbage;
Over Bække mig bærer
Gangeren fjernt fra Danmark,
Sled i en Sump med Foden,
Dag og Nat nu mødes.

Derpaa rede de igjennem Kjøbstaden Skara og op i Gaden til Røgnvald Jarls Gaard; da kvad Sigvat:

Prude Kvinder nu ville
Skue ud og betragte
Støvet, naar gjennem Røgnvalds
By vi hurtig ride;
Raskt nu frem! at den ædle
Kvinde kan fra sin Stue
I det Fjerne høre
Hestens Løben til Gaarden.

71. En Dag gik Hjalte tilligemed Skaldene for Kongen, og Hjalte tog saaledes til Orde: „Det er eder bekjendt, Herre Konge, at jeg er kommen hid til eder, og har jeg draget en lang og farlig Vej, som mig tykkes; men efter at jeg var kommen over Havet og spurgte til eders Høihed, tyktes det mig uforstan-

digt, at fare tilbage til mit Fædreland uden at have seet eder, efter alt hvad der var mig fortalt om eder. Men det er Lov imellem Island og Norge, at vi Islændere skulle betale Landøre, naar vi komme til Norge; da jeg nu kom over Havet, modtog jeg Landøre af alle mine Skibsfolk; men saasom jeg vidste at det tilkom eder med Rette, efterdi I eje Norges Rige, saa drog jeg fornemmelig derfor til eder, at jeg kunde betale Landøre." Derpaa viste han Kongen Sølvet, og hældte ti Mark Sølv i Gissur Svartes Kappeskjød. Kongen sagde: „Det er længe siden nogen bragde os sligt fra Norge; modtag derfor, Hjalte, min Tak og Velvillie, fordi du har gjort dig saa megen Umage for at bringe os Landøren, heller end at betale den til vore Uvenner; disse Penge skal du nu modtage af os som Gave, og derhos vor Gunst og Naade." Hjalte takkede Kongen med mange fagre Ord; „det er," sagde han blandt andet, „ikke løjet om eder, at ingen Konge kan lignes med eder i Gavmildhed, Pragt og Højmodighed." Derved vandt Hjalte i høj Grad Kongens Kjærlighed, var ofte i Samtale med ham, og Kongen fandt, som det ogsaa virkelig var, at Hjalte var en forstandig og ordsnild Mand. Hjalte fortalte Skaldene, at han var sendt med Jærtegn til Kongens Datter Ingegerd, at hun skulde være ham til Hjælp og Bistand, og bad dem forskaffe sig en Samtale med hende; de svarede, at det var dem let at gjøre, og gik en Dag til hendes Værelser, hvor hun sad til Bords i et talrigt Selskab; hun modtog Skaldene vel, da hun allerede kjendte dem. Hjalte bragde hende Hilsen fra Rognvald Jarls Kone Ingeborg, og sagde, at hun

havde sendt ham til hende, at han kunde søge Hjælp og Bistand hos hende, og fremlagde Jærtegnene; Kongedatteren tog vel herimod, og tilsagde ham sit Venskab; de bleve siddende der længe den Dag og drukke; Kongedatteren spurgte Hjalte om mange Nyheder, og bad ham ofte besøge sig; Hjalte gjorde saa, som ofte derhen og talte med Kongedatteren, og fortalte hende da ogsaa i Fortrolighed Bjørns Rejse og Ærende, og spurgte hende, hvorledes hun meente den svenske Konge vilde optage den Sag, at der sluttedes Fred imellem Kongerne. Hun svarede, at det var aldrig at tænke paa, at hendes Fader skulde indgaae nogen Fred med Olaf Digre, „thi han er bleven ham saa gram, at ingen drister sig til at nævne ham Konge eller Olaf, men kun den digre Mand," og hun raadte derfor Hjalte, at han vel maatte vogte sig for at bringe denne Sag paa Bane for hendes Fader.

72. En Dag gik Hjalte for Kongen og talte med ham; Kongen var meget munter, og de drak meget; da talte Hjalte saaledes til Kong Olaf: „Megen Herlighed seer man her hos eder, det var heller ikke at vente, at det skulde være løjet, som fortælles om eder i alle Lande, hvor I nævnes; nu har jeg selv Syn for Sagn om eders Herlighed, som jeg forhen kun havde hørt om, at ingen Konge var ypperligere, end I, i alle de nordiske Lande; det er en stor Sorg, at man skal have saa langt hid til eder og saa megen Meen paa Vejen, først det store Verdenshav, og dernæst er det heller ikke fredeligt at drage igjennem Norge for de Mænd, der som Venner ville gjæste eder; har da aldrig nogen tænkt paa at stifte Forlig imellem eder og Olaf

Digre? Baade i Norge og ligeledes i Vester-Gotland talte man meget om, hvor højligen alle ønskede, at der kunde sluttes Fred imellem Landene; det blev mig ogsaa fortalt for vist og sandt, at Kong Olaf Haraldsøn havde yttret sin Tilbøjelighed til Fred, hvilket ogsaa er rimeligt nok, thi han maa kunne indsee, at han i Magt staaer langt tilbage for eder; han vil derfor ikke længe kunne bære eders Vrede; saa forstandig en Mand som han er, vil han selv kunne indsee dette; man fortalte ogsaa, at han vilde bejle til eders Datter Ingegerd, og nogle yttrede endog, at dette var det bedste Middel til at erholde en varig Fred, thi han er, efter de Flestes Mening, en meget udmærket Mand." Derpaa svarede Kongen: „Stille, stille, Hjalte!" sagde han, „du skal ikke nævne den digre Mand i min Nærværelse, eller ved mit Hof kalde ham Konge; han er heller ikke saa ypperlig en Mand, som mange lade sig tykke, det vil du selv tilstaae, naar jeg fortæller dig alle Omstændigheder; ikke heller, Hjalte, vil det Svogerskab synes dig passende, thi jeg er nu den tiende Konge i Upsal, saa at vore Frænder have modtaget Kongedømmet, den ene efter den anden, og været Enevoldskonger over hele Sveavælde og over mange andre store Lande, og alle have været Overkonger over alle andre Konger i de nordiske Lande; i Norge derimod er kun lidet bygget og vidt adspredt, og Folket er fattigt; der har ogsaa været mange Smaakonger. Harald Haarfager var den største Konge der i Landet, han stred med Fylkekongerne og undertvang dem, men fandt det fornuftigst, ikke at attraae noget af Sveakongens Vælde, derfor lode Svearnes Konger ham sidde i

Fred; hvortil da ogsaa kom, at der var naje Slægtskab imellem dem. Da derefter Hakon Adelsteensfostre regjerede over Norge, sad han i Fred, indtil han gav sig til at hærge paa Gotland og Danmark, derpaa samledes en Krigsmagt imod ham, og han blev fældet fra Riget; Gunhilds Sønner bleve ligeledes tagne af Dage, saasnart de viste sig ulydige imod Danekongen, og da underlagde Harald Gormsøn sig Norges Rige, og tog Skat deraf, og dog ansaae vi Harald Gormsøn for ikke nær saa mægtig som Upsale-Konger, thi min Frænde Styrbjørn betvang ham, saa at Harald maatte blive hans Mand og betale ham Skat, men min Fader Kong Erik Sejersæl blev atter Styrbjørns Overmand, da de prøvede Styrke med hinanden. Fremdeles da Olaf Tryggvesøn kom til Norge og lod sig kalde Konge, da lode vi ikke det have Fremgang for ham, men jeg og Kong Svend droge hen og skilte ham ved Riget; siden den Tid har jeg tilegnet mig Norges Rige, og det ikke med mindre Magt, end jeg nu fortæller, og ikke med slettere Adkomst, end den at jeg vandt det i Orlog og beseirede den Konge, som regjerede der før. Nu kan du vel tænke, at det er langt fra, jeg vil lade hin digre Mand beholde dette Rige, og det var underligt, om han skal have det, han som med Nød og neppe undslap os i Mælaren, da vi Svenske havde gjennet ham inde der; den Gang, mener jeg, havde han andet at tænke paa, hvis han blot kunde frelse Livet, end at ville maale sig med os. Derfor, Hjalte, skal du aldrig oftere lade saadanne Ord komme over dine Læber i min Nærværelse." Hjalte mærkede da, at Kongen neppe vilde

lade sig bevæge til nogen Underhandling om Fred; han standsede derfor denne Samtale, og bragde en anden Gjenstand paa Bane. Noget efter besøgte han Kongens Datter Ingegerd, og fortalte hende denne Kongens Tale, hvortil hun sagde, at saadant Svar havde hun ventet af ham; Hjalte bad hende, at indlægge et godt Ord hos Kongen, hvilket han meente, vilde være meget tjenligt. Hun svarede, at Kongen vilde ikke agte paa hendes Ord, men hvis han ønskede det, vilde hun dog gjøre det. Hjalte sagde, han vilde være hende forbunden derfor. En Dag da Kongedatteren var i Tale med sin Fader og mærkede, at han var i godt Lune, sagde hun: „Hvad Beslutning har du taget, Fader, angaaende Striden imellem dig og Olaf hin Digre? mange beklage sig over denne ulykkelige Sag, nogle have mistet Gods, andre Frænder ved Norges Mænd, men alle vore Landsmænd have mistet Fred og Sikkerhed der i Landet, saa at ingen med Tryghed kan drage derhen, saalænge dette varer. Det var i Grunden ikke vel betænkt, at du nogensinde gjorde Fordring paa Norge, som er et fattigt, uvejsbart Land, hvis Indbyggere ikke synderlig ere at troe, og i Grunden heller ville have enhver anden til Konge, end dig. Naar jeg maatte raade, skulde du lade Fordringen paa Norge fare, og heller søge at undertvinge det Rige i Østerleden, som de forrige Sverrigs Konger have besiddet, og som vor Frænde Styrbjørn nu atter for nylig underlagde sig, og derimod slutte Fred med Olaf Digre, og lade ham have sin Fædrenearv." Kongen svarede med heftig Vrede: „Det er dit Raad, Ingegerd, at jeg skal give Slip paa Norges Rige, og gifte dig med

Olaf Digre; nej," sagde han, „andet skal først skee; heller vil jeg i denne Vinter tilbyse for alle Svenske paa Udsale-Thing, at der skal gjøres en almindelig Leding paa Folk og Skibe, saasnart Isen gaaer af Vandene, og jeg vil da drage til Norge, og ødelægge Landet med Od og Eg, og brænde og skjænde, og saaledes betale dem for deres Troløshed." Kongen var da saa forbittret og rasende, at hun ikke torde svare ham et Ord, men gik bort. Hjalte passede paa, naar hun gik og deres Samtale var til Ende, og begav sig strax til hende, for at høre hvorledes hendes Ærende hos Kongen var løbet af? Hun sagde, at det gik som hun havde ventet, man kunde paa ingen Maade komme til Rette med ham derom, men han udbrød i Trusler; hun bad ham derfor aldrig mere at nævne den Sag for Kongen, hvis han vilde vel fare. Ingegerd og Hjalte talte ofte om denne Sag med hinanden, og om Olaf Digre; han fortalte hende meget om ham og hans Tænkemaade og Levemaade, og roste ham det bedste han kunde, som han ogsaa med Sandhed kunde gjøre; hun syntes godt om alt dette. En anden Gang da de saaledes talte sammen, sagde Hjalte: „Maa jeg oprigtig sige, hvad jeg tænker paa, Kongedatter?" Hun svarede: „Tal frit, naar vi ere ene to." Han vedblev da: „Hvad vilde du svare, hvis Kong Olaf sendte Mænd hid, for at bejle til dig?" Hun rødmede, og betænkte sig noget, og svarede endelig: „Jeg har ikke overlagt, Hjalte, hvilket Svar jeg vilde give derpaa, thi jeg mener, at jeg intet Svar derpaa har Behov; men hvis Olaf i alle Henseender er en saa ypperlig

Mand, som du fortæller om ham, da kunde jeg ikke ønske min Mand anderledes, med mindre du i mange Dele har overdrevet hans Roes." Hjalte svarede, at han i ingen Henseende havde forestillet Kongen bedre, end han virkelig var. Denne Gjenstand talte de ofte om med hinanden; dog bad Ingegerd ham vogte sig, at lade noget Ord falde derom for andre, da Kongen vilde blive dem begge meget vred, hvis noget saadant kom ham for Øren; dog meddeelte Hjalte Skaldene Ottar og Gissur det, hvilke ansaae det for en stor Lykke, hvis det kunde fuldbyrdes. Ottar var en fritalende Mand hos Høvdingerne; han bragde snart denne Sag paa Tale hos Kongedatteren, og derefter talte de tit og ofte om det altsammen, hvorved da Ottar fortalte hende det selvsamme, som Hjalte, om Kong Olafs Dyder. Da Hjalte nu saaledes var vis paa Udfaldet af sit Ærende, sendte han de gotiske Mænd, som havde fulgt ham did, tilbage med Besked fra sig og Kongedatteren Ingegerd; han lod ogsaa Jarlen og Ingeborg mærke noget om Indholdet af hans Samtaler med Ingegerd, og hendes Svar angaaende Frieriet. Sendebudene kom til Jarlen noget før Juul.

73. Samme Gang Kong Olaf Haraldson havde sendt Bjørn til Gotland, sendte han ogsaa nogle andre Mænd til Oplandene, at bestille Gjæstebud for sig, thi han agtede den Vinter at fare paa Gjæsteri i Oplandene; det var nemlig Skik hos de forrige Konger, at drage paa Gjæsteri i Oplandene hver tredie Vinter; han tiltraadte sin Reise om Høsten, drog først over Vingulmark, og saa hurtigere frem; han gjæstede i

Nærheden af Skovbygderne og sendte Bud efter alle Bygdens Mænd, især dem, som boede længst fra Hovedbygden, og undersøgte, hvorledes de iagttog Kristendommen, og hvor han da fandt nogen Brøst, underrettede han dem om den sande Tro og Kristendom, og var saa streng i at straffe, hvis nogen var hans Bud overhørig, og ikke vilde lade Hedenskabet fare, at han forjog nogle fra Landet, andre lod han halshugge eller hænge, og ingen lod han ustraffet, som ikke vilde tjene Gud; dette gjorde han over det hele Landskab og Fylke; han straffede uden Forskjel Høje og Lave, gav dem Lærere, og indsatte saa mange af dem, som han syntes der paa nogen Maade behøvedes. Han havde tre hundrede stridbare Mænd med sig, da han drog op paa Rommerige, og fandt snart, at jo længer han sagte op i Landet, desto mindre iagttog man Kristendommen; imidlertid blev han ved som han havde begyndt, omvendte hele Folket til den sande Tro, og straffede dem haardt, som ikke vilde lyde hans Ord. Men da Kongen over Rommerige spurgte dette, tyktes ham det var en stor Fare, som svævede dem over Hovedet; thi hver Dag kom der nogle til ham, derblandt mange af hans Venner, og klagede over dette, baade fornemme og simple Folk. Han besluttede derfor at drage op til Kong Rørik paa Hedemarken, som var en meget viis Konge; begge disse Konger bleve enige om, at sende Bud til Kong Gudrød i Gudbrandsdalene, og til Kongen over Hadeland, og bede dem at komme til Hedemarken til en Sammenkomst hos Kong Rørik. Kongerne undsloge sig ikke for denne Færd, og saaledes mødtes disse fem Konger paa Ringsager i Hedemark

ken; den femte Konge var Ring, Kong Noriks Broder. Disse Konger gik nu i Eenrum, at tale om denne Sag, og tog da Kongen fra Rommerige først til Orde, fortalte om Kong Olaf Digres Reise igjennem Landet, og den Ufred, han gjorde, baade ved Drab og Lemlæstelse; nogle fordrev han af Landet, andre lemlæstede han, alle straffede han paa deres Gods, som sagde ham noget imod, og han foer tillige igjennem Landet med større Mandskab, end Loven tillod; for denne Ufred, sagde han, var han ogsaa flygtet did, og mange andre mægtige Mænd havde forladt deres Ejendom og Odel i Rommerige; og skjønt denne Ulykke nu nærmest rammede ham, saa vilde det dog ikke vare længe, forend de andre vilde komme til at lide samme Overlast, og rimeligst var det derfor, at de alle overlagde med hverandre, hvad de skulde gribe til. Da han havde endt sin Tale, vilde alle holde sig til Kong Noriks Svar, som den viseste iblandt dem. Han talte saa: „Nu er det gaaet i Opfyldelse, som jeg frygtede for, da vi havde Stævne i Hadeland, og I alle vare saa begjerlige efter at faae Olaf ophøjet over os, og I vilde da ikke høre om noget andet; men allerede den Gang tænkte jeg paa, at han vilde blive os en haard Hals, saasnart han fik Enevælde i Landet. Nu synes mig ere her to Kaar forhaanden, enten, at vi alle fare til Kong Olaf, og overgive ham al Magt til at ordne og beskikke alt imellem os, og dette Vilkaar vil vel forekomme eder haardt, men er i mine Tanker dog det bedste; eller og vi rejse os imod ham, forend han drager videre frem i Landet, thi skjønt han har tre eller fire hundrede Mand, saa er dette dog ingen

Overmagt for os, naar vi alle ere enige i vor Plan; men som oftest have de mindre Lykke til Sejer, som ere flere og alle lige mægtige, end den, som allene har Befalingen over sin Hær, saa det gaaer som man siger, at hver følger sit Hoved, naar det kommer til Stykket; det gaaer som oftest saa, naar alle ere lige mægtige og den ene ikke er mægtigere, og har mere at sige, end de andre, og de da komme i Knibe, og see ingen Udvej for sig, saa følger hver sit eget Sind, og bryder sig kun lidet om, hvad der gavner de andre og er det raadeligste; desaarsag holder jeg det for bedst, ikke at friste Lykke med Kong Olaf Haraldsøn." Derpaa sagde de andre Konger deres Mening, nogle fraraadede Opstanden, andre skyndede dertil, og der blev ingen endelig Beslutning tagen, men i det Sted fremsatte de Manglerne ved begge Forslag. Da tog Gudrød Dalekonge saaledes til Orde: „Underligt forekommer det mig, at I forvirrer eder saa i denne Sag, I maae paa een Gang være blevne meget rædde for denne Olaf, og dog var det os, som hjalp ham at slaaes med Svend Jarl udenfor Nesje, og ved vore Kræfter er han kommen i Besiddelse af dette Land; vil han nu formene os det lille Rige, hver af os har havt i nogen Tid, og hjemsøge os med Tvang og Vold, da vil jeg for min Part unddrage mig Kongens Trældom, og ikke holde den for en Mand, som tager i Betænkning at skille denne Olaf ved Livet, hvis han drager hid til Hedemarken i Hænderne paa os; thi, naar jeg endelig skal sige min Hjertens Mening, saa ville vi aldrig frit kunne løfte vore Hoveder, saalænge denne Olaf er i Live." Efter denne Tilskyndelse gave alle deres Sam-

tykke til dette Raad. Derpaa sagde Rørik: „Det er mine Tanker om denne Raadslagning, som vi nu have stadfæstet indbyrdes, at vi, hvis det skal lykkes, maae slutte et fast Forbund, at den ene ikke skal svigte sin Oprigtighed imod den anden, naar vi allerede have udsat os for Faren. Saafremt I nu da ere betænkte paa, naar Kong Olaf kommer hid til Hedemarken, at anfalde ham paa et bestemt Sted, saa vil jeg ikke forlade mig paa eder, naar nogle af eder ere oppe i Dalene, andre ude paa Hedemarken; men hvis dette skal besluttes og stadfæstes imellem os, da vil jeg, at vi alle blive samlede Dag og Nat, indtil vor Beslutning er fuldført, om Lykken vil føje os." Dette bekræftede de, og forbleve nu alle samlede. De lode berede Gjæsteri for sig paa Ringsager, og drak Omgangs-Skaaler, og sendte Spejdere ud paa Rommerige, saa at de Dag og Nat fik Efterretning om Kong Olafs Rejser og hans Mandstyrke, og lode strax andre Spejdere drage ud, naar de første kom tilbage. Kong Olaf drog imidlertid, som han havde foresat sig, igjennem Rommerige paa Gjæsteri, og tilbage igjen, saaledes som før er fortalt. Men da de til Gjæstebudene bestilte Levnetsmidler ikke sloge til, formedelst hans talrige Følge, saa lod han Bønderne skyde til, for at forøge det allerede Tillavede, thi han fandt det nødvendigt at opholde sig der, for at forbedre Bøndernes Tro og Skikke; men paa nogle Steder tøvede han ikke saalænge, som der først var bestemt, saa at hans Rejse til Mjøsen skete i det hele hurtigere, end efter den første Bestemmelse. Da hine Konger nu havde indbyrdes bekræftet deres tagne Beslutning, sendte de Bud og

sammlede alle Leensmænd til sig, og alle mægtige Bønder i alle dem underliggende Fylker; og da alle, som de havde haft Bud til, vare samlede, holdt de Stævne med dem i Eenrum, aabenbarede dem deres Beslutning, og fastsatte en Dag til Udførelsen; de bestemte ogsaa, at hver af Kongerne skulde have tre hundrede Mand; derpaa sendte de Leensmændene tilbage, at samle Folk efter Aftalen, og derpaa at møde dem til den bestemte Tid, og paa det aftalte Sted. Dette Foretagende syntes de fleste vel om, men det gik dog ogsaa her, som man plejer at sige, at man har gjerne en Ven blandt Uvenner. Paa det anførte Stævne var ogsaa Ketil af Ringenæs, som, efter at han om Aftenen var kommen hjem fra Stævnet, og havde spiist, klædte sig paa tilligemed sine Huuskarle, og foer ned til Vandet, satte den Jagt frem, som Kong Olaf havde givet ham, og hvis Tilbehør fandtes der i Naustet, lod derpaa sine Folk tage Aarerne, og roe ned ad Søen; han havde fyrretyve velklædte og velvæbnede Mænd med sig. Ketil kom til Gaarden, hvor Kong Olaf var paa Gjæsteri, da Kongen kom fra Ottesang; han gik for Kongen, hilste, blev vel modtaget, og sagde, at han havde et hastigt Ærende hos Kongen. Saasnart de vare komme i Eenrum, fortalte han, hvad Kongerne havde overlagt med hverandre og deres hele Anslag, saaledes som han havde erfaret det. Da Kongen hørte dette, sendte han nogle af sine Mænd hen i Bygden, for at bringe ham alle de Heste, de kunde faae fat paa, andre sendte han op til Søen, for at tage alle de Roerskibe, de kunde faae, og komme ned med dem til Kongen; derpaa gik han til Kirke, lod synge

Messe for sig, og gik saa til Bords; efter endt Maaltid gjorde han sig da som snarest færdig, og drog op til Søen, hvor hans Folk mødte ham med Skibene; han selv gik ombord paa Jagten hos Ketil, og saa mange Mænd, den kunde rumme; de andre toge sig Skibe hvor de kunde bedst; temmelig langt ud paa Aftenen stødte de fra Land i stille Vejr, og roede om Natten op ad Søen; Kongen havde henved tre hundrede Mand. Førend det dagedes, kom han op til Ringsager, uden at Vagterne lagde Mærke dertil, førend Krigsfolket kom op til Gaarden. Ketil og hans Mænd, som vare dragne derfra forrige Aften, vidste nøjagtig, i hvilke Værelser Kongerne sov; alle disse lod Kongen omringe, saa at ingen kunde komme bort derfra, og biede saaledes til det blev Dag. Kongerne havde ikke Mandskab nok til at sætte sig til Modværge, bleve derfor alle fangne og førte for Kong Olaf, som havde forbudet at dræbe dem. Rørik ansaaes for en klog, men haardhjærtet Mand, og Kong Olaf frygtede, han vilde blive ham utro, skjønt han indgik noget Forlig; han lod ham derfor blinde paa begge Øjne, og beholdt ham siden hos sig; paa Gudrød Dalekonge lod han udskjære Tungen, men Ring og de to andre maatte med Ed forpligte sig til at forlade Norge og aldrig komme der mere; de Leensmænd og Bønder, som havde haft Deel i denne Svig, gjorde han deels landflygtige, deels lod han dem lemlæste paa Hænder eller Fødder; med nogle indgik han Forlig. Herom siger Ottar Svarte:

Du, som uddeler gyldne
Ringe, har de onde

Landsforrædere gjengjeldt
Alle fålske Rænker;
Passende Løn du gav de
Hedemarkske Fyrster,
Da de, ædle Konge!
Søgte dig at skade.

Djærve Kriger! du har nu
Kongerne ud af Landet
Drevet, og din Manddom
Fandtes større end deres;
Alle rømte de for dig,
Det er bekjendt, o Konge!
Dog du paa den, som nordligst
Boede, stækked Tungen.

Nu du styrer det Land, som
Fem Konninger fordum
Raadede over, din Vælde
Gud med Lykke befæster;
Dig de vidtudstrakte
Odelslande adlyde
Øster til Eide, saadant
Rige har ingen ejed.

Kong Olaf underlagde sig derpaa alle de Riger, disse Konger havde haft, og tog Gisler af Leensmændene og Bønderne; af Dalene og rundt omkring i Hedemarken tog han Gjæsteri og Penge, og begav sig derpaa ud til Rommerige, og derfra til Hadeland. Denne Winter døde Sigurd Syr, Kong Olafs Stivfader, i Ringerige; hans Moder Asta modtog ham med et

prægtigt Gjæstebud. Kong Olaf bar nu allene Kongenavn i hele Norge.

74. Der fortælles, at da Kong Olaf var til Gjæstebud hos sin Moder Asta, førte hun sine Børn hen til ham og viste ham dem; Kongen satte sin Broder Guttorm paa det ene Knæ, og sin Broder Halfdan paa det andet, og saae i nogen Tid paa Drengene; derpaa satte han et suurt Ansigt op, og saae vredt paa dem, hvorover Drengene bleve bange og løb bort. Da bragde Asta ham sin yngste Søn Harald, som den Gang var tre Aar gammel; Kongen satte ham paa sit Knæ, og saae suurt til ham, men Harald saae igjen paa ham, op imod ham, og stirrede stift paa ham; da tog Kongen Drengen i Haaret, og rykkede temmelig haardt, men Drengen tog igjen fat i Kongens Skæg, og trak det bedste han kunde. Da sagde Kongen: „Hævnlysten bliver du med Tiden, Frænde!" Næste Dag gik Kongen med sin Moder Asta omkring ude ved Gaarden, og kom til et Kjær, hvor Drengene Guttorm og Halfdan gik og legede; der vare byggede Gaarde og Kornlader, og mange Nød og Faar, som Drengene gik og legede med paa Børneviis. Kort derfra henne ved Vandet stod Harald allene ved en Leervig; der havde han en heel Deel Træspaaner flydende ved Landet. Kongen spurgte, hvad det skulde betyde? Harald svarede, det skulde forestille hans Skibe. Kongen loe og sagde: „Den Dag kan vel komme, Frænde, at du raader for Skibe." Derpaa kaldte Kongen Guttorm og Halfdan derhen, og spurgte Guttorm: „Hvad vilde du helst eje meest af, Frænde?" „Agre," svarede Drengen. „Og hvor store Agre gad du da eje?" Ved-

blev Kongen. „Jeg vilde ønske," sagde Drengen, „at dette Næs, som gaaer her ud i Vandet, kunde besaaes hver Sommer, og at der stod ti Gaarde paa Næsset." Kongen sagde: „Ja, det vilde visselig være en stor Ager." Derpaa spurgte han Halfdan, hvad han vilde have meest af? „Køer," sagde han. „Og hvor mange vilde du da have?" spurgte Kongen. Halfdan svarede: „Naar de bleve drevne til Vands, skulde de staae saa tæt som muligt her rundt omkring Søen." Kongen svarede: „Store Gaarde vilde I ønske, og deri slægte I eders Fader paa, og i Sandhed, det var ej at foragte, kunde I blive saadanne Mænd, som han var." Derpaa spurgte Kongen Harald: „Hvad vilde du have meest af?" „Huuskarle," sagde han. „Og hvor mange vilde du da have af de Huuskarle?" sagde Kongen. „Jeg vilde ønske," sagde Drengen, „at der omtrent var saa mange, at de paa een Gang kunde spise min Broder Halfdans Køer." Da loe Kongen og sagde til sin Moder Asta: „Her opføder du en Konge, Moder!" Flere deres Ord fortælles ikke.

75. Det var gammel Landsskik i Sverrig, medens det var hedensk, at Hovedoffer holdtes i Upsal i Vintermaaneden Goe, ved hvilket man ofrede for godt Aar og Fred og Sejer for Kongen; did skulde menig Mand søge fra hele Sveavælde; der skulde ogsaa holdes alle Svears Thing, og var der da tillige Marked og Kjøbstevne, og varede Markedet en Uge; men siden da Kristendommen var bleven almindelig indført, og Kongerne ikke længer vilde have deres Sæde i Upsal, da blev Markedstiden forandret, og sat ved Kyndelmisse, og er det saaledes blevet holdt siden, men varer

nu kun i tre Dage, og der holdes da tillige Svears Thing, hvorhen de søge fra hele Landet. Sverrigs Rige bestaaer af mange Dele; een Deel deraf er Vester-Gotland og Værmeland og Markland, med hvad dertil hører; dette er saa stor en Landstrækning, at der under dens Bispestol ligge elv hundrede Kirker; en anden Deel er Øster-Gotland, under hvilket Bispedømme ogsaa hører Gulland og Øland, og dette tilsammen er et endnu meget større Bispedømme, end det forrige. Til det egentlige Sverrig hører Södermanland, som udgjør eet Bispedømme, Vestmanland eller Fjadrundeland, Tiundeland, Attandeland, og endelig Søland og hvad dertil hører; sidstnævnte ligger mod Østen langs med Havet. Tiundeland er den fornemste og bedst bebyggede Deel i hele Sverrig, thi derunder hører det hele Rige; der ligger Kongesædet Upsal, hvor der ogsaa er et Erkebispesæde; efter det har Upsale-Øde sit Navn, hvortil henlægges alle Skatter over det hele Land. Over hvert Landskab er sat en Lavmand, som har mest at sige i Bøndernes Forsamlinger, thi det, som de foreslaae eller fastsætte, gjælder for Lov; drager Konge, Jarl eller Biskop igjennem Landet, og holde Thing med Bønderne, saa svarer Lavmanden paa Bøndernes Vegne, og staaer i Spidsen for alle deres Raadslagninger, hvorfor Bønderne ogsaa følge ham som deres Formand; der kan derfor neppe komme nogen mægtigere Mand paa Lavthingene imod Bøndernes og Lavmandens Villie; men er der nogen Uovereensstemmelse imellem Lovene, da tjener Upsalelov til Rettesnor for alle de andre; alle de

øvrige Lavmænd ere ogsaa den Lavmands Undermænd, som er i Tiundeland.

76. Den Tid var der en Lavmand i Tiundeland, ved Navn Thorgny; hans Fader hed Thorgny Thorgnysen; af denne Slægt havde der været Overlavmænd i Tiundeland i mange Kongers Tid. Denne Thorgny holdtes for den viseste Mand i hele Sverrig; han var Rognvald Jarls Frænde og Fosterfader. Nu vende vi tilbage til den Fortælling, vi forhen forlode, at de Mænd kom til Rognvald Jarl, som Kongedatteren Ingegerd og Hjalte Skeggesen havde affendt med Breve til Jarlen og hans Kone Ingeborg; de fortalte, at Kongedatteren flere Gange havde givet sig i Tale med den svenske Konge om Forliget imellem ham og Norges Konge, men at hun intet havde været i Stand til at udrette. Jarlen underrettede atter Bjørn herom, og raadte ham til at reise tilbage, og ikke gjøre noget videre Forsøg derpaa. Men Bjørn blev uforanderlig i sin Beslutning, at fortsætte sin Reise til Sverrigs Konge, naar der ikke lagdes ham nogen uoverdindelig Hindring i Veien, og erindrede tillige Jarlen om sit Løfte, at ville følge ham til Kongen. Jarlen bekræftede det paa ny. Da det nu led frem paa Vinteren og Julen var forbi, gjorde Jarlen sig færdig til Reisen med tresindstyve Mand, foruden Bjørn Staller og hans Ledsagere. Da han nu paa sin Reise til det egentlige Sverrig var kommen op i Landet, sendte han nogle Mænd forud til Upsal med Bud til Kongedatteren Ingegerd, at hun skulde møde ham ude paa Ulleraager, hvor hun havde store Gaarde. Kongedatteren vilde ikke undslaae sig for Jarlens Begjering, og reiste

med et temmelig betydeligt Følge, i hvilket ogsaa Hjalte Skeggesøn var. For sin Afreise gik imidlertid denne til Kongen, hilsede ham, og sagde: „Hil være eder fremfor alle Konger! Med Sandhed kan jeg sige, at jeg ingensteds har seet en saadan Herlighed, som hos eder, hvilket jeg ogsaa skal forkynde, hvor jeg kommer hen; jeg beder dig, Konge, at du vil være min Ven." Kongen svarede: „Hvor skal du hen saa hastig, Hjalte?" „Jeg rider nu først," sagde denne, „ud paa Ulleraker med eders Datter Ingegerd." „Far ogsaa selv vel, Hjalte," sagde Kongen, „du er en forstandig og dannet Mand, som forstaaer at omgaaes høibaarne Mænd." Hjalte gik derpaa sin Vei, og red med Kongedatteren ud til hendes Gaard paa Ulleraker, hvor hun lod anrette et stort Gjæstebud til Regnvald Jarls Modtagelse. Jarlen kom, blev vel modtaget, og blev der nogle Dage, og talte om adskilligt med Kongedatteren, især om Kongen af Norge og Kongen af Sverrig; hun sagde da, at hun neppe troede, der imellem dem var nogen Forligelse at haabe. „Hvad vilde du vel beslutte, Frænke," sagde da Jarlen, „dersom Norges Konge Olaf beilede til dig; det forekommer os at være det bedste Middel til en varig Forligelse, naar der kunde stiftes Svogerskab imellem Kongerne; denne Mand Olaf synes mig at overgaae de fleste Mænd; men jeg vil ikke gjøre noget Skridt i denne Sag, hvis det er dig imod." Hun svarede: „Min Fader raader for mit Giftermaal; men du er dog ogsaa den af mine Frænder næst ham, som jeg har den meste Tillid til i en saa vigtig Sag; hvor vidt holder da du det for raadeligt?" „Meget raadeligt synes

det mig," sagde Jarlen, og opregnede mange af Kong Olafs Fuldkommenheder, og hvor ypperlig en Mand han var, og fortalte tillige de nyeste Tildragelser, som han nys havde spurgt fra Norge, hvorledes Kong Olaf paa een Morgen havde taget fem Konger til Fange, der alle stode ham efter Livet, affat dem fra deres Riger, og underlagt sig deres Besiddelser, og saaledes forøget sin Magt og Vælde. De talte meget herom, og kom vel overeens om alt. Jarlen reiste derpaa bort, da han var færdig, og Hjalte fulgte med ham.

77. En Dag om Aftenen kom Regnvald til Thorgny Lavmands Gaard, en stor og kostelig Gaard, udenfor hvilken der vare mange Mænd ved deres Ankomst; disse toge vel mod Jarlen, og sørgede for deres Heste og Reisetøi. Da de kom ind i Stuen, sad der en gammel Mand i Høisædet, hvis Lige i Størrelse hverken Bjørn eller nogen af hans Medfølgere havde seet; han havde et stort, bredt og sidt Skæg, som laae ned paa hans Knæ og bedækkede hele Brystet; han var iøvrigt en smuk og anseelig Mand. Jarlen gik før ham, og hilsede ham; Thorgny modtog ham vel, og bad ham indtage sin sædvanlige Plads, hvorpaa Jarlen satte sig paa det andet Høisæde, ligeover for Thorgny. Her opholdt Jarlen sig nogle Dage, før han kom frem med sit Ærende, og bad endelig en Dag Thorgny, at de skulde gaae til Talestuen; did gik ogsaa Bjørn og hans Ledsagere med Jarlen. Derpaa tog Jarlen til Orde, og fortalte, hvorledes Kong Olaf havde sendt sine Mænd til ham i det Ærende, at han ønskede at forlige sig med den svenske Konge Olaf; og

Jarlen udviklede nu, hvor megen Ulykke Vestgøterne lede formedelst Kongernes Kiv og Trætte; han fortalte fremdeles Thorgny, hvorledes han havde lovet den norske Konge Olafs Sendebud at følge med dem til den svenske Konge, at de uden Frygt kunde udrette deres Ærende; samt at den svenske Konge yttrede saa megen Ulyst til denne Sag, at han lod sig forlyde med, at det ikke skulde tjene nogen Mand, at tage sig af den. „Men nu er det som sædvanlig, kjære Fosterfader," sagde Jarlen, „at jeg ikke ene kan drive denne Sag igjennem; derfor har jeg søgt hen til dig, og venter hos dig at faae gode Raad, Bistand og Hjælp." Da Jarlen havde endt sin Tale, tav Thorgny en lang Stund, men sagde endelig: „Underlig bærer I eder ad, I higer efter et højt Navn, og naar nogen vanskelig Sag kommer eder fore, saa forstaaer I hverken at lægge Planen, eller at udføre den. Skulde du ikke, forend du gav dit Løfte om denne Reise, have tænkt paa, at du ikke har Magt til, med et eneste Ord at sige Kong Olaf af Sverrig imod; da finder jeg det ikke mindre hæderligt at staae i Bøndernes Række, og, som Herre over sine Ord, at kunne tale hvad man vil." Jarlen takkede ham, og blev der i nogen Tid, hvorpaa Thorgny red med dem til Upsale-Thing, som var meget talrigt, og hvorhen ogsaa Kong Olaf var kommen med sine Hirdmænd.

78. Den første Dag, da Thinget var sat, indtog Kong Olaf sit Sæde, og omkring ham hans Hird; paa den anden Side sade Røgnvald Jarl og Thorgny Lavmand paa een Stol, og bag denne Stol stod Bondealmuen, og dannede en Kreds der heelt omkring,

men nogle stege op paa Bakker eller andre høje Steder, for at høre hvad der blev talt. Da nu Kongens Ærender, som pleje at forhandles paa Thinge, vare fremsatte, og dette var bragt til Ende, da stod Bjørn Staller op ved Siden af Jarlens Stol, og sagde højt og lydeligt: „Kong Olaf sender mig hid i det Ærende, at han vil paa sin Side tilbyde Olaf, de Svenskes Konge, Fred og den Landsgrændse, som fra gammel Tid af har været imellem Norge og Sverrig." Bjørn talte saa højt, at Kongen af Sverrig tydelig hørte det, men det første denne hørte Kong Olaf nævne, tænkte han, at denne Mand maatte have eet eller andet Ærende for ham selv at røgte, og bad sine Mænd give Lyd; men da han hørte der taltes om Fred og Landsgrændse imellem Norge og Sverrig, da mærkede han, hvortil dette sigtede, sprang op og raabte, at den Mand strax skulde tie, og sagde, det skulde der aldrig blive noget af. Bjørn satte sig da ned. Saasnart der igjen blev Lyd i Forsamlingen, stod Jarlen op og talte: først omhandlede han Olaf Digres Ordsending og Fredstilbud til den svenske Konge, og at det var Vestgøternes eenstemmige Begjering til Kong Olaf, at der maatte sluttes Fred med Norges Konge og Nordmændene; han opregnede al den Skade, Vestgøterne maatte lide ved, at de maatte undvære alle de Ting, de havde først Trang til at faae fra Norge, og tillige vare udsatte for Vigverjernes Anfald og Hærgen, hvis Norges Konge fik i Sinde at samle en Hær, for at bekrige dem; endelig sagde Jarlen, at Norges Konge havde sendt Mænd did med det Ærende, som det var hæder-

sigt, at fremsætte, at han vilde beile til Kongens Datter Ingegerd. Da Jarlen holdt op at tale, stod Olaf, den Svenskes Konge, op, og var ganske vred; han yttrede sin Uvillie over Fredsforslagene, men gjorde Jarlen store Bebrejdelser og Beskyldninger for den Dristighed, hvorved han havde sluttet Fred med den digre Mand, og indgaaet Venskab med ham, erklærede Jarlen desvarsag skyldig i Landsforræderi, og at han efter Ret og Billighed burde forjages fra sit Jarldømme; alt dette, sagde han, kunde man takke hans Kone Ingeborgs Tilskyndelse for, og sagde, at det var en meget daarlig Plan, at han havde giftet sig med saa storbaaren og mægtig en Kvinde for sine Lysters Skyld; han holdt en lang Tale, og vendte endnu til Slutning sine Ord imod den digre Mand. Saasnart han havde sat sig ned, var der først stille i nogen Tid; derpaa rejste Thorgny Lavmand sig, og strax da han stod op, rejste hele Bondealmuen sig, som forhen havde siddet, og de som havde siddet andensteds, stimlede alle til, for at høre hvad Thorgny talte; der var først megen Gny af Folkemængden og Vaabnene, men saasnart det blev stille, sagde Thorgny:

79. Anderledes er Folks Tænkemaade nu, end i fordums Tid; min Forfader Thorgny kjendte grant Erik Emundsen Upsale-Konge, og fortalte saa om hans Færd, at i sine Velmagts Dage hærgede han hver Sommer, og havde Leding ude, og forr til adskillige Lande, og underlagde sig Finland og Kirjaleland, Estland og Kurland, og vide omkring i Østerlandene, og kan man der endnu see de Jordborge og store Fæstninger, han lod opføre; og dog var han aldrig saa

hovmodig eller stolt, at han skulde nægte at høre paa de Mænd, som havde noget vigtigt at tale med ham. Min Fader Thorgny var i mange Aar hos Kong Bjørn, og kjendte vel hans Sæder og Adfærd; under hele Kong Bjørns Regjering var Landet i megen Velmagt, uden Mangel eller Trang; ikke desmindre var han mild og føjelig mod sine Mænd. Jeg selv kan huske Kong Erik Sejersæl, og har været med ham paa mange Krigstoge; han udvidede Sverrigs Kongerige og værgede det tappert mod ethvert Anfald, men vi kunde dog godt komme til Orde hos ham. Men denne Konge, som nu forestaaer Riget, lader ingen Mand tale med sig, uden det ham lyster at høre, og det staaer han paa med megen Heftighed; men derimod lader han sine Skatlande gaae fra sig af Dovskhed og Svaghed; han attraaer ogsaa, at beholde Norges Rige, som ingen svensk Konge før har attraaet, og foraarsager derved mange Mænd Meen og Uro. Nu er det vi Bønders Villie, at du, Kong Olaf! skal slutte Fred med Kong Olaf Digre, og derhos give ham din Datter Ingegerd til Ægte. Men hvis du vil vinde tilbage de Riger i Østerleden, som dine Frænder og Forfædre have besiddet, da ville vi alle følge dig og staae dig bi i dette Foretagende. Men saafremt du ikke vil antage det, som vi fordre, da ville vi anfalde dig her paa Thinget, og dræbe dig, og ikke taale den Ufred og Ulov, som du tager dig for og begynder paa; saaledes have ogsaa vore gamle Frænder og Forfædre gjort, da de styrtede fem Konger i et Morads paa Mule-Thing, som du vel har hørt, efterat de havde viist den samme opblæste Stolthed, som du nu viser mod os; sig nu,

hvilket Kaar du vil vælge!" Da gjorde Bondehæren strax megen Gny og Vaabenbrag. Kong Olaf stod da op og svarede, og sagde, at han vilde føje sig i det som Bønderne vilde, saaledes som de forrige Konger havde gjort, idet de lode Bønderne raade med sig hvad de vilde. Da standsede Bøndernes Bulder. Derefter holdt alle Høvdingerne, Kongen og Jarlen og Thorgny en Raadslagning, og sluttede Fred og Forlig paa den svenske Konges Side, overeenstemmende med Norges Konges Budskab. Paa Thinget blev besluttet, at Kong Olaf Haraldsøn skulde have Ingegerd, den svenske Konge Olafs Datter, hvorpaa Rognvald Jarl tog fast Løfte af den svenske Konge, og saaledes blev denne Sag nu fuldt og fast besluttet. Herpaa hævedes Thinget. Jarlen drog hjem, besøgte Kongedatteren, og de talte meget om denne Sag; hun sendte Kong Olaf en guldsømmet sid Kappe af Peld, og Silkebaand. Herefter begave Jarlen og Bjørn sig bort; Bjørn opholdt sig en kort Tid hos Jarlen, og vendte derpaa tilbage til Norge med sine Ledsagere, og berettede Kong Olaf Udfaldet af sit Ærende, hvorledes alt var gaaet til. Kong Olaf takkede ham meget for denne Reise, og sagde, som sandt var, at Lykken havde været med ham, at han, i saadan Ufred, som der fandt Sted, kunde faae sit Ærende udført. Ved Vaarens Begyndelse drog Olaf ud til Søkanten og lod sine Skibe sætte i Stand, stævnede sine Folk til sig, og foer om Vaaren langs ud efter Vigen til Lindesnæs, og heelt op til Hørdeland, sendte Bud til Leensmændene, og udnævnte de fornemste Mænd i Herrederne, og beredte denne Færd i alle Henseender paa det præg-

tigste, da han agtede at drage sin Fæstems imøde; Bryluppet skulde staae om Høsten ved Landsgrændsen ved Elven.

80. Kong Olaf havde den blinde Rørik hos sig, og gav ham, da hans Saar vare lægte, to Mænd til Vejledelse og Opvartning, lod ham sidde hos sig i Højsædet, og holdt ham med Klæder og Drik ikke ringere, end han før havde holdt sig selv. Kong Rørik var ikke snaksom af sig, men kort i sine Svar, naar man talte til ham. Det var hans daglige Skik, at han om Dagen lod sig lede langt bort fra andre Mænd, gav sig derpaa til at slaae Opvarteren, indtil denne løb bort, og forklagede ham saa for Kong Olaf, at den Svend ikke vilde tjene ham; saa skiftede Kong Olaf hans Opvartere, men det gik altid paa samme Viis, saa at ingen Tjener kunde holde det ud hos Kong Rørik; da satte Kong Olaf endelig en Mand, der hed Svend, som var Kong Røriks Frænde, og forhen havde været hans Mand, til at følge og vogte ham. Rørik vedblev med sin forrige Færd, at vise sig uomgængelig og at søge Eensomhed, men naar de vare allene to sammen, var han munter og snaksom; han bragde da mange Ting paa Tale, som før havde hændt sig og vare indtrufne i hans Tid, og hvem der havde tilintetgjort hans Magt og Lykke, og gjort ham til en Betler; „men tungest synes det mig dog at tænke paa,“ sagde han saa, „at du og andre mine Frænder skulle ikke blive til noget, men have saa liden Manddom, at de ikke tør hævne nogen Beskæmmelse, der er tilføjet vor Æt.“ Saadanne Klager lod han ofte falde for sin Frænde Svend. Svend svarede hertil, at de havde med Overmagt at

stride, og vare selv for uformuende til at gjøre noget. „Hvortil," svarede da Rørik, „skulle vi ønske os et langt Liv med Skam og Lemlæstelse, uden om det saa kunde træffe, at vi, blinde som vi ere, kunde vinde Sejer over den, som overvandt os sovende; velan, lad os dræbe Olaf hin Digre, han tænker nu ikke paa nogen Fare, maaskee det nu ikke vil have store Vanskeligheder; jeg skal lægge Planen, og vilde heller ikke spare Hænderne dertil, hvis jeg kunde bruge dem, men det kan jeg ikke for min Blindheds Skyld, du skal derfor bære Vaaben paa ham; men saasnart Olaf er dræbt, da veed jeg det forud, at Riget kommer tilbage til hans Fjender; kanskee jeg da bliver Konge, og da skal du være min Jarl." Ved disse hans Overtalelser bevirkedes endelig, at Svend lovede at være behjælpelig i denne Udaad. Planen dertil var lagt saaledes, at da Kongen gik til Aftensang, stod Svend ude paa Svalen[1], for at passe paa Kongen, med et draget Sværd under sin Kappe; men da Kongen gik ud af Stuen, kom han hastigere til, end Svend havde tænkt, og idet han saae Kongen i Øjnene, blev han bleg som et Lig, og tabte Modet, som var en stor Lykke. Kongen mærkede strax, at han havde noget Ondt i Sinde, og sagde: „Hvad nu, Svend, vil du forraade mig?" Svend kastede Kappen af og Sværdet bort, faldt Kongen til Fode, og sagde: „Alt i Guds og eders Vold, Herre!" Kongen befalede sine Mænd at gribe ham, og han blev lagt i Jern; fra den Tid af lod Kong Olaf Røriks Sæde flytte til en anden Bænk, men Svend

[1]) Gangen i andet Stokværk.

benaadede han paa Livet, og han drog ud af Landet; Kongen valgte sig nu ogsaa et andet Herberge at sove i, end det hvori han før sov. Han satte to Mænd af sin Hird til at følge Rørik Dag og Nat; disse havde i lang Tid tjent Kong Olaf, og altid viist ham megen Troskab. Rørik var sig nu høist forskjelligt ad, i det han enten var saa glad og overgiven, at han legede som et Barn, og fandt paa alle Slags Skjemt, eller han i mange Dage tav stille, og ikke talte et Ord med nogen, stundum talte han meget, men dog kun ondt; saaledes gik det ogsaa med hans Drik, at han stundum drak hver Mand af Bænken, saa at ingen af alle dem, som sade hos ham, kunde staae sig imod ham, men som oftest drak han kun lidet. Kong Olaf gav ham rundelig Penge til hans Livsophold. Ofte lod han, naar han gik til sit Herberge, førend han gik til Sengs, nogle Mjødkander bringe ind, og gav da alle Herbergesmændene at drikke, og derfor blev han temmelig afholdt.

81. Der var en Mand ved Navn Finn den Lille, en oplændsk Mand, men efter nogle af finsk[*] Æt; han var meget liden af Væxt, men saa letfodet, at ingen Hest kunde indhente ham i Løbet, og besad megen Færdighed i Skiløben og Bueskydning; han havde i lang Tid været Kong Røriks Tjener og var ofte draget i saadanne hans Ærender, som krævede Troskab; han kjendte derfor alle Veiene i Oplandene, og var alle Stormænd bekjendt af Samtale. Fra den Tid Kong Rørik blev holdt i Fangenskab, gav Finn sig i Færd

*) lappisk.

med Opvarterne og Tjenerne, og saa tit han kunde komme til, gav han sig noget at bestille hos Kong Rørik, og søgte Lejlighed til at tale med ham; men Rørik vilde ikke tale længe med ham ad Gangen, for at ingen skulde fatte nogen Mistanke. Da det nu led hen paa Vaaren, og de kom længer ud i Vigen, da blev Finn borte fra Hæren i nogle Dage, vendte efter nogen Tid tilbage til den, og opholdt sig igjen en Stund hos den; og saaledes gik det oftere, at Finn blev borte og af og til kom igjen, uden at dog nogen gav videre Agt derpaa, thi der vare mange Løsgængere ved Hæren. Kong Olaf kom til Tønsberg noget før Paaske, og forblev der en lang Tid af Vaaren; der kom ved den Tid mange Mennesker til Byen, baade Saxer og Danske og Folk øster fra Vigen og norden fra Landet, saa der var en stor Mængde Folk; der var nu en stor Overflødighed, og man holdt mange Drikkelave. Da hændte det sig en Aften, efterat Rørik var kommen i det Herberge, hvor han plejede at sove, det var silde om Aftenen, og man havde drukket dygtig, og Kong Rørik var meget lystig, at da kom Finn den Lille med to Mjødkander, hvori Drikken var sat paa Urter og meget stærk; Kong Rørik lod Kanderne gaae rundt til alle dem, som vare derinde, indtil de faldt i Søvn, hver paa sin Plads; Finn var gaaet bort; der brændte hver Nat Lys i Herberget; Rørik vakte da dem af hans Mænd, som plejede at følge ham, og sagde, han skulde ud i Gaarden; de havde en Lygte med sig, da det var meget mørkt; der var et Vandhuus i Gaarden; da hørte de paa een Gang en Mand sige: „Hug den Djævel ned!" og derpaa fulgte en dump Lyd, som om

noget faldt; Vandhuset var bygget paa Stolper, og der var en Trappe at gaae op ad til Døren; men som de sade i Gaarden, hørte de dette Raab, som vi nys have fortalt. Rørik sagde: „Ikke er Drikkelavet saa godt som vi synes, men det er vist og sandt, at de have drukket til Savns, som der have med hinanden at gjøre; gaaer nu hen og skiller dem ad!" hvorpaa Hirdmændene skyndte sig derhen, det snareste de kunde. Da vare der komne Kong Røriks Mænd, Sigurd Hit, som havde været hans Hirdmand, og fjorten andre; Finn den Lille var ogsaa i Selskab med dem. Da derfor Hirdmændene løb til, blev den, som gik bagerst, først nedhugget, og strax efter den anden. Derpaa slæbte de Ligene op imellem Husene, men toge Rørik imellem sig, førte ham med sig, skyndte sig ud til Skibet, som de havde med, og roede bort som snarest. Sigvat Skald sov i Kong Olafs Herberge; om Natten stod han op med sin Skosvend, og de gik ud til det store Gaardhuus; da de nu vilde gaae tilbage, ned ad Trappen, gled Sigvat ud og faldt paa Knæerne, og tog for sig med Hænderne og mærkede, at der var noget Vaadt; „i Aftes har Kongen gjort mange af os vaklende paa Fødderne," sagde han da, og lo af det; men da de kom ind i Herberget, hvor der brændte Lys, spurgte Skosvenden: „Hvorledes er det, du staaer i eet Blod, er du kommen til Skade?" han svarede, at ham fejlede ikke noget, „men det maa dog have noget at betyde." Derpaa vakte han sin Sengekamerad Thord Folesøn, Kongens Fanedrager; de gik derpaa ud sammen, og havde Lygte med, og fandt strax Blodet, og snart efter Ligene, som de strax kjendte; de saae der

saae en Træstub, hvori der var gjort et skraa Hug, og fandtes det siden, at man havde fundet paa at hugge til Træstubben, for at lokke dem ud, som vare inde, og at det hele var et oplagt Raad af Rørik. Sigvat overlagde nu med sin Kamerad, at de strax maatte underrette Kongen om denne Tildragelse; de sendte derfor Svenden til det Herberge, Rørik skulde have sovet i, for at see, hvorledes der stod til; der sov alle Mand, men Kong Rørik var borte; Svenden vakte derpaa alle derinde, og sagde dem hvad der var forefaldet; alle stode op, og gik ud i Gaarden, hvor Ligene vare; men hvor nødvendigt det end var, at kalde paa Kongen, at han strax kunde faae det Forefaldne at vide, saa vovede dog ingen at vække ham og fortælle det. Da sagde Sigvat: „Der er endnu meget tilbage af Natten, saa at Rørik forend det dages kan faae sig et Skjulested, hvor det siden skal blive vanskeligt at finde ham, men endnu kunne de ikke være komne ret langt, thi Ligene vare endnu ikke kolde; aldrig skal vi lade den Skam overgaae os, at vi ikke have ladet Kongen vide dette Forræderi." Derpaa sagde han til Thord: „Hvilket vil du helst, Kamerad! vække Kongen, eller fortælle ham Sagen?" Thord svarede: „Ikke for alt i Verden tør jeg vække Kongen, men hvis du ønsker det, vil jeg sige ham hvad der er skeet, naar du vil vække ham." „Gaa da op i Herberget," sagde Sigvat, „og bi der efter mig!" Thord gjorde saa. Men Sigvat gik hen til Kirken, vakte Klokkeren, og bad ham ringe for Kongens Hirdmænds Sjæle, og navngav ham de Hirdmænd, som vare dræbte. Klokkeren gjorde efter hans Befaling. Kongen vaag-

vaagnede ved Ringningen, satte sig op i Sengen, og spurgte, om det nu kunde være Ottesangstid. Thord svarede ham da: „Værre Tidende er det, end saa, Herre! Rørik er flygtet, og to af eders Hirdmænd, som skulde vogte ham, dræbte;" hvorpaa Kongen spurgte ham nøje ud om alt, hvad der var forefaldet, og Thord fortalte hvad han vidste. Derpaa stod Kongen op, og lod blæse til Hirdstævne; og da Folk kom sammen, udnævnte han Mænd til at søge efter Rørik allevegne ud fra Gaarden. Gjæstehøvdingen Thorer Lange tog en Skude, og drog ud med en tredive Mand af sin Trop, at opsøge Kong Rørik, og da det begyndte at dages, saae de to smaae Skuder roe foran sig, men da de saae hverandre, roede begge det bedste de kunde; det var nemlig Kong Rørik, som ogsaa havde tredive Mand; men da de kom hinanden nærmere, vendte Røriks mod Land, og løb alle op paa Land, undtagen Kong Rørik selv, der satte sig i Lyftingen, og sagde sine Ledsagere Farvel, og ønskede at de lykkelig maatte mødes igjen; i det samme roede Thorer til Land, men Finn den Lille udskød en Piil, som traf ham midt paa Livet, saa han strax døde; Sigurd Hit og hans Kammerater løb strax ind i Skoven, og søgte Skjul der, men Thorers Mænd toge hans Liig og Kong Rørik, og førte begge til Tønsberg. Kong Olaf fik saaledes Kong Rørik igjen i sin Vold, og lod ham omhyggelig bevogte, og brugte alle Forsigtighedsmidler mod hans Svig, som han saae, han endnu tidlig og silde pønsede paa, og satte nu Mænd til at vogte ham baade Nat og Dag. Rørik var nu saa munter, at han legte med sine Fingre, og ingen kunde mærke paa ham andet, end at han var

vel tilfreds. Det hændte sig Kristi Himmelfartsdag at Kong Olaf gik til Højmesse, Biskoppen gik med Procession omkring Kirken og førte Kongen, og da de kom tilbage i Kirken, ledte han Kongen til hans Sæde paa den nordre Side af Kordøren; men da Kong Olaf havde sat sig ned, lagde Kong Rørik sin Haand paa hans Skulder, krystede og sagde: „Stadsklæder har du paa i Dag, Herre!" hvortil Kong Olaf svarede: „Det er, som du vel veed, en stor Højtid i Dag, til Minde om, at Jesus Kristus forlod Jorden og steg til Himmels." „Ja," sagde Rørik, „det kan være, men jeg har ikke Forstand eller Begreb om, hvad I fortælle om eders Krist, men meget af det falder mig vanskeligt at troe, skjønt mange underlige Ting have tildraget sig i Oldtiden." Da Messen var begyndt, stod Kong Olaf op, holdt Hænderne over sit Hoved, og bøjede sig mod Alteret, hvorved Kappen sank ham ned over Skuldrene, i det han bøjede sig. Rørik sprang da op i en Hast, og stak efter Kong Olaf med en Slags Dolk, kaldet Rytning, men Stødet traf i Kappen oppe ved Skuldrene, fordi Kongen bøjede sig ned, og stor Klæderne fordærvet, men Kongen blev ikke saaret. Saasnart Kong Olaf mærkede Anfaldet, sprang han frem paa Gulvet, og Rørik stak da anden Gang efter ham, men forfejlede ham; hvorpaa han sagde: „Flyer du nu, Olaf Digre, for mig blinde Mand?" Kong Olaf befalede sine Mænd at tage ham og føre ham ud af Kirken; hvilket ogsaa skete. Efter denne Tildrægelse raadede man Kong Olaf, at lade Rørik dræbe; „det er i Sandhed," sagde man til ham, „i højeste Maade at friste Lykken, at have ham bestandig hos

eder, efter alle de Anslag han finder paa; thi han pønser ikke paa andet Nat og Dag, end at stille eder ved Livet; og om I end vilde sende ham noget bort fra eder, saa kjende vi dog ingen Mand, der er i Stand til saaledes at passe paa ham, at han ikke flygter, men kommer han nogensinde igjen løs, da vil han strax stifte et Parti, og afstedkomme meget Ondt." Kongen svarede: „Sandt er det, at mange have lidt Døden for ringere Forbrydelser, end Rœriks; men nødig vilde jeg forringe den Sejer, jeg vandt over Oplændingernes Konger, da jeg i een Morgenstund fangede fem Konger, og underlagde mig deres Riger, uden at jeg behøvede at dræbe een eneste af dem, eftersom de alle vare mine Frænder; men nu kan jeg neppe sige for vist, om Rœrik ikke dog nøder mig til at lade sig dræbe." Rœrik havde følt paa Kongens Skulder, for at faae at vide, om han var i Brynje eller ej, thi han vilde ikke anfalde ham, uden han kunde formode det vilde lykkes.

82. Der var en Islænder, ved Navn Thoraren Nefjulfsøn, som havde sin Slægt paa Nordlandet. Han var ikke af fornem Familie, men en meget forstandig Mand, og djærv i sin Tale med Konger og Fyrster; han var en stor Kjøbmand, og opholdt sig i lang Tid hveranden Vinter paa Island, hveranden i Norge. Thoraren var en meget hæslig Mand, især paa Udlemmerne; thi han havde store hæslige Hænder, men hans Fødder vare endnu styggere. Da den Begivenhed forefaldt, som vi nu i nogen Tid have opholdt os ved, var Thoraren just i Tønsberg, og havde flere Gange talt med Kongen; nu satte han sit Kjøbmandsskib i Stand, for om Sommeren at sejle til Island;

Kong Olaf havde ham i nogle Dage til Gjæst hos sig, og talte med ham om adskillige Ting; Thoraren sov da i Kongens Herberge; da skete det en Morgen tidlig, at Kongen vaagnede, men alle de andre sov endnu i Herberget. Solen var da kommen noget op, og der var meget lyst derinde; Kongen saae, at Thoraren sov og strakte den ene Fod udenfor Sengeklæderne; han betragtede Foden en Stund, og derpaa vaagnede de andre Mænd i Herberget. „Thoraren," sagde derpaa Kongen, „jeg har været vaagen i nogen Tid, og tænkt paa det Syn, som kom mig for Øje, og som jeg finder meget forunderligt, nemlig en Mands Fod, hvis Mage jeg aldrig har seet, og jeg troer ikke her i Kjøbstaden findes styggere Fod;" hvorpaa han bad de andre Mænd at see, om de ikke meente det samme; men alle, som saae den, gave Kongen Ret. Da Thoraren mærkede, hvad Kongen sigtede til, sagde han: „Der er kun faa Ting i Verden, Herre, som der jo findes Mage til, og det samme, tænker jeg, gjælder ogsaa her." „Da vil jeg dog," sagde Kongen, „heller blive ved min Paastand, at der ikke findes nogen anden saa hæslig Fod, om det end skulde gjælde et Væddemaal." Hvorpaa Thoraren svarede: „Da vil jeg vædde med eder, Herre, at jeg her i Kjøbstaden skal finde en hæsligere Fod." „Lad saa være," sagde Kongen, „og den, som har Ret, skal have Lov til at udbede sig hvad han vil af den anden." Dette samtykkede Thoraren, og rakte den anden Fod ud under Dynen, og denne var i ingen Maade smukkere end hin, men paa den fattedes desuden den store Taa. Da sagde Thoraren: „See nu her, Herre, den anden Fod, den er saameget hæsligere, som her

fattes en Taa, og jeg har nu vundet Veddemaalet." "Nei," sagde Kongen, "den første er netop den hæsligste, thi paa den ere fem stygge Tæer, men her er kun fire; saa det tilkommer mig at begiere noget af dig." "Da pleier man dog altid," svarede Thoraren, "at holde det for hæsligst, som er anderledes, end vor Herre skabte det fra Begyndelsen af; men her maa man sande det gamle Ord, at høit er Herrebud; hvad vil I da begiere eller have af mig?" Kongen svarede da: "Det, at du skal føre Kong Rørik ud til Grønland, og bringe ham til Leif i Brattelid." Thoraren svarede, at han aldrig havde været i Grønland. Kongen svarede: "Da er det nu paa Tiden, at du seiler derhen, saa vidt bereist som du er, hvis du ikke har været der for." "Jeg vil lade eder vide, Herre," sagde Thoraren, "hvad jeg vilde have bedet eder om, hvis jeg havde vundet Veddemaalet." "Ja, gjør det," svarede Kongen. "Jeg vilde bede om at blive eders Hirdmand, og naar I tilstaaer mig det, saa er jeg saa meget mere forpligtet til ikke at undslaae mig for denne Reise, eller hvad andet I vil forlange af mig." Kongen tilstod hans Begiering; Thoraren blev da Kong Olafs Hirdmand, og lovede at tage Rørik med sig. Siden satte han sit Skib i Stand, og da han var færdig til Reisen, tog han mod Kong Rørik, men sagde endnu, inden han forlod Kong Olaf: "Hvis det nu hænder sig, Herre Konge! som ofte kan skee, at vi ikke kunne komme til Grønland, men maae søge ind til Island eller andre Lande, hvorledes skal jeg da skille mig ved Kong Rørik, saa at I ere tilfreds dermed?"
[illegible]

Kongen svarede: „Kommer du til Island, da skal du overgive ham til Gudmund Eyulfson eller Skapte Lagmand eller andre Høvdinger, som af Venskab for mig ville tage imod ham, og hertil skal du faae mine Jærtegn, hvorsomhelst du end monne lande; men skulde du komme til andre Lande, som ligge nærmere herved, da maa det i det mindste saa, at du er fuldkommen vis paa, at Rørik aldrig kan komme tilbage til Norge; men det skal du dog kun gjøre, naar du ingen anden Udvej seer for dig." Da der gaves Bør, seilede han udenskjærs udenfor alle Øer nord til Lindesnæs, og styrede derpaa ud paa Verdenshavet; han fik ikke god Vind, og vogtede sig da især for, at komme for nær Norge; han seilede sondenfor Island og havde Sigte af Landet, og derpaa vester ud ind i Grønlands-Hav, men fik derpaa et stærkt Uvejr, tumlede længe om paa Havet, og lagde henimod Høsten ind i Bredefjord paa Island. Thorgils Areson var den første blandt Høvdingerne, som kom til dem; ham bragde Thoraren Kong Olafs Budskab, Venskabsforsikringer og de Jærtegn, som skulde følge Kong Roriks Modtagelse. Thorgils var vel fornøjet dermed, og tog strax mod Kong Rørik, der saaledes blev om Vinteren hos Thorgils Areson paa Reykehole; men Rørik fandt sig ikke fornøjet der længer end den Vinter, og bad Thorgils, at han skulde lade ham bringe til Gudmund paa Modrevalle. Thorgils gjorde saa. Gudmund tog imod ham for Kongens Ordsendings Skyld, og han var da hos ham næste Vinter, men da var han ogsaa kjed af det der, og Gudmund tingede ham ind paa en lille Gaard, som hed Kalvskind, hvor der kun vare faa

Tvende; der levede Rorik i tre Aar, og sagde saa, at siden han mistede sin Kongeværdighed, havde han ingensteds været saa vel fornøjet som her, thi her blev han mest æret af alle. Derefter faldt Rorik i en Sygdom, hvoraf han døde; man siger, at han er den eneste Konge, som er begraven paa Island. Thoraren Nefjulfsøn gjorde siden mange Handelsreiser, og opholdt sig undertiden hos Kong Olaf. Den samme Sommer som han reiste til Island med Kong Rorik, seilede Hjalte Skeggesøn ogsaa derud, efter at have modtaget Vennegaver af Kong Olaf ved Afskeden. Den Sommer drog Eivind Urarhorn i Vestervikíng; om Høsten kom han til Irland, og gik i Tjeneste hos Irekongen Konofoger. Om Høsten mødtes Irekongen og Einar Jarl fra Orkenøerne i Ulfreksfjord, hvor det kom til et stort Slag, i hvilket Irekongen havde langt større Mandskab og vandt Seier. Einar Jarl undkom kun med eet Skib, og seilede om Høsten tilbage til Orkenøerne, og havde da mistet saa godt som alt sit Krigsfolk og alt det Bytte, som de havde faaet om Sommeren; Jarlen var saare misfornøjet over denne sin Færd, og tilskrev det især de Nordmænd, som havde været med Irekongen Konofoger i Slaget, nemlig Eivind Urarhorn og hans Følgesvende.

83. Nu vende vi tilbage til Kong Olaf Haraldsøns Bryllupsfærd, for at hente sin Fæstemø, den svenske Konge Olafs Datter Ingegerd; han havde et saa stort og udvalgt Følge, at alle de Ypperste i Landet, han kunde faae, ledsagede ham, og de vare udvalgte Folk, ikke blot i Henseende til Byrd, men ogsaa til

Færdigheder; hele Følget var endvidere paa det bedste forsynet med udmærkede Skibe, Vaaben og Klæder. De droge nu østerpaa til Kongehelle; men da de kom der, spurgte Kong Olaf intet til den svenske Konge, og der var heller ingen Mænd komne paa hans Vegne. Kong Olaf opholdt sig der en stor Deel af Sommeren, og spurgte og forhørte allevegne, om han kunde erfare noget om den svenske Konges Reise eller Hensigt, men ingen kunde sige ham det mindste derom; da sendte han nogle af sine Mænd op til Rognvald Jarl i Gotland, for at forhøre hvad Grunden var til den svenske Konges Udeblivelse fra det med Kong Olaf aftalte Møde. Jarlen svarede, at han vidste det ikke, men saasnart han erfarede det, skulde han strax sende Mænd til Kong Olaf, og lade ham vide, hvad der var i Veien, og om dette Ophold var skeet af nogen anden Aarsag, end for de mange Forretningers Skyld, som ofte gjorde, at den svenske Konges Reiser trak længer ud, end han havde bestemt.

84. Den svenske Konge Olaf havde først en Frille, som hed Edla, en Datter af en Jarl i Venden; deres Børn vare Emund, Astrid og Holmfrid; Edla var bleven som Krigsfange bortført fra Venden, og kaldtes Kongens Trælkvinde. Kongen havde med sin Dronning endnu en Søn, som var født paa Jakobsmesse-Dag; da han skulde døbes, kaldte hun ham derfor Jakob, men dette Navn syntes de Svenske ikke om, og sagde, at der var aldrig nogen svensk Konge, som havde heedt Jakob. Alle den svenske Konges Børn vare haabefulde, smukke og vittige. Dronningen var stolt, og havde intet godt Øje til sine Stivbørn. Kon-

gen sendte sin Søn Emund til Venden, hvor han blev opdraget hos sin Moders Frænder, og bevarede sin Kristendom en lang Tid; Kongens Datter Astrid blev derimod opfødt i Vester-Gotland hos en anseet Mand, Egil; hun var en smuk Kvinde, som talte vel for sig, var livelig og blid og godgjørende, og blev derfor meget elsket; da hun var fuldvoxen, var hun hos sin Fader Kong Olaf, og vandt ligeledes der alles Yndest. Kongen var stolt og stræng baade i Tale og Tænkemaade; det fortrød ham højlig, at Almuen havde reist sig imod ham paa Upsale-Thing, og truet ham med Voldsomheder, og for dette gav han især Røgnvald Jarl Skylden; han gjorde derfor heller ikke nogen Anstalter hverken til Brudefærden, efter den slete Aftale, at han skulde give Norges Konge Olaf sin Datter Ingegerd til Egte, ikke heller til om Sommeren at reise til Landsgrændsen, for at træffe den norske Konge der; men da det led hen paa Sommeren, og man ikke kunde vente, at Sverrigs Konge vilde begive sig til det bestemte Møde, da vare mange nysgjerrige efter at vide, hvad Kongen vilde tage sig for, om han vilde bevare Freden med Norges Konge, eller han havde i Sinde at bryde den. Mange vare bekymrede derover, men ingen saa dristig, at han torde spørge Kongen selv derom; derimod beklagede mange det for Kongedatteren Ingegerd, og bade hende faae at vide, hvad Kongens Hensigt var; hvortil hun svarede, at hun nødig vilde tale om Handelen imellem hendes Fader og Olaf Digre; men dette gav hende dog meget at tænke paa, saa hun var i lang Tid bekymret og mismodig derover, da ogsaa hun var meget begjerlig efter at vide Kongens Tanker og Beslutning,

endskjønt hun neppe kunde troe andet, end at han vilde bryde sit den norske Konge givne Ord, eftersom han aldrig kunde høre Olaf Digre kaldes Konge uden at blive vred.

85. En Dag red Sverrigs Konge paa Jagt med sine Høge og Hunde og et stort Følge; da de lode Høgene flyve, dræbte Kongens Høg i een Flugt to Urhaner, og strax efter fløj den endnu engang til og dræbte tre andre; Hundene fulgte deres Flugt nede paa Jorden, og grebe Fuglene som de kom ned og bragde Kongen dem; han tog dem, og gjorde sig nu meget til af sin Jagt, og sagde: „Det skal vare længe med de fleste af eder, inden I gjøre en saadan Fangst;" de gave ham Ret heri, og sagde, at ingen Konge havde slig en Lykke paa Jagten, som han. Da nu Kongen med alle de andre red hjem til Gaarden, var Kongedatteren ogsaa gaaet ud af sit Herberge, og var vel tilmode, og saasnart hun saae Kongen ride ind i Gaarden, gik hun ham strax imøde, og hilste ham; han tog smilende imod hende, og fortalte strax om sin Jagt, og viste hende Fuglene. „Kjender du nogen Konge, min Datter!" sagde han, „som paa saa kort Tid har gjort saa god en Jagt?" „Ja," svarede hun, „god Morgenfangst er det, at I har fanget fem Urhøns, men større Berømmelse var det, at Norges Konge Olaf fangede fem Konger i een Morgenstund, og derved underlagde sig alle deres Riger." Da Kongen hørte dette, sprang han af Hesten, løb imod hende, og sagde: „Viid du det, Ingegerd, hvor megen Kjærlighed du end bærer til hin digre Mand, og hvor meget dit Hjerte hænger ved ham, saa skal du dog aldrig faae

ham i dine Dage, eller han dig; thi jeg vil gifte dig
med en Mand, jeg kan holde Venskab med, men jeg kan
aldrig blive en Ven af en Mand, der saaledes somhan
har bemægtiget sig mit Rige og tvunget det under sig
med Vold, og gjort mig Skam og Skade baade ved
Ran og Manddrab." Saaledes endtes deres Samtale,
at begge vare høist forbitrede, hvorpaa hver gik til sin
Side. Kongens Datter Ingegerd bar nu ingen Tvivl
mere om sin Faders Forsæt, og sendte derfor Bud til
Vester-Gotland til Rognvald Jarl, og lod ham sige,
hvorledes det havde sig med Sverrigs Konge, at For-
liget med Norges Konge var aldeles brudt, og bad
Jarlen og de andre Westergoter tage sig vare, da de
Norske neppe vilde lade dem med Fred. Da Jarlen
havde faaet denne Tidende, sendte han strax Bud og
Befaling over hele sit Rige, at hans Mænd skulde
tage sig i Agt, hvis Norges Konge vilde hærge paa
dem; han skikkede tillige Sendebud til Kong Olaf
Digre, og lod ham sige, at han vilde holde alle sine
Forpligtelser og det indgaaede Venskab, og alt det,
de i Mindelighed vare komne overeens om, og bad ham
derhos, ikke at hærge paa hans Rige. Men da dette
Budskab kom til Kong Olaf, blev han meget vred og
bekymret, saa at man i nogle Dage ikke kunde faae et
Ord af ham; men derpaa holdt han Huusthing med
sine Folk, hvad man nu skulde gjøre, om man strax skulde
hærge paa Vestergøterne, som vare de nærmeste, og
paa Rognvald Jarls Rige. Da stod Bjørn Staller
op og talte; han begyndte med, at han om Vinteren
drog over for at slutte Fred, og talte om, hvor vel
Jarlen havde modtaget ham, samt hvor uvillig den

svenske Konge fra først af havde været, til at indlade sig i denne Sag; men den Fred, som sluttedes, vedblev han, blev det mere formedelst den talrige Almues Bistand, Thorgnys Magt, og Rognvald Jarls kraftige Understøttelse, end med den svenske Konges gode Villie, og derfor tvivler jeg ikke paa, at Kongen har Skyld i Fredsbruddet, men det kan ikke tilregnes Jarlen, som jeg altid har fundet var eders sande Ven, Konge!" Siden holdt flere Mænd Taler, som tilsidst gik omtrent ud paa det samme, at de nemlig alle fraraadte Krig, og sagde saa: „Skjønt vi have meget og smukt Krigsfolk, da her er samlet mægtige og fornemme Mænd, saa ere dog unge Mænd bedre skikkede til Krigstog, saadanne, som gjerne ville erhverve sig Gods og Ære; men det er mægtige Herrers Viis, naar de skulle gaae i Krig eller Slag, at have mange Mænd hos sig til Angreb og Beskyttelse; men ofte stride de, som eje lidet Gods, bedre, end de, som ere mægtigere og opsadte i Velstand." Efter deres Raad blev det da besluttet at indstille Ledingen, hvorpaa Kongen gav hver Mand Hjemlov, men bekjendtgjorde tillige, at han næste Sommer vilde tage Leding ud af hele Landet, for at møde Sverrigs Konge, og hævne denne Troløshed. Dette vandt alle Høvdingers Bifald. Olaf drog derpaa op i Vigen, og tog om Høsten sit Sæde i Sarpsborg, hvorhen han lod bringe alt hvad han behøvede til Vinteren, og der sad han om Vinteren med mange Folk hos sig.

86. Om Rognvald Jarl vare Meningerne deelte; nogle holdt ham for Kong Olafs oprigtige Ven, andre fandt det ikke synderlig troligt, men meente, han

kunde nok have formaaet saa meget hos den svenske Konge, at denne havde holdt sit givne Ord og Forlig med Norges Konge. Der fortælles, at Sigvat Skald i al sin Tale viste sig som en stor Ven af Rognvald Jarl, og talte ofte for Kongen om hans Venskab; han tilbød Kongen at ville drage over til Rognvald Jarl, og ville see at udspeide, om han kunde faae noget sikkert at vide om Sverrigs Konge, hvad han havde for, eller forsøge paa, om han kunde bringe noget Forlig i Stand. Dette syntes Kong Olaf godt om, thi han fandt en stor Fornøielse i, at tale med sine Fortrolige om Kongedatteren Ingegerd. Tidlig paa Vinteren drog Sigvat Skald selvtredie fra Sarpsborg over Marker til Østland; men førend han forlod Kong Olaf, kvad han disse Viser:

Nyd du nu Held og Lykke,
Konning Olaf! indtil jeg
Atter din Hal besøger,
End en Gang vi her træffes;
Det er nu Skaldens Ønske,
At den krigerske Fyrste
Liv og Land maa beholde,
Hans Berømmelse leve.

Nu de Ord jeg, o Konge!
Fremført har, som især os
Magtpaaliggende ere,
Mere jeg veed at sige;
Gud lade dig beholde,
Tapre Fyrste! dit Rige,

Thi du er dertil baaren,
Vist jeg det Huske nærer.

Siden droge de til Eideskov, og fik kun et baarligt Fartøj over Floden, en lille Ege, som de havde megen Besværlighed at komme over med. Sigvat kvad:

Baad jeg trække lod den
Kantrende Baad til Eide,
Fra en saadan Fare
Redning jeg neppe vented;
Trolde tage det usle
Skib, slettere Fartøj
Har jeg ej seet, jeg voved
Mig dog paa Færgebaaden,
Bedre det gik end jeg vented.

Siden droge de igjennem Eideskov; Sigvat kvad:

Da jeg vandred fra Eide
Tretten Miil igjennem
Skoven, ondt jeg udstod,
Intet Herberge var der;
Raskt til Fods vi om Dagen
Ginge frem, men Kongens
Mænd finge paa begge
Fodblade brede Vunder.

Derpaa droge de ind i Gøtland, og kom til Gaarden Hof; der var Døren lukket, saa at ingen kunde komme ind, og man sagde dem, at der var en Offerfest, hvorfor det ikke var nogen tilladt at komme ind; de rejste altsaa bort derfra; Sigvat kvad:

Jeg til Hof med Besvær kom
Døren var lukket, ind jeg
Nedbøjet Næsen satte,

Og mig forespurgte;
Hedningerne kort mig
Svared, at de holdt Hellig,
Bort de mig jog, da bad jeg
Troldene med dem trættes.

Derfra kom han til en anden Gaard, hvor Konen stod ude i Døren og bad dem, ikke at gaae ind, thi hun og hendes Mand havde et Offer til Alferne for; Sigvat kvad:

Gak ej længer ind, du
Usling, Konen mælte,
Her vi Hedninger ere,
Odins Vrede jeg frygter;
Den uhæslige Kvinde
Jog mig bort som en Ulv, og
Sagde at hun til Alfer
Ofred inde paa Gaarden.

Næste Aften kom han til tre Bønder, som alle hedde Olver, og alle tre viste ham bort; da kvad Sigvat:

Trende Ravner nu have
Vendt mig Ryggen, og bort mig
Viist, ved saadan Færd de
Ære sig ej indlægge;
Nu jeg venter at alle
Mænd, som Olver hedde,
Ville snarest herefter
Gjæster fra Døren vise.

Da droge de endnu videre frem samme Aften, og kom til den fjerde Bonde, som var den gjæstfrieste af dem alle; men han viste ogsaa Sigvat bort; denne kvad da:

Siden gik jeg at søge
Den, som af Folket ansaaes
Gjæstfriest af alle,
Der jeg Ly mig vented;
Denne Hakke-Bevogter
Saae knap paa mig; er denne
Bedst, da er ond den værste,
Lidt kun dem jeg roser.

Astas Søn[1] paa Rejsen
Østenfor Eideskov jeg
Savned, da jeg en Hedning
Bad om Natteleje;
Ulfs den mægtige Søn[2] jeg
Der ej traf, een Aften
Fire Gange man bort mig
Drev, ej gjæstfrie de ere.

Og da de nu kom til Rognvald Jarl, sagde denne, de havde vel haft en besværlig Rejse; hvortil Sigvat kvad:

Udsendinge, som med
Kongens Ærende drage,
En besværlig Rejse
Udstaaet nu have;
Ondt vi døjed paa Vejen,
Ikke vi selv os skaaned,
Hid fra Norden bad os
Norges Hersker at drage.

Svær var Rejsen igjennem
Eideskov, da vi droge

[1] Kong Olaf den Hellige. [2] Rognvald Jarl.

Østpaa til vældig Kriger,
Jarlens Roes jeg forøger;
Ej den herlige Fyrstes
Undersaatter mig burde
Bortviist have, da til min
Gavmilde Drot jeg rejste.

Rognvald gav Sigvat en Guldring, ved hvilken Lejlighed en Kone sagde, han var ikke rejst forgjeves med sine sorte Øjne; han kvad da atter:

Disse islandske sorte
Øjne, o Kvinde! have
Fort os hen ad den steile
Sti til den fagre Guldring;
Denne min Fod har vandret
Raskt frem ad gamle Veje,
Som for din Mand, o Kvinde!
Aldrig bekjendte vare.

Men da Sigvat kom hiem til Kong Olaf og gik ind i Hallen og betragtede Væggene, kvad han følgende:

Hofsinderne Kongens
Sal med Hjelme pryde
Og med Brynjer; de Vaaben
Sees paa Væggene hænge;
Ej kan den unge Konge
Huusprydelser bedre
Have, vist det er at
Hallen i alt er herlig.

Derpaa fortalte han om sin Rejse og kvad:

Muntre Konge! jeg dine
Højmodige Mænd mon
Beder at høre disse

Viser om min Reise:
Ondt jeg led, da i Host jeg
Op fra Skibene sendtes
Paa en Reise til Sverrig,
Siden saa jeg lidet.

Og da han talte med Kong Olaf, kvad han disse Viser:

Ypperlige Olaf!
Jeg dit Ærende trolig
Hos den mægtige Rognvald
Udført har, o Fyrste!
Den fra Garde-Kongen
Sendtes store Hverv jeg
Drøfted, hørte ej nogen
Hofsinde bedre tale.

Gjæve Fyrste! dig Jarlers
Frænde bad at beværte
Vel enhver af hans Mænd, som
Hid kom rejsende til dig;
Snilde Konge! det vist er,
At og enhver af dine
Mænd, som til Sverrig rejser,
Vil af Rognvald beskyttes.

Og fremdeles kvad han:

Konge! da jeg kom fra Vesten,
Eriks Frænde omkring sig
Havde alle de Mænd, som
For til Fredsbrudet raaded;
Jeg da paastod Rognvalds
Hjælp dig god, om du Jarlers

Land, og det som Svend du
Fraadg, kunde beholde.

Mægler imellem eder
Begge den vise Ulf var,
Vi det Svar da finge,
Eders Sag maa forliges;
Rognvald, Ondes Forfølger,
Sagde at let du kunde
Saa det mage, at ingen
Hævn for Fredsbrudet toges.

Tidlig paa Vinteren drog Sigvat, som nys er berettet, bort fra Sarpsborg, og drog selvtredie igjennem Marker til Gotland, og nød ofte paa denne Reise en slet Velkomst. Han kom endelig til Rognvald Jarl, og var der i lang Tid som en kjær Gjæst; da spurgte han om Ingegerd, den svenske Konge Olafs Datter, at der vare komne Sendebud fra Kong Jarisleif i Holmgaard, for paa dennes Vegne at beile til hende, samt at den svenske Konge Olaf gav dem et godt Haab; da kom ogsaa den svenske Konge Olafs Datter, Astrid, til Jarlen, medens Sigvat var der, og der blev da anrettet et fagert Gjæstebud. Sigvat talte da ofte med Kongedatteren, som snart blev bekjendt med ham, da hans Søstersøn, Ottar Svarte, længe havde staaet i stor Gunst hos hendes Fader, den svenske Konge Olaf; der blev da talt om mangehaande Ting. Jarlen spurgte Sigvat, hvad han meente, om Norges Konge Olaf vilde have Astrid; „vil han det," sagde Jarlen, „da ville vi ikke spørge Sverrigs Konge ad, om han tænker vel eller ilde derom." Det samme sagde ogsaa Konge-

datteren Astrid. Derefter foer Sigvat hjem, og kom kort før Juul til Kong Olaf i Sarpsborg. Han fortalte ham strax de Tidender, han havde hørt, hvorved Kongen i Begyndelsen blev tavs og mismodig, da Sigvat nemlig fortalte ham Kong Jarisleifs Frieri; og Kongen sagde, at han maatte vente sig det værste af den svenske Konge, naar de saae en Gang kunde faae ham det betalt. Men nogen Tid efter spurgte Kongen om alle Slags Nyheder fra Gotland. Sigvat fortalte ham meget om Astrid, hvor smuk hun var og hvor vel hun talte for sig, hvilket behagede Kongen vel. Derpaa fortalte Sigvat ham alle sine Samtaler med Ragnvald Jarl og Kongedatteren Astrid, hvilket Kongen gav nøie Agt paa, hvorefter han sagde: „Neppe tænker Sverrigs Konge, at jeg tør faae hans Datter imod hans Villie." Denne Sag blev imidlertid endnu ikke forebragt Almuen; men Kong Olaf og Sigvat talte ofte sammen derom, naar de vare ene to. Kong Olaf udforskede ogsaa omhyggelig Sigvat, hvad han havde erfaret om Ragnvald Jarl; om han virkelig var hans Ven. Sigvat sagde, som sandt var, at Jarlen var en oprigtig Ven af Kong Olaf; derpaa kvad Sigvat:

Mægtige Konge, med den
Mægtige Ragnvald varig
Fred du holde! han vogter
Nat og Dag paa dit Bedste;
Retviise Drot, jeg veed at
Han i de østlige Lande
Ved det brusende Hav er
Troest af dine Venner.

87. Efter Juul reiste Thord Skotakoll, Sigvats Søn [1] og endnu een af hans Skosvende hemmelig bort fra Hoffet over til Gotland; de havde begge forrige Høst været derovre med Sigvat. Da de kom til Jarlens Hof, fremviste de de Jærtegn, som Jarlen og Sigvat, da de sidst skiltes ad, havde aftalt med hinanden; og strax derefter gjorde Jarlen, og med ham Kongedatteren Astrid, sig færdige til at reise; de havde omtrent hundrede Mand med sig, udvalgte Folk baade i Henseende til Vaaben, Klæder og Heste, og rede deres Vej til Sarpsborg i Norge, hvor de ankom ved Kyndelmisse. Kong Olaf havde ladet alt forberede til deres Modtagelse, saa der fandtes allehaande Drikkevarer, de bedste man kunde faae, og al anden Forraad var saa udsøgt som muligt; han havde ligeledes omkring fra Herrederne stævnet de fornemste Mænd til sig. Da Jarlen nu kom der med sine Folk, modtog Kongen ham vel, og der anvistes ham store, gode og omhyggelig prydede Værelser, samt Tjenere og andre Mænd, som skulde sorge for, at der ikke manglede nogen Ting, der kunde gjøre Gjæstebudet saa prægtigt, som muligt. Da dette Gilde nu havde staaet i nogle Dage, gik Kongen og Jarlen og Kongedatteren til Samtale; Kongedatteren Astrid anvendte al sin Kløgt paa at mægle imellem hendes Fader og Kong Olaf, men denne sagde, at han var rede til at slutte Fred, naar den svenske Konge vilde holde sit Ord, og give ham sin Datter Ingegerd til Ægte. Astrid svar-

1) eller Søsterson.

rede: „Det er den eneste Ting, som min Fader vil sætte sig imod, at give dig Ingegerd, da han mener, I begge have megen Lyst dertil; nu kan jeg ikke raade for hendes Giftermaal, men hvad mig selv angaaer i samme Henseende, da er der intet i Vejen for, at dette jo kunde kaldes et forønsket Parti." Kongen svarede: „Jeg anseer det for et herligt Parti, at faae eder, men jeg havde nu een Gang fæstet min Hu til det andet." Kong Olaf og Astrid talte den hele Dag sammen; om Aftenen begav Astrid sig til sit Herberge, tilligemed Jarlen. Næste Dag begav Astrid sig atter til Samtale med Kongen, og søgte endnu at stifte Fred imellem Kongerne, men uden at udrette noget; det samme Forsøg gjentog hun endnu den tredie Dag, og yttrede, at hendes Fader uden Tvivl vilde tillade hans Giftermaal med hende, men Kongen indlod sig ikke derpaa. Eftersom Astrid nu saaledes lempeligen paa mange Maader havde stræbt at tilvejebringe Forlig imellem Kongerne, og saae, at Olaf kun vilde forliges paa det Vilkaar, at han fik Ingegerd, da sagde hun til Kongen: „Oftere vil jeg ikke komme til eder, Herre, i det Ærende at bede om Fred, thi jeg har udtømt al min Forstand derpaa, og jeg vilde ikke have talt saameget, naar jeg ikke indsaae Sagens Vigtighed; nu maa al Ansvaret for eders Sag hvile paa eder selv; men, da du af alle holdes for en saa forstandig Mand, saa betænk, hvilken Forskjel du gjør imellem to Søstre, som efter nogles Mening dog ikke ere saa meget forskjellige, eftersom du med Magt vil tiltvinge dig den ene, men vrager den anden, der saa godt som tilbydes dig; det er ogsaa at formode, at

du vil sætte mange kristne Menneskers Liv i Vove ved din Paastaaenhed." Da hun havde talt saaledes, sagde hun, at hun red bort med sit Reisefølge; da gik Kongen op paa en Høi, som var der i Nærheden, og kvad denne Vise:

Jeg da stod og saae den
Fagerøjede Kvinde
Medens den ivrige Sanger
Hende bar fra Høien;
Sorg den blide Mø os
Voldte, hurtig hun jog med
Hesten bort fra Gaarden,
Hver har sin Bekymring.

„Sandt er det," sagde Kongen, „hvad Astrid yttrede, at det er en stor Synd, at sætte mange Kristnes Liv i Vove for Valget imellem to Søstre, da det dog er uvist, om det virkelig lykkes os at faae hende, som vor Hu mest staaer til; jeg vil derfor opsøge Astrid, og endnu en Gang tale med hende. Det skete da ogsaa; hun kom endnu en Gang til Kongen, og de, saavelsom Jarlen, gave sig paa ny i Samtale, hvis Udfald endelig blev, at Rognvald Jarl fæstede Kong Olaf den svenske Konge Olafs Datter Astrid med den samme Morgengave, som hendes Søster Ingegerd skulde have havt; da blev der paa ny holdt Gilde, og med megen Herlighed drukket Bryllup imellem Kong Olaf og Dronning Astrid. Derpaa reiste Rognvald Jarl tilbage til Gotland, og gav Kong Olaf ham ved Afskeden gode Foræringer, og de skiltes som de kjæreste Venner, hvilket Venskab de vedligeholdt saalænge de begge levede.

Cap. 88. Om Foraaret efter kom der Sendebud til Sverrig fra Kong Jarisleif i Holmgaard, som skulde videre underhandle om den Sag, Kong Olaf havde lovet Sommeren tilforn, nemlig om Giftermaalet imellem hans Datter Ingegerd og Kong Jarisleif. Da Kong Olaf nu forestillede hende Sagen, sagde hun, det var hendes Villie: „dersom jeg," sagde hun, „skal giftes med Kong Jarisleif, da vil jeg have Aldeigeborg i Brudegave, og det Landskab, som dertil hører, til min egen fri Raadighed, saa at jeg kan sætte derover hvem jeg vil." Dette samtykkede Sendebudene paa Gardekongens Vegne. Derpaa sagde Ingegerd til sin Fader Kong Olaf: „Skal jeg føje dig, Fader! i at reise til Garderige, saa vil jeg vælge en svensk Mand, hvem jeg selv finder for godt og bedst skikket til at følge mig, og med eder alle vil jeg komme overens om, at denne Mand i Garderige ikke skal have ringere Rang end her, og i ingen Henseende mindre Værdighed eller ringere Rettigheder, end han har her i Sverrig." Dertil gave Kongen og alle de andre deres Samtykke, og Kongen gav Sendebudene sit Ord paa denne Sag. Derpaa spurgte Kongen Ingegerd, hvad det var for en Mand i hans Rige, som hun vilde vælge til at følge med sig. Hun nævnte sin Frænde Rögnvald Ulfsön Jarl. Kongen svarede: „Jeg havde tænkt paa anden Maade at lønne ham for sit Forræderi, at han i Vinter reiste med min Datter til Norge, og gav den digre Mand, som han vidste var min værste Fiende, hende til Frille; snarere skal han for den Sag blive hengt i Sommer." Ingegerd bad da sin Fader at holde sit Ord og det hende

nylig givne Løfte, og bevægede ham endelig ved sine Bønner og Overtalelser til at tillade, at Regnvald Jarl maatte i Fred forlade Sverrig, imod at han ikke kom tilbage dertil, saalænge Kong Olaf regjerede over Sverrig. Ingegerd sendte derpaa nogle Mænd til Regnvald, lod ham underrette om det Forefaldne, og satte ham Stævne, hvor de skulde mødes. Jarlen gjorde sig strax færdig til Rejsen, og red op i Øster-Gotland, fik sig der et Skib, og drog med sine Folk Kongedatteren Ingegerd imøde. Siden rejste de alle sammen til Gardarige, hvor Regnvald levede i lang Tid i megen Anseelse. Hans Sønner vare Ulf og Eilif Jarl.

89. I Vester-Gotland var en Lavmand, ved Navn Emund af Skara; han var en klog og ordsnild Mand, med mange Frænder og megen Rigdom, og ansaaes for listig og ikke synderlig at troe; han var nu den mægtigste Mand i Vester-Gotland, da Regnvald Jarl var borte. Det Foraar, Regnvald Jarl forlod Gotland, holdt Goterne tit og ofte Thing med hverandre, og klagede deres Nød indbyrdes, hvad den svenske Konge nu vilde tage sig for; de havde spurgt for vist, at han var dem vred, fordi de havde sluttet Venskab med Norges Konge Olaf istedenfor at stride med ham; og tillige var han meget fortørnet paa de Mænd, som havde fulgt med hans Datter Astrid til Norge. Mange vare da af den Mening, at man skulde søge Undsætning hos Norges Konge, og tilbyde ham sin Tjeneste; men andre fraraadte dette; da Vester-Goterne ikke vare stærke nok til at udholde en Krig med de Svenske, men Norges Konge, sagde de, lade

dem for langt borte, thi hans Lands Styrke laae dem for langt borte; man skulde derfor først forsøge det med Sverrigs Konge, sende en Mand til ham, for at prøve, om de kunde komme til Enighed med ham; „men hvis det ikke lykkes, da have vi endnu den Udvei, at søge Hjælp hos Norges Konge." Man bad Emund at paatage sig denne Reise, hvilket han ogsaa sagde Ja til. Da han nu var færdig, reiste han med tredive Mænd, og kom ind i Øster-Gotland, hvor mange af hans Venner og Frænder vare; han nød der god Modtagelse, og raadslog med alle de forstandigste Mænd om denne Sag og den Vaande, de vare i, og vare de af samme Tanker, og man fandt det var en stor Ubillighed af Kongen, som man vanskelig kunde finde sig i. Emund reiste op til Sverrig, og holdt der ligeledes Samtale med mange af Høvdingerne, hvilket endtes paa samme Maade, at alle gave ham deres Bifald. Han fortsatte sin Reise til han en Aften kom til Upsal, hvor Kongens Sæde var; her fik han sig et godt Herberge, og blev der om Natten; Dagen efter gik han til Kongen, da denne sad paa Stævne med mange Mænd omkring sig; Emund gik hen for Kongen, bukkede for ham og hilste ham efter hans Værdighed. Kongen saae op paa ham, og hilste ham, og spurgte, hvad Tidende han havde at forebringe. Emund svarede: „Ringe ere Tidender hos os Goter, men det tykkes os en ny Tidende, at Atte den Overmodige fra Værmeland foer i Vinter op i Skovene med Skier og Bue; vi holde ham fra den Tid af for den bedste Bueskytte; han fik sig nu paa Fjeldet saa meget Graaværk, at han fyldte sin Skislæde med saa meget han

var i Stand til at føre med sig; han vendte derpaa hjem fra Skoven, og saae da en Dag et Egern, og blev nu saa vred, at han slap Slæden, og løb efter Egernet, men Egernet søgte altid hen, hvor Skoven var tykkest, og hvor det var værst at angribe det, snart i Træerødderne, snart oppe i Grenene, og snart fløj det imellem Grenene og fra det ene Træ til det andet; men naar Atte skød efter det, kom Pilen altid ovenfor det eller nedenfor det, men aldrig kom Egernet saa langt bort, at Atte jo kunde see det tydelig; han fik en saadan Begjerlighed efter denne Jagt, at han løb efter det hele Dagen, men ikke desto mindre fik han ikke dette Egern opjaget; og da Nattens Mørke nu faldt paa, lagde han sig ned paa Isen, som han plejede om Nætterne; det var stærkt Sneefog og koldt, og om Morgenen, da det blev lyst, gik han ud at lede efter sin Slæde, men fandt den ikke, og fik den aldrig mere, og drog saaledes hjem med tomme Hænder. Saa er min Tidende, Herre!" Kongen svarede: „En liden Tidende, er der ikke andet og mærkeligere at fortælle derom." Emund svarede: „For ikke længe siden tildrog sig, hvad man med Rette kan kalde en Tidende, at Gøte Tovesøn med fem Krigsskibe foer ned ad Gøtelven, og da han laae i Egerøerne, kom der danske Folk med fem store Kjøbmandsskibe; Gøte anfaldt dem strax, og vandt snart de fire, uden at miste nogen af sine Folk, og fik Gods i Overflødighed, men det femte Skib kom ud paa Havet, fik sat Seil til og undkom; Gøte satte efter dem med eet Skib, og kom dem først temmelig nær, men Vejret tog da til, og Kjøbmandsskibet sejlede hurtigere; Gøte, som nu var kommen

langt ud paa Havet, vilde da vende tilbage, men der reiste sig en stærk Storm, saa han led Skibbrud ved Læsø, og alt det Gods, der var ombord, og de fleste af Mandskabet forgik; hans andre Stalbrødre skulde bie efter ham i Egerøerne, da kom de Danske over dem med femten Kjøbmandsskibe og dræbte hver levende Sjæl, og bemægtigede sig alt det Gods, hine forhen havde taget; det fik de for deres Griskhed." Kongen svarede: „Dette er vigtige og mærkelige Tidender. Men hvad er dit Ærende hid?" Emund svarede: „Jeg er kommen, Herre, for at høre eders Kjendelse i en vanskelig Sag, som vi Gøter have; som kommer af, at vor Lov og Upsale-Lov afvige fra hinanden." „Hvad er det," sagde Kongen, „du vil klage over?" Emund svarede: „Der vare to odelbaarne Mænd, lige i Byrd, men ulige i Ejendom og Sind. De trættede om Jordegods, og gjorde hinanden Skade i lang Tid, og den mægtigste tilføjede den anden den meste Skade; men omsider blev deres Trætte bilagt og deres Sag afgjort paa det almindelige Folkething, og lød Dommen saa, at den mægtigste, som den der havde gjort den største Skade, skulde betale derfor, hvormed han kun var lidet tilfreds. Ved første Udbetaling betalte han derfor en Spurv for en Gaas, og en Grlis for et gammelt Sviin, og istedenfor en Mark brændt Guld betalte han den halve Mark i Guld, den anden halve i Leer og Muld, og desuden truede han haardelig den, som modtog Betalingen, og lod sig nøie med det han fik; os tykkes dette ikke synderlig retfærdigt, men hvorledes dømmer I i denne Sag, Herre, thi eders Dom skulle vi i alting efterkomme over hele Sverrigs

Rige." Kongen svarede: „Han skal udrede den fulde Betaling, saaledes som den første Dom lød, og til Kongen tre Gange saa meget; og er ikke Betaling skeet før Aar og Dag, da skal han være fredløs og have forbrudt alt sit Gods, Halvdelen til Kongens Gaard og Halvdelen til sin Vederpart." Emund krævede til Vidne og indskød denne Kongens Dom under den Lov, som gjældte paa Upsale-Thing. Derpaa hilste han paa Kongen og takkede for hans Kjendelse. Emund gik derpaa ud, og andre Mænd fremførte nu deres Klagemaal, saa at Kongen blev siddende her langt hen paa Dagen, for at dømme i Folks Sager. Da han siden gik til Bords, spurgte han, hvor Emund Lavmand var? man sagde ham, han var hjemme i sit Herberge. Kongen sagde, han skulde være hans Gjæst i Dag. Derpaa bleve Retterne baarne ind, og der kom Spillemænd med Harper og Giger og andre Spilleredskaber; Kongen var da meget munter og havde mange mægtige Mænd til Gjæst om Dagen, og tænkte ikke videre paa Emund; han drak denne hele Dag, og sov Natten efter; men da han vaagnede næste Morgen, tænkte han paa, hvad Emund havde sagt forrige Dag, og da han var paaklædt, lod han sine vise Mænd kalde til sig; han havde nemlig altid tolv af de viseste Mænd til at sidde i Retten med sig og at raade i vanskelige Sager. Dette var dog ingen let Sag, thi Kongen blev vred, naar man afveg fra Retten i nogen Sag, og det nyttede heller ikke at sige ham imod. Ved dette Møde tog Kongen da til Orde, og befalede at tilkalde Emund Lavmand; men Sendebudene kom tilbage, og sagde: „Herre," sagde de, „Emund Lavmand red bort

i Gaar, strax efter at han havde spiist." Derpaa sagde Kongen: „Siger mig, mine gode Høvdinger! hvad havde det Lovspørgsmaal at betyde, som Emund fremsatte i Gaar?" De svarede: „I selv maa have betænkt, om der laae noget andet under, end hvad han talte." Kongen sagde: „De to odelbaarne Mænd, som han fortalte om, at de laae i Strid, af hvilke dog den ene var mægtigere end den anden, og som gjorde hinanden Skade, dermed meente han mig og Olaf Digre." „Deri har I Ret, Herre!" svarede de. „Men," vedblev Kongen, „hvad vilde han sige med det, at der betaltes Spurv for Gaas, og Griis for gammelt Sviin, samt Leer og Muld for hver halve Mark Guld?" Arnvid den Blinde svarede: „Hvad er uligere end rødt Guld og Muldjord, men større Forskjel er der dog imellem Konge og Træl eller Trælkvinde; I lovede Olaf Digre eders Datter Ingegerd, der baade paa Fædrene- og Mødrene-Side er kongebaaren af Upsvearnes Æt, som er den ypperste i Norden, da den nedstammer fra selve Guderne; men nu har Olaf faaet Astrid, som, endskjønt hun er kongebaaren, dog har en Tjenestekvinde til Moder, og det en fremmed fra Venden; stor Forskjel er der imellem de to Konger, af hvilke den ene tager til Takke med sligt, men den anden lader, som han vilde hævne sig derover; og er det at vente, at der gives ikke en eneste Mand, som kan maale sig med Upsale-Konge; lader os alle takke og bede til, at dette maa faa vedvare fremdeles, thi Guderne have længe holdt Haanden over deres Yndlinger, skjønt der er mange, som nu forsmaae den Tro." De vare tre Brødre: Arnvid den

Blinde havde saa slet Syn, at han neppe kunde drage i Strid, men han var den mest veltalende Mand; den anden hed Thorvid den Stammende, han kunde ikke tale mere end to Ord i Sammenhæng, men han var en meget djærv og paalidelig Mand; den tredie hed Freivid den Døve, han kunde ikke høre, uden man raabte til ham; disse Brødre vare alle rige, særdeles mægtige og af stor Slægt; meget vise vare de alle og Kongen kjære. Kongen sagde da: „Hvad vide I om Grunden til at Emund fortalte mig Historien om Atte den Overmodige?" Ingen af dem svarede, men den ene Broder saae paa den anden. Kongen sagde: „Siger det!" Da sagde Thorvid den Stammende: „Atte-Atte, glubsk, gjerrig, ond, stolt, dum." „Hvem skal have den Snert?" sagde Kongen. Freivid den Døve svarede: „Herre, vi skal sige det tydeligere, dersom I giver Tilladelse dertil." Kongen svarede: „Du har min Tilladelse, Freivid, tal hvad der ligger dig paa Hjerte." Freivid tog da til Orde: „Min Broder Thorvid, som er den viseste af os, mener at det gaaer ud paa eet, enten man siger Atte eller glubsk, stolt og dum; og den kalder han saa, som er saa kjed af Fred, at han attraaer Smaating, som han dog ikke faaer, og gaaer derved Glip af store og vigtige Fordele, som Atte gjorde; nu er jeg saa døv, at jeg neppe kan høre hvad der tales ved Siden af mig, men jeg har dog hørt mange sige, saa jeg godt kunde forstaae det, at det mishager alle, baade Fornemme og hele Almuen, at I ikke holder eders Løfte mod den norske Konge, og dernæst at I rykkede den menige Almues Dom, som afsagdes imellem eder og Olaf Digre paa Upsala-Thing;

men jeg troer, at man kan sige med Sandhed, at I ikke behøver at frygte hverken Norges Konge eller Dannekongen eller nogen anden, naar Sverrigs Folk vil følge eder; men naar Landsfolket i Forening reiser sig imod eder, da kjende vi, eders Venner, ingen Raad, som man kan være sikker paa ville gavne eder." Kongen svarede: „Hvem er Hovedmændene for det, at forraade Land og Rige fra mig?" „Alle," sagde Freivid, „ville her have Lov og Ret overholdt, men man tykkes at det er fangt fra at det skeer, formedelst eders Tyranni og Voldsomhed. Det at Emund kom frem med sit Lodspørgsmaal, sigtede til eder og Norges Konge Olaf Digre, og den Handel imellem eder; du har nu seet damt i denne eders Sag, og samme Dom mene nu alle Høvdinger I skal holde og finde eder i; betragt nu en Gang, Herre, hvor mange af eders Høvdinger her sidde med eder i Raadslagning; jeg troer, sandt at sige, at vi ere kun fer, som I kunne kalde eders Raadgivere, men alle de andre, tænker jeg, ere dragne deres Vei og redet ud i Herrederne, efter fælles Overlæg, og holde Thing med Landsfolket; og naar jeg skal sige eder Sandheden, saa er der opskaaret Hærpiil og sendt rundt om i Landet, og stævnet Folket sammen, for at revse det Hovmod og den Lovløshed, som man finder dig skyldig i, og nu ikke længer vil taale; alle vi Brødre vare indbudne til at tage Deel i denne Raadslagning, men ingen af os vilde bære Navn af Forræder, thi saa var ikke vor Fader." Kongen tog da til Orde: „Hvilken Udvei skulle vi nu vælge, thi stor Fare er nu forhaanden; raader mig nu, mine gode Høvdinger, at jeg kan be-

holde mit Land og min Værdighed, mit Kongedømme og min Fædrenearv, thi ikke kan jeg stride mod hele det svenske Folk." Arnvid den Blinde svarede: „Det synes mig det bedste Raad, at I rider ned til Aaros med de Folk, som ville følge eder, tager der eders Skibe og farer først ud i Mælaren, og sætter eder der i Sikkerhed; stævn da til eder alt det Folk, som vil drage til eder, og far nu ikke frem med Overmod, men lov Folket Lov og Landsret, see derpaa at standse Hærpilen, thi den kan i den korte Tid endnu ikke være kommen vel langt, og send eders Mænd, dem I have mest Lid til, hen til dem, som ere Formænd for Opstanden, og prøv paa, om ikke denne Tummel paa en eller anden Maade kan stilles." Kongen sagde, at han gjerne vilde følge dette Raad, og at Brødrene skulde fare den Færd, thi han troede dem bedst af alle sine Mænd. Da sagde Thorvid den Stammende: „Jeg, jeg vil blive her; men, men Jakob maa fare, det, det behøves." Da sagde Freivid den Døve: „Lad os nu gjøre, Herre," sagde han, „som Thorvid siger, han vil ikke forlade eder i denne Fare, men vil, at jeg og Arnvid skulle fare, og at vi skulle tage din Søn, den unge Jakob, med os." Denne Beslutning blev nu udført; Kong Olaf drog til sine Skibe, og seilede ud i Mælaren, og der strømmede snart Folk til ham, da han nu var mild og venlig, og bød hver Mand Lov og Ret. Men Freivid og Arnvid rede først ud paa Ulleraker, og havde Kongesønnen Jakob med sig, men holdt det dog skjult, at han var med paa denne Færd; de mærkede snart, at der var meget Sammenløb og Oprør, og Bønderne holdt Thing baade Dag og Nat.

Og da de det traf deres Venner og Frænder, sagde de, at de vilde være med, hvilket alle med Glæde toge imod; strax henskød man hele Raadslagningen til dem, og der strømmede en talrig Mængde til dem, hvilke dog alle vare enige i og raabte, at de ingenlunde længer vilde have Olaf til Konge over sig: „vi ville," sagde de, „ikke længer taale hans Ulov og Overmod, thi han vil ingen Mands Raad høre, skjønt de fornemste Høvdinger sige ham Sandheden." Men da Freivid mærkede Folkets Hæftighed, da saae han, paa hvilken slet Fod Sagen stod, og holdt da Stævne med Landshøvdingerne, til hvem han talte saaledes: „Mig synes, hvis dette Storværk, at sætte Kong Olaf fra Regjeringen, skal have nogen Fremgang, da skulle vi Upsvear være raadige for den Sag; thi saa har det altid været her, at det som Upsvearnes Høvdinger have stadfæstet indbyrdes, den Beslutning have de andre Undersaatter fulgt; ikke behøvede vore Frænder at søge Raad hos Vestgøterne om Svearnes Landsstyrelse; nu ville vi heller ikke vanslægte fra dem, saa at Emund af Skara behøver at give os gode Raad; derfor skulle vi, Venner og Frænder, forene os fast sammen, thi vi her ere vist hverandre troe og paalidelige." Dette samtykkede de alle, og gave hans Tale Bifald. Derpaa sluttede hele Mandskabet sig til den Forening, som Upsvearnes Høvdinger havde indgaaet med hverandre, og Brødrene Freivid og Arnvid vare da Høvdinger for Hæren; men saasnart Emund mærkede dette, anede han vel, hvilken Vending det vilde tage, begav sig derfor til Brødrene og holdt Samtale med dem; spurgte da Freivid Emund: „Hvad er eders Agt, paa Olaf

Eriksen, som man nu har i Sinde, er taget af Dage, hvilken Konge ville I da have over eder?" Emund svarede: „Den, som da synes bedst skikket dertil, hvad enten han er af Kongeslægten eller ej." Freivid svarede: „Det ville vi Upsvear ikke samtykke, at Kongedømmet i vore Dage skal gaae fra den gamle Kongeslægt, som Led efter Led har regjeret over os, saalænge der er saa god Lejlighed til at blive ved den, som der nu er; Kong Olaf har to Sønner, den ene af dem ville vi vælge til Konge; thi det gaaer sjelden godt, naar Magten kommer i saadannes Hænder, som ej ere fødte dertil, thi der ere ingen, der mindre kunne styre sig, end saadanne." Disse Ord og denne hans Dom bleve modtagne med lydeligt Bifald, og alle valgte Jakob til Konge. Da sagde Emund af Skara: „I Upsvear have nu Magt til at raade herfor denne Gang; men det vil jeg sige, og saa vil det gaae, at mangen een af dem, som nu ikke ville høre noget om, at Kongedømmet skal gaae fra den gamle Kongeslægt, skal leve den Dag, da de selv give deres Samtykke til, at Kongedømmet gaaer over i en anden Slægt, og det vil være til større Gavn for Land og Rige." Derpaa lode Brødrene Freivid og Arnvid Kongesønnen Jakob føre frem paa Thinget, og lode ham der give Kongenavn, og Svearne gave ham tillige Navnet Ønund, som han siden beholdt saalænge han levede; han var den Gang elleve eller tolv Aar gammel. Derefter fik Kong Ønund sig en Hird, valgte sig Høvdinger til at være hos sig, og alle disse havde saa mange Folk samlede, som han fandt nødvendigt, men Bondealmuen gav han Orlov til at drage hjem. Derpaa begyndte

Underhandlinger imellem begge Kongerne, som endtes med en Sammenkomst, i hvilken de sluttede Forlig, saaledes at Olaf skulde være Konge over Landet i sin Levetid, han skulde ogsaa holde Fred og god Forstaaelse med Norges Konge, og med alle de Mænd, som havde deeltaget i Opstanden, og være mild, eftergivende og føjelig mod alle sine Mænd; Ønund skulde ligeledes være Konge og have saa stor en Deel af Riget under sin Bestyrelse, som Fader og Søn kunde blive enige om, men tillige være forpligtet til at holde med Bønderne, hvis Kong Olaf gjorde noget, som de ikke vilde finde sig i. Derpaa bleve Sendebud skikkede til Norges Konge, med det Ærende, at den svenske Konge vilde stadfæste Freden imellem dem, og at han skulde drage ham imøde i Stævneleding til Kongehelle. Da Kong Olaf Digre hørte denne Ordsending, var han endnu, som før, redebon til Forlig og Fred, og begav sig med sine Folk til det bestemte Sted, hvorhen den svenske Kong Olaf ogsaa begav sig; her indgik Svogrene i en Sammenkomst Fred og Forlig med hinanden, og den svenske Kong Olaf var nu god at tale med og sagtmodig. Thorsteen Frode fortæller, at der laae en Bygd paa Hisingen, som snart blev regnet til Norge, snart til Gøtland; om denne underhandlede Kongerne og bleve enige om, at de skulde afgjøre ved Lodkastning, hvo der skulde besidde denne Ejendom, nemlig kaste Tærninger derom, og den skulde have den, som fik højeste Øjne. Da kastede først den svenske Konge, og fik Sexer alle, og sagde, at Kong Olaf behøvede ikke at kaste; denne sagde, i det han rystede Tærningerne i Haanden: „Der er endnu to Sexer paa Tærningerne,

og det er en ringe Sag for vor Herre, min Gud, at lade dem endnu en Gang komme op;" derpaa kastede han og fik Sexerne op; anden Gang kastede Sverrigs Konge Sexek alle, og sagde, at der vilde ikke komme noget ud af alt dette. Ikke desmindre kastede Norges Konge Olaf endnu en Gang, og viste da den ene Terning sex Øine, men den anden gik isønder i to Stykker, paa hvilke der vare syv Øjne, saa at Kong Olaf havde faaet tretten op, og saaledes kom i Besiddelse af Bygden. Vi have ikke hørt flere Efterretninger om denne Sammenkomst. Kongerne skiltes nu ad forligte.

90. Efter den Begivenhed, som vi nu en Stund have fortalt om, vendte Kong Olaf Haraldsøn med sine Folk tilbage til Vigen, begav sig først til Tønsberg, hvor han forblev i nogen Tid, og derpaa længere nordpaa, og om Høsten heelt op til Throndhjem, hvor han lod indrette sit Vintersæde, og forblev der Vinteren over. Han var nu Enevoldskonge over hele Landet; men Kong Harald Haarfager havde mange Fylkekonger under sig; den Deel af Landet, som den svenske Konge havde haft, havde han nu faaet med Fred, men den Deel, som Danekongen havde haft, tog han med Magt, og regjerede herover ligesaa fuldt som andensteds i Landet. Knud Danekonge regjerede den Gang baade over England og Danmark, og sad selv for det meste i England, men satte Høvdinger til at forestaae Danmark, og han gjorde paa denne Tid ingen Fordring paa Norge.

91. Det fortælles, at i Kong Harald Haarfagers Dage bebyggedes Ørkenøerne, hvor der forhen

kun vare Smuthuller for Sørøvere. Den første Jarl paa Orkenøerne hed Sigurd, og var en Søn af Eistein Glumra og Broder til Røgnvald Møre-Jarl. Efter Sigurd var hans Søn Guttorm Jarl over Orkenøerne i eet Aar; efter ham igjen Torf-Einar, Røgnvald Møre-Jarls Søn, som i lang Tid var Jarl over Orkenøerne, og en mægtig Mand. Harald Haarfagers Søn, Halfdan Høibeen, gjorde et Tog mod Torf-Einar, og fordrev ham fra Orkenøerne; men Einar kom kort efter tilbage, og dræbte Halfdan Høibeen paa Rinansø. Derefter gjorde Harald selv et Krigstog til Orkenøerne, men Einar flygtede da op i Skotland. Kong Harald lod sig tilsværge al Odel paa Orkenøerne for Halfdans Drabs Skyld. Derefter sluttede Einar Jarl Forlig med Kong Harald, blev hans Mand, og tog Øerne i Forlening af Kongen, men skulde dog ingen Skat betale deraf, da de vare saa udsatte for Sørøveri. Jarlen betalte tresindstyve Mark Guld til Kongen, som derpaa hærgede paa Skotland, hvilket omtales i Glymdrape. Efter Torf-Einar regjerede hans Sønner, Arnkel, Erlend og Thorfinn Hjerneklyver; i deres Tid kom Erik Blodøxe fra Norge, og Jarlerne bleve ham underdanige; Arnkel og Erlend faldt i Viking, men Thorfinn regjerede over Øerne, og blev en gammel Mand; hans Sønner vare Arnfinn, Lødver, Havard, Ljot og Skule; deres Moder var Groe, Thorsteen Røds Datter. Imod Slutningen af Thorfinn Jarls Regjering kom Erik Blodøxes Sønner fra Norge, da de flygtede for Hakon Adelsteensfostre, og da tiltoge disse sig al Magten paa Orkenøerne. Thorfinn Jarl fik en brad Død, hvorpaa hans

Sønner kom til Regjeringen; om dem har man store Sagaer; Lodver overlevede de andre, og regjerede da allene. Hans Søn, Sigurd Digre, blev Jarl efter ham; han var en stor Kriger; paa hans Tid kom Kong Olaf Tryggvesøn tilbage fra Vesterviking med sin Flaade, og landede ved Orkenøerne, hvor han fangede Sigurd Jarl, der laae med eet Skib i Rognvaldsvog. Kong Olaf tilbød Jarlen at løse sit Liv ved at lade sig døbe, og antage den sande Tro, blive hans Mand, og lade Troen forkynde paa Øerne, hvilket Jarlen lovede. Efterat have taget Jarlens Søn, som hed Hvalp eller Hunde, til Gissel, seilede Kong Olaf til Norge, og blev, som man veed, Konge der; Hunde var i nogle Aar hos Kong Olaf, og døde der, og fra den Tid af viste Jarlen ham ingen Lydighed; han giftede sig med en Datter af Skottekongen Melkolf, og havde med hende en Søn, Thorfinn; hans ældre Sønner vare Sumarlide og Bruse og Einar Vrangmund. Fire eller fem Aar efter Olaf Tryggvesøns Fald drog Sigurd Jarl til Irland, og satte imidlertid sine ældre Sønner til at forestaae Landet, men Thorfinn sendte han til dennes Morfader Skottekongen; paa denne Reise faldt Sigurd Jarl i Brjans Slaget, og da Efterretningen derom kom til Orkenøerne, bleve hans Sønner, Sumarlide, Bruse og Einar, tagne til Jarler, og deelte Landet imellem sig, saaledes at hver fik en Trediedeel. Thorfinn Sigurdsøn var kun fem Aar gammel, da Sigurd Jarl faldt; og da Efterretningen om hans Død kom til Skottekongen, gav han sin Dattersøn Katenæs og Sydetland, samt Jarlsnavn, og

sikke Mænd til at forestaae Regjeringen med ham. Thorfinn Jarl var strax i sin Opvæxt fuldkommen i alle Manddomsprøver, han var stor, stærk og styg, og da han blev ældre, viste det sig snart, at han vilde blive en havesyg, haard og grum, men tillige klog Mand. Derom taler Arnor Jarleskald:

Modig han sig tilbød
Land at værge og vinde,
Under Himlen er Einars
Broder af alle raskest.

Brødrene Einar og Bruse vare ulige af Sind; Bruse var sagtmodig, fredsommelig, forstandig, vennesæl og veltalende; Einar var stridig, tilbageholden og uvenlig, havesyg, gjerrig og en stor Kriger; Sumarlide lignede Bruse i Tænkemaade, var den ældste, og levede kortest af de Brødre; han døde paa Sotteseng. Efter hans Død gjorde Thorfinn Jarl Fordring paa sin Deel af Orkenøerne. Einar svarede dertil, at Thorfinn havde Katenæs og Sydersland og dertil hørende Landskaber, som deres Fader Sigurd havde eiet; og dette regnede han for meget mere, end en Tredieheel af Orkenøerne, hvorfor han ikke vilde tilstaae Thorfinn nogen Deel deraf; men Bruse derimod var, hvad ham angik villig dertil, da han ikke, sagde han, begjerte mere af Landet, end den Trediedeel, der tilkom ham med Rette. Da bemægtigede Einar sig de to Trediedele af Øerne, blev nu mægtig, men ikke synderlig elsket; der manglede ham ikke paa Folk; hver Sommer laae han i Viking og hærgede, og gjorde stort Opbud til Leding, men var ikke altid lige heldig til at vinde Gods paa sin Vikingsfærd; Bonderne begyndte derfor at kjedes ved

den Besværlighed og Bekostning, de havde heraf, men Jarlen fortsatte ikke desmindre sine Toge med samme Iver, og det var ingen tjenligt, at sige ham imod, thi han var en meget stivsindet Mand; da kom der den Tid i hans Rige af alle de Byrder, han lagde paa sine Mænd, og den Bekostning, som der fulgte med, og Bønderne bleve misfornøjede. I Bruses Deel af Landet havde derimod Bønderne gode Aaringer og Fred og Ro, hvorfor denne blev meget afholdt.

92. Amunde hed en mægtig og rig Mand, som boede paa Labendenæs i Sandvig paa Roksø; hans Søn Thorkel var een af de fortrinligste Mænd paa Orkenøerne. Amunde var en særdeles forstandig Mand, og hans Fader stod ligeledes i megen Anseelse paa Øerne. Et Foraar, da Einar, som sædvanlig, gjorde et stort Opbud, vare Bønderne, som før, meget misfornøjede, forebragte Sagen for Amunde, og bade ham tale et godt Ord for dem hos Jarlen. Han svarede dem: „Den Jarl, vi nu have, bryder sig kun lidet om hvad man forestiller ham, og vil kun have sin egen Villie frem; det vil derfor ikke nytte, at gjøre ringeste Bøn til ham derom; imellem os og Jarlen er der nu for Tiden godt Venskab, men jeg frygter, det vil blive farligt, efter det Sindelag vi begge have, hvis vi kom i Uenighed med hinanden; jeg vil derfor slet ikke befatte mig med denne Sag.“ Derpaa talte de med hans Søn Thorkel derom; han vilde ogsaa nødig dertil, men lovede det dog omsider, da de bleve ved at opmuntre ham. Da Jarlen nu holdt Thing, talte Thorkel paa Bøndernes Vegne, bad Jarlen at skaane dem for de svære Paalæg, og vise deres Nød og Trang; men Jar-

ken svarede uden Vrede, og lovede, at tage Hensyn til Thorkels Ord: „Jeg vilde ellers," sagde han, „have udskrevet sex Skibe af Landet, men nu vil jeg lade mig nøje med tre; men du, Thorkel, kom ikke oftere med den Bøn." Bønderne takkede Thorkel meget for hans Hjælp; Jarlen drog i Viking, og kom tilbage om Høsten. Næste Foraar gjorde han paa ny Opbud, som han plejede, og holdt Thing med Bønderne; da talte Thorkel atter Bøndernes Sag, og bad ham skaane dem. Jarlen svarede med Vrede, og sagde, at Bønderne skulde højligen undgjælde denne hans Tale, og blev da saa heftig og forbittret, at han sagde, de skulde ikke begge komme levende paa Thinget næste Sommer; hvorpaa Thinget opløstes. Men da Amunde erfarede, hvorledes Thorkel og Jarlen havde været i Trætte, bad han sin Søn forlade Øerne; han rejste da over til Thorfinn Jarl paa Næs, og af hans Venner flygtede somme til Norge, somme til andre Lande. Thorkel var længe hos Jarlen, blev meget afholdt af ham, hvorfor han blev kaldet Thorkel Fostre, og var en anseet Mand. Mange mægtige og anseelige Mænd flygtede fra deres Odel paa Orkenøerne; men da Thorfinn Jarl blev fuldvoxen, sendte han Fredsbud til sin Broder Einar Jarl, og forlangte af ham det Rige, som han troede der tilkom ham af Orkenøerne, nemlig Trediedelen af Øerne. Einar havde ingen Lyst til at formindske sit Rige; men saasnart Thorfinn Jarl erfarede dette, opbød han Leding af Katenæs, og drog ud til Øerne; Einar Jarl samlede ligeledes Folk for at forsvare Øerne. Bruse samlede ogsaa Folk, og drog sine Brødre imøde, og mæglede Fred imellem dem, paa Vil-

kaar at Thorfinn Jarl skulde have Tredledelen af Orkenøerne, som tilkom ham med Rette; men Bruse og Einar floge deres Deel af Landet sammen, og Einar skulde regjere allene derover, forsaavidt Landets Forsvar angik; men døde den ene før den anden, skulde den Længstlevende arve hans Land; dette Fordrag syntes dog ikke ganske billigt, thi Bruse havde en Søn, som hed Rognvald, men Einar var sønneløs. Thorfinn Jarl satte da Mænd til at bestyre sit Rige paa Orkenøerne, men boede selv for det meste paa Katenæs. Einar Jarl drog endnu som oftest paa Krigstoge til Irland, Skotland eller Bretland. En Sommer da han hærgede paa Irland, holdt han, som forhen er skrevet, et Slag i Ulfkelsfjord med Irekongen Konofoger, og led der et stort Nederlag og Mandetab. Sommeren derefter seilede Eivind Urarhorn fra Irland, og vilde til Norge, men da det var stormende Vejr og Strømningerne useilbare, maatte han lægge ind i Asmundsvog, og laae der vejrfast i nogen Tid; da Einar Jarl fik dette at vide, styrede han did med en stor Hær, fangede Eivind, og lod ham dræbe, men gav alle hans Mænd Fred, hvorpaa disse seilede til Norge, og fortalte Kong Olaf, hvorledes Eivind var kommen af Dage. Kongen svarede ikke synderlig dertil, men man kunde dog mærke paa ham, at han ansaae det for et stort Tab, og at det var ham meget imod, men sædvanlig talte han kun lidet om det, der mishagede ham. Thorfinn Jarl sendte Thorkel Fostre ud til Øerne, for at indkræve sin Skat. Einar Jarl tilskrev især Thorkel den Urolighed, der havde fundet Sted, da Thorfinn Jarl gjorde Paastand paa Orken-

øerne; Thorkel skyndte sig da tilbage fra Øerne til Næs, og berettede Thorfinn, at han havde faaet sikker Underretning om, at Einar Jarl vilde have ladet ham dræbe, hvis ikke hans Venner og Frænder havde givet ham Nys derom; „nu har jeg den Betænkning,“ sagde han, „at enten maa jeg holde et saadant Møde med ham, at Sagen dermed er tilende, eller jeg maa rejse længere bort, et Sted hen hvor hans Magt ikke naaer.“ Jarlen opmuntrede ham til at drage til Kong Olaf: „du vil,“ sagde han, „hvor du kommer, blive æret og anseet hos høje Herrer, men jeg kjender dit og Jarlens Sindelag, at I snart ville staae hinanden efter Livet.“ Thorkel Fostre rejste da om Høsten til Norge til Kong Olaf, og levede hos ham om Vinteren i megen Gunst; Kongen havde ham ofte i Tale med sig, da han, som det og virkelig forholdt sig, fandt, at Thorkel var en forstandig og dygtig Mand; han mærkede da snart af hans Tale, at han i sine Yttringer udlod sig meget forskjelligt om Jarlerne, og var en god Ven af Thorfinn Jarl, men havde meget at udsætte paa Einar Jarl. Tidlig om Vaaren sendte Kong Olaf Skib og Mænd over Havet til Thorfinn Jarl med det Budskab, at han skulde komme til ham. Thorfinn Jarl unddrog sig heller ikke fra denne Rejse, da der fulgte Venskabsforsikringer med Budskabet.

93. Thorfinn Jarl drog nu til Kongen i Norge, nød hos ham god Modtagelse, og blev der en stor Deel af Sommeren; men da han beredte sig til at rejse tilbage, gav Kong Olaf ham et godt og stort Langskib med alt Redskab. Thorkel Fostre lavede sig da til at rejse vester over Havet med Jarlen, som gav ham det

Skib, han var seilet over paa om Sommeren; Kongen og Jarlen skiltes med megen Kjærlighed. Thorfinn Jarl kom om Høsten til Orkenøerne; men saasnart Einar Jarl fik det at vide, samlede han mange Folk til sig, og begav sig til Søes. Bruse Jarl begav sig da atter til begge sine Brødre, og søgte at forlige dem; han bragde det ogsaa dertil, at de indgik Forlig, som bekræftedes med Eder. Ligeledes kom Thorkel Fostre til Enighed med Einar Jarl, og de aftalte, at de skulde gjøre Gjæstebud for hinanden, og Jarlen skulde da først besøge Thorkel i Sandvig; men da Jarlen var der til Gjæstebud, gjorde Thorkel sin største Flid med Anretningen, dog var Jarlen ikke munter; der var et stort Huus, i hvilket de drak, med Dør paa begge Ender.

94. Den Dag, Jarlens Afreise var bestemt, skulde Thorkel drage med ham til Gjæstebud; denne sendte da nogle Mænd forud paa den Vej, de skulde reise den Dag; men da disse kom tilbage, mældte de Thorkel, at de havde fundet tre Baghold, og meente de, der maatte være Svig paa Færde, da de Mænd, som laae der, alle havde Vaaben, som til et Slag. Men da Thorkel hørte dette, trak han det ud med sin Tilberedelse til Reisen, da han frygtede for, at det var ikke, som det skulde lade, til Gilde man havde indbudt ham; derpaa lod han sine Mænd komme til sig; Jarlen bad ham da at gjøre sig færdig, thi det var paa Tiden at ride; Thorkel foregav, han havde endnu meget at bringe i Stand, og gik snart ud, snart ind; paa Gulvet i Stuen var gjort Ild, som Mændene sade og drak ved; Thorkel gik da ind ad den ene Dør, og med ham en

Islænder, ved Navn Havard, som lukkede Døren i efter dem; Thorkel gik ind imellem Ilden og det Sted, hvor Jarlen sad. Jarlen sagde: „Er du ikke færdig endnu?" „Nu er jeg færdig," sagde Thorkel, og hug i det samme Jarlen i Hovedet. Jarlen styrtede hen paa Ilden; hvorpaa Islænderen sagde: „Aldrig saae jeg Folk saa raadvilde som her, siden ingen vil trække Jarlen ud af Ilden;" og i det samme satte han Øxen, som han havde i Haanden, ind under Jarlens Nakkebeen, og trak ham op paa Bænken. Thorkel og hans Ledsagere gik ud af den modsatte Dør; der stode Thorkels Mænd udenfor fuldt væbnede; men Jarlens Mænd undersøgte Liget og fandt, at han allerede var død, og tabte alle Modet til at hævne ham; det var ogsaa kommet saa hastig paa, og ingen ventede sligt af Thorkel, da alle ansaae det nys indgaaede Venskab for fast og urokkeligt; de fleste derinde vare desuden vaabenløse, og mange af dem Thorkels Venner; hertil kom ogsaa, at der var ham beskjæret et længere Liv; da han kom udenfor, havde han heller ikke færre Folk end Jarlens Mænd; han gik da til sit Skib, men Jarlens Mænd droge bort. Thorkel begav sig strax paa Søen, endskjønt det var efter Vinterens Begyndelse[1], og kom i god Behold til Norge, hvor han strax begav sig til Kongen. Kongen tog meget venskabelig imod ham, og var vel fornøjet med hvad der var skeet. Om Vinteren blev han der i megen Yndest.

95. Da Einar Jarl var dræbt, tog Bruse den Deel af Øerne, som Einar havde haft, thi det var

---

[1] d. e. Efteraars Jævndøgn.

mange Mænd vitterligt, hvorledes Brødrene havde indgaaet Forening med hinanden, naar den ene overlevede den anden. Thorfinn Jarl fandt det derimod rettest, at han og Bruse fik hver sin Halvdeel af Øerne; denne Winter over beholdt Bruse dog de to Trediedele. Næste Foraar gjorde Thorfinn Jarl høs sin Broder Bruse Paastand paa Hælften af Øerne, og tilføiede, at denne, i Følge sit Sindelag, kunde have nok i en Trediedeel. „Jeg var," sagde Bruse, „vel fornøiet med en Trediedeel af Øerne, som jeg arvede efter min Fader, og ingen nægtede mig den; nu har jeg faaet den anden Trediedeel i Arv efter min Broder, i Følge et retmæssigt Fordrag; men skjønt jeg er lidet skikket til at stride med dig, min Broder, vil jeg dog heller see mig om efter en anden Udvei, end frasige mig Riget af Feighed og Forsagthed; at stride med dig, min Broder, har jeg ikke i Sinde, da jeg ingen Understøttelse har, men du derimod har en god Støtte i din Morfader, Skottekongen." Bruse Jarl gjorde sig da reisefærdig, og drog bort fra Landet over til Kong Olaf i Norge, og havde sin Søn Rognvald, som den Gang var ti Aar gammel, med sig. Efterat Jarlen nu havde fundet Kongen, der tog vel imod ham, fremsatte han sit Ærende, og fortalte ham, hvad der var forefaldet imellem ham og hans Broder, og bad ham om Hjælp til at kunne forsvare sit Rige mod Thorfinn Jarl, hvorimod han lovede Kongen sit oprigtige Venskab. Kongen svarede, og begyndte sin Tale dermed, at Harald Haarfager havde underlagt sig al Odel paa Orkenøerne, og Jarlerne havde siden havt Landet til Leen, men aldrig til Eie; „Beviis derpaa er," sagde

Kongen, „at da Erik Blodøxe og hans Sønner vare paa Orkenøerne, da vare Jarlerne dem underdanige; og da min Frænde, Olaf Tryggvesøn, kom til Orkenøerne, da blev din Fader Sigurd hans Mand; men nu har jeg igjen taget al Arven efter Kong Olaf, og vil derfor bestemme dig det Vilkaar, at du skal blive min Mand, og da vil jeg give dig Øerne til Leen; saa ville vi forsøge, naar jeg understøtter dig, om min Hjælp kan være dig til Nytte, eller om Thorfinn kan have større Understøttelse af Skottekongen; vil du derimod ikke modtage dette Tilbud, saa vil jeg selv skaffe mig mine Besiddelser i Vesterhavet, som mine Forfædre langt tilbage i Tiden have eiet." Jarlen overtænkte denne Sag for sig selv, meddeelte derpaa sine Venner den, og bad om deres Raad, hvad han skulde svare derpaa, om han paa det anførte Vilkaar skulde slutte Forlig med Kongen, og blive hans Mand; „men jeg indseer ikke," sagde han, „hvorledes min Lod vil blive ved vor Skilsmisse, dersom jeg siger Nei dertil, thi Kongen har nu gjort aabenbar Fordring paa de Lande, som han tilegner sig i Vesterhavet; men saa storraadig som han er, og da vi nu ere komne i hans Vold, vil han ikke tage i Betænkning at handle med os, som han lyster." Skjønt Jarlen nu saae der var Mangel ved begge Vilkaar, besluttede han sig dog til at overgive hele Sagen og sit Rige i Kongens Vold; Kongen fik da Magt over Jarlen, og Raadighed over alle hans Arvelande; Jarlen blev Kongens Mand, og aflagde ham Ed.

96. Thorfinn Jarl fik nu at vide, at hans Broder Bruse var reist til Norge, for at søge Hjælp hos

Kong Olaf; men da Jarlen for havde været hos Kongen, og skaffet sig Venner der, saa troede han, at have vel forberedt alting der, og han var vis paa, at mange der vilde understøtte hans Sag, men formodede dog, at endnu flere vilde gjøre det, naar han kom selv; han tog da den Beslutning at seile til Norge det snareste muligt, og tænkte han skulde ikke komme saa længe efter sin Broder, som han virkelig kom; han troede, Bruses Ærende skulde ikke være endt eller sluttet før hans Ankomst til Kongen; men det gik anderledes, end han tænkte, thi da han kom til Kongen, var alting afsluttet og afgjort om Forliget imellem Kongen og Bruse Jarl; heller ikke fik Thorfinn Jarl at vide, at Bruse havde overgivet Kongen sit Rige, førend han var kommen til Kong Olaf. Da nu Kong Olaf og Thorfinn Jarl kom sammen, begyndte Kongen den samme Fordring til denne, som forhen til Bruse Jarl, at han skulde overgive Kongen sin hidtil værende Deel af Orkenøerne. Jarlen svarede høflig og sagtmodig paa Kongens Ord, sagde, at det var ham meget at gjøre om Kongens Venskab, „og hvis I, Herre, troer at behøve nogen min Hjælp for den Godhed, I har viist mig, da har I i alle Maader fortjent den af mig, men at love eder Lydighed sømmer sig ikke for mig, da jeg allerede er Skottekongens Mand." Saasom Kong Olaf nu mærkede, at Jarlen i sit Svar kun søgte Udflugt, og at unddrage sig Kongens nys fremsatte Paastand, saa sagde han: „Dersom du ikke, Jarl, vil blive min Mand, da har jeg endnu en Vej for mig, nemlig at sætte over Øerne den Mand, jeg finder for godt; men da maa du tilsværge mig, ingen Fordring

at gjøre paa samme Lande, og at lade dem være i Fred, som jeg sætter til at bestyre dem; men vil du ingen af disse Kaar, da ville mine Befalingsmænd paa Ørkne ikke vente andet end Ufred af eder, og I vil da ikke finde det underligt, at der sættes haardt imod haardt." Jarlen bad i sit Svar Kongen, at give ham Tid til at betænke denne Sag, hvilket Kongen ogsaa tilstod ham, og gav ham gode Stunder til at overlægge den og Lov til at tage sine Mænd paa Raad. Derpaa forlangte Jarlen, at Kongen skulde give ham Frist med Afgjørelsen til næste Sommer, og at han først maatte drage hjem, hvor han sagde at han havde sine bedste Raadgivere, da han selv endnu med Hensyn til sin Alder var kun for et Barn at regne. Men Kongen bød ham strax at vælge eet af to. Thorkel Fostre, som den Gang var hos Kong Olaf, sendte hemmelig Mænd til Thorfinn Jarl, og bad ham om, hvad han end havde i Sinde, at vogte sig vel for, for Øieblikket at skilles fra Kong Olaf i Uvenskab, da denne nu en Gang havde ham i sin Magt. Af saadanne Paamindelser troede Jarlen at kunne indsee, at der under disse Omstændigheder ikke var andet for, end at lade Kongen raade, hvor lidet ønskeligt han end maatte finde det, at give Slip paa sin arvelige Ejendom, og forpligte sig edelig til at lade dem have hans Rige i Ro, som ingen Ret havde dertil. Men da han var uvis om, hvorledes han kunde komme bort, saa valgte han, at gaae Kong Olaf til Haande, og blive hans Mand, ligesom Bruse havde gjort. Kongen fandt, at Bruse ikke var nær saa ærgjerrig, som Thorfinn Jarl, der vanskelig kunde finde sig i at have nogen Overmand, og han troede

derfor, at Thorfinn Jarl vilde være mindre sikker til at holde Forliget, end Bruse. Hertil kom endnu, at Thorfinn Jarl kunde vente sig Hjelp af Skottekongen selv, naar han indgik dette Forlig. Kongen havde nosaa Forstand nok til at bemærke, at Bruse Jarl indgik nødig de forlangte Betingelser, men lovede derimod heller ikke mere, end han havde i Sinde at holde; Thorfinn Jarl derimod gik, da han først havde taget sin Beslutning, rast og fornøjet ind i alle Forslag, og gjorde ingen Indsigelser mod det, som Kongen fra først af havde forlangt og bestemt; Kongen anede derfor, at han vilde efterlade at opfylde nogle af Forpligtelserne.

97. Da Kongen nu havde overlagt det hele Forlig, lod han blæse til et almindeligt Møde, og lod Jarlerne kalde did. Da sagde Kongen: „Det imellem os og Jarlerne paa Orkenøerne sluttede Forlig vil jeg nu bekjendtgjøre for Almuen; de have tilstaaet mig Herredømmet over alle Orkenøer og Hjaltland, ere begge blevne mine Mænd, og have begge bekræftet dette med Eder. Nu vil jeg give Bruse Jarl Trediedelen af disse Lande til Leen, og Thorfinn den anden Trediedeel, saaledes som de tilforn have haft; men den Trediedeel, som deres Broder Einar Vraugmund havde, skal være min Gaard hjemfalden, fordi han dræbte Eivind Urarhorn, min Hirdmand og Ven; for denne Trediedeel vil jeg selv raade, som mig synes; tillige forlanger jeg af eder begge, Jarler, at I skulle indgaae Forlig med Thorkel Fostre Amundeson angaaende eders Broder Einars Drab, og at denne Dom voldgives mig, hvis I det samtykke." Men det gik

hermed, som med alt det øvrige, at Jarlerne gave deres Samtykke til alt, hvad Kongen begjerte; Thorkel stod da frem og voldgav Kongen Sagen. Hermed sluttedes dette Thing. Kongen dømte Bøder for Einar Jarls Drab, som for tre Leensmænds, men formedelst den Anledning, han selv havde givet til Drabet, skulde Trediedelen af Bøderne falde bort. Siden bad Thorfinn Jarl Kongen om Orlov til at rejse, og da han havde erholdt denne, paaskyndte han sin Bortrejse; men da han var færdig, og sad en Dag og drak paa sit Skib, kom Thorkel Amundesøn uventet til ham, lagde sit Hoved paa hans Knæ, og bad ham gjøre dermed hvad han vilde. Jarlen spurgte, hvi han gjorde saa? „Vi ere jo forligte efter Kongens Dom, og stat op, Thorkel!“ Han gjorde saa. Thorkel sagde derpaa: „Hvad det Forlig angaaer, som Kongen stiftede imellem mig og Bruse, da stoler jeg derpaa; men hvad dig vedkommer, da skal du allene raade, ihvad der end allerede derom er bestemt. Thi skjønt Kongen har tilsikret mig Ejendomme og Ophold paa Orkenøerne, saa kjender jeg dog saa vel din Tænkemaade, at det ikke vil være mig raadeligt, at drage did, uden paa eders Tro og Love; men i andet Fald vil jeg, hvad end Kongen har sagt derom, forpligte mig til aldrig at komme til Orkenøerne.“ Jarlen taug, og tog først seent til Orde: „Vil du heller, Thorkel, have min Dom i vor Sag, end lade det berøe ved Kongens, da skal det være Begyndelsen til vor Forligelse, at du nu strax rejser med mig til Orkenøerne, og bliver hos mig, og ikke skilles fra mig uden min Tilladelse, og forpligter dig til at værge mit Land og til de Foretagender, jeg overdrager

dig, saalænge vi begge ere i Live." Thorkel svarede: „Det skal beroe paa eders Godtbefindende, saavel som alt andet, hvad der staaer i min Magt." Thorkel gik derpaa anden Gang til Jarlen, og forpligtede sig høitidelig til det han forlangte. Om Pengebøderne sagde Jarlen, at han siden vilde tale, men han tog strax Ed af Thorkel om den omtalte Sag, og denne gjorde sig derpaa færdig til at reise med Jarlen. Thorfinn Jarl reiste bort, saasnart han fik Bør, og Kong Olaf og han saaes aldrig mere. Bruse Jarl blev derimod tilbage, og gav sig god Tid til sine Forberedelser. Førend han reiste havde Kong Olaf en Sammenkomst med ham og sagde: „Jeg troer i dig, Jarl, at have en oprigtig og tro Mand der vester paa Øerne; du skal derfor have de to Dele af Landene til Bestyrelse, og min Bistand dertil, saa at du vel kan staae dig imod din Broder Thorfinn." Bruse tog med Tak imod at have to Dele af Landene; han dvælede nu ikke længe derefter i Norge, og kom om Høsten til Orkenøerne. Hans Søn Rognvald blev tilbage hos Kong Olaf; han var overmaade smuk, med meget stort Haar, saa gult som Silke, endnu i sin unge Alder stor og stærk, og fordeles dygtig og modig; han blev siden længe hos Kong Olaf.

98. Da Brødrene, Thorfinn Jarl og Bruse Jarl, kom til Orkenøerne, tog Bruse to Dele af Øerne under sin Bestyrelse, og Thorfinn een Tredeedeel; denne opholdt sig meget paa Katenæs eller i Skotland, og satte en Mand over Øerne, saa at Bruse allene havde Landværnet over disse; men paa den Tid bleve Øerne

meget hjemsøgte af Søröver, da Danske og Norske hærgede meget i Vesterviking, og kom ofte, baade naar de droge vesterpaa og vestenfra, til Øerne, og toge Næsnam. Bruse Jarl besværede sig derfor hos sin Broder Thorfinn over, at denne ingen Søudrustning og Landværn havde for Øerne og Hjaltland, da han dog hævede Skat og Skyld af sin Part; hvorpaa Thorfinn Jarl tilbød, at skifte saaledes, at han fik de to Dele af Landene, og Bruse den ene Tredieddeel, og da vilde Thorfinn ene holde Landværnet, som Bruse hidtil. Men endskjønt denne Deling ikke gik ret hastig for sig, berettes der dog i Jarlernes Historie, at den omsider fandt Sted, saa at Thorfinn Jarl fik de to Dele og Bruse Jarl een Tredieddeel, dog ikke før Kong Knud havde bemægtiget sig Norge, og Kong Olaf var falden. Thorfinn Jarl har været den gjæveste af Jarlerne paa Orkenøerne, og haft den største Magt af dem alle; foruden Hjaltland, Orkenøerne og Sydrøerne eiede han endnu store Landstrækninger i Skotland og Irland, og var en meget stor Kriger; han blev Jarl, da han var fem Aar gammel, og regjerede i tresindstyve Aar eller mere; han døde paa Sotteseng, i Slutningen af Kong Harald Sigurdsøns Regjering; men Bruse Jarl døde paa Knud den Mægtiges Tid, kort efter Olaf den Helliges Fald.

99. Nu vende vi tilbage til den Fortælling, vi forhen forlode, hvorledes Kong Olaf, efter at have sluttet Fred med den svenske Konge Olaf, begav sig tilbage til Throndhjem; han havde da været Konge i fem Aar. Om Høsten beredte han sig til sit Vinteropphold i Nideros, og sad der om Vinteren. Denne

Vinter var, som forhen er fortalt, Thorkel Fostre hos Kong Olaf. Kong Olaf indhentede da Efterretninger om, hvorledes Kristendommen holdtes i Landet, og erfarede at den ikke iagttoges strax naar man kom nord paa til Helgeland, og at der endog manglede meget i, at den rettelig overholdtes i Nummedalen og ind i det Throndhjemske. Der var en Mand ved Navn Harek, Eivind Skaldespillers Søn, han boede paa Øen Thjotta, som ligger udenfor Helgeland. Hans Fader Eivind havde været en rig, højslægtet og myndig Mand. Paa Thjotta boede først nogle Smaabønder, og ikke saa ganske faa; Harek kjøbte først en ikke synderlig stor Gaard der paa Øen, og nedsatte sig der; men efter nogle faa Aar havde han faaet alle de Bønder, som boede der forhen, til at rømme, saa at han nu ejede den hele Ø, og opførte sig en stor Hovedgaard der. Harek blev nu snart en meget velhavende Mand, og var desuden meget tænksom og klog, saa han blev meget æret af Kongerne; han var tillige i Slægt med Norges Konger, og stod derfor i Venskab med Høvdingerne i Norge. Hans Farmoder Gunhild var en Datter af Halfdan Jarl og Ingeborg, Harald Haarfagers Datter. Harek var allerede temmelig til Aars, da dette skete; han var den Gang den mest ansete Mand i hele Helgeland, havde i lang Tid haft Handelen med Finlapperne, og været Kongens Sysselmand over Finmarken, snart allene, snart i Forbindelse med andre Mænd; Kong Olaf havde han aldrig personlig besøgt, men de havde sendt hinanden venskabelige Hilsener, og endnu den Vinter, da Kong Olaf opholdt sig i Nider-

gs, droge Mænd og Budskaber imellem dem; da bekjendtgjorde Kongen, at han næste Sommer vilde drage til Landets nordlige Grændse, men Helgelænderne syntes meget forskjelligt om dette Kong Olafs Besøg.

100. Kong Olaf udrustede om Vaaren fem Skibe, og begav sig med næsten tre hundrede Mand paa Rejsen nordpaa langs med Landet; i Nummedøle-Fylke stævnede han Bønderne til Things, og blev da paa alle Thingene taget til Konge; tillige lod han oplæse de Love, hvori han bød Kristendommens Overholdelse der i Landet, og truede dem med Straf paa Liv og Lemmer og Boeslod, som ikke vilde iagttage de kristne Love; han straffede ogsaa mange meget haardt, rige og fattige uden Forskjel, og forlod ikke noget Fylke, førend Undersaatterne lovede at iagttage Kristendommen og den sande Tro; de fleste mægtige Mænd og anseete Bønder gjorde da store Gjæstebude for Kongen, som fortsatte sin Rejse heelt op til Helgeland. Harek i Thjotta tog paa det prægtigste mod Kongen, og der var en stor Forsamling og det kosteligste Gjæstebud; han blev da Kongens Leensmand, og fik ligesaa store Forleninger, som han havde havt under de forrige Høvdinger.

101. Der var en Mand ved Navn Grankel eller Grankettil, en rig Bonde, og den Gang temmelig til Aarene; i sine unge Dage var han draget paa Vikingstoge, og havde været en stor Kriger; han var ogsaa meget færdig i alle Slags Idrætter. Hans Søn Asmund stod ikke tilbage for sin Fader i nogen Ting, eller var vel endog noget fremmere; det er i det mindste

manges Mening, at han i Kyndighed, Styrke og alle Slags Idrætter, var den tredie blandt de mest udmærkede Mænd i hele Norge: den første var nemlig Hakon Adelsteensfostre, den anden Olaf Tryggvesøn. Grankel bød Kong Olaf til Gjæstebud, hvilket ogsaa holdtes paa det prægtigste, saa det i Anretning ikke stod tilbage for noget, og Grankel gav Kongen herlige Foræringer ved Affkeden. Kong Olaf bød Asmund til sig, og anvendte mange Overtalelser, hvorpaa Asmund, som ikke vilde slaae sin egen Lykke i Vejen, gjorde sig færdig til at rejse med Kongen, blev siden hans Mand, og vandt i høj Grad Kongens Kjærlighed. Kong Olaf opholdt sig det meste af Sommeren i Helgeland, rejste omkring til alle Thingsteder, og kristnede hele Almuen. Da boede Thorer Hund paa Bjarkø, han var den mægtigste Mand der nordpaa, og blev Kong Olafs Leensmand. Mange ansete Bønders Sønner gjorde sig færdige til at rejse med Kong Olaf. Da det led ud paa Sommeren, vendte han tilbage nordenfra ind efter Throndhjem til Nideros, og sad der om Vinteren; og denne Vinter var det Thorkel Fostre Amundesøn kom fra Orkenøerne, efter at have dræbt Einar Jarl. Denne Høst var der i Throndhjem dyr Tid paa Korn, men før havde der været gode Aaringer. Denne Dyrtid strakte sig nord op i Landet, og blev stedse større, jo længere man kom imod Nord; derimod var der ingen Mangel nordøstlig i Landet og i Oplandene; for Throndhjem var det en stor Hjælp, at der fandtes meget gammelt Korn.

102. Der hændte sig det mærkelige, at Kong Olaf fik Efterretning om, at Bønderne holdt store og

stærkt besøgte Gjæstebude ved Vinterens Begyndelse, hvor der da ogsaa vare store Drikkelav, og der fortaltes ham, at alle Minderne der bleve signede Thor og Odin, Freja og Aserne, ganske efter hedensk Viis, hvortil Beretningerne endnu lagde, at der bleve Nød og Heste slagtede, og Altere bestænkede med Blodet, og holdt aabenbarligen Bløt med de tilhørende Formularer for gode Aaringer; og endelig fortaltes, at alle vare overbeviste om, at Guderne vare vrede, fordi Helgelænderne vare frafaldne og havde antaget Kristendommen. Da Kongen hørte alt dette, sendte han Mænd ind i Throndhjem, og stævnede Bønder til sig, som han selv udnævnte. En Mand hed Ølver paa Egge, saa kaldet efter den Gaard, han boede paa, en mægtig og storslægtet Mand, han var Hovedsmand for dem, Bønderne sendte til Kongen. Da disse nu vare komne til Kongen, foreholdt han dem de Beskyldninger, man havde gjort dem, men Ølver svarede paa Bøndernes Vegne, at de ingen Gjæstebude havde holdt den Høst, uden deres sædvanlige Gilder og Omgangsdrikkelav, og nogle havde havt deres Venner hos sig; „men hvad det angaaer, Herre,“ sagde Ølver, „som man har fortalt eder om de Udtryk, vi Indthrønder skulle have brugt, da kunne vistnok alle fornuftige Mænd tage sig vare for slige Taler, men taabelige og drukne Mænd, hvad de kunne falde paa, kan jeg ikke svare for.“ Ølver var ordsnild og orddjærv, og derhos meget klog, og forsvarede Bønderne mod alle disse Beskyldninger; og til Slutningen sagde Kongen, at Indthrønderne skulde selv føre Vidnesbyrd om, hvor

rettroende de vare; alle Bønderne fik derpaa Orlov af Kongen til at reise hjem, og reiste saasnart de kunde.

103. Længer hen paa Vinteren blev det berettet Kongen, at Bønderne holdt talrige Forsamlinger paa Møre, og holdt store Blot ved Midvinter, ved hvilke de ofrede til Fred og god Vinter. Men da Kongen ansaae disse Efterretninger for paalidelige, saa sendte han Mænd til Throndhjem, og stævnede atter Bønderne til Byen, og udnævnte igjen dertil de Mænd, han holdt for de viseste. Bønderne holdt da igjen Stævne og Samtale om denne Ordsending, og alle de, som havde været med i den forrige Færd, vare nu meget uvillige til at reise; men efter alle Bøndernes Begjering blev det atter overdraget Ølver. Da han kom til Byen, begav han sig strax til Kongen, og afhandlede Sagen med ham; Kongen beskyldte atter Bønderne for, at de holdt Midvinterblot. Ølver svarede, at Bønderne vare vante til, alle med hverandre at holde Drikkelag om Julen rundt omkring i Herrederne; „men ved Julegildene tage Bønderne det aldrig saa nøie med Anretningen, at der jo bliver en heel Deel levnet og tilovers; saaledes gik det ogsaa nu, Herre, at vi havde det at drikke længe efter, men paa Møre er, som I veed, et meget betydeligt Sted, og en stor Bygd deromkring, og man holder det gjerne for en Fornøielse, at drikke mange samlede." Kongen svarede kort dertil, og var snarere fortrydelig, thi han troede at vide det bedre, end det her forestilledes ham; han befalede Bønderne, at vende hjem, og sagde, han skulde snart komme efter Sandheden, skjønt de nu ikke vilde vedgaae den, men hvorledes det end var gaaet til hidtil,

"saa gjører," sagde han, "ikke oftere sligt." Bønderne reiste hjem, fortalte hvorledes Reisen var løben af, og at Kongen var meget vred.

104. Kong Olaf havde et stort Gjæstebud om Vaaren i Paasken, til hvilket vare budne baade Bønder og Kjøbstedmænd; men efter Paasken lod han sine Skibe sætte ud, og Tovværk og Aarer bringe ombord, lod Skibene istandsætte og tjelde, og lod dem fuldt tiltakkede ligge ved Bryggerne. Efter Paasken sendte han Mænd ind i Veradal. Kongen havde en Foged, ved Navn Thoralde, paa sin Kongsgaard Haug; ham sendte Kongen Bud, at han skulde komme ud til ham jo før jo heller. Thoralde drog strax efter Kongens Befaling med dennes Sendebud ud til Byen. Kongen lod ham hente til sig, og spurgte, om der var noget om det, der var ham fortalt om Indthrøndernes Gudsdyrkelse, og om det gik saa vidt, at de ganske vare henfaldne til Afguderi. Thoralde svarede: "Det maa jeg sige dig, at jeg bragde hid til Byen med mig mine Børn og Kone og alt det Løsøre, jeg kunde føre med mig; fordrer du nu Underretning af mig om denne Sag, saa er jeg villig til at opfylde din Villie, men da maa du sørge for mig og min Familie, og det vil jeg befinde mig vel ved." Kongen sagde: "Svar kun paa, hvad jeg spørger om, og ingen skal gjøre dig noget." "Det maa jeg da sige," sagde Thoralde, "naar jeg skal sige min Sandhed, som det virkelig forholder sig, at man maa ansee alt Folket i de indre Dele af det Throndhjemske for hedenskt i Troen, skjønt nogle Mænd have faaet kristen Daab; det er Skik hos dem, at holde Blot om Høsten til Vinterens Komme, et andet Blot holde de ved Mid-

vinter, og et tredie henimod Sommeren til at gaae Sommeren imøde; heri deeltage Indbyggerne i Eynafylke, Sparbyggjefylke, Verdalen og Skaunfylke; tolv Mænd ere Formænd ved Blotgilderne, og nu til Foraaret skal Olver Bonde paa Egge have Blotgildet hos sig, han har nu meget travelt paa Mære, hvorhen der bringes alle Levnetsmidler, som behøves til Gjestebudet." Saasnart Kongen saaledes havde faaet Sandheden at vide, lod han sine Folk blæse sammen, og befalede sine Mænd at gaae ombord. Han udnævnte Befalingsmænd over Skibene, og bestemte hvem der skulde paa hvert Skib; man gjorde sig da i en Hast færdig. Kongen styrede med fem Skibe og tre hundrede Mand ind efter Fjorden, havde god Veir, saa at Snekkerne gik hurtig for Vinden op af Fjorden; men ingen af dem, som vare der, tænkte paa at Kongen saasnart skulde komme uforvarendes paa dem. Kongen kom om Natten ind paa Mære, hvor der strax blev slaget Kreds om Husene, og Olver blev fangen og dræbt, og mange andre Mænd, men Kongen bemægtigede sig al Anretningen til Gildet, og lod den føre ud paa sine Skibe, saavelsom alt Løsøre, baade Huusgeraad, Klæder og Kostbarheder, som man havde bragt did, og dette lod Kongen uddele blandt sine Mænd. Derpaa lod Kongen alle de Mænd og Bønder hjemsøge, som han troede havde meest Deel i denne Sag, nogle bleve fangne og satte i Jern, andre undkom ved Flugten, og manges Gods blev inddraget. Siden stævnede Kongen Thing med Bønderne, men da han havde taget mange af de mægtige Mænd til Fange og holdt dem i Forvaring, fandt deres Frænder det raadeligere, at

lode Kongen Lydighed, end at de skulde blive dræbte, saa der blev ingen Opstand mod Kongen gjort denne Gang i Throndhjem; Kongen omvendte da alle Indbyggerne til den sande Tro, indsatte Lærere, og lod Kirker vie. Ølver erklærede han for ugild, og inddrog alt hans Løsøre, men af de andre Mænd, som han ansaae for meest skyldige, lod han nogle dræbe, andre lemlæste paa Hænder eller Fødder, andre forvisste han af Landet, og atter andre fratog han deres Gods. Derefter vendte han tilbage til Nideros.

105. Der var en Mand, ved Navn Arne Armodsøn, han var gift med Thora, en Datter af Thorsteen Galge. De havde følgende Børn: Kalf, Finn, Thorberg, Amunde, Kolbjørn og Arnbjørn, den yngste hed Arne; deres Datter Ragnhild var gift med Harek af Thjotta. Arne var en mægtig og anseet Leensmand, og en stor Ven af Kong Olaf; den Gang vare hans Sønner, Kalf og Finn, hos Kongen, og stode i stor Yndest hos ham. Ølver paa Egges Enke var ung, smuk, storslægtet og rig; hun ansaaes for et godt Parti, men Kongen raadte da for hendes Giftermaal; med Ølver havde hun to Sønner, som endnu vare unge. Kalf Arnesøn bad Kongen, at give sig Ølvers Enke til Ægte, og for sit Venskabs Skyld tilstod Kongen hans Begjering, og gav ham tillige alle Ølvers Besiddelser, gjorde ham til sin Leensmand, og til Befalingsmand i det indre Throndhjem; Kalf blev da en stor Høvding, og var en meget viis Mand.

106. Da havde Olaf været Konge over Norge i syv Aar. Denne Sommer var det at Jarlerne Thorfinn og Bruse kom fra Orkenøerne til Kongen, der da,

som forhen er skrevet, tilegnede sig deres Lande. Samme Sommer drog Kongen ind igjennem begge Mører og Romsdal. Om Høsten lod han der alle de fornemste Mænd gribe, baade paa Lesje og paa Doore, og bleve de nødte til at antage Kristendommen eller lide Døden, eller og rømme Landet, de som kunde faae Lejlighed dertil; men de, som antoge Kristendommen, gave Kongen deres Sønner til Gisler for deres Troskab. Kongen var om Natten paa det Sted, som hedder Borre paa Lesje, og indsatte Præster sammesteds; siden drog han over Orkedalen og igjennem Gaulardal, og kom ned af Fjeldet ved et Sted, som hedder Stavebrekke, der er en Flod Otte, som løber langs gjennem Dalen, og de Bygder, som kaldes Loe [1], ligge paa begge Sider af Floden. Kongen kunde da see langs ned igjennem Bygden, og sagde: „Stor Skade er det, at saa fager en Bygd skal afbrændes," hvorpaa han stævnede ned i Dalen med sit Folk, og var om Natten paa Gaarden Næs, hvor han tog sig Herberge i et Loftshuus, og sov det selv; dette Loftshuus staaer endnu den Dag i Dag, og der har intet været forandret derved siden. Der var Kongen i fem Nætter, og skar op en Budstikke, og stævnede Bønderne til sig, baade fra Vaage og Lom, med det Budskab, at de skulde enten holde Slag med ham, eller taale at see deres Bygd afbrændt, eller antage Kristendommen og give ham deres Sønner til Gisler. De kom derpaa til Kongen, og gik ham til Haande, men nogle flygtede til Dalene.

---

[1]) nuværende Lom.

107. Dale-Gudbrand hed en Mand, som man siger var ligesom Konge over Dalene, men af Titel var han kun Herse. Ham lignede Sigvat Skald med Erling Skjalgsen i følgende Kvad:

Tapre Kriger, jeg veed kun
Een dig lig, hans Navn er
Gudbrand, over et udstrakt
Land den Mægtige hersker;
Begge ansees I lige,
Gjæve Helt, og den lyver,
Som om sig selv vil sige,
At han overgaaer eder.

Gudbrand havde en Søn, som omtales her. Da Gudbrand fik at høre, at Kong Olaf var kommen til Lesse, og tvang Folket til at antage Kristendommen, da opskar han en Budstikke, og stævnede Mænd til sig fra alle Dalene til Gaarden Hunthorp, og did kom de alle og det var en forfærdelig Hob; der i Nærheden ligger en Sø, som hedder Log, saa man kunde ogsaa til Skibs komme til denne Sammenkomst. Gudbrand holdt Thing med dem, og sagde, at der var kommen en Mand til Lesse, som hed Olaf, „og han vil byde os en anden Tro, end vi have, og bryde vore Guder sønder, og siger han saa, at hans Gud er langt mægtigere og stærkere af sig end vore, og er det forfærdeligt, at Jorden ikke brister under ham, naar han tør sige sligt, og at vore Guder ikke ødelægge ham strax paa Stedet; men jeg veed, at hvis vi bære Thor ud af hans Tempel og Offerhuus, som han staaer i her paa Gaarden, han som har hjulpet os i saa mangen en Nød, og han seer Olaf og hans Mænd, da vil dennes Gud smelte

hen og blive til intet, og han selv med, og han vil ikke kunne staae sig ved Synet af ham." Da raabte de alle med een Røst, og sagde, at denne Olaf skulde aldrig komme herfra med Liv og hele Lemmer, hvis han vovede sig til dem, og han skulde ikke driste sig til at drage længer ned i Dalene, end han nu var kommen. Siden besluttede de, at syv hundrede Mand skulde drage op til Brede, men for denne Hær var Gudbrands attenaarige Søn Anfører, og med ham mange andre anseelige Mænd, og forbleve de tre Nætter paa Gaarden Hof; der kom meget Krigsfolk til dem, som var flygtet fra Lesje og Loe, og ikke vilde underkaste sig Kristendommen. Imidlertid lode Kong Olaf og Erkebiskop Sigurd Præster blive efter sig paa Loe og Vaage, droge derpaa over Urgurest, og kom ned til Usa, hvor de bleve om Natten; her fik de Efterretning om, at der havde samlet sig en stor Hær imod dem, samt at Bønderne paa Brede rustede sig til et Slag med Kongen. Da Kongen nu stod op om Morgenen, lod han sig hærklæde, og drog langs ned ad Usadalene, og standsede ikke før han kom til Breden, hvor han da saae en talrig Hær for sig, ligesom færdig til Slag. Siden fylkede Kongen sine Folk, og førte selv Befalingen over Fylkingen; han talte til Bønderne, og bad dem antage Kristendommen; men de svarede: „Andet skal du faae at bestille i Dag, end at gjække os," og raabte strax Krigsraab og sloge Vaabnene mod deres Skjolde. Kongens Mænd løb da ogsaa frem og skøde med Spyd paa Bønderne; men disse begave sig strax paa Flugten, saa at faa Mænd bleve tilbage. Da blev Gudbrands Søn tagen til

Konge, men Kong Olaf skiænkede ham Livet, og beholdt ham hos sig. Efter at have opholdt sig her i tre Nætter, sagde Kongen til ham, at han skulde reise tilbage til sin Fader og sige denne, at Kongen snart vilde komme til ham. Sønnen drog da hjem, og fortalte sin Fader det forefaldne, hvorledes de havde prøvet et Slag med Kong Olaf, „men vor Hær," sagde han, „flyede strax, saa den blev ikke en Mand tilbage, og jeg blev fangen; men Kongen benaadede mig, og befalede mig at drage tilbage til dig og sige dig, at han snart vilde komme her; nu raader jeg dig, min Fader, ikke at indlade dig i Slag med denne Mand." „Alt Mod og Mandshjerte har du tabt i dette Slag, kan jeg mærke," sagde Gudbrand, „i en ulykkelig Stund foer du hjemmefra, og længe vil denne din Færd minddes; strax fæster du Lid til alle de Uraad, som denne Mand farer med, der har tilføiet dig og dine Folk saa stor en Skam." Natten efter drømte Gudbrand, at der kom en Mand til ham, saa stor og skinnende, at han aldrig havde seet en saadan før; han var meget forfærdelig, og talte saa: „Din Søn gjorde ingen Seiersreise, Gudbrand, imod Kong Olaf, men langt større Skam skal der vederfares dig, hvis du tænker at holde Slag med ham; du skal selv falde med alle dine Folk, og I skulle blive et Rov for Ulvene og slides af Ravnene." Han blev forfærdet over dette Skrækkesyn, og fortalte det til Thord Istermave, som efter ham var den største Høvding i Dalene. Denne svarede: „Det samme drømte jeg ogsaa i Nat, det maa have noget at betyde." Om Morgenen lode de derfor alt Folket blæse til Things, og sagde derpaa, at de

fandt det raadeligt, først at tinge med den Mand, som var kommen ned over Fjeldene med en ny Lærdom, og faae at vide, hvad Grund han havde derfor. Derpaa sagde Gudbrand til sin Søn: „Du skal nu fare hen til denne Konge, som benaadede dig efter Slaget, og tolv Mænd skulle fare med dig; sig ham saa, at vi ville først holde Thing med ham, og see, hvad han farer med, og derefter tage vor Beslutning." De begave sig til Kongen, og underrettede ham om, at Bønderne først vilde holde Thing med ham, og slutte Stilstand til denne Sammenkomst imellem Kongen og Bønderne. Kongen yttrede sin Tilfredshed dermed, og de gave hinanden Fred og sikkert Lejde i Følge denne Overeenskomst, saalænge dette Stævne varede; efter saa forrettet Sag vendte de tilbage, og underrettede Gudbrand og de andre om den afsluttede Stilstand, men Kong Olaf drog til Gaarden Lidstade, og blev der om Natten; derpaa foer han til Things, og holdt Samtale med Bønderne; men der faldt den Dag megen Regn, efterat Thinget var sat; Kongen stod op, og sagde, at de paa Lesse og Loe havde antaget Kristendommen, nedrevet deres Offerhuse og sønderslaaet deres Guder, „og troe nu paa den eneste sande Gud, der skabte Himmel og Jord, og veed alt hvad der er skeet, og ikke mindre hvad der skal skee;" og derpaa satte Kongen sig ned. Men Gudbrand svarede: „Ikke vide vi, om hvad for en Gud du taler, du kalder den Gud, som hverken du eller nogen anden kan see, men vi have en Gud, som man kan see hver Dag, og han er stor og mægtig, og tænker jeg han vil jage dig Skræk i Blodet, hvis han kommer paa Thinget, men han kommer ikke ud i

Dag, da det er Regnvejr; men eftersom I siger, at eders Gud er saa stor og mægtig, at han formaaer alt, da lad ham gjøre det saa, at det i Morgen bliver skyet Vejr men uden Regn, og lad os da atter samles her!" Kongen begav sig derpaa til sit Herberge, og havde Gudbrands Søn som Gissel med sig, og stillede dem en anden Mand igjen paa sin Side. Om Aftenen spurgte Kongen Gudbrands Søn, hvorledes deres Gud var skabt? Han svarede, at det var en Lignelse af Thor, han havde en Hammer i Haanden, og var større af Vært, end noget Menneske; indvendig var han huul, og under ham var gjort ligesom en Bænk, som han stod paa, naar han var ude; af Guld og Sølv havde han nok paa sig; der bragdes ham hver Dag fire Lever [1], og Kjød saameget som hører dertil, og deraf levner han ikke noget. Derpaa gik man til Sengs, men Kongen vaagede en lang Tid af Natten, og bad; men da Dagen kom, stod han op og klædte sig paa, gik til Kirke, og lod holde Gudstjeneste og Messe for sig, gik derefter til Bords, og saa til Things; Vejret var da saaledes beskaffent, som Gudbrand havde forlangt det. Paa dette Thing stod Biskop Sigurd op, han havde sin Korkaabe paa, og Bispehue paa Hovedet og Bispestaven i Haanden, og prædikede Troen for Bønderne, og fortalte mange Jærtegn, som Gud havde gjort baade før og efter sin Lidelse, og denne sin Tale sluttede Biskoppen vel og sirligen. Da svarede Thord Istermave: „Han taler meget, den hornede Mand, som har den Stav i Haanden, der er kroget oventil som et

[1] Fladbrød.

Væddershorn; men eftersom I Stalbrødre sige, eders Gud har gjort saa store Jærtegn, saa bed ham om, at han i Morgen lader det blive Solskin og klart Vejr, saa at Solen straaler reen og klar, og lad os da samles her igjen; og da ville vi gjøre eet af to, forliges om denne Sag eller holde Slag med hinanden, men for denne Gang ville vi skilles og lade det blive derved."

108. Kolbeen den Stærke hed en Mand, som var hos Kong Olaf, han var fra Fjordene. Han gik altid saaledes, at han var omgjordet med et Sværd, og havde et Slags stor Kjølle, som nogle kalde en Klubbe, i Haanden. Kongen sagde til Kolbeen, at han næste Morgen skulde stille sig i Nærheden af ham paa Thinget; siden befalede han sine Mænd, at de om Natten skulde gaae hen til Bøndernes Skibe, og bore Huller paa dem neden under Vandgangen, saa at de bleve ganske ubrugelige, og de af Bøndernes Heste, de kunde faae fat paa, skulde de ride bort. Men Kongen bad hele den Nat, og opsendte Bønner til Gud, at han vilde ved sin Mildhed og Miskundhed bringe denne vanskelige Sag til en god Ende; men da Kongen og Bispoppen henimod Dag havde sluttet deres Andagtsøvelser, begav han sig til Thinget; da han kom der, vare endnu ingen Bønder komne, men derefter saae de en stor Mængde Mennesker fare til Things, og bare de imellem sig et stort Billede, der skinnede af Guld og Sølv; saasnart Bønderne, som imidlertid havde samlet sig paa Thinget, saae dette, sprang de alle op og bøjede sig for dette Skræmsel; derpaa blev det sat midt paa Thingpladsen, saa at Bønderne sade paa den ene

Side, men Kongen og hans Mænd paa den anden. Derpaa stod Dale-Gudbrand op og sagde: „Hvor er nu din Gud, Konge? Nu tænker jeg, han hænger med Hovedet, og saa tykkes mig, at nu er du og denne hornede Mand, som sidder der hos dig, og som I kalder Biskop, ikke saa kjephøjede, som I vare forrige Dag, thi nu er den kommen, som nok skal spæge eder, og han raader for hele Verden og seer paa eder med bistre Øjne, og jeg seer grant, at der er kommen en Rædsel og Forfærdelse over eder, saa I næppe tør oploefte eders Øjne; lader nu fare eders Vantro og Tant, og troer paa vor Gud, som har hele eders Skjæbne i sin Haand!" Hermed sluttede han sin Tale. Kongen sagde til Kolbeen den Stærke, saa at Bonderne ikke kunde høre det: „Hvis saa træffer sig under min Tale, at Bønderne see bort fra deres Gud, da skal du give ham et Hug, det stærkeste du kan." Derpaa stod Kongen op, og sagde: „Du har denne Morgenstund, Gudbrand, sagt os mangehaande Ting, og tykkes det dig underligt, at du ikke kan see min Gud, men vi vente nu snart hans Komme; du vil indjage os Skræk for din Gud, som baade er blind og døv, og hverken kan hjælpe sig selv eller andre, og kan ikke komme af Stedet, uden han bliver baaren, og det vil ikke vare længe, haaber jeg, forend der rammer ham en Ulykke; skuer nu imod Østen, der færdes vor Gud i straalende Lys." Da stod Solen just op, og Bønderne skuede alle derhen; men i samme Øjeblik slog Kolbeen saaledes til deres Gud, at Billedet brast isønder, og der løb Muus ud, saa store som Katte, og Øgler og Orme; men Bønderne bleve saa forfærdede, at de

styrede det bedste de kunde, nogle til Skibene, men da de skiøde Skibene frem, løb der strax Vand ind, saa de kunde ingensteds komme, men de, som vilde paa Hestene, kunde ikke finde dem. Derpaa lod Kongen Bønderne kalde tilbage til sig, og sagde, han vilde holde Samtale med dem; de vendte derfor tilbage og sade anden Gang Thing. Kong Olaf stod da op og talte: „Jeg veed ikke," sagde han, „hvad al den Tummel og det Opløb, I have for, skal betyde, men I kunne nu see, hvad eders Gud mægtede, som I behængte med Guld og kostbare Smykker, og I see nu, hvem der har nydt den Mad, som I have givet ham, nemlig Orme, Padder og Muus; men Daarer ere de, som troe paa sligt, og ikke ville lade saadan Daarskab fare; samler nu eders Guld og Smykker sammen, som ligge her omkring paa Marken, og bringer dem hjem til eders Kvinder, og hænger dem aldrig mere paa Stokke og Stene. Her er nu fra min Side tvende Vilkaar for Haanden, enten at I strax paa Stedet antage Kristendommen, eller holde Slag med mig, og lad da dem sejre, som Gud vil, hvem jeg troer paa." Da stod Dale-Gudbrand op, og sagde: „Stor Skade have vi her lidt paa vor Gud; men eftersom han ikke kunde frelse og hjælpe sig selv, da troer jeg, at han heller aldrig vil kunne hjælpe os; vi ville derfor heller troe paa den Gud, Konge, som du troer paa, tilligemed din Biskop." Derpaa antoge alle Kristendommen, og Biskoppen døbte Gudbrand og hans Søn, og Kongen indsatte Lærere, og de vare nu Venner som forhen vare Uvenner. Dale-Gudbrand lod en Kirke bygge paa sin Gaard i Dalene.

109. Kong Olaf drog siden ud paa Hedemarken og kristnede der, thi den Gang da han havde fanget Kongerne, vovede han ikke strax efter saa dristig en Gjerning at reise videre omkring igjennem Landet, og der blev derfor ved hans første Reise ikke kristnet ret vidt omkring; men paa denne Reise holdt han ikke op, førend Folket var fuldkommen kristnet over hele Hedemarken, og Kirker der vare indviede og Præster ansatte derved. Derfra drog han ud paa Thotn og Hadeland, og forbedrede der Folkets Troesskikke; og derfra til Ringerige, hvor alle Indbyggerne antoge Kristendommen. Siden fik Indbyggerne i Rommerige at høre, at Kong Olaf vilde til at bryde op derfra, og de samlede derfor en stor Hær og sagde til hverandre, at det vilde aldrig gaae dem af Minde, hvorledes Kong Olaf forrige Gang havde faret frem der, og at han aldrig mere skulde gjøre saa. Da nu Kong Olaf drog igjennem Rommerige med sine Krigsfolk, kom der ham en Trop af Bønder imøde ved Floden Nitteelven, og udgjorde en anseelig Hær; da de mødtes, gave Bønderne sig strax i Slag med ham, men kom snart til kort, og bleve adspredte som Avner, og fik Prygl, saa de havde godt af det; de bade nemlig da om at faae Fred med Kongen, imod at antage Kristendommen; Kongen drog derpaa igjennem dette Fylke, og forlod det ikke, førend det var ganske kristnet og de fleste Mænd døbte. Derfra reiste han til Soløer, og kristnede ligeledes denne Bygd; her mødte Ottar Skald hin Svarte ham, og forlangte at blive hans Mand. Den Vinter var den svenske Konge Olaf død; efter ham blev Ønund Olafsøn Konge i Sverrig. Kong Olaf vendte tilbage til

Rommerige, det var da langt hen paa Vinteren, han stævnede da talrigt Thing paa det Sted, hvor Heidsivjathing siden har været holdt, og gjorde det til Lov for Fremtiden, at Oplændingerne skulde søge til dette Thing, og at Heidsivjalov skulde gjælde over alle Oplandene og saa langt videre omkring, som den siden virkelig har været holdt. Men imod Foraaret søgte han ud til Søen, lod sine Skibe berede, og sejlede ud til Tønsberg, og opholdt sig der om Foraaret, da der var den største Mængde Mennesker og størst Sejlads paa Byen fra andre Lande; der var da godt Aar i hele Vigen, og temmelig godt heelt nord paa til Stad, men i den Deel af Riget, som var norden herfor, herskede megen Hungersnød.

110. Kong Olaf sendte Befaling til Agde og norden derfor til Rogeland saavel som til Hørdeland, at derfra hverken maatte udføres Malt eller Korn eller Meel, og bekjendtgjorde tillige, at han vilde komme derhen med sine Folk og drage paa Gjæsteri, som sædvanlig. Denne Befaling blev sendt om til alle disse Fylker; men Kongen opholdt sig om Sommeren i Vigen, og rejste heelt ud til Landets Grændse mod Østen. Einar Thambeskjælver havde efter sin Svoger Svend Jarls Død været hos den svenske Konge Olaf, var bleven hans Mand, og havde faaet et stort Leen af ham; men efter den svenske Konges Død vilde han gjerne erholde Fred af Kong Olaf Digre, og der var allerede om Foraaret begyndt Underhandlinger imellem dem; nu da Kongen laae ved Elven, kom Einar Thambeskjælver derhen med nogle Mænd, og handlede med Kongen om Forlig; de kom da saaledes overeens, at

Einar skulde drage til Throndhjem, og erholde alle sine Besiddelser, og tillige det Jordegods, Bergljot havde bragt ham i Medgift. Einar drog da sin Vej nordpaa, men Kongen opholdt sig længe i Sarpsborg om Sommeren.

111. Erling Skjalgsøn havde et saadant Herredømme, at heelt nordenfra Sognsø og øster til Lindesnæs havde han al Magten formedelst sin Indflydelse hos Bønderne, af kongelige Forleninger havde han derimod langt færre, end før; men man bar en saadan Frygt for ham, at ingen torde gjøre andet, end hvad han vilde; Kongen fandt, at hans Magt var altfor stor. Der var en Mand ved Navn Aslak Fitjeskalle, en stor Ven af Kong Olaf, og en storslægtet og mægtig Mand. Skjalg, Erlings Fader, og Askel, Aslaks Fader, vare Søskendebørn. Kong Olaf lod ham nedsætte sig i Syd-Hordeland, gav ham der et stort Leen og store Kongsgaarde, og Kongen bad ham ikke at give efter for Erling; men det gik ikke paa den Maade, naar Kongen ej var der i Nærheden, thi da skaltede og valtede Erling som han vilde; heller ikke blev Erling just føjeligere mod Aslak, da han mærkede, at denne vilde holde ham Stangen; og det kom tilsidst saa vidt imellem dem, at Aslak ikke længer kunde holde sig i sit Sysfel, men vendte tilbage til Kong Olaf, og fortalte ham deres hele Handel. Kongen bad Aslak blive hos sig, indtil han fik talt med Erling. Kong Olaf sendte da Bud til Erling, at han skulde møde hos ham om Vaaren; og da de kom sammen, holdt de Stævne med hinanden, paa hvilket Olaf sagde: „Man fortæller mig, Erling, om din Magt, at der findes ingen

Mand nordenfra Sognsø og til Lindesnæs, der kan have sit i Fred og Ro for dig; og dog ere der Mænd, som tykkes odelbaarne til at have samme Rettigheder, som andre af samme Byrd; slig Overmod er sjelden god; her er nu din Frænde Aslak, der, som det lader, har haft nogen Uleilighed af dit Naboskab; nu veed jeg ikke, om enten han selv har nogen Skyld deri, eller om han skal undgjælde, at jeg har sat ham til at varetage min Ejendom; men skjønt jeg nu netop nævner ham i denne Anledning, saa er der dog mange flere, som beklage sig for os over det samme, baade de, som have Befaling over Syslerne, og ligeledes de, som skulle varetage vore Gaarde og besørge Gjæsteri for mig og mine Folk." Erling svarede: „Hertil skal jeg strax svare," sagde han, „at det er langt fra, at jeg regner Aslak eller nogen anden Mand det til Onde, at de ere i eders Tjeneste; men derimod vil jeg tilstaae, at det gaaer nu, som det altid har gaaet, at vi Frænder stedse søge at overgaae hinanden; saa maa jeg og bekjende, at jeg villig og gjerne bøjer min Nakke for eder, Herre; men besværligere falder det mig, at krybe for Selthorer, der er trællefødt i al sin Slægt, skjønt han nu er eders Foged, og at være Tjener for ham eller andre hans Lige, skjønt I sætter stor Priis paa dem." Da blandede begges Venner sig i Talen, og bade dem at forliges, og sagde, som sandt var, at Kongen af ingen Mand der i Landet kunde vente større Hjælp, end af Erling, naar han vilde være Kongens Ven. Paa den anden Side sagde de til Erling, at han skulde give efter for Kongen, og forestillede ham, at, naar han viste Kongen Lydighed og Venskab, da vilde det

Einar skulde drage til Throndhjem, og erholde alle sine Besiddelser, og tillige det Jordegods, Bergljot havde bragt ham i Medgift. Einar drog da sin Vej nordpaa, men Kongen opholdt sig længe i Sarpsborg om Sommeren.

111. Erling Skjalgsøn havde et saadant Herredømme, at heelt nordenfra Sognsø og øster til Lindesnæs havde han al Magten formedelst sin Indflydelse hos Bønderne, af kongelige Forleninger havde han derimod langt færre, end før; men man bar en saadan Frygt for ham, at ingen torde gjøre andet, end hvad han vilde; Kongen fandt, at hans Magt var altfor stor. Der var en Mand ved Navn Aslak Fitjeskalle, en stor Ven af Kong Olaf, og en storslægtet og mægtig Mand. Skjalg, Erlings Fader, og Askel, Aslaks Fader, vare Sødskendebørn. Kong Olaf lod ham nedsætte sig i Syd-Hørdeland, gav ham der et stort Leen og store Kongsgaarde, og Kongen bad ham ikke at give efter for Erling; men det gik ikke paa den Maade, naar Kongen ej var der i Nærheden, thi da skaltede og valtede Erling som han vilde; heller ikke blev Erling just føjeligere mod Aslak, da han mærkede, at denne vilde holde ham Stangen; og det kom tilsidst saa vidt imellem dem, at Aslak ikke længer kunde holde sig i sit Sysel, men vendte tilbage til Kong Olaf, og fortalte ham deres hele Handel. Kongen bad Aslak blive hos sig, indtil han fik talt med Erling. Kong Olaf sendte da Bud til Erling, at han skulde møde hos ham om Vaaren; og da de kom sammen, holdt de Stævne med hinanden, paa hvilket Olaf sagde: „Man fortæller mig, Erling, om din Magt, at der findes ingen

Mand nordenfra Sognsø og til Lindesnæs, der kan have sit i Fred og Ro for dig; og dog ere der Mænd, som tykkes odelbaarne til at have samme Rettigheder, som andre af samme Byrd; slig Overmod er sjelden god; her er nu din Frænde Aslak, der, som det lader, har haft nogen Uleilighed af dit Naboskab; nu veed jeg ikke, om enten han selv har nogen Skyld deri, eller om han skal undgjælde, at jeg har sat ham til at varetage min Ejendom; men skjønt jeg nu netop nævner ham i denne Anledning, saa er der dog mange flere, som beklage sig for os over det samme, baade de, som have Befaling over Syslerne, og ligeledes de, som skulle varetage vore Gaarde og besørge Gjæsteri for mig og mine Folk." Erling svarede: „Hertil skal jeg strax svare," sagde han, „at det er langt fra, at jeg regner Aslak eller nogen anden Mand det til Onde, at de ere i eders Tjeneste; men derimod vil jeg tilstaae, at det gaaer nu, som det altid har gaaet, at vi Frænder stedse søge at overgaae hinanden; saa maa jeg og bekjende, at jeg villig og gjerne bøjer min Nakke for eder, Herre; men besværligere falder det mig, at krybe for Selthorer, der er trællefødt i al sin Slægt, skjønt han nu er eders Foged, og at være Tjener for ham eller andre hans Lige, skjønt I sætter stor Priis paa dem." Da blandede begges Venner sig i Talen, og bade dem at forliges, og sagde, som sandt var, at Kongen af ingen Mand der i Landet kunde vente større Hjælp, end af Erling, naar han vilde være Kongens Ven. Paa den anden Side sagde de til Erling, at han skulde give efter for Kongen, og forestillede ham, at, naar han viste Kongen Lydighed og Venskab, da vilde det

være ham en let Sag, at faae sine Ønsker opfyldte. Det blev Enden paa dette Møde, at Erling skulde beholde de Forleninger, han havde haft tilforn, og al Tiltale, Kongen havde imod ham, skulde bortfalde; tillige skulde Erlings Søn Skjalg drage til Kongen, og blive hos ham; Asllak Fitjeskalle vendte da ogsaa tilbage til sine Gaarde, og de vare da alle for saa vidt forligte.

112. Sigurd Thorersøn hed en Mand, Broder til Thorer Hund i Bjarkø; han var gift med Sigrid, en Datter af Skjalg fra Jæderen, og Søster til Erling. De havde en Søn Asbjørn, som i sin Opvæxt gav det bedste Haab om at blive en dygtig Mand; Sigurd boede paa Throndenæs paa Ømd, var hovedrig og meget anseet, og havde gaaet Kongen til Haande; Thorer ansaaes dog for den anseeligste af de to Brødre, da han var Kongens Leensmand, men hjemme paa sin Gaard førte Sigurd et ligesaa stort Huus; han plejede, under Hedenskabet, at holde trende Offergilder hver Vinter, eet ved Begyndelsen af Vinteren, det andet ved Midvinter, det tredie mod Sommeren; men da Kristendommen var almindelig indført, vedblev han dog sin gamle Skik, at halde Gilder, nemlig om Høsten et Gjæstebud for sine Venner, og om Vinteren et Julegilde, ved hvilket han endnu indbød mange Mænd til sig, og det tredie Gilde holdt han ved Paasken, og havde ogsaa da mange samlede hos sig; dette blev han ved med, saalænge han levede. Sigurd døde paa Sotteseng, og Asbjørn, som da var omtrent tyve Aar gammel, tog da Arv efter sin Fader; han fortsatte den gamle Skik med Gilderne, og holdt tre hvert Vinter-Halvaar ligesom hans Fader; men paa den Tid Fader-

ren døde og Asbjørn tog Godset under sin Bestyrelse, begyndte slette Aaringer og Sæden slog fejl. Asbjørn havde da godt af at der endnu var gammelt Korn og andre Fornødenheder i Forraad. Men da dette Halvaar var gaaet, og det næste kom, da var det ikke bedre med Korn, end forrige Aar, og hans Moder Sigrid vilde da, at Gilderne skulde afskaffes, nogle eller alle; det vilde Asbjørn ikke, men rejste omkring til sine Venner, og kjøbte Korn hvor han kunde faae det, men af nogle fik han det til Givendes. Saaledes gik det endnu denne Vinter, at Asbjørn holdt alle sine Gilder; men næste Sommer fik man kun lidet saaet, da der ikke var Sædekorn at faae tilkjøbs; Sigrid talte da igjen om, at man skulde indskrænke Huuskarlenes Antal, og afskaffe alle Gilderne; men det vilde Asbjørn ikke, og blev endnu ved som før i denne Sommer; men det var da endnu vanskeligere at faae Korn, hvortil da ogsaa det Rygte bidrog, som var kommet fra de sydlige Dele af Riget, at Kong Olaf havde forbudt al Udførsel derfra af Korn og Malt og Meel; da saae Asbjørn, at han vilde have Vanskelighed ved at forsyne sit Huus, og greb nu til det Raad, at han lod et Førselsskib sætte ud; han havde nemlig et saadant, der var saa stort, at det kunde holde ud paa aaben Sø, og var iøvrigt vel forsynet med gode Redskaber, og med et stribet Sejl. Asbjørn tog henved tredive Mand med sig, og sejlede om Sommeren sydpaa langs med Landet; der fortælles intet om hans Rejse, førend de en Aften kom ned til Kørmt, og lagde til ved Øgvaldsnæs, hvor der var en anseelig Kongsgaard; paa denne Gaard boede Thorer Sæl, Kong Olafs Foged. Thorer var kun af

Einar skulde drage til Throndhjem, og erholde alle sine Besiddelser, og tillige det Jordegods, Bergljot havde bragt ham i Medgift. Einar drog da sin Vej nordpaa, men Kongen opholdt sig længe i Sarpsborg om Sommeren.

111. Erling Skjalgsøn havde et saadant Herredømme, at heelt nordenfra Sognsø og øster til Lindesnæs havde han al Magten formedelst sin Indflydelse hos Bønderne, af kongelige Forleninger havde han derimod langt færre, end før; men man bar en saadan Frygt for ham, at ingen torde gjøre andet, end hvad han vilde; Kongen fandt, at hans Magt var altfor stor. Der var en Mand ved Navn Aslak Fitjeskalle, en stor Ven af Kong Olaf, og en storslægtet og mægtig Mand. Skjalg, Erlings Fader, og Askel, Aslaks Fader, vare Søskendebørn. Kong Olaf lod ham nedsætte sig i Syd-Hørdeland, gav ham der et stort Leen og store Kongsgaarde, og Kongen bad ham ikke at give efter for Erling; men det gik ikke paa den Maade, naar Kongen ej var der i Nærheden, thi da skaltede og valtede Erling som han vilde; heller ikke blev Erling just føjeligere mod Aslak, da han mærkede, at denne vilde holde ham Stangen; og det kom tilsidst saa vidt imellem dem, at Aslak ikke længer kunde holde sig i sit Syssel, men vendte tilbage til Kong Olaf, og fortalte ham deres hele Handel. Kongen bad Aslak blive hos sig, indtil han fik talt med Erling. Kong Olaf sendte da Bud til Erling, at han skulde møde hos ham om Vaaren; og da de kom sammen, holdt de Stævne med hinanden, paa hvilket Olaf sagde: „Man fortæller mig, Erling, om din Magt, at der findes ingen

Mand nordenfra Sognsø og til Lindesnæs, der kan have sit i Fred og Ro for dig; og dog ere der Mænd, som tykkes odelbaarne til at have samme Rettigheder, som andre af samme Byrd; slig Overmod er sjelden god; her er nu din Frænde Aslak, der, som det lader, har haft nogen Uleilighed af dit Naboskab; nu veed jeg ikke, om enten han selv har nogen Skyld deri, eller om han skal undgjælde, at jeg har sat ham til at varetage min Ejendom; men skjønt jeg nu netop nævner ham i denne Anledning, saa er der dog mange flere, som beklage sig for os over det samme, baade de, som have Befaling over Syslerne, og ligeledes de, som skulle varetage vore Gaarde og besørge Gjæsteri for mig og mine Folk." Erling svarede: „Hertil skal jeg strax svare," sagde han, „at det er langt fra, at jeg regner Aslak eller nogen anden Mand det til Onde, at de ere i eders Tjeneste; men derimod vil jeg tilstaae, at det gaaer nu, som det altid har gaaet, at vi Frænder stedse søge at overgaae hinanden; saa maa jeg og bekjende, at jeg villig og gjerne bøjer min Nakke for eder, Herre, men besværligere falder det mig, at krybe for Selthorer, der er trællefødt i al sin Slægt, skjønt han nu er eders Foged, og at være Tjener for ham eller andre hans Lige, skjønt I sætter stor Priis paa dem." Da blandede begges Venner sig i Talen, og bade dem at forliges, og sagde, som sandt var, at Kongen af ingen Mand der i Landet kunde vente større Hjælp, end af Erling, naar han vilde være Kongens Ven. Paa den anden Side sagde de til Erling, at han skulde give efter for Kongen, og forestillede ham, at, naar han viste Kongen Lydighed og Venskab, da vilde det

være ham en let Sag, at faae sine Ønsker opfyldte. Det blev Enden paa dette Møde, at Erling skulde beholde de Forleninger, han havde haft tilforn, og al Tiltale, Kongen havde imod ham, skulde bortfalde; tillige skulde Erlings Søn Skjalg drage til Kongen, og blive hos ham; Aslak Fitjeskalle vendte da ogsaa tilbage til sine Gaarde, og de vare da alle for saa vidt forligte.

112. Sigurd Thorersøn hed en Mand, Broder til Thorer Hund i Bjarkø; han var gift med Sigrid, en Datter af Skjalg fra Jæderen, og Søster til Erling. De havde en Søn Asbjørn, som i sin Opvæxt gav det bedste Haab om at blive en dygtig Mand; Sigurd boede paa Throndenæs paa Ømd, var hovedrig og meget anseet, og havde gaaet Kongen til Haande; Thorer ansaaes dog for den anseeligste af de to Brødre, da han var Kongens Leensmand, men hjemme paa sin Gaard førte Sigurd et ligesaa stort Huus; han plejede, under Hedenskabet, at holde trende Offergilder hver Winter, eet ved Begyndelsen af Winteren, det andet ved Midvinter, det tredie mod Sommeren; men da Kristendommen var almindelig indført, vedblev han dog sin gamle Skik, at halde Gilder, nemlig om Høsten et Gjæstebud for sine Venner, og om Winteren et Julegilde, ved hvilket han endnu indbød mange Mænd til sig, og det tredie Gilde holdt han ved Paasken, og havde ogsaa da mange samlede hos sig; dette blev han ved med, saalænge han levede. Sigurd døde paa Sotteseng, og Asbjørn, som da var omtrent tyve Aar gammel, tog da Arv efter sin Fader; han fortsatte den gamle Skik med Gilderne, og holdt tre hvert Winter-Halvaar ligesom hans Fader; men paa den Tid Fade-

ren døde og Asbjørn tog Godset under sin Bestyrelse, begyndte slette Aaringer og Sæden slog fejl. Asbjørn havde da godt af at der endnu var gammelt Korn og andre Fornødenheder i Forraad. Men da dette Halvaar var gaaet, og det næste kom, da var det ikke bedre med Korn, end forrige Aar, og hans Moder Sigrid vilde da, at Gilderne skulde afskaffes, nogle eller alle; det vilde Asbjørn ikke, men rejste omkring til sine Venner, og kjøbte Korn hvor han kunde faae det, men af nogle fik han det til Givendes. Saaledes gik det endnu denne Vinter, at Asbjørn holdt alle sine Gilder; men næste Sommer fik man kun lidet saaet, da der ikke var Sædekorn at faae tilkjøbs; Sigrid talte da igjen om, at man skulde indskrænke Huuskarlenes Antal, og afskaffe alle Gilderne; men det vilde Asbjørn ikke, og blev endnu ved som før i denne Sommer; men det var da endnu vanskeligere at faae Korn, hvortil da ogsaa det Rygte bidrog, som var kommet fra de sydlige Dele af Riget, at Kong Olaf havde forbudt al Udførsel derfra af Korn og Malt og Meel; da saae Asbjørn, at han vilde have Vanskelighed ved at forsyne sit Huus, og greb nu til det Raad, at han lod et Førselsskib sætte ud; han havde nemlig et saadant, der var saa stort, at det kunde holde ud paa aaben Sø, og var iøvrigt vel forsynet med gode Redskaber, og med et stribet Sejl. Asbjørn tog henved tredive Mand med sig, og sejlede om Sommeren sydpaa langs med Landet; der fortælles intet om hans Rejse, førend de en Aften kom ned til Kørmt, og lagde til ved Ogvaldsnæs, hvor der var en anseelig Kongsgaard; paa denne Gaard boede Thorer Sæl, Kong Olafs Foged. Thorer var kun af

ringe Herkomst, men havde svunget sig vel op; han var en meget driftig Mand, snild i sin Tale og pyntelig i Klæder. Der blev Asbjørn liggende om Natten, men om Morgenen, da det blev lyst, gik Thorer ned til Skibet, som han saae var kommet der, og nogle flere Mænd med ham, saa han havde et betydeligt Følge med sig; han spurgte, hvem der raadte for det fagre Skib. Asbjørn navngav sig og sin Fader. Thorer spurgte, hvor langt Reisen gjaldt, og hvad hans Ærende var. Asbjørn sagde, at han vilde kjøbe sig Korn, Malt og Meel, da der herskede Dyrtid nord i Landet; „men man har fortalt os," sagde han, „at her er god Tid; vil maaskee du, Bonde, sælge os noget Korn? Jeg seer her ere store Kornhjelme, og det vilde være os en stor Lettelse, naar vi ikke behøve at seile videre, og søge længer derefter." Thorer svarede: „Jeg skal give dig den Lettelse, at du ikke behøver at seile her længer omkring, for at kjøbe Korn, eller see dig videre om efter det her i Rogeland; thi jeg kan sige dig med Sandhed, at du maa begive dig herfra, da du hverken faaer Korn her eller paa andre Steder, thi Kongen har forbudt at sælge noget herfra til de nordlige Dele af Landet; vend derfor om, Helgelænder, det er dig bedst tjenligt." Asbjørn svarede: „Hvis saa er, som du siger, Bonde, at vi ikke kan faae Korn at kjøbe, saa har jeg endnu et andet Ærende, nemlig at aflægge et Besøg paa Sole, og see, hvorledes min Frænde Erling har det." Thorer sagde: „I hvor nært Slægtskab er du med Erling?" „Det er min Morbroder," sagde den anden. „Maaskee," sagde Thorer da, „har jeg ikke valgt mine Ord forsigtig nok, naar du er

en Sösterson af Ryge-Kongen." „Jeg tager det ikke saa nøje med et Ord, min gode Ven!" sagde Asbjørn, og han og hans Mænd toge derpaa Tjeldingerne af, og vendte Skibet ud mod Havet. Thorer sagde: „Far nu vel, og tag herind, naar I seile tilbage." Asbjørn lovede det. De seilede nu videre frem, og kom en Aften silde til Jæderen; Asbjørn begav sig paa Land med en femten Mand, men de andre femten bleve tilbage at passe paa Skibet; da Asbjørn nu kom til Gaarden, fik han der en god Modtagelse, Erling lod ham sidde ved Siden af sig, spurgte ham om mange Ting der nordpaa, og var meget munter. Asbjørn fortalte ham omstændelig sit Ærende. Erling sagde, at det var Skade for hans Reise, thi Kongen havde forbudt al Kornsalg; „og jeg kjender ikke," sagde han, „den Mand, som har Mod til at overtræde Kongens Befaling." Asbjørn svarede: „Længe kan man spørge, før man erfarer Sandheden; man har fortalt mig i min Barndom, at min Moder var fribaaren i al sin Slægt, og at Erling paa Sole var den mægtigste og gjæveste af alle hendes Frænder; men nu hører jeg dig sige, at du er ikke saa meget din egen Herre her paa Jæderen for Kongens Trælle, at du kan gjøre med dit Korn hvad du vil." Erling saae paa ham, grinte derad og sagde: „Mindre kjende I til Kongens Magt, I Helgelænder, end vi Ryger; men fritalende maa du være hjemme, Frænde, naar du er saa ude; det ligger i Slægten, kan jeg tænke; lad os nu først drikke, min Frænde, og i Morgen ville vi see, hvad vi kan gjøre ved dit Ærende." De gjorde saa, og vare meget muntre om Aftenen, og drak langt ud paa Natten. Men

Dagen efter talte Frænderne, Erling og Asbjørn, ved igjen; Erling sagde da, at han havde fundet Udvej for hans Kornkjøb; „det kommer da an paa," sagde han, „om du gjør nogen Forskjel paa, hvem du kjøbslaaer med." Asbjørn svarede, at han brød sig aldrig om, af hvem han kjøbte, naar det kun ikke var Tyvekoster. Erling sagde: „Rimeligviis have mine Trælle saa meget Korn, som du ønsker; de ere ikke i Loven eller anden Landsret, som andre Mænd, og jeg tænker Kongen kan ikke have noget at klage derpaa." Asbjørn sagde, at han gjerne vilde antage dette Forslag; hvorpaa Trællene bleve underrettede om dette Kjøbmandskab, bragde Korn og Malt frem, og solgte Asbjørn det; han ladede nu sit Skib med Korn og Malt. Men da Asbjørn var færdig til Bortrejsen, gav Erling ham Vennegaver til Afsked, og de skiltes med Kjærlighed fra hinanden. Asbjørn fik god Bør, og lagde om Aftenen ind paa Ogvaldsnæs paa Kormt, og laae der om Natten. Thorer Sæl havde strax om Aftenen faaet Efterretning om Asbjørns Tilbagerejse, og at hans Skib var ladet; han stævnede derfor Folk til sig om Natten, saa han før Dag havde tresindstyve Mand; saasnart det blev noget lyst, begav han sig til Asbjørn, og vare da Asbjørn og hans Mænd just paaklædte og hilsede høflig Thorer. Denne spurgte, hvad for en Ladning de havde i Skibet. Asbjørn svarede, det var Korn og Malt. Da sagde Thorer: „Saa gjør Erling endnu efter sin gamle Vane, at drive Gjæk med Kongens Bud, og er endnu ikke kjed af at være ham imod i alt; et stort Under er det, at Kongen saaledes seer igjennem Fingre med ham, hvad for Optøjer han end

finder paa. Thorer skjældte endnu en Tid lang, men da han endelig tav, svarede Asbjørn, at Erling var uskyldig i den Sag, thi hans Trælle havde solgt ham Kornet. Thorer svarede hurtig og sagde, han brød sig kun lidet om hans og Erlings Kneb, „og er der nu ikke andet for, Asbjørn," sagde han, „end at I maae gaae paa Land, medens vi tømme Skibet, ellers kaste vi eder alle over Bord, thi vi ville ingen Trængsel have af eder, medens vi losse Skibet, da I ikke faae Lov til at fare videre med disse Varer." Asbjørn saae da, at han ikke havde Folk nok til at staae sig mod Thorer, og gik derfor med sine Skibsfolk paa Land, men Thorer lod hele Ladningen føre op af Skibet. Thorer sagde: „Forfærdelig godt Sejl have de Helgelænder, tag Sejlet paa vort gamle Forfeksskib og sly dem, det er godt nok til dem, naar de sejle med tomt Skib;" saa skete det og, at Sejlet blev ranet fra dem. Asbjørn sejlede nu efter alt dette langs Landet nordpaa, og standsede ikke før han kom hjem; det var tidlig paa Vinteren, og denne hans Rejse blev meget ilde omtalt. Asbjørn blev da befriet for at holde Gjæstebudene; Thorer Hund bød sin Frænde Asbjørn til Julegilde, og alle de Mænd, han vilde tage med sig, men Asbjørn vilde ikke tage derhen, men blev hjemme. Man kunde mærke paa Thorer, at han troede, Asbjørn derved viste nogen Ringeagt mod ham og hans Indbydelse, og han drev megen Spot med Asbjørns Rejse: „Baade," sagde han, „er der tilvisse stor Forskjel paa Asbjørns Frænders Værdighed, og tillige viser han, at han føler det, saadan en Umage som han gjorde sig for at besøge Erling paa Jæderen i Sommer, og nu vil han ikke tage

hen til mig i den nærmeste Gaard; jeg kan ikke vide, om han tænker, at Sælthorer ligger i Vejen for ham paa hver Bakke." Slige Ord fik Asbjørn at spørge fra sin Frænde Thorer, og flere af samme Slags. Asbjørn var allerede i Forvejen misfornøjet nok med sin Rejses Udfald; men nu meget mere, da han hørte, at der blev talt saaledes om ham, og at han blev til Latter og Spot; han blev da hjemme om Vinteren, og kom ikke til noget Gjæstebud.

113. Asbjørn havde et Langskib; det var en Snække paa tyve Roerbænke, og stod i et stort Naust. Efter Kyndelmisse lod han Skibet sætte ud i Søen og tiltakle, stævnede derpaa Mænd til sig, sine Venner og Frænder, og havde henved halvfemsindstyve Mænd, alle vel væbnede; og da han var færdig og fik Bør, sejlede han syd med Landet den sædvanlige Vej, men Vinden var dem ikke ret med; men da de kom længere syd paa, holdt de længer ud paa Søen, end den sædvanlige Fart, saasnart de kunde det. Der forefaldt ikke noget mærkeligt paa deres Rejse, for de om Aftenen den femte Dag i Paaskeugen kom udenfor Karmt. Denne Ø er saa beskaffen, at det er en stor og lang Ø, men paa de fleste Steder ikke ret bred, beliggende ved den almindelige Søvej; der er en stor Bygd paa Øen, men paa mange Steder, som ligge ud mod Havet til, er den dog ubeboet. Asbjørn gik i Land paa denne ubeboede Deel, som vender ud mod Havet, og da de havde tjeldet, sagde han til sine Folk, at de skulde blive der tilbage, men han vilde gaae op paa Øen, for at speide, hvorledes der stod til, da de ikke havde hørt noget om Tilstanden der. Han havde slette Klæder paa,

og en stor Hat, en Stage i Haanden, og havde gjordet sit Sværd under sine Klæder; han gik nu op ad Ven, men da han kom til en Høj, hvorfra han kunde see paa den ene Side til Gaarden paa Øgvaldsnæs, paa den anden over til Karmsund, da saae han der vare mange Folk ude baade paa Søen og paa Landet, og at mange Mennesker søgte hen til Gaarden paa Øgvaldsnæs; dette forekom ham underligt. Derpaa gik han hen til Gaarden, hvor Tjenestesvendene lavede Mad, og hørte strax og forstod af deres Tale, at Kong Olaf var kommen der paa Gjæsteri, samt at Kongen da var gaaet til Bords. Asbjørn begav sig derpaa til Stuen; men da han kom i Forstuen, gik bestandig den ene Mand ud, den anden ind, uden at nogen lagde Mærke til ham. Døren stod aaben, saa han kunde see, hvorledes Thorer Sæl stod for Kongens Bord; det var mod Enden af Maaltidet. Asbjørn hørte, hvorledes man spurgte Thorer om den hele Handel imellem ham og Asbjørn, samt at Thorer gav dem en lang Fortælling derom, ved hvilken han selv gottede sig meget; og det forekom Asbjørn, som han var langt fra at holde sig til Sandheden. Da hørte han en Mand spurgte: „Hvorledes teede Asbjørn sig, da I ryddede Skibet?" Thorer svarede: „Han holdt sig nogenlunde tapper, saalænge vi losfede Skibet, men den Gang vi tog Seilet fra ham, da græd han som et Barn." Men da Asbjørn hørte dette, kunde han ikke styre sig længer, trak rask sit Sværd, løb ind i Stuen, og saasnart han troede, Sværdet kunde naae Thorer, hug han til denne, og traf ham paa Halsen, saa Hovedet strax gik af; Hovedet faldt paa Bordet foran Kongen, men Kroppen for hans

Fødder, og Bordbugene stode i eet Blod, baade paa Bordet og ved Siden. Kongen befalede, man skulde gribe Manden og føre ham ud; Asbjørn blev derpaa greben og ført ud af Stuen, og siden bleve Dugene og hele Opdækningen tagne bort, og Bordet borttaget; ligeledes blev Thorers Lig baaret ud, og alt det blodige fejet ud. Kongen var ganske vred, men gav dog vel Agt paa sig selv, som han altid plejede, naar han blev meget fortørnet over noget.

114. Skjalg Erlingsøn, som da var hos Kongen, stod op, gik for Kongen, og sagde: „Det vil nu gaae her, som ellers, Konge, at hos eder er der Raad for alt Meen; jeg tilbyder saa mange Penge, som I selv ville bestemme, for denne Mand, at han maa beholde Liv og Lemmer, men I, Konge, raade uindskrænket for alt det øvrige efter eders Godtbefindende." Kongen svarede: „Er ikke det Dødssag, at bryde Paaskefreden? og ligeledes, at han begik Drab i Kongens Herberge? og for det tredie, noget som kun er af ringe Betydenhed i dine og din Faders Øjne, at han gjorde mine Fødder til Blok?" Skjalg svarede: „Ilde er det, Herre, at det mishager eder, men ellers vilde det være en velgjort Gjerning, thi der var stor Trang til at dette skulde skee; men skjønt I, Herre, er saa misfornøjet herover, og tillægger det saa megen Vigtighed, saa har jeg dog endnu det Haab, at jeg kan udrette meget hos eder paa Grund af min Tjeneste; mange, Herre, ville ogsaa sige, at det kunde I vel gjøre." Kongen svarede: „Skjønt jeg sætter megen Priis paa dig, Skjalg, saa kan jeg dog ikke for din Skyld overtræde Loven eller min kongelige Værdighed eller Landsretten."

Skjalg skyndte sig da ud af Stuen, da han saae, han intet kunde udrette hos Kongen; der havde været tolv Mænd med ham; disse og mange flere fulgte ham nu. Derpaa sagde Skjalg til Thoraren Nefjolfson: „Agter du mit Venskab for noget, saa gjør dig al mulig Umage for, at min Frænde Asbjørn ikke bliver henrettet for Søndag." „Ikke raader jeg derfor," sagde Thoraren. „Ikke desmindre," svarede Skjalg, „overdrager jeg dig dette Hverv heller end nogen anden, thi jeg troer du vil have mest Forstand og Djærvhed til at drive det igjennem." Skjalg og hans Mænd seilede derpaa bort i en Roskude, han havde, og roede syd med Landet det stærkeste de kunde, og kom noget efter Midnat til Jæderen; gik derpaa strax op til Gaarden paa Sole og til Loftsalen, hvor Erling sov; Skjalg løb saa fast mod Døren, saa den brast i Naglerne; Erling vaagnede derved, og ligeledes de andre Mænd derinde; men han var hurtigst paa Benene, greb Skjold og Sværd, og løb til Døren, og spurgte, hvem der tog saaledes afsted ved Natsetide. Skjalg gav sig tilkjende, og bad ham lukke op. Erling svarede: „Det kunde jeg tænke, det maatte være dig, naar man tager saadan afsted; er der da nogen efter dig, saa der er Fare paa Færde?" Da blev Døren lukket op, og Skjalg sagde: „Tykkes dig jeg tager hastig afsted, saa tænker jeg din Frænde Asbjørn er af andre Tanker, han som nu sidder paa Ogvaldsnæs i Fjædder og Bolt, og det er mandigere at komme ham til Hjælp, end at gjøre mig Bebrejdelser." Derefter talte Fader og Søn omstændeligere med hinanden, og Skjalg fortalte sin

Fader den hele Begivenhed med Sel-Thorers Drab, og sin Samtale med Kong Olaf.

115. Da der var ryddet bort, og alting igjen sat til Rette i Stuen, satte Kong Olaf sig, og var meget vred. Han spurgte, hvorledes det gik med Drabsmanden. Man svarede, han var sat i Forvaring ude paa Svalen. Kongen spurgte, hvorfor han ikke var henrettet. Da svarede Thoraren Nefjolfsøn: „Herre," sagde han, „holder I ikke det for Mord, at dræbe Mænd om Natten?" Kongen sagde: „Saa sætter ham i Fjædder og dræber ham i Morgen!" Derpaa blev Asbjørn sat i Fjædder, og lukket ene inde i et Huus om Natten. Men næste Dag hørte Kongen Morgensang, gik derpaa til Stævne, og sad der lige til Højmesse; og da han gik fra Messen, sagde han til Thoraren: „Nu er vel Solen saa højt oppe, at eders Ven Asbjørn kan hænges for den Sags Skyld?" Thoraren bukkede for Kongen, og svarede: „Saa sagde Biskop Sigurd i Fredags, Herre, at den Konge, som blev piint for vor Skyld, led taalmodig Forhaanelse; og salig er den, som ham efterfølger, mere end dem, som voldte hiint Manddrab eller dømte ham til Døde; nu er det ikke ret længe til i Morgen, og da er det en Søgndag i Sammenligning med denne Dag." Kongen saae paa ham, og sagde: „Ja, saa faaer du da raade for dette, Thoraren, at han ikke bliver dræbt i Dag; du skal nu bevogte ham, men det maa du vide, at det gjælder dit Liv, hvis han paa nogen Maade kommer bort." Thoraren gik derpaa sin Vej, og hen til det Sted, hvor Asbjørn sad i Jern; han lod da Bolten løse af ham, og fulgte ham til en lille Stue, og lod

ham faae Spise og Drikke, og sagde, hvad Kongen havde truet ham med, hvis han slap bort. Asbjørn svarede, og bad Thoraren ikke være bange derfor, han havde ikke i Sinde at flygte. Thoraren blev siddende længe hos ham om Dagen, og sov der ligeledes Natten efter. Om Løverdagen stod Kongen op, og hørte Morgenmesse, gik siden til Stævner, til hvilke der vare komne en stor Mængde Bønder, der havde mange Ting at klage over, saa at Kongen sad en stor Deel af Dagen over Sagerne, og man gik silde til Høimesse; derefter gik Kongen til Bords, og da han havde spiist, drak han en Stund, saa at Bordene bleve staaende. Thoraren gik da til Præsten der paa Stedet, som varetog Kirken, og gav ham to Øre Sølv, for at han skulde ringe til Helligdag, saasnart der blev taget af Kongens Bord. Men da Kongen havde drukket en Stund, bleve Bordene tagne bort. Da talte Kongen, og sagde, at det nu var bedst, at Trællene førte Drabsmanden ud, og toge Livet af ham; men i samme Øieblik blev der ringet til Helligaften. Da gik Thoraren for Kongen, og sagde: „Frist faaer denne Mand dog vel at have om Helligdagen, skjønt han har gjort ilde." Kongen svarede: „Saa bevogt ham da, Thoraren, saa at han ikke kommer bort; du er altid paa Færde med dine Indvendinger." Derpaa gik Kongen til Aftensang, men Thoraren blev atter siddende om Dagen hos Asbjørn. Søndag Morgen gik Biskop Sigurd til Asbjørn, og skriftede ham, og tillod ham om Dagen at bivaane Høimessen. Thoraren gik derpaa til Kongen, og bad ham at sætte en anden til at passe paa Drabsmanden;

„thi jeg vil nu," sagde han, „frasige mig denne Bestilling og alt Ansvar i hans Sag." Kongen takkede ham, og satte en Mand til at passe paa ham; han blev da ligesom før ikke sat i Fjædder, men da man gik til Højmesse, blev han ført til Kirke, og stod han med sine Vogtere udenfor Kirken; Kongen og Almuen stode inde i Kirken ved Højmessen.

116. Nu vende vi tilbage til Erling og hans Søn Skjalg: de raadsloge nu med hinanden om denne vanskelige Sag, og bleve endelig, ved Skjalgs og andre af Erlings Sønners Tilskyndelser, enige om, at samle Folk; de sendte Krigs-Budstikke om, hvorpaa der snart samlede sig en stor Deel Krigsfolk; de gjorde sig da færdige til at gaae ombord, og man talte da henved femten hundrede Mand; med denne Hær kom de Søndag Morgen til Ogvaldsnæs paa Kørmt, hvor de med alt Krigsfolket gik op til Gaarden, og kom der, da Evangeliet var sjunget; de gik strax op til Kirken, og toge Fjæddrene af Aasbjørn. Men ved den Gny og Vaabenbrag, som var at høre udenfor, fortælles der, at alle Mænd saae ud af Kirken, undtagen Kongen ene, som bad og ikke saae sig om; men de, som vare udenfor Kirken, løb alle ind i Kirken. Erling lod sine Folk opstille sig paa begge Sider af det Stræde, som gik fra Stuen til Kirken, Erling selv og hans Sønner stode nærmest ved Stuen. Men da Gudstjenesten var tilende, gik Kongen strax ud af Kirken, og gik først Kongen frem imellem de opstillede Rækker, derpaa hans Mænd, den ene efter den anden; men da Kongen kom hen til Døren, gik Erling frem og hukkede for Kongen. Kongen takkede for hans Hilsen, og bad Gud være

med ham. Da tog Erling saaledes til Orde: „Mig er sagt, Herre, at min Frænde Asbjørn er kommen til at begaae en stor Forseelse, og det er ilde, Herre, om noget er skeet, som mishager eder; derfor er jeg kommen hid, for at tilbyde Forligelse for ham, og saa store Bøder, som eders Værdighed og Villie kræver, og derimod at erholde for ham Liv og Lemmer og Ophold i Landet." Kongen svarede: „Det forekommer mig, Erling, som du nu indbilder dig at have fuld Raadighed over Sagen imellem ham og mig." „I skal raade, Herre," svarede Erling, „og raade saaledes, at vi skilles forligte." „Tænker du at forskrække mig, Erling," sagde Kongen, „og har derfor saa mange Folk?" „Nej," sagde han, „det lykkes dig ikke; har du noget andet for, saa ville vi nu bie dig her." Erling svarede: „Ikke behøver du at minde mig om, at vi forhen ere trufne sammen, saa at jeg havde liden Mandstyrke mod dig; men jeg vil nu ikke skjule dig mit oprigtige Ønske, at vi maae skilles som Venner; i andet Fald tvivler jeg paa, at jeg oftere vil søge noget Møde med dig." Erling var da rød som Blod i Ansigtet. Da gik Biskop Sigurd frem, og sagde til Kongen: „Jeg beder eder, Herre," sagde han, „for Guds Skyld, at I ville lyde mig ad, og slutte Forlig med Erling efter hans Tilbud, saa at denne Mand skaanes paa Liv og Lemmer, men at I for øvrigt raader for Betingelserne." Kongen svarede: „I skal raade, Herre Biskop! thi I mener det vel." Da talte Biskoppen til Erling: „Erling," sagde han, „haandfæst nu Kongen Borgen, som han er fornøjet med." Derpaa fik Asbjørn Raade, og overgav sig i Kongens Vold,

og kyste Kongen paa Haanden. Derefter gik Erling bort med sine Folk, men der fandt ingen Afskedshilsen Sted imellem Kongen og ham; Kongen gik derpaa ind i Stuen, og med ham Asbjørn. Siden forkyndte Kongen Forligelsemaalet saaledes: „Dette skal være den første Betingelse i vort Forlig, Asbjørn, at du underkaster dig den Landslov, at hvilken Mand der dræber Kongens Tjenestemand, da skal han paatage sig samme Tjeneste, om Kongen saa vil; nu vil jeg, at du skal overtage den Fogedtjeneste, som Sæl-Thorer havde, og forestaae min Gaard her paa Ogvaldsnæs." Asbjørn erklærede sig villig til at opfylde Kongens Befaling, men bad om Tilladelse til, først at drage hjem til sin Gaard, for at træffe de nødvendige Foranstaltninger, hvilket Kongen tillod. Kongen drog derfra til Gjæsteri paa et andet Sted, men Asbjørn lavede sig til Rejsen med sine Skibsfolk; disse havde imidlertid ligget i Leyruvog al den Tid, Asbjørn havde siddet i Jern, og af og til sendt Spejdere til Gaarden, for at høre, hvorledes det gik ham, og vilde ikke rejse bort, førend de fik Udfaldet at vide. Siden begav Asbjørn sig paa Rejsen til sit Hjem, og standsede ikke, før han om Vaaren kom til sin Gaard; han blev siden kaldt Asbjørn Sælshane. Asbjørn havde ikke været længe hjemme, førend han kom sammen med sin Frænde Thorer Hund, og de samtalte med hinanden; Thorer spurgte ham nøje ud om hans Rejser, og alt hvad derved havde tildraget sig; men Asbjørn fortalte ham alt saaledes, som det var tilgaaet. Thorer Hund svarede: „Du tænker vel saaledes at have aftvættet den Forhaanelse, at du blev plyndret forrige Høst." „Det

gjør jeg, Frænde," sagde han, „men hvad er dine Tanker derom?" „Dem skal jeg strax sige dig," sagde Thorer, „den første Reise du gjorde syd i Landet, da du blev plyndret, var vel til stor Skam for dig, men derpaa kunde dog nogenlunde raades Bod; men denne Reise er en Skændsel baade for dig og alle dine Frænder, naar det skal have sin Fremgang, at du bliver Kongens Træl, og kommer i en saa ond Mands Sted, som Sæl-Thorer var; handl du nu som en brav Mand, og bliv heller her paa din Ejendom i Thrandenæs, vi dine Frænder skulle da saaledes staae dig bi, at du aldrig mere kommer i en saadan Knibe." Asbjørn fandt det Thorer sagde ganske fornuftigt, og førend de skiltes, blev det en Aftale imellem dem, at Asbjørn skulde blive hjemme paa sin Gaard og ikke begive sig til Kongen; saa skete ogsaa virkelig, at han blev siddende hjemme i Ro paa sin Gaard.

117. Efter at Kong Olaf og Erling havde skiltes paa Ogvaldsnæs, kom det paa ny til Uenighed imellem dem, hvilket endelig udbrød i aabenbar Fjendskab. Kong Olaf drog paa Gjæsteri til Hordeland, og dernæst ud paa Vors, thi han spurgte, at Folket der ikke overholdt Kristendommen. Han holdt Thing med Bønderne paa en Gaard, kaldet Vang; did kom Bønderne i stor Mængde, og fuldt væbnede; Kongen bød dem, at antage Kristendommen, men de udæskede ham derimod til Slag. Derefter fylkede de paa begge Sider deres Folk, men da Bønderne stillede sig op, paakom der dem en saadan Frygt, at ingen vilde staae forrest; og gik det da endelig saa, hvilket var dem bedst tjenligt, at de gik Kongen til Haande, og antoge Kristen-

dommen; Kongen forlod ikke dette Sted, før Kristendommen var almindelig indført. Derpaa drog Kong Olaf ud til Østrefjord til sine Skibe, derfra til Sogn, hvor han tog paa Gjæsteri om Sommeren; men imod Høsten begav han sig ind i Fjordene, og derfra op paa Walders, hvor Folket var hedenskt; Kongen drog paa det hurtigste op til Gaarden der, som uforvarende over Bønderne, og tog alle deres Skibe, som han besteg med alle sine Folk; derpaa opslaar han en Budstikke, og satte Thing saa nær ved Søen, at han kunde have alle Skibene til sin Raadighed, hvis han vilde bruge dem. Bønderne begave sig strax did med en stor Hær og fuldt bevæbnede; Kongen bød dem antage Kristendommen, men de skrege høit derimod, og bade ham strax at tie, og gjorde megen Støy og Vaabenbrag; men da Kongen saae, at de ikke vilde høre paa hans Lærdom, og dernæst, at de havde en saa stor Hær, at han ikke kunde staae sig imod dem, saa forandrede han sin Tale, og spurgte, om der var nogen iblandt dem, som havde Trætte med hinanden, og om de vilde, han skulde bilægge den; det mærkedes da snart paa deres Tale, at mange af Bønderne der vare uenige, skiønt de alle vare stemmede til, for at tale mod Kristendommen. Men saasnart Bønderne begyndte at fremføre deres Klager, skaffede hver sig sit Parti, til at understøtte sin Sag; dette varede hele Dagen; om Aftenen opløstes Thinget. Strax da Bønderne havde spurgt, at Kongen drog igjennem Walders og var kommen til Bygden, havde de sendt Budstikke omkring, og stevnet Fri og Ufri sammen, og droge dernæst med en stor Hær mod Kongen, saa der var temmelig øde for Folk rundt

omkring i Bygden. Efter Thinget holdt Bønderne en Samling; dette erfarede Kongen, og da han anden Gang kom til sine Skibe, lod han om Natten roe tværs over Søen, og lod derpaa sine Folk gaae op at brænde og plyndre, hvor de kunde komme til. Dagen efter roede de fra Næs til Næs, og overalt lod Kongen skiænde og brænde. Men saasnart Bønderne, som vare i Forsamlingen, saae Røg og Lue hjemme i deres Huse, bleve de løse i Flokken, og skilte sig fra hverandre, indtil det hele opløste sig i smaa Hobe; men da roede Kongen tilbage over Søen, og brændte paa den Side, hvor Bondehæren forhen havde været samlet. Da kom Bønderne endelig til Kongen, bade om Naade, og lovede, at gaae ham til Haande; saa gav Kongen hver Mand, der forlangte det, Fred samt deres Gods og Ejendom, naar de vilde underkaste sig; da talte heller ikke mange mod Kristendommen, saa Kongen lod Folket døbe, og tog Gisler af Bønderne. Kongen opholdt sig der længe om Høsten; han lod Skibene trække op over Tangen imellem Søerne, men drog ikke ret langt op i Landet fra Søen, thi han troede ikke Bønderne ret, hvis han gav sig blot for dem; han lod der en Kirke bygge og indvie, og indsatte Præster; men da han ventede Frosten vilde komme, søgte han længer op i Landet, og kom da ind paa Thotn. Herom taler Arnor Jarleskald:

Ej det glemmes, at Kongen
Oplændernes Bolig
Brændte, Folket maatte
Fyrstens Vrede undgjelde;
Drotten de ikke lyde;

Vilde, man sig i Fare
Satte, Galger for Kongens
Modstandere rejstes.

118. Siden drog Kong Olaf igjennem Dalene ligetil Dovrefjeld, og tog ingensteds varigt Opholdsted, forend han kom til Throndhjem, og heelt op til Nideros, hvor han beredte til Vintersæde; dette var hans tiende Regjeringsaar. Om Sommeren for var Einar Thambeskjælver draget af Landet, og havde begivet sig til England, hvor han besøgte sin Svoger Hakon, hos hvem han opholdt sig nogen Tid. Siden drog han til Kong Knud, af hvem han fik gode Gaver. Derefter drog han øster over Havet, og heelt ud til Romeborg, og kom tilbage Sommeren efter, og begav sig da til sine Gaarde. Den Gang kom han ikke til Kong Olaf.

119. Alfhild hed en Kvinde, som kaldtes Kongens Tjenestekvinde, men var dog kommen af god Familie; hun var den Gang hos Kong Olaf. Det blev da bekjendt, at Alfhild var med Barn, og Kong Olafs fortrolige Venner vidste, at han var Fader til Barnet, som hun var frugtsommelig med. Det hændte sig en Nat, at Alfhild fik Ondt, og der var kun faa tilstede, nogle Kvinder og en Præst, og Sigvat Skald og faa andre Mænd. Alfhild havde en haard Fødsel, og var Døden nær, men omsider fødte hun et Drengebarn, og i nogen Tid vidste man ikke ret, om der var Liv i Drengen eller ikke; men da Barnet begyndte at drage Aande, skjønt ganske svagt, bad Præsten Sigvat at gaae til Kongen, og sige ham, hvorledes det stod til. Sigvat svarede: „Det tør jeg paa ingen Maade,

at vække Kongen; thi han har forbudt alle at vække ham, forend han vaagner af sig selv." Præsten svarede: „Her er ingen Tid at give bort, Barnet maa døbes, thi mig synes det er ganske svagt, og der er kun lidet Haab om at det lever længe." Sigvat svarede: „Heller vil jeg vove det paa det samme, at du døber Barnet, end jeg vil vække Kongen, jeg vil tage Skylden paa mig, og give Drengen Navn." De gjorde nu saa, og Drengen blev døbt og kaldt Magnus. Morgenen efter, da Kongen var paaklædt, blev han underrettet om det Forefaldne. Kongen befalede at kalde Sigvat til sig, og man mærkede, at han var vred; og da Sigurd kom, sagde Kongen: „Hvi var du saa dristig, at du lod mit Barn døbe, forend jeg vidste deraf?" Sigvat svarede: „Fordi, Herre, jeg vilde heller give Gud to Mennesker, end Fanden eet." Kongen sagde: „Hvorledes kunde det blive Tilfældet?" Sigvat svarede: „Barnet var Døden nær, og det havde tilhørt Fanden, hvis det døde uden Daab, men nu er det vissellig Guds Barn; for det andet vidste jeg, at om du end blev mig vred, saa vil det dog kun gjælde mit Liv; men vil I, at jeg skal miste mit Liv for denne Sag, da haaber jeg ogsaa at blive et Guds Menneske, efter den Hensigt jeg havde." Kongen sagde: „Men hvorfor lod du Drengen hedde Magnus? Det er ikke vort Ætnavn." Sigvat svarede: „Jeg lod ham hedde saa efter Kong Karl Magnus, thi det var den berømteste Konge, jeg har hørt tale om." Da sagde Kongen: „En Lykkens Mand er du, Sigvat," sagde han, „og det er ikke i sig selv underligt, at Lykke følger Vid; men det er underligt, som dog ogsaa undertiden kan

hænde sig, at Lykken er saaledes med den Uvise, at daarlige Raad falde lykkelig ud." Kongen var da meget glad. Drengen opfødtes der, og viste sig snart som et haabefuldt Barn, da han voxte til.

120. Det samme Foraar gav Kong Olaf Asmund Grankelsøn Syssel i Helgeland til halvts med Harek fra Thjotta, der forhen havde haft det hele, deels som virkelig Forlening, og deels til videre. Asmund sejlede paa sin egen Skude, som var besat med tredive velbevæbnede Mænd. Forhen havde han været i megen Gunst og Anseelse hos Kong Olaf. Da han kom nordpaa, kom han sammen med Harek, og berettede denne, hvorledes Sysselet var deelt, og foreviste Kongens Jærtegn paa, at det var hans Bud. Harek sagde, at Kongen maatte raade for, hvem der skulde have Sysselet: "men saaledes gjorde ikke de forrige Konger, at de formindskede vor Ret, som ere fødte til at have Bestyrelsen, og at give Bondersønner dem i Hænde, som aldrig før have haft med sligt at bestille." Men skjønt det kunde mærkes paa Harek, at dette var ham meget imod, saa lod han dog Asmund overtage Sysselet, som Kongen havde sendt Befaling om; Asmund begav sig da hjem til sin Fader, og blev hos ham en kort Tid, forend han rejste til sit Syssel i det nordlige Helgeland. Men da han kom til Langø, da boede der to Brødre, af hvilke den ene hed Gunnsteen, den anden Karle; de vare begge rige og meget anseete Mænd, og i mange Dele store Idrætsmænd. Gunnsteen var den ældste, og en god Landhuusholder; Karle var en smuk Mand, og førte sig op med Pragt. Asmund nød der en god Velkomst, og opholdt sig der

nogen Tid, og indkrævede de Skatter af Sysselet, den, som han kunde faae. Karle talte med Asmund om, at han vilde reise med denne ned til Kong Olaf, og see at blive optaget blandt Kongens Hoffolk; Asmund opmuntrede ham dertil, og lovede ham sin Hjelp, til at han kunde faae sit Ærende frem hos Kongen. Karle gjorde sig da rede til at reise med Asmund. Asmund havde faaet Nys om, at Asbjørn Selsbane var dragen ned til Vaagestævne paa et stort Forselsskib, han havde, med henved tyve Mand paa, og han ventedes den Gang derfra. Asmund og hans Selskab seilede deres Vej sydpaa langs med Landet, og havde Modvind, dog ikke stærk Blæst. Da kom de fra Vaagestranden dem seilende imøde; disse spurgte de underhaanden ad, hvorledes det stod til med Asbjørns Reise, og erfarede, at han var paa Vejen sondenfra. Asmund og Karle vare Sengekammerader og meget gode Venner. En Dag, da Asmund roede frem igjennem et Sund, seilede et Skib dem imøde; det var let at kjende, begge Bovene vare malede med hvid og rød Farve, og Seilet var stribet. Da sagde Karle til Asmund: „Du har ofte talt om, at du gjerne gad seet Asbjørn Selsbane, men jeg maa kun slet kunne kjende et Skib, hvis det ikke er ham, som her seiler imod os." Asmund svarede: „Tjen mig i, Kammerad, hvis du kjender ham, at sige mig det." I det samme kom Skibene paa Siden af hinanden, og Karle sagde: „Der sidder han, Selsbane selv, ved Roret i den blaa Kjortel." Asmund svarede: „Jeg skal give ham en rød Kjortel;" hvorpaa han kastede et Spyd efter ham, hvilket traf ham midt paa Livet, og gjennemborede ham, saa at det sad fast

i Planken bag ved ham; Asbjørn faldt død ned fra Roret. Begge droge da deres Vej; Asbjørns Mænd førte hans Lig hjem til Thrandenæs, hvorpaa Sigrid sendte Bud til Bjarkø efter Thorer Hund, som derpaa kom, og lod Liget behandle efter Skik og Brug. Men da Mændene droge bort efter Begravelsen, gav Sigrid dem alle gode Gaver; hun fulgte Thorer til hans Skib, og før de toge Afsked, sagde hun: „Her seer man, Thorer, at Asbjørn fulgte dine kjærlige Raad; nu blev Livet ham ikke forundt, at lønne dig derfor, som du fortjener; skjønt jeg nu er mindre i Stand til at lønne dig efter Fortjeneste, end han havde kunnet, saa fattes mig dog ikke paa Villie dertil; her er en Gave jeg vil give dig, og vil jeg ønske den maa blive dig til Gavn; dette Spyd gjennemborede Asbjørn, din Frænde, min Søn, og hans Blod er endnu derpaa, saa meget desto bedre vil du kunne erindre, at det passer i de Saar, din Frænde Asbjørn havde, og som du selv saae paa ham, hvorledes de vare; nu vilde du handle som en drabelig og tapper Mand, hvis du en Gang afhænder dette Spyd saaledes, at det kommer til at staae igjennem Olaf hin Digre, og det erklærer jeg," sagde hun, „at du skal være hver Mands Niding, hvis du ikke hævner din Brodersøn Asbjørn." Derpaa vendte hun sig og gik hjem; men Thorer blev saa vred over hendes Ord, at han intet kunde svare, og tænkte ikke paa at give Spydet fra sig; han gav heller ikke Agt paa Skibsbroen, men vilde være falden i Vandet, dersom hans Mænd ikke havde taget og holdt paa ham, da han gik ud paa Skibet. Spydet var kjædret, ikke stort, og hele Spidsen var belagt med Guld. Tho-

rer rede nu med sine Mænd hjem til Bjarks. Asmund og hans Ledsagere droge ligeledes deres Vej, indtil de kom til Throndhjem til Kong Olaf; Asmund fortalte da Kongen, hvad der var forefaldet paa deres Reise, og denne takkede ham for den Gjerning. Karle blev da Kong Olafs Hirdmand, og vedligeholdt sit Venskab med Asmund; men de Ord, som vare faldne imellem dem ved Asbjørns Drab, holdtes ikke skjulte, da de selv fortalte dem til Kongen; men det gik som man siger, at sagt Ord kaldes ej tilbage, der vare da nogle, som lagde Mærke til sligt, saa det snart kom Thorer Hund i Bjarks for Øren.

121. Kong Olaf drog om Sommeren sønder ud langs med Landet, og holdt Thing med Bønderne, forordnede og indsatte Mænd over Sysslerne, og hævede Kongeskyld, hvor han kom frem. Han drog denne Sommer heelt ud til Landets østligste Grændse, og havde da kristnet hele Riget i alle dets store Bygder, og indsat saadanne Love over hele Landet, som han fandt det passende. Han havde tillige, som vi forhen have fortalt, underlagt sig Orkenøerne, og skaffet sig mange Mænds Venskab paa Island, i Grønland og paa Færøerne. Han havde sendt Tømmer til en Kirke til Island, hvilken Kirke blev bygget paa Thingvalle, der hvor Althinget holdes; han sendte med dette Tømmer ogsaa en stor Klokke, den samme som endnu findes der; dette skete efter at Islænderne havde forandret deres Love og antaget Kristenretten efter Kong Olafs Budskab. Fra den Tid af rejste mange af de mest anseete Mænd fra Island, og gik Kong Olaf til Haande, iblandt andre Thorkel Eyjolfsøn, Thorleik

Bollesøn, Thord Kolbeensøn, Thord Barksøn, Thorgeir Havardsøn og Thormod Bersesøn Kolbruneskald. Kong Olaf havde sendt Vennegaver til mange af Islands Høvdinger, og disse sendte ham igjen, hvad Landet frembragde, og som de formodede vilde være ham kjærest; men under alle disse Venskabstegn, som Kongen viste Islænderne, havde han dog andre Hensigter skjulte, hvilke siden kom for Dagen.

122. Kong Olaf sendte den Sommer Thoraren Nefjolfsøn til Island i sine Ærender, og denne styrede med sit Skib ud fra Throndhjem paa samme Tid, som Kong Olaf rejste til Møre; Thoraren sejlede derpaa ud i rum Sø, og fik saa god Bør, at han paa fire Døgn sejlede til Øre paa Island; hvorpaa han strax begav sig til Althinget, og ankom til Lovbjerget; han gik strax til Lovbjerget, og da de foretagne Sager vare tilende, tog han saaledes til Orde: „Jeg forlod Kong Olaf Haraldsøn for fire Dage siden, han lod bringe Hilsen, Guds og sin Hilsen, hid til alle Høvdinger og Forstandere her i Landet, og derhos til hele Almuen, Mænd og Kvinder, unge og gamle, rige og fattige, og han vil være eders Herre, hvis I ville være hans Mænd, og begge Parter hinandens Venner til alt Godt." De optoge disse hans Ord vel, og sagde, de vilde være Kongens Venner, naar han vilde være deres. Da tog Thoraren atter til Orde: „Med denne sin venlige Hilsen udbeder Kongen sig tillige som Vennegave af Nordlænderne, at de ville give ham det Udskær, som ligger udenfor Øfjord, og som man kalder Grimsø; hvorimod han af sit Land vil forunde eder de Fordele, som I ville begjere af ham; men i Særdeleshed anmo-

der han Gudmund den Mægtige om at tage sig af denne Sag, thi Kongen har spurgt, at Gudmund har den meste Indflydelse paa Nordlandet." Gudmund svarede: „Stor Priis sætter jeg paa Kongens Venskab, og anseer det for langt gavnligere for mig, end det Udskær, han forlanger; men deri har Kongen dog ikke spurgt ret, at jeg skulde have mere at sige over Øen, end andre, thi den er nu gjort til en Almindiug; vi ville nu holde Møde og Stævne med hverandre, og med de Mænd, som have mest Gavn af Øen." Derefter gik de hjem, hver til sine Telte. Siden holdt Nordlænderne Stævnemøde med hverandre, og raadsloge herom; hver sagde sin Mening; Gudmund anbefalede denne Sag meget, og mange andre rettede deres Mening efter hans. Da spurgte man, hvorfor hans Broder Einar ikke sagde noget dertil: „Vi mene," sagde de, „at han har bedst Skjøn derpaa." Da svarede Einar: „Jeg har talt saa lidet i denne Sag, fordi ingen har spurgt mig om mine Tanker: men naar jeg skal sige min Mening, saa overvejer og betænker, Landsmænd, hvad det vil sige, at underkaste sig Skatteydelse til Kong Olaf, og alle saadanne Paalæg, som Folk i Norge have; og denne Ufrihed ville vi ikke blot paadrage os selv, men ogsaa vore Sønner og Sønnesønner, og hele vor følgende Slægt, og alle dem, som dette Land beboe, og aldrig mere vil Landet blive befriet fra denne Trældom." Da kvad Einar denne Vise:

Nødig som Landingsplads jeg
Grimøs mister, skjønt Kongen
Ivrig det ønsker, men hans

Vrede mig dog bedrøver;
Den vi vil beholde,
Ej til Fyrsten den afstaae,
Han er en herlig Drot, ved
Kamp fremmes hans Vælde.

„Men omendskjønt nu denne Konge er en god Mand, som jeg gjerne troer han er, thi de tale bedst om ham, som kjende ham nøjest, saa bliver han dog ikke ældre end gammel, og det vil i Fremtiden ikke gaae anderledes til, end hidtil, naar Kongeskifte indfalder, at nogle af dem ere gode, andre slette; hvis nu dette Lands Indbyggere ville beholde den Frihed, de have haft, siden Landet blev bebygget, da vil det være raadeligst, ikke at give nogen noget Fodfæste hos os, hverken ved at tilstaae dem nogen Ejendom her i Island, eller at betale nogen herfra forlangt Skat, der kunde forklares som Tegn paa Underdanighed; men det finder jeg derimod passende, at de Mænd her, som have Lyst dertil, sende Kongen Vennegaver, Falke eller Heste, Telte eller Sejl, eller andre saadanne Ting, som ere værd at sende; men om Grimsø er det at sige, at om ogsaa intet, af Fødevarer at være, faaes derfra, saa lader sig der vel underholde en stor Hær, og noget saadant formoder jeg Kongen har i Sinde; hvis nu det er en fremmed Hær, og man sejler derfra med Langskibe, da tænker jeg mange Smaafolk ville finde det trangt nok for deres Dørre, der hvor de roe ind." Saasnart Einar havde talt dette og udviklet den hele Sammenhæng, var hele Almuen alle som een enige i, at saadant aldrig skulde tilstaaes. Da saae Thoraren, hvad Udfaldet vilde blive paa dette hans Ærende.

123. Thoraren Nefjolfsøn gik næste Dag til Lovbjerget, og talte fremdeles Kongens Ærende, og begyndte saaledes: „Kong Olaf sendte med mig Bud her til Landet til sine Venner, og nævnte han i Særdeleshed Gudmund Eyjolfsøn, Snorre Gode, Thorkel Eyjolfsøn, Skapte Lovsigemand, Thorsteen Hallsøn; han sendte Bud til eder desangaaende, at I skulle drage over at besøge ham, og være hans kjærkomne Gjæster; „I skulde ikke," sagde han, „forsømme denne Reise, hvis I sætte nogen Priis paa hans Venskab." De svaredes saa paa dette hans Ærende, at de takkede Kongen, men angaaende Reisen vilde de sige Thoraren deres Mening, naar de havde overlagt med deres Venner, hvad herpaa var at svare. Høvdingerne holdt derpaa Raadslagning indbyrdes, og sagde da hver sin Mening om denne Reise. Snorre Gode og Skapte fraraadte, at udsætte sig for den Fare fra Nordmændenes Side, som kunde ventes, naar de alle paa een Gang droge bort fra Landet til Norge, de som raadte meest for Landet; „af dette Budskab," sagde de, „maatte de snarere fatte Mistanke om, at der var noget i hvad Einar havde omtalt, at Kongen vilde anvende Tvangsmidler mod Islænderne, hvis det kunde lykkes ham." Gudmund og Thorkel Eyjolfsøn skyndte meget til, at man skulde rette sig efter Kongens Budskab, og sagde, det vilde blive en meget hæderlig Reise; men da de drøftede Sagen endnu nøiere, bleve de enige om, at de ikke selv skulde reise, men hver af dem skulde vælge en Mand i sit Sted, den som tyktes dem bedst skikket dertil; efter saa forrettet Sag skiltes de ad paa Thin-

get, og denne Sommer blev der ikke noget af nogen Udenlandsrejse. Men Thoraren drog baade frem og tilbage den Sommer, og kom om Høsten til Kong Olaf, og fortalte ham Udfaldet af sit Ærende, samt at Høvdingerne vilde komme fra Island, i Følge hans Budskab, eller sende andre Mænd i deres Sted.

124. Selvsamme Sommer kom ude fra Færøerne, efter Kong Olafs Bud, Gille Lovsigemand og Leif Øssurson, Thoralf fra Dimun og mange andre Bondersønner. Thrand fra Gata, som stod i mest Anseelse paa Øerne, havde ligeledes beredt sig til Rejsen, men da han var rejsefærdig, fik han en Sygdom, saa han kunde ingensteds komme, men blev tilbage. Men da de andre Færøboer kom til Kong Olaf, kaldte han dem til Samtale med sig, og holdt Stævnemøde med dem; han gav dem da den Hensigt tilkjende, han havde haft med deres Rejse, nemlig at han vilde have Skat af Færøerne, samt at Indbyggerne skulde antage de Love, som han vilde give dem paa dette Møde; det mærkedes af Kongens Ord, at han vilde have Sikkerhed for begge disse Ting af de Færøboer, som vare komne til ham, om de ædelig vilde bekræfte dette Forbrag; saa bød han og dem, som vare komne til ham, at blive hans Mænd og modtage af ham Venskab og Værdighed; men Kongens Ord forekom Færøboerne saaledes, at der vilde være megen Tvivl om, hvorledes det vilde gaae dem paa denne Færd, hvis de ikke gave deres Samtykke til Kongens Forlangende. Der bleve vel flere Møder bestemte, forend denne Sag kom til Ende; men tilsidst drev dog Kongen sin Villie igjennem; Leif og Gille og Thoralf gik da Kongen til

Haande, og bleve hans Hirdmænd, men alle, de og deres Ledsagere, lovede edelig, at holde den Lov og Landsret paa Færøerne, som han gav dem, og at give den Skat, han forlangte. Derpaa gjorde Færøboerne sig færdige til Hjemreisen, men førend de skiltes ad, gav Kongen dem, som havde gaaet ham til Haande, Vennegaver. De droge derpaa deres Kaas, da de vare færdige, men Kongen lod udruste et Skib, bemandede det, og sendte det til Færøerne, for at tage mod den Skat, Færøboerne skulde betale ham. De bleve silde færdige, og er der kun det at fortælle om deres Reise, at de aldrig mere kom tilbage, og heller ingen Skat næst paafølgende Sommer; de kom ikke til Færøerne, og der havde ingen krævet nogen Skat.

125. Kong Olaf reiste om Efteraaret ind i Vigen, og sendte Bud til Oplandene, og lod bestille Gjæsteri for sig, da han om Vinteren agtede at drage omkring i Oplandene. Siden begyndte han sin Reise, og drog til Oplandene, og opholdt sig der denne Vinter paa Gjæsteri, indførte Forbedringer, hvor ham syntes disse kunde behøves, og raadede Bod paa alle Mangler ved Jagttagelsen af Kristendommens Skikke. Det begav sig, imedens Kongen var paa Hedemarken, at Ketil af Ringenæs beilede til Gunnhild, Kong Sigurd Syrs og Astas Datter; Gunnhild var Kong Olafs Søster, saa det tilkom Kongen at svare og raade i denne Sag; han gav Frieren godt Haab, thi han vidste om Ketil, at han var ætstor og rig, en forstandig Mand og stor Høvding, han havde ogsaa længe før været en god Ven af Kong Olaf, som vi allerede forhen have fortalt. Alt dette virkede i Forening til,

at Kongen undte ham dette Giftermaal, saa det blev afgjort, at Ketill fik Gunnhild; og Kong Olaf var selv paa Gildet. Kongen drog siden op paa Gjæsteri i Gudbrandsdalene; der boede paa Gaarden Steg en Mand ved Navn Thord Guttormsen. Thord var den mægtigste Mand i den nordre Deel af Dalene; og da Kongen kom til ham, beilede Thord til Isrid, Kong Olafs Moster, saa det ogsaa tilkom Kongen at svare herpaa; da man havde underhandlet derom, blev besluttet, at Tilbudet skulde modtages, og Thord fik Isrid, og blev han da en Kongen særdeles hengiven Ven, saavel som mange andre hans Frænder og Venner, som hørte til hans Kreds. Kong Olaf drog derpaa tilbage igjennem Thotn og Hadeland, dernæst til Ringerige, og derfra ud i Vigen; om Foraaret drog han til Tønsberg, og opholdt sig der, medens Seiladsen dertil var mest i Gang og der var størst Kjøbstævne; siden lod han sine Skibe gjøre færdige, og havde et stort Følge med sig.

126. Denne Sommer kom, efter Kong Olafs Bud, følgende Mænd fra Island: Steen, en Søn af Skapte Lovsigemanden, Thorodd, en Søn af Snorre Gode, Geller, en Søn af Thorkel Eyjolfsen, og Egil, en Søn af Sidu-Hall og Broder til Thorsteen. Gudmund Eyjolfsen var død Vinteren for. Disse Islændere begave sig, saasnart de kunde, til Kong Olaf; og da de kom til ham, bleve de vel modtagne, og forbleve alle hos ham Vinteren efter. Denne samme Sommer spurgte Kong Olaf, at det Skib, han forrige Sommer havde sendt til Færøerne, var forsvundet, og var ingensteds kommet til Land, saa at man

havde hørt noget dertil. Kongen lod da et andet Skib udruste og bemande, og sendte det til Færøerne efter Skatten. Disse Mænd sejlede ligeledes bort, og styrede ud i rum Sø, men man hørte siden ligesaa lidet til dem, som til de forrige, saa der vare mange Gisninger om, hvad der var blevet af begge disse Skibe.

127. Knud den Mægtige, som nogle kalde Knud den Gamle, var Konge over England og Danevælde. Knud den Mægtige var en Søn af Svend Tveskæg Haraldsøn. Dette Kongehuus, Mand efter Mand, havde i lang Tid herskes over Danerige. Harald Gormsøn, Kong Knuds Farfader, havde efter Harald Gunnhildsøns Fald bemægtiget sig Norge, og hævede Skat deraf. Siden gjorde Knud Fordring paa Norge, som han erklærede for sit Arverige paa samme Maade, som de andre Lande, Kong Harald Gormsøn, hans Farfader, havde besiddet; han indsatte da Erik Jarl Hakonsøn til at forestaae Regjeringen i Norge, og denne og hans Broder, Svend Jarl Hakonsøn, beherskede da Landet, indtil Erik Jarl efter sin Svoger Kong Knuds Bud drog til England, og lod han da sin Søn og Knud den Mægtiges Søstersøn Hakon Jarl blive tilbage at forestaae Norge; men da Kong Olaf siden kom til Norge, tog han Hakon Jarl til Fange, og berøvede ham, som forhen er fortalt, Regjeringen, hvorpaa Hakon drog til sin Morbroder Kong Knud, og havde opholdt sig hos ham al denne Tid, indtil det Tidspunkt, vi nu have naaet i vor Fortælling. Knud den Mægtige havde vundet England med Vaaben og Krig, og havde megen Møje, før Landsfolket vilde underkaste sig ham; men da han nu troede at have

faaet Landet fuldkommen i sin Magt, tænkte han paa den Ret, han meente at have til det Rige, som han dog ikke havde i sin Magt eller Raadighed, nemlig Norge. Han troede at have Arveret til hele Norge, men hans Søstersøn Hakon tilegnede sig en Deel deraf, hvilken han tyktes med Skamme at have mistet. Der var endnu en anden Grund til, at Knud og Hakon havde saa længe ladet deres Fordring paa Norge hvile, thi strax, da Olaf kom til Landet, rejste hele Almuen og Folket sig, og vilde intet andet høre, end at Olaf skulde være Konge over Norge; nu derimod, da mange holdt sig for at være undertrykte af hans Regimente, søgte adskillige bort fra Landet; mange, saavel af Landets mægtige Mænd, som Bondersønner, begave sig til Kong Knud den Mægtige under allehaande Paaskud; men enhver, som kom til Kong Knud og søgte hans Venskab, fik Hænderne fulde af Penge, og fandt tillige her langt større Herlighed, end andensteds, baade formedelst den Mængde Mennesker her var Dag ud og Dag ind, og den Stads og Pragt, som var i Kongens eget Herberge. Kong Knud den Mægtige hævede Skat og Skyld af de største og rigeste Lande her i Norden, og ligesom han havde større Indtægter, end nogen af de andre Konger, saa var han ogsaa mere rundhaandet til at give, end nogen anden. I alle hans Riger var der saa god Fred, at ingen torde skade den anden, og selve Undersaatterne iagttoge derfor Fred og fuld Landsret imod hverandre i alle Henseender. Herved vandt Kongen et berømt Navn over alle Lande. Men de, som kom fra Norge, klagede deres Nød for ham, hvorledes de berøvedes deres Frihed, og forestillede dette for Ha-

kon Jarl; nogle ogsaa for Kong Knud selv, og sagde, at de vare villige til atter at begive sig under Kong Knud eller Hakon Jarl, for af dem at erholde deres Frihed. Disse Taler klingede vel i Hakon Jarls Øren, saa han ofte androg derpaa for Kongen, og bad ham forsøge, om Kong Olaf enten vilde afstaae dem Riget, eller dele det med dem paa visse Vilkaar; der vare da mange Mænd, som stode Jarlen bi i denne Sag, og opmuntrede Kongen til at gjøre sine Fordringer paa Norge gjældende. Kong Knud sendte kort efter nogle Mænd fra England til Norge; de vare prægtig udrustede til denne Rejse, og havde Englands Konge Knuds Brev og Indsegl med sig. De kom om Foraaret til Tønsberg til Kong Olaf; men da det blev meldt ham, at Kong Knud den Mægtiges Sendebud vare ankomne der, blev han meget misfornøjet, og sagde, at Kong Knud neppe sendte nogen Mænd did med Ærender, som vare til Gavn for ham eller hans Mænd; og i adskillige Dage kunde derfor Sendebudene ikke faae Adgang til Kongen. Men da de endelig fik Lov til at tale med ham, gik de for ham, overleverede Kong Knuds Brev, og sagde derhos det Ærende, som fulgte dermed, at nemlig Kong Knud gjorde Fordring paa hele Norge som sin Ejendom, paa Grund af at hans Forfædre havde besiddet dette Rige for ham; men saasom Kong Knud vilde gjerne leve i Fred med alle Folkeslag, saa vilde han heller ikke fare med Hærskjold til Norge, naar han paa anden Maade kunde vinde hvad hans var; men vilde Kong Olaf være Konge i Norge, da skulde han drage over til Kong Knud, tage Landet til Leen af ham og blive hans Mand, og betale ham samme Skat-

ter og Afgifter, som Jarlerne Svend og Hakon forhen havde betalt. Derpaa overleverede de Brevene, som vare af samme Indhold. Da svarede Kong Olaf: „Det har jeg hørt efter gamle Sagn, at Kong Gorm den Gamle gjaldt for at være en gild Konge, endskjønt han regjerede kun over Danmark allene; men de følgende Danekonger agte dette altfor ringe, saa det er nu kommet saa vidt, at Kong Knud hersker over Danmark og England, og har desuden undertvunget en stor Deel af Skotland; nu fremkommer han endog med Fordring paa min arvelige Ejendom; han skulde dog omsider lægge noget Baand paa sin Begjerlighed, eller tænker han at ville ene raade for alle de nordiske Lande? eller mon han tænker allene at kunne fortære al Kaalen i England? før skal han dog mægte det, end jeg skulde bringe ham mit Hoved, eller vise ham ringeste Underdanighed; forkynder ham nu disse mine Ord, at jeg vil værge Norge med Od og med Eg, saalænge mig undes Liv og Helsen, og at jeg ikke vil betale nogen Mand Skat af mit Rige, saalænge Gud vil, jeg raader derfor." Med denne Besked droge Kong Knuds Sendebud bort, og vare ikke glade ved dette Udfald af deres Ærende. Sigvat Skald havde været hos Kong Knud, som havde givet ham en Guldring af en halv Marks Vægt; samme Gang var ogsaa Berse hos Kong Knud, der havde givet ham to Guldringe, hver af en halv Marks Vægt, og et med Guld beslaaet Sværd; da kvad Sigvat denne Vise:

Vore Hænder, Berse!
Begge smykkede prægtig
Knud den herlige Drot, da

Kongen vi besøgte;
Dig et hvasset Sværd, en
Mark af Guld og mere,
Mig en halv den Vise
Gav, selv Gud alt raader.

Sigvat søgte Omgang med Kong Knuds Sendebud, og spurgte dem ud om allehaande Tidender; de fortalte ham ogsaa, hvad han spurgte om, iblandt andet deres Samtale med Kong Olaf, og Udfaldet af deres Ærende; „Kongen," sagde de, „svarede med Misfornøielse paa deres Andragende, og vi vide ikke, hvem han sætter sin Lid til, naar han afslaaer at blive Kong Knuds Mand, da der dog tye andre ligesaa mægtige Høvdinger, som han er, til Kongen; derved vilde han selv være bedst faren, thi Kong Knud er saa mild, at aldrig gjør nogen ham saa meget imod, at han jo tilgiver det, naar de søge til ham, og vise ham Underdanighed; nu for kort Tid siden kom der to Konger til ham fra Fife i Skotland, som overgave sig ham paa Naade og Unaade, dem tilgav han strax alt, hvormed de havde fortørnet ham, og gav dem ikke blot alle de Lande, de havde ejet, men store Vennegaver oven i Kjøbet; nu kunde ogsaa denne Konge vinde saadan Hæder, eller endnu større, ved en saadan Rejse, naar han kunde lade sig sige, og vilde føje sig efter Kong Knud." Da kvad Sigvat denne Vise:

Navnkundige Fyrster
Nord oppe fra Fife
Deres Hoveder have
Bragt til Knud for Freden;
Saa har Olaf aldrig

Nogen Mand i Verden
Bragt sit Hoved, ofte
Vandt den Lykke Sejer.

Sendebudene droge tilbage til Kong Knud, og fik god Vor over Havet, og gave ham Udfaldet af deres Reise tilkjende, samt de Ord, Kongen havde sagt til Slutning. Kong Knud sagde: „Deri fejler Kong Olaf, hvis han tænker, jeg vil allene fortære al Kaal her i England; hellere seer jeg, at han faaer det at finde, at jeg har andet i Livet end Kaal, thi herfra[1] maa han vente sig fiendske Anslag fra hvert Ribbeen, saavidt som jeg formaaer." Den samme Sommer kom Erling fra Jæderen's Sønner, Aslak og Skjalg, fra Norge til Kong Knud, og nøde der en god Velkomst, thi Aslak var gift med Sigrid, Svend Jarl Hakonsøns Datter; hun og Hakon Jarl Eriksøn vare Søskendebørn; Kong Knud gav begge Brødrene store Forleninger hos sig.

128. Kong Olaf stævnede sine Leensmænd til sig, og samlede mange Folk om Sommeren, thi Ordet gik, at Knud den Mægtige om Sommeren vilde drage fra England med Hærskjold til Norge; man havde nemlig forstaaet Mændene paa nogle Kjøbmandskibe, som vare komne vestenfra, saaledes, at Kong Knud var i Færd med at drage en stor Hær sammen i England; men da det led ud paa Sommeren, løde deres Beretninger, som kom vestenfra, forskjellig, nogle sagde han kom, andre han kom ikke. Men Kong Olaf opholdt sig om Sommeren i Vigen, og havde Mænd ude at speide, om Kong Knud kom til Danmark. Om

[1]) fra hans Bryst.

Høsten sendte han Mænd over til Sverrig til sin Svoger Kong Önund, og lod ham sige Kong Knuds Budskab og hans Fordring paa Norge, med det Tilføjende, at det var hans Tanker, at hvis Kong Knud underlagde sig Norge, vilde Kong Önund ikke blive længe siddende i Fred eller beholde Sverrigs Rige, og han fandt det raadeligst, at de, saa nær besvogrede som de vare, indgik Forening og Forbund, og satte sig til Modværge, thi da, meente han, vilde de være stærke nok, til at udholde Ufred og Krig med Kong Knud. Kong Önund optog dette Forslag vel, og sendte det Budskab tilbage, at han vilde indgaae Forbund med Kong Olaf overeensstemmende med hans Budskab, saa at de skulde komme hinanden til Hjælp, hver med sin Magt den, som først behøvede det; der afgjordes tillige ved deres Ordsending, at de skulde samles og raadslaae med hinanden derom; Kong Önund vilde om Vinteren drage om i Vester-Gotland, men Kong Olaf foranstaltede sit Vintersæde i Sarpsborg. Kong Knud kom om Høsten til Danmark, og sad der om Vinteren med mange Folk; han erfarede, at der var faret Budskab imellem den svenske og norske Konge, og at der vare vigtige Underhandlinger i Værk. Han sendte derfor om Vinteren Mænd til Kong Önund i Sverrig med store Vennegaver og Venskabs Tilbud; han sagde saa, at han skulde ikke bryde sig om den Tvist imellem ham og Kong Olaf Digre; „thi du, Önund," sagde han, „og dit Rige skal være i Fred for mig." Da Sendebudene kom til Kong Önund, da frembare de de Gaver, som Kong Knud sendte ham med sit Venskab. Kong Önund tog heftig imod deres Ærende, men dog

med Tilbageholdenhed, og Sendebudene troede at kunne mærke, at Kong Önund var sin Svoger, Kong Olaf, meget hengiven; de vendte da tilbage, og sagde Kong Knud, hvad de troede at have mærket paa Kong Önund, til hvilken Side han vilde helde i Sagen mellem ham og Kong Olaf, og bade ham ikke vente sig noget Venskab af den svenske Konge Önund.

129. Denne Vinter sad Kong Olaf i Sarpsborg, og havde mange Folk hos sig. Da sendte han Karle den Helgelandske nordpaa med sine Ærender; Karle drog først til Oplandene, derpaa nord over Fjeldet, og kom endelig til Nideros, hvor han tog saa meget af Kongens Gods, som han havde Befaling til, og et godt Skib, som syntes ham vel skikket til den Reise, han havde for, nemlig til Bjarmeland; det var saaledes afgjort, at Karle skulde være i Fællesskab med Kongen, og hver have den halve Vinding. Karle seilede tidlig paa Foraaret til Helgeland; der gav hans Broder Gunnsteen sig i Selskab med ham, og havde Kjøbmandsvarer med sig; der vare omtrent fem og tyve Mand paa dette Skib. De begave sig tidlig paa Vaaren paa Veien til Finmarken. Dette spurgte Thorer Hund, og sendte strax Mænd og Bud til begge Brødrene, at han ogsaa om Sommeren vilde til Bjarmeland, og ønskede, at de skulde følges ad, og være halvt med hverandre om alt hvad de fik og gjorde til Bytte. Karle svarede, at Thorer skulde have ligesaa mange Mænd, som de, nemlig fem og tyve, ligesom de havde, og at fremdeles det erhvervede Gods skulde deles lige imellem Skibene, foruden hvilke Handelsvarer hver af dem havde. Men da Thorers Sendebud

kom tilbage, havde han ladet et stort Langskib, han ejede, sætte ud og gjøre i Stand; dette bemandede han med sine Huuskarle, og der var paa Skibet omtrent firesindstyve Mand; over alle disse Folk havde Thorer ene Raadighed, saavel som over al den Vinding, der kunde gjøres paa Reisen. Da Thorer var færdig, styrede han mod Nord langs med Landet, og traf Karle og hans Broder oppe i Sandvig; hvorpaa de alle sejlede i Samling, og fik god Bør. Strax, da de vare komne sammen, talte Gunnsteen med sin Broder Karle om, at han meente, Thorer var vel mandstærk, og at han fandt det raadeligere, at vende tilbage og ikke at reise under saadanne Omstændigheder, da Thorer kunde handle med dem, som han vilde, thi han havde ingen god Tro til ham. Karle svarede: „Jeg vil ikke vende om, thi det vilde blive lagt os til Last; men dog er det sandt, hvis jeg havde vidst dette hjemme i Langø, at Thorer Hund vilde gjøre denne Reise med os med saa mange Mænd, da vilde vi have taget større Mandskab med os, end vi nu have." Brødrene talte herom med Thorer, og spurgte ham, hvorfor han havde taget langt flere Folk med sig, end der var aftalt og overlagt imellem dem. Thorer svarede: „Vi have et saa stort Skib, at der behøves en anseelig Besætning, og nogle faa Folk ville ej kunne styre det; paa saa farlige Reiser, som den vi have for, kan man heller ikke have for mange raske Folk med sig." De sejlede nu om Sommeren, for det meste saa hurtig, som Skibene kunde gaae; naar de havde liden Bør, sejlede Brødrenes Skib stærkere, saa de kom foran, men naar det blev stærkere Vind, sejlede Thorers Skib hurtigere,

saa de andre kom tilbage; sielden vare de alle samlede, men vidste dog altid til hverandre. Da de nu kom til Bjarmeland, lagde de op til en Kiøbsted, og begyndte strax Kiøbstævne med Bjarmerne, og fik alle de fuldt op af Gods, som havde noget at give derfor. Thorer fik ogsaa meget Graaværk, baade Bæver- og Sobelskind; Karle havde ligeledes en heel Deel Gods med sig, hvorfor han kiøbte meget Graaskind; derpaa seilede de ud af Floden Vina, og Freden med Indbyggerne blev da opsagt. Da de nu vare komne ud i Havet og holdt Sømandsstævne, spurgte Thorer, om de havde Lyst til at gaae op paa Landet at giøre Bytte. Mændene svarede, at de vare beredte dertil, hvis noget Bytte var let at faae. Thorer svarede og sagde, at der var Gods at vinde, hvis de havde nogen Lykke med sig, men Forsøget vilde ikke være uden Fare for Mandetab. Alle sagde, de vilde forsøge det, hvis der var noget Haab om at vinde Gods. Thorer sagde, at der i Landet var saa beskaffent: Naar rige Folk døde, skulde alt deres rørlige Gods skiftes imellem den Døde og Arvingerne, den Døde skulde have Halvdelen eller mere, undertiden Trediedelen eller mindre; dette Gods bar man ud i Skovene, og undertiden bleve der giorte Høie eller byggede Huse dertil, deri blev Muld og Sølv blandet imellem hinanden. Thorer sagde dernæst, at de skulde giøre sig færdige til dette Tog til om Aftenen; det blev da aftalt, at den ene ikke maatte løbe fra den anden, og ingen skulde blive tilbage, naar Styrmanden[1] sagde til, at man skulde lægge fra. De løbe

[1]) Skipperen.

Mænd blive tilbage at passe paa Skibet, gik derpaa op paa Landet; der hvor de kom til Land var først jevn Mark, derpaa en stor Skov; Thorer gik foran, men begge Brødrene bagerst. Thorer bad dem at gaae sagte, og at flaae Bark af Træerne, saa at man kunde see det ene af disse Træer fra det andet, og saaledes finde samme Vej tilbage igjen. De kom siden til en stor aaben Plads, hvor der var et høit Stakitværk med en Dør paa, som var lukket; sex Mænd af de Indfødte skulde vaage hver Nat ved Stakitværket, hver to sin Trediedeel af Natten. Da Thorer og de andre kom til Stakittet, vare Vagtmændene gaaede hjem, og de andre, som skulde afløse dem, vare endnu ikke komne paa Vagt; Thorer gik hen til Stakittet, satte sin Øxe fast i det øverst oppe, og klattrede ved Hjælp af den opad, indtil han kom heelt op, og ind paa den anden Side af Stakittet; da var Karle ogsaa kommen til fra den anden Side, saa de kom lige tidlig til Ledet, toge Laasene og Skaaderne fra, og lukkede Døren op, hvorpaa de andre Mænd gik ind i Gaarden. Derpaa sagde Thorer: „I denne Gaard er der gjort en Høj af Guld, Sølv og Muldjord, alt blandet imellem hinanden, der skulle vore Mænd nu søge hen, men vogte sig for at tage saa meget, at de ikke kunne gaae rask tilbage; i Gaarden er Bjarmernes Gud Jomale, ingen maa fordriste sig til at gjøre ham noget, eller at rane det mindste fra ham." Derpaa gik de til Højen, og toge saa meget Gods de kunde, og bare det i deres Klæder, dog fulgte der naturligviis meget Jord med, da de maatte tage det op i en Hast. Derpaa sagde Thorer,

at de skulde vende tilbage, og indrettede det saaledes: „Nu," sagde han, „skulle I Brødre, Karle og Gunnsteen, gaae foran, men jeg vil gaae sidst, og passe paa vore Folk; de gik da alle henimod Ledet, men da alle de andre vare komne ud af Stakitværket, vendte Thorer om, løb hen til Jomale, og tog en Sølvbolle, som stod paa hans Skjød; den var fuld af Sølvpenge; disse heldte han af i sin Kjoleslig, men Grebet paa Bollen stak han Armen igjennem, og gik saa ud til Ledet. De andre mærkede, at Thorer var vendt om; Karle gik derfor tilbage for at opsøge ham, og de traf hinanden indenfor Ledet; Karle saae da, at Thorer havde Sølvbollen, og løb derpaa ligeledes hen til Jomale; han saae, at denne havde et tykt Smykke hængende om Halsen, han løftede Øxen op og hug Baandet bag paa Halsen over, men slog saa stærkt til, at Hovedet gik af Jomale, hvorved der hørtes et saadant Bulder, at alle forundrede sig; Karle tog da Halssmykket, og de droge bort; men i samme Øjeblik, som Bulderet hørtes, kom Vagtmændene frem paa den aabne Plads, og blæste strax i deres Lure; dernæst hørte de fra alle Sider Blæsen i Lurer; da søgte Thorer og hans Medfølgere frem ad Skoven til, og ind i den, men bagved sig paa den aabne Plads hørte de Raab og Skrigen og en frygtelig Hujen, da vare nemlig Bjarmerne komne til. Thorer Hund gik sidst i Flokken, foran ham gik to Mænd, som bare en Sæk imellem sig, hvori der var noget, som lignede Aske; deraf tog Thorer noget i Haanden, og saaede det efter sig paa Vejen, som de gik, undertiden kastede han ogsaa noget deraf frem over Folkene foran sig; saa kom de ud af Skoven

frem paa den aabne Mark; de hørte hvorledes Bjarmernes Hær forfulgte dem med Raab og Skrig og forfærdelig Hujen, og løb frem paa Marken paa begge Sider af dem, men ingensteds kom de eller deres Vaaben dem saa nær, at de fik nogen Meen deraf, og det forekom Karle og hans Følge, som om Bjarmerne slet ikke saae dem; men saasnart de kom ud til Skibene, gik Karle og hans Selskab først ombord, thi de vare i Spidsen, men Thorer blev længst paa Land. Saasnart Karles Folk vare færdige, kastede de Tjeldingerne af, og løste Landtovene, derpaa hidsede de Sejl, og Skibet stak da hurtig i Søen; men for Thorers Folk gik alting senere, deres Skib var heller ikke saa let at styre, saa da de gik under Sejl, var Karle kommen langt bort fra Landet. De sejlede nu begge baade Nætter og Dage, ligetil Karle en Aften landede ved nogle Øer, hvor de lode Sejlet falde, kastede Anker, og biede paa Strømfaldet, thi der var dem en stor Strømning i Vejen; imidlertid kom Thorer ogsaa til med sit Skib, og lagde sig ligeledes for Anker, hvorpaa de satte en Baad ud, som Thorer og nogle Mænd bestege, og roede hen til Brødrenes Skib. Thorer gik op paa Skibet, Brødrene hilsede ham høflig, men han var fortrydelig, og forlangte, at Karle skulde give ham det Smykke, han tog af Jomale: „Jeg anseer mig," sagde han, „for nærmest til de Kostbarheder, som bleve tagne der, thi mig maae I takke for, at I kom bort uden at miste nogen Mand, men derimod mener jeg, at du, Karle, bragde os i den største Vaade." Da svarede Karle: „Kong Olaf tilkommer Halvdelen af alt

det Gods, jeg vinder paa denne Rejse, og ham har jeg tiltænkt Smykket; henvend dig derfor til Kongen, kanskee han lader dig faae det, hvis han ikke vil have det selv, fordi det var mig, der tog det af Jomale." Da sagde Thorer, at han vilde, de skulde gaae der paa Land og dele Byttet. Gunnsteen svarede og sagde, at nu var Floden kommen, og det var Tid at sejle. Derpaa gjorde de Rebene klare og lettede Anker; men da Thorer saae det, sprang han med sine Folk ned i Baaden, og roede til sit Skib; Karles Folk havde da hisset Sejl, og vare komne langt, førend Thorers fik sat Sejl til. De rejste da til de kom til Geirsver, som er det første Bryggeleje[1] for dem, som sejle nordenfra; der kom de begge en Aften, og lagde til Bryggelejet; Thorer og hans Folk laae inde i Havnen, men de andre udenfor. Saasnart Thorer havde faaet tjeldet, gik han op paa Land med en stor Mængde af sine Mænd, der alle i een Flok gik hen til Karles Skib, hvor de da ogsaa vare færdige med at lægge sig for Anker; Thorer gik hen imod Skibet, raabte og bad Styrmanden at gaae i Land. Brødrene gjorde saa, gik paa Land med nogle Mænd, og da begyndte Thorer med samme Tale som før, at han bad alle Mænd gaae paa Land, og bære hen til Deling hvad Bytte de havde gjort; Brødrene derimod sagde, at det var ikke nødvendigt at holde Deling, førend de kom hjem i Bygden. Thorer sagde, det var imod Skik og Brug ikke at dele førend hjemme, og saaledes lade det beroe paa andres Troskab og Redelighed. Der faldt adskillige

[1]) En Ankerplads med Skibsbro ved.

Ord imellem dem om den Sag, og hver tyktes paa sin Maade; da vendte Thorer sig for at gaae bort, men dreiede strax igjen om, og sagde, at hans Skibsfolk skulde bie efter ham; derpaa kaldte han paa Karle. „Jeg vil tale et Ord med dig i Eenrum," sagde han; Karle gik ham strax imøde, men saasnart de kom sammen, stak Thorer med sit Spyd til ham, saa det gik ham midt igjennem Livet, hvorpaa han sagde: „Du lærer nu, Karle, at kjende en Bjarkøbo, jeg tænkte nok du skulde faae Spydet Sælshævneren at føle." Karle døde strax, men Thorer gik med sine Folk til sit Skib. Gunnsteen og hans Mænd saae Karles Fald, og løb strax derhen, og saae Mærkerne paa det begaaede Mord; de toge Liget, bare det til Skibet, brøde Tjeldinger og Bryggerne af, og skyndte sig fra Land det snareste de kunde; derpaa hissede de Seil, og seilede bort. Men da Thorers Folk saae dette, kastede de i en Fart Tjeldingerne ned, men i det de vilde hisse Seilet, gik Trossen over, saa Seilet faldt ned tværsover Skibet; dette foraarsagede dem en stor Forsinkelse, inden de anden Gang fik Seilet op, saa at Gunnsteen og hans Selskab vare komne et godt Stykke, førend de andre bleve seilfærdige og deres Skib kom i Gang. Thorer og hans Folk brugte nu begge Maader, baade at seile og at roe; det selvsamme gjorde Gunnsteens; og saaledes droge de nu afsted baade Nætter og Dage; dog havde de sidste ondt med at naae de forreste, thi da de smalle Sunde begyndte, kunde Gunnsteens Skib lettere snoe sig igjennem; men Thorer satte dog saa fast efter dem, at da de kom udenfor Lengjevig, og Gunnsteen dreiede mod Land, og sprang

op paa Land, da kom Thorers strax efter til samme Sted, sprang ligeledes paa Land, og satte efter dem. En Kvinde, der, efter hvad man sagde, skulde være meget troldkyndig, hjalp Gunnsteen og fik ham skjult; hvorpaa Thorer igjen med sine Folk vendte tilbage til Skibene, og tog alt det Gods, der var paa Gunnsteens Skib, men bar Stene derud paa istæden, hvorefter Thorer begav sig hjem til Bjarkø. Gunnsteen og hans Stalbrødre droge i Begyndelsen lønligen frem, og betjente sig af smaa Skibe, seilede om Natterne og laae stille om Dagen, saalænge indtil de kom Bjarkø forbi; derpaa drog Gunnsteen med sine Mænd først hjem til Langø, og forblev der i nogen Tid, før han begav sig paa Rejsen videre; han drog nemlig sydpaa langs Landet, og standsede ikke, førend han kom ned til Throndhjem, og fandt der Kong Olaf, hvem han fortalte alt, saaledes som det var gaaet til paa denne Bjarmelandsrejse. Kongen yttrede sin Misfornøjelse med denne Rejse, men tilbød dog Gunnsteen at blive hos sig, og lovede at hjælpe ham tilrette i denne Sag, naar han saae sig i Stand dertil. Gunnsteen takkede Kongen for hans Tilbud, modtog det, og opholdt sig nu i nogen Tid hos Kong Olaf.

130. Som før er fortalt, opholdt Kong Olaf sig i Sarpsborg den Vinter, da Knud den Mægtige var i Danmark. Den svenske Konge Ønund drog samme Vinter over Vester-Gøtland, og havde en stor Hær, en tre tusinde Mand; der gik da Mænd og Bud imellem begge Svogrene, og de satte hinanden Stævne, at de skulde komme sammen i Kongehelle; men de udsatte siden Sammenkomsten, fordi de først vilde faae

at vide, hvad Kong Knud havde for. Men da det led ud paa Foraaret, drog Kong Knud til England med meget Folk, og lod sin Søn Hørde-Knud blive tilbage i Danmark tilligemed Ulf Jarl, Thorgils Sprageløgs Søn. Ulf var gift med Astrid, en Datter af Kong Svend og Søster til Kong Knud den Mægtige; deres Søn var Svend Ulfsøn, som siden blev Konge over Danmark. Ulf Jarl var en meget ypperlig Mand. Kong Knud drog nu, som vi nys sagde, over til England; men da Kongerne Olaf og Önund spurgte dette, begave de sig strax til Stævnet ved Kongehelle; de holdt her en meget venskabelig Sammenkomst og mange Samtaler, som kom til menige Mands Kundskab, men de aftalte ogsaa mange Ting alene to, hvilket først siden kom for Dagen og blev alle vitterligt; ved Skilsmissen vexlede de Gaver, og toge Afsked som Venner. Kong Önund drog derpaa op i Götland, men Kong Olaf nordpaa til Vigen, og siden ud paa Agde, og derfra nordpaa langsmed Landet; han laae meget længe i Egersund, og ventede efter Bør; der spurgte han, at Erling Skjalgsøn og Indbyggerne paa Jæderen vare gaaede i Felten og havde en stor Hær. En Dag talte Kongens Mænd med hverandre, om det var Søndenvind eller Sydvest, og om det var Vejr til at sejle forbi Jæderen eller ej? De fleste meente da, at det kunde ikke lade sig gjøre. Da sagde Haldor Brynjolfsøn: „Jeg skulde troe, at hvis Erling Skjalgsøn havde budet eder til Gjæstebud paa Sole, da vilde I ikke finde det umuligt, med dette Vejr at sejle forbi Jæderen." Kong Olaf befalede da, at man skalde tage Tjeldingerne ned, og lægge Skibene ud af Havnen, og

saa skete; de sejlede derpaa den Dag forbi Jæderen, og Vinden var ret brugelig; om Aftenen lagde de ind til Hvitingsø; Kongen sejlede derpaa til Hørdeland, og drog der omkring paa Gjæsteri, som var beredt for ham.

131. Dette Foraar var der gaaet et Skib fra Norge til Færøerne, med Budskab fra Kong Olaf, at een af hans Hirdmænd der, enten Leif Øssurson eller Gille Lavmand eller Thoralf fra Dimon, skulde komme til ham fra Færøerne. Men da dette Budskab kom til Færøerne, og vedkommende Mænd havde faaet det, da raadsloge de med hverandre, hvad Hensigten vel kunde være dermed, og fandt det da alle rimeligt, at Kongen vilde indhente Underretning om de Tidender, som adskillige holdt for sande, at Besætningen paa de to Skibe, Kongen før havde sendt derover, og af hvilke ikke en eneste Mand var undkommen, var omkommen der paa Øerne. Færøboerne bleve enige om, at Thoralf skulde rejse; han gjorde sig da færdig til Rejsen, og udrustede et Førselsskib, han ejede, og hyrede Folk til det, i det hele en ti eller tolv Mand. Men da de vare færdige, og biede paa Bør, hændte det sig paa Østerø, at Thrand i Gata en Dag, da det var godt Vejr, gik ind i Stuen; men der i Stuen laae paa Tværbænkene hans Frænder Sigurd og Thord, Thorlaks Sønner, og endnu en tredie, Gaut hin Røde, som ogsaa var dem beslægtet. Alle disse Frænder vare dygtige Mænd; Sigurd var den ældste af dem, og havde ogsaa mest at sige. Thord havde et Ögenavn, og kaldtes Thord den Lave, endskjønt han var en meget høj Mand, men især var han meget fører og stærk, saa der var neppe nogen, der kunde siges at kjende hans Kræfter. Da

sagde Thrand: „Meget forandres i et Menneskes Levetid; det var ikke Skik i vor Ungdom, at unge Mænd skulde sidde inde og lægge sig til Ro paa en Dag, da det var godt Vejr; det skulde vore Forfædre neppe have troet, at Thoralf af Dimon skulde blive en raskere Mand, end I; det Førselsskib jeg har, og som staaer her i Nøstet, tænker jeg nu bliver saa gammelt, at det raadner op under Tjæren; hver Stue her i Gaarden er ogsaa fuld af Uld, som ikke bliver gjort i Penge; saa skulde det ikke gaae til, naar jeg var nogle Aar yngre." Sigurd sprang da op, og kaldte paa Thord og Gaut, og sagde, han vilde ikke taale Thrands Gluffer, hvorpaa de gik ud og derhen, hvor Huuskarlene vare, fore siden til Stranden, og satte Førselsskibet ud, lode Ladningen bringe ned, og ladede Skibet; der var ingen Mangel paa Ladning der hjemme, og al Skibstilbehør var ligeledes ved Haanden. De gjorde saaledes Skibet sejlfærdigt paa nogle faa Dage, og derpaa gik ti til tolv Mand ombord paa Thrands Førselsskib. Den gamle Thrand holdt ogsaa en lang Samtale i Eenrum med Sigurd og Thord, før de droge hjemmefra. De og Thoralf sejlede ud med samme Vind, og vidste altid til hinanden paa Havet; de overlagde, at den ene skulde komme den anden til Hjælp, hvor det kunde behøves. De kom til Land ved Herøerne i Norge, det var silde paa Dagen; de paa Sigurds Skib lagde til længere ude ved Stranden, dog var der kun kort imellem dem. Det hændte sig om Aftenen silde, da det var blevet mørkt, og Thoralfs Mænd vilde gaae til Sengs, at Thoralf og endnu en anden Mand gik op paa Land i et vist Ærende; men da de

nu vilde gaae ned igjen til Skibet, saaledes fortalte den, der fulgte med ham, det, da mærkede han ikke til noget, før der paa een Gang blev kastet et Klæde over hans Hoved, og derpaa blev han løftet op fra Jorden, i det samme hørte han et stort Slag, siden blev han baaren som et Barn, og løftet op hvor den dybe Sø gik, og der blev han kastet i Havet; men da han igjen kom i Land, skyndte han sig hen til det Sted, hvor han var bleven skilt fra Thoralf; der traf han ham, og fandt, at han var kløvet ned i Skuldrene, og var død. Da Thoralfs Skibsfolk erfarede dette, bare de hans Lig ud paa Skibet, og satte det hen Natten over. Den Gang var Kong Olaf til Gjæst paa Lygre, som ligger kort derfra, og der blev strax om Morgenen sendt Bud til ham. Han lod strax stævne Piilthing[1], og var selv paa Thinget; han havde ogsaa stævnet Færøboerne fra begge Skibene derhen, og de vare ligeledes komne. Da Thinget nu var sat, stod Kongen op, og talte: „Her er forefaldet en Begivenhed, som, Gud være lovet, hører til de sjeldne; en brav Mand er tagen af Dage, og en i vore Tanker uskyldig; er der nogen her tilstede, som kan give nogen Oplysning om, hvem der er Ophavsmand til denne Gjerning?" Men der var ingen, som vedgik det. Da vedblev Kongen: „Jeg vil ikke lægge noget Dølgsmaal paa min Mening om denne Gjerning, at jeg nemlig tillægger selve Færøboerne den, thi jeg forestiller mig, at det er saaledes gaaet til, at Sigurd Thorlakssøn har begaaet Drabet, men Thord den Lave har kastet den anden ud i Vandet;

[1]) Et Thing som holdtes ved pludselig paakommende Tilfælde.

men Aarsagen til Drabet tænker jeg har været denne, at de ikke vilde Thoralf skulde røbe deres Udaad, som han maa have vidst de vare skyldige i, men vi længe have haft Mistanke om, nemlig det Mord og den Ugjerning, at vore Sendebud ere blevne myrdede der paa Øerne." Da Kongen havde endt sin Tale, stod Sigurd Thorlaksøn op, og talte; han tog saaledes til Orde: „Jeg har ikke før talt paa Thinge, saa man vil finde, jeg lidet forstaaer at føje mine Ord; men dog seer jeg mig nødtvungen til at svare noget til den vanskelige Sag, som her er forefaldet, og den Beskyldning, som Kongen saa ligefrem har gjort imod os. Maa jeg da sige, at denne Kongens Tale er avlet under de Mænds Tungerødder, som ere langt uforstandigere og værre, end han er; ogsaa er det urimeligt, at jeg skulde ville tilføje Thoralf noget Ondt, da han var min Fostbroder og bedste Ven; men om der virkelig var det mindste om, og der var nogen Sag imellem Thoralf og mig, da har jeg dog saa megen Forstand, at jeg snarere skulde vove paa en saadan Gjerning hjemme paa Færøerne, end her lige under eders Øjne, Konge! Nu vil jeg desaarsag for mig, og ligesaa for alle mine Selskabsbrødre og Skibsfolk, nægte denne Gjerning, og derfor tilbyde Ed, som eders Love forordne; eller og, hvis det tykkes eder stærkere Beviis, da vil jeg underkaste mig Jernbyrd, og ønsker, at I selv, Herre Konge! vil overvære Udførelsen, thi jo strængere denne Handling foretages, desto bedre tykkes det mig, at jeg det snareste muligt kan faae afvæltet og tilintetgjort denne Beskyldning, saa at alle retskafne Mænd kunne aabenbarligen see, at jeg og mine Folk ere falskeligen beskyldte

i denne Sag. Begge Beskyldninger vil jeg saaledes have fralagt mig, baade denne og hiin, som Kongen yttrede imod mig og mine Stalbrødre, at vi skulde have myrdet hans Mænd, for at plyndre deres Gods." Da Sigurd havde endt sin Tale, vare der mange, som talte for, at han maatte faae Lov til at vise sin Uskyldighed i denne Sag; de roste hans Tale, og meente han var uskyldig i den Sag, man havde tillagt ham. Kongen svarede: „Med denne Mand kan det være heel forskjellig bevendt: er han med Urette beskyldt for denne Sag, da er han vissełig en brav Mand; hvis ikke, da findes der neppe Mage til hans Dristighed, og det sidste er i mine Tanker snarest Tilfældet; men han vil snart, tænker jeg, selv vise, hvorledes dermed forholder sig." Formedelst de andres Forestilling og Bøn modtog Kongen endelig Sigurds Forpligtelse, at bære Jern; han skulde Dagen efter komme til Lygre, hvor Bispoppen skulde forestaae Renselsen; og hermed opløstes Thinget. Kongen drog om Aftenen til Lygre, men Sigurd og hans Selskabsbrødre til deres Skib, og det begyndte da strax at mørkne af Natten. Sigurd sagde da til sine Kamerader: „Det er i Sandhed en vanskelig Sag, vi her ere blevne indviklede i, og en skammelig Løgn har man paadigtet os; denne Konge er underfundig og svigefuld, og det er let at see, hvad vi have at vente, hvis han maa raade; først har han ladet vor Ven og Stalbroder Thoralf dræbe, og nu vil han gjøre os til Misdædere, og vælte dette Nidingsværk over paa os; det er ham en let Sag, at forvilde denne Jernbyrd, og liden Barmhjertighed har den at vente, som vover sig i denne Fare; der rejser sig nu en

lille Kuling inde fra Fjorden, saa jeg tænker, vi gjøre bedst i at hisse Seil og stævne ud paa Havet; lad saa Thrand reise selv næste Sommer og sælge sin Uld, om han har Lyst; men kommer jeg lykkelig og vel bort denne Gang, saa haaber jeg aldrig mere at see Norge, i det mindste ikke saalænge denne Konge raader for Landet og med min gode Villie." Hans Skibsfolk fandt, at det var det bedste de kunde gjøre; de toge derfor og hissede Seil, og lode om Natten staae til ud paa Havet det hurtigste muligt, og standsede ikke før de kom til Færøerne, og hjem til Gata. Thrand yttrede før Almuen sin Misfornøjelse med denne Reise; de andre svarede heller ikke vel dertil, men bleve dog hjemme hos ham. De fortalte denne Begivenhed omkring paa Færøerne, hvorledes Thoralf fra Dimon var bleven dræbt, og hvad derved var forefaldet, og tilføjede, at de meente Kongen havde voldet hans Død, som man der paa Øerne ansaae for stor Skade.

132. Strax efter spurgte Kong Olaf, at Sigurd var borte, hvorover hans Sag blev ilde anseet; mange, som før havde forsvaret ham, og talt imod Kongen, fandt det nu rimeligt, at han var skyldig. Kong Olaf udlod sig kun lidet om den hele Handel, og yttrede, at det var gaaet, som han formodede, og at han nu fandt sin Mistanke, som han før havde haft til Færøboerne, bestyrket. Kongen fortsatte nu sin bestemte Reise, og tog til de Gjæsterier, som allerede vare beredte for ham.

Kong Olaf lod de Mænd, som vare komne fra Island, og som foran ere nævnte, kalde til sig, nemlig Thorodd Snorreson, Geller Thorkelson, Steen Skaptesøn og Egil Hallson. Derpaa tiltalte han dem

saaledes: „I have bestandig i Sommer talt til mig om, at I vilde fare ud til Island, men jeg har ikke givet noget bestemt Svar derpaa; nu vil jeg sige eder mine Tanker. Du, Geller, skal fare ud til Island, hvis du vil rygte mit Ærende der, men de andre Islændere skulle ikke rejse, førend jeg faaer at vide, hvorledes det Ærende optages, som jeg vil overdrage dig, Geller!" Men da Kongen havde givet denne sin Villie tilkjende, fandt de, som havde Lyst til at rejse hjem og som det nu var forbudet, at man havde skammelig bedraget dem, og tyktes ilde om deres tvungne Ophold og Ufrihed. Geller drog nu om Sommeren til Island med Kong Olafs Budskab, som han næste Sommer fremførte paa Thinget; dette Olafs Budskab bestod i, at han bad Islænderne antage de Love, han havde anordnet for Norge, og yde ham af Landet Thegngjeld[1] og Nefgjeld[2], nemlig for hver Person en Penning, hvoraf ti gjaldt lige med en Alen Vadmel; derhos tilsagde han Folket sit oprigtige Venskab, naar de vilde tilstaae ham dette, men hvis ikke, haarde Vilkaar, naar han fandt Lejlighed dertil. Denne Sag gav dem meget at tænke paa, og de raadsloge længe derom, men endelig blev det med alles Samtykke bestemt, at de nægtede at antage Lovene og at yde de Skatte og alle de Paalæg, Kongen forlangte. Denne Sommer drog Geller igjen til Kong Olaf, og fandt ham om Høsten aster i Vigen, efter at han var kommen ned fra Gotland, saaledes som herefter endnu skal fortælles i denne Saga. Da det led ud paa Høsten,

---

1) Skat af hver fri Mand. 2) Kopskat.

drog Kong Olaf op til Throndhjem, og sejlede med sine Folk ind til Niderros, hvor han lod berede til Vintersæde. Den Vinter over blev Kongen der i Kiøbstaden; det var hans trettende Regjeringsaar.

133. Ketil Jæmte hed en Mand, en Søn af Emund Jarl fra Sparrebo i Throndhjem; han flyede for Kong Eisten Ildraade øster over Kiølen, ryddede Skoven, og bebyggede det Land, som siden fik Navn af Jæmteland. Derhen flyede ogsaa mange andre Mænd fra Throndhjem formedelst den samme Ufred, thi Eisten lagde svær Skat paa Thrønderne, og gav dem sin Hund Sør til Konge. Ketil Jæmtes Sønnesøn var Thorer Helsing, som Helsingeland er kaldt efter; dette Land bebyggede han først, men da Harald Haarfager bemægtigede sig Norge, da rømte endnu en stor Mængde ud af Landet formedelst hans Voldsomhed, baade Thrønder og Nummedøler, og da forøgedes endnu mere Bygderne i Jæmteland, men nogle droge heelt ud til Helsingeland øster ved Havet, og disse bleve den svenske Konge undergivne. Men da Hakon Adelsteensfostre regjerede over Norge, blev der sluttet Fred, og aabnedes Handel imellem Throndhjem og Jæmteland; formedelst Kong Hakons Mildhed søgte Jæmterne endog til ham, og lovede ham Lydighed og betalte ham Skat; han gav dem da Lov og Landsret; de vilde nemlig heller give sig under Norges Konge, end underkaste sig Sverrigs, da de dog oprindelig vare fra Norge. Det samme gjorde ogsaa alle de Helsinger, som havde deres Slægt nordenfor Kiølen, og dette forblev saa, ligetil Olaf Digre og Olaf Svenske tvistede om Landeskiftet; da vendte Jæmterne, og ligesaa Hel-

ſingerne tilbage under de Svenſkes Konge, ſaa at Eideſkoven blev da Grændſen for Norge mod Øſten, og derfra Kjølen lige nord til Finmarken. Da hævede den ſvenſke Konge Skat af Helſingeland, og ligeledes af Jæmteland, ſom i fordums Tid; ja det havde den Gang alt varet i nogen Tid, at Jæmterne havde betalt den ſvenſke Konge Skat, og at Syſſelmænd af ham vare indſatte over Landet. De Svenſke vilde da heller ikke vide af andet at ſige, end at hele Landſtrækningen, ſom laae øſtenfor Kjølen, hørte under Sverrigs Konge. Det gik da her, ſom man finder mange Exempler paa, at ſkjønt der er Svogerſkab og Venſkab imellem Kongerne, vil enhver dog beholde alt det Land, ſom han troer at have nogen Ret til; Kong Olaf havde nemlig paa ſin Side ſendt Bud til Jæmteland, og tilkjendegivet Jæmterne ſin Villie, at de ſkulde viſe ham Lydighed og i andet Fald truet dem med haarde Vilkaar; men Jæmterne vare blevne enige om at erklære, at de vilde viſe den ſvenſke Konge Lydighed.

134. Thorodd Snorreſøn og Steen Skapteſøn vare meget misfornøjede med, at de ikke maatte have Lov til at reiſe hvorhen de ſelv vilde. Steen var en meget ſmuk Mand, og meget færdig i alle Slags Idrætter; han var ogſaa en god Skald, gik gjerne prægtig klædt, og higede efter at udmærke ſig. Hans Fader Skapte havde digtet en Drape om Kong Olaf, og havde lært Steen den, og det var ſaaledes betænkt, at Steen ſkulde fremføre dette Kvæde for Kongen. Steen kunde ikke bare ſig for at lade nogle haanlige Ord falde om Kongen baade i løs og bunden Tale. Saavel han ſom Thorodd vare lidet forſigtige i deres Ord; de ſagde, at

Kongen viste sig som en slettere Mand, end de, som paa Frø og Love havde sendt ham deres Sønner eller Frænder, og ligeledes sagde de, at det var en stor Svig af Kongen, at han behandlede dem som ufrie Mænd, og ikke lod dem selv være Herrer over deres egen Reise. Kongen blev meget vred herover. En Dag gik Steen for Kongen, og spurgte ham, om han vilde høre paa den Drape, hans Fader Skapte havde digtet om ham. Kongen svarede: „Det er bedst, Steen, at du først kvæder det, som du selv har digtet om din Konge.“ Steen sagde, at det var ingen Ting, han havde digtet, „thi,“ sagde han, „jeg er ikke Kongens Skald, og kunde jeg end digte, saa vilde I dog finde det, som alt andet ved mig, kun af ringe Værd;“ Steen gik da bort, da han nok kunde mærke, hvad det sigtede til, og talte ikke videre med Kongen. Thorgeir hed een af Kong Olafs Fogeder, han forestod en Kongsgaard i Orkedalen; han var den Gang tilstede, og hørte denne Samtale imellem Kongen og Steen; hvorpaa han drog hjem. En Nat løb Steen tilligemed sin Skosvend bort fra Byen; de toge først Veien op paa Gaularaas, og derfra heelt ud til Orkedalen. Her kom de om Aftenen til den Kongsgaard, som Thorgeir bestyrede, hvor Thorgeir da bød Steen at blive om Natten, og spurgte om Hensigten af hans Reise. Steen bad ham, at lade ham faae en Hest og Slæde, da han saae, der blev aget Korn hjem. Thorgeir svarede: „Jeg veed ikke, hvorledes det hænger sammen med din Reise, og om du reiser med Kongens Tilladelse; eders Samtale forleden Dag syntes mig just ikke venskabelig.“ Steen

svarede: „Har jeg end ikke Lov til at raade mig selv for Kongen, saa skal jeg dog ikke lade mig befale af hans Trælle;" hvorpaa han trak sit Sværd og dræbte Fogeden. Derpaa tog han Hesten, befalede sin Svend at springe op paa den, og satte sig selv i Slæden; hvorpaa de droge deres Vej, og kjørte hele Natten, indtil de om Morgenen kom ned i Surnedal paa Møre; derpaa lode de sig sætte over Fjordene, og rejste det hurtigste, de kunde, uden at sige noget Menneske det begaaede Drab; derimod udgave de sig for Kongens Mænd, og fik derfor god Befordring paa Rejsen, hvor de kom. En Aften kom de til Thorberg Arnesøns Gaard paa Giske; han var ikke hjemme, men hans Kone Ragnhild, Erling Skjalgsøns Datter, var hjemme og modtog dem vel, efterdi de vare gamle Bekjendte. Det havde nemlig tildraget sig forrige Gang, da Steen var rejst til Norge, og ejede selv Skibet og var Formand paa det, at han var kommen til Land ved Giske, og laae der ude ved Øen; da var Ragnhild kommen ned og skulde gjøre Barsel, og havde en meget haard Forløsning; der var da ingen Præst paa Øen, og heller ikke i Nærheden, hvorfor man sendte Bud til Kjøbmandsskibet, og lod spørge, om der var nogen Præst ombord; der var en saadan ombord, som hed Baard, en Mand fra Vestfjordene, endnu ung og ikke meget lærd. Sendebudene bade ham følge hjem med sig til Huusfruen; Præsten, som kjendte sin egen Vankundighed, syntes det var en vanskelig Sag, og vilde ikke gjerne dertil; da overtalte Steen ham, og bad ham tage med dem. Præsten svarede: „Jeg vil tage derhen, naar du vil tage med; thi det tykkes mig

en stor Hjælp, at have dig ved Haanden at raadføre mig med." Steen sagde, han gjerne vilde føje ham deri, om Præsten saa hellere vilde reise. Derpaa begave de sig til Gaarden og ind til Ragnhild; kort efter fødte hun et Barn, det var et Pigebarn, og var meget svagt; Præsten døbte Barnet, men Steen bar hende, og hun fik Navnet Thora. Steen gav hende en Guldring, som han havde paa Haanden. Ragnhild lovede ham sit oprigtige Venskab, og bad ham komme til sig, naar han behøvede hendes Gjentjeneste; men Steen svarede, at han nok neppe vilde komme til at bære flere Pigebørn, og de skiltes saaledes ad. Nu var det imidlertid kommet dertil, at Steen bad Ragnhild at opfylde sit givne Løfte, fortalte hvad der var hændet ham, og hvorledes han var falden i Kongens Unaade. Hun lovede ham al den Bistand, der stod i hendes Magt, bad ham bie til hendes Husbonde Thorberg kom hjem, og lod ham sætte sig hos hendes Søn Eisteen Orre, som da var tolv Aar gammel. Steen gav Eisteen og Ragnhild Foræringer. Thorberg havde endnu før han kom hjem faaet den hele Begivenhed med Steen at vide, og saae temmelig suurt. Ragnhild gav sig i Tale med ham, fortalte ham Steens Forfatning, hvorledes alt var gaaet til, og bad ham tage imod ham, og tage sig af hans Sag. Thorberg svarede: „Jeg veed allerede hvad der er forefaldet med Steen, Kongen har holdt Priisthing efter sin Gaardsfoged Thorgeir, og Steen er erklæret fredløs over hele Norge, saa at han maa dræbes eller gribes, hvorsomhelst han træffes; Kongen er overmaade vred, og jeg er ikke saa uforstan-

dig, at jeg skulde tage en udenlandsk Mand i Beskyttelse, og derved paadrage mig Kongens Unaade; lad du derfor Steen reise bort, saa snart som muligt." Ragnhild svarede, at enten skulde hun og Steen reise bort sammen, eller blive der begge. Thorberg sagde, hun kunde reise hvorhen hun vilde; „dog haaber jeg," sagde han, „at du, hvis du reiser, kommer snart tilbage, thi her i Giske vil du dog nyde mere Anseelse, end noget andet Sted." Da gik deres Søn Eisteen frem, og sagde, at han vilde ikke blive der tilbage, naar hans Moder tog bort. Thorberg sagde, at de viste megen Heftighed og Paastaaenhed i denne Sag; „saa det bliver vel Enden," sagde han, „at I faaer at raade; men deri slægter du og dine Frænder altfor meget din Æt paa, Ragnhild," sagde han, „saaledes at ringeagte Kong Olafs Bud." Ragnhild svarede: „Hvis du virkelig holder det for saa farligt, at beholde Steen hos dig, saa drag hen med ham til min Fader Erling, eller giv ham et saadant Følgeskab med, at han fri og sikker kan komme derhen, da haaber jeg min Fader, naar jeg sender ham Bud, strax vil tage imod ham." Thorberg sagde, at derhen vilde han ikke sende Steen, „thi Erling," sagde han, „kan have nok i sin egen Deel, som kan paadrage ham Kongens Misfornøjelse, uden at jeg behøver at volde ham endnu mere." Steen forblev nu der om Vinteren; men efter Juul kom Sendebud fra Kong Olaf til Thorberg med Befaling, at denne skulde indfinde sig hos Kongen før Midfaste, og blev denne Kongens Befaling givet med megen Strænghed. Thorberg meddeelte sine Venner denne Sag, og raadførte sig med dem, om han skulde vove

under disse Omstændigheder at drage til Kongen; men de fleste fraraadte ham det, og meente, det var raadeligst, at stille sig ved Steen, forend han drog til Kongen. Thorberg var imidlertid mere tilbøjelig til ikke at undslaae sig for denne Reise. Noget efter reiste han hen til sin Broder Finn, forestillede ham Sagen, og bad ham ledsage sig. Finn svarede: „Ondt tykkes mig et saadant Kvinderegimente, ikke for sin egen Kone at torde lyde sin lovlige Herre og Konge." „Det maa staae til dig selv," sagde Thorberg, „om du vil reise med eller ej, men jeg tænker du lader det snarere være af Frygt, end af Hengivenhed mod Kongen." Brødrene skiltes ad i Vrede, og Thorberg drog siden til sin anden Broder Arne, og bad denne reise med sig til Kongen, for at sige ham, hvorledes Sagen forholdt sig. Arne svarede: „Det synes mig underligt, saa klog og forsigtig en Mand som du er, at du har styrtet dig i en saadan Ulykke, at have paadraget dig Kongens Vrede, og det uden Nødvendighed; det havde endda været at undskylde, hvis det var dine Frænder eller Fostbrødre, du havde taget dig af, men slet ikke dette, at du har taget en Islænder i din Beskyttelse, og en Mand, Kongen har erklæret fredløs, og derved sat dit og dine Frænders og Venners Liv og Gods i Vove, saa mange som ville understøtte din Sag." Thorberg svarede: „Det gaaer som man siger, at der er et Udskud i hver Æt; det holder jeg for det største Uheld min Fader har havt, at han havde saa daarligt Held med sine Sønner, at den sidste han fik vanslægtede saa ganske fra vor Æt, at han hverken besidder Mod eller Mands Hjerte; og det skulde være baade vist og

sandt, at, naar jeg ikke frygtede for derved at beskæmme min Moder, vilde jeg aldrig erkjende dig for Broder." Thorberg begav sig derpaa paa Hjemvejen, og var ilde tilmode. Siden sendte han nogle Mænd op til Throndhjem til sin Broder Kalf, og bad ham møde sig ved Agdenæs. Da Sendebudene kom til Kalf, lovede denne strax uden nogen Modsigelse, at begive sig paa Rejsen. Ragnhild sendte ogsaa Bud til Jæderen til sin Fader Erling, og bad ham sende sig Folk. Erlings Sønner, Sigurd og Thorer, begave sig da paa Vejen, og havde hver sin vel bemandede Jagt paa tyve Roerbænke. Disse sejlede nu til Giske, hvorpaa de tillige med Thorberg droge videre frem nordpaa; da traf de paa Vejen Finn og Arne, som havde to Skibe, hvert paa tyve Roerbænke; med alle disse Folk fore de nu op til Throndhjem, og Steen var med dem paa Rejsen; og da de kom til Agdenæs, forefandt de der Kalf Arnesøn, der ogsaa havde et velbesat Skib paa tyve Roerbænke; derpaa droge de alle tilhobe ind til Niderholmen, og laae der om Natten. Næste Morgen holdt de en Raadslagning med hverandre; Kalf og Erlings Sønner vilde, at de med deres hele Styrke skulde drage ind til Byen, og lade det komme an paa Lykken; men Thorberg derimod vilde, at man skulde see, hvad man kunde udrette med det Gode, og først gjøre Kongen et antageligt Bud; hertil gave Finn og Arne deres Samtykke; dette blev da besluttet, og Finn og Arne droge til Kongen med nogle faa Mænd. Kongen havde da allerede spurgt, hvor mandstærke de vare komne, og tiltalte dem derfor temmelig haardt. Finn gjorde da det Tilbud for Thorberg og Steen, at Kon-

gen skulde bestemme saa stor en Pengebod, han selv vilde, men Thorberg skulde beholde Landefred og de Forleninger, han hidtil havde haft, og Steen benaades paa Liv og Lemmer. Kongen svarede: „Mig tykkes, at denne Reise allerede hjemmefra er indrettet saaledes, at I nu tænke at kunne enten halvt eller ganske raade for denne Sag; mindst havde jeg dog ventet af eder, Brødre, at I vilde drage med en Hær imod mig, og jeg kan vel tænke, at Jæderboerne have været Ophavsmænd derfor; men Pengebøder behøve I ikke at tilbyde mig." Da svarede Finn: „Ingenlunde have vi Brødre samlet Folk, for at byde eder, Herre, nogen Ufred, heller ikke maa I tilskrive Jæderboerne det, thi det var os, som bad dem om Hjælp; men Grunden til at vi samlede saa meget Mandskab var, at vi vilde først tilbyde eder vor Tjeneste, men hvis det ej lykkes, men I afslaaer den og vil tilføje Thorberg nogen Overlast, saa ville vi med den Magt, vi have samlet, drage til Kong Knud den Mægtige, og see, om han vil vise os bort; men at volde dig nogen Ufred har aldrig været vor Hensigt." Kongen saae paa ham, og sagde: „Hvis I Brødre ville sværge mig til, at staae mig bi udenlands og indenlands, og aldrig at skilles fra mig uden min Tilladelse, og ikke skjule nogen Svig imod mig, som kommer til eders Kundskab, saa vil jeg tage imod Forlig af eder." Derpaa drog Finn hen til sine Folk og fortalte, hvilke Vilkaar Kongen havde forelagt dem. Derpaa raadsloge de atter med hverandre; Thorberg sagde, at han for sin Part vilde indgaae dette Vilkaar; „thi jeg har ingen Lyst til," sagde han, „at forlade mine Besiddelser, og tye til fremmede Høvdinger, men

troer, det vil geraade mig til Hæder, at følge Kong Olaf og at blive hos ham." Da svarede Kalf: „Ed vil jeg ikke aflægge til Kong Olaf, men jeg vil blive her i Landet kun saalænge jeg beholder mine Forleninger og Værdigheder, og Kongen vil være min Ven; og saaledes mener jeg, at vi alle skulle gjøre." Finn svarede: „Jeg har besluttet, at lade Kongen ene raade for Forliget imellem os." Arne Arnesøn sagde: „Jeg har besluttet at staae dig bi, Broder Thorberg, selv om du vilde stride med Kong Olaf; saa meget mindre vil jeg nu forlade dig, da du nu har fattet en saa god Beslutning; jeg vil derfor følge dig og min Broder Finn, og antage de Vilkaar, som I finde eder fornøjede med." De tre Brødre, Thorberg, Finn og Arne, gik dernæst ombord paa eet Skib, roede ind til Byen, og begave sig til Kongen; Forliget gik da saaledes for sig, at Brødrene svore Kongen den forlangte Ed; derpaa søgte Finn at faae Steen forligt med Kongen, men denne sagde, at Steen kunde for ham fare i Fred, hvorhen han vilde; „men hos mig skal han ikke være herefter," sagde Kongen, „og det vil han selv synes bedst om." Thorberg drog derpaa ud til sine Folk. Kalf drog derfra ud til sin Gaard paa Egge, men Finn til Kongen, og Thorberg, Arne og de andre Folk rejste hjem. Steen fulgte med Erlings Sønner, men tidlig paa Foraaret begav han sig over til England, hvor han gik Kong Knud den Mægtige til Haande, og fandt sig vel fornøjet i hans Tjeneste.

135. Da Finn Arnesøn i nogen Tid havde været hos Kong Olaf, lod Kongen ham en Dag kalde til Samtale, tilligemed nogle flere Mænd, som han altid

plejede at have med i sine Raadslagninger. Da tog Kongen Ordet, og sagde: „Jeg har fast foresat mig, nu til Foraaret at opbyde Leding af hele Landet, baade Folk og Skibe, og at drage med al den Magt, jeg kan faae, imod Kong Knud den Mægtige, thi jeg veed, at den Fordring, han har begyndt at gjøre paa mit Rige, agter han ingenlunde at opgive. Nu maa jeg tilkjendegive dig, Finn Arnesøn, min Villie, at du skal drage i dette mit Ærende til Helgeland, for der at foranstalte Opbudet, baade paa Skibe og Folk, og derpaa med den Hær, du faaer samlet, møde mig ved Agdenæs." Siden udnævnte han andre Mænd, nogle til at drage igjennem Throndhjem, andre sendte han syd i Landet, saa han lod dette Opbud udgaae over hele Riget. Hvad Finns Reise angaaer, da havde han en Skude med omtrent tredive Mand; da han nu var færdig, drog han sin Vej til han kom til Helgeland, hvor han stævnede Thing med Bønderne, og forkyndte dem sit Ærende, og krævede Leding paa Kong Olafs Vegne. Bønderne havde, hver i sit Herred, store Fartøjer og Krigsskibe; de adløde Kongens Befaling, og udrustede strax deres Skibe. Men da Finn kom længer nordpaa i Helgeland, holdt han ligeledes der Thing med Bønderne, og sendte nogle Mænd forud, for at paabyde Leding, der hvor ham syntes bedst. Saaledes sendte han ogsaa nogle af sine Mænd til Thorer Hund paa Bjarkø, og lod der kræve Leding, som andensteds; men da Thorer erholdt denne Kongens Befaling, gjorde han sig strax færdig til Reisen, og bemandede med sine Huuskarle det store Skib, han forrige Sommer var seilet paa til Bjarmeland; dette udrustede han ganske

paa sin egen Bekostning. Finn samlede alle Helgelændер sammen, som boede norden derfor, saa der om Vaaren samledes en stor Hær, der biede indtil Finn kom nordfra; Thorer Hund var da ogsaa kommen, da Finn kom. Denne lod derpaa alle Ledingsfolkene blæse til Huusthing, paa hvilket Thing Vaabnene, som sædvanlig, bleve synede, og Mandskabet fra hver Skibsrede blev mønstret. Da man var færdig dermed, sagde Finn: „Jeg vil spørge dig, Thorer Hund, hvad Bod du vil tilbyde Kong Olaf for hans Hirdmand Karles Drab, eller for det Ran, du gjorde paa hans Gods oppe i Lengjevig? Kongen har overdraget mig at forhandle denne Sag, og jeg vil nu høre dit Svar." Thorer saae sig om, og saae, der stode mange Mænd paa begge Sider af ham, blandt hvilke han kjendte Karles Broder Gunnsteen, og mange andre af hans Frænder og Venner. Thorer Hund svarede da: „Mit Tilbud er snart gjort, Finn! Jeg vil overlade til Kongen den hele Kjendelse og Dom, for alt hvad han troer at have imod mig." Finn svarede: „Ikke desmindre kommer du nok til nu at lade dig nøje med en mindre Ære og Anseelse, thi du kommer til, ubetinget at overgive mig Dommen, hvis Forlig skal komme i Stand." Thorer svarede: „Ogsaa da anseer jeg det for et godt Vilkaar, og vil ikke undslaae mig derfor." Derpaa gik Thorer frem, og gav sit Haandslag, og Finn foresagde ham alle Betingelserne; derpaa afsagde Finn sin Kjendelse, at Thorer skulde betale Kongen ti Mark Guld, og Gunnsteen og hans Frænder andre ti Mark, men for Ran og det lidte Tab endnu ti Mark, og alt dette skulde han betale strax paa Stedet. Thorer svarede:

„Det er en stor Sum at udrede.” „I andet Fald bliver der intet Forlig af,” sagde Finn. Thorer sagde, at Finn dog vel vilde tilstaae ham nogen Frist til at faae Laan hos sine Staalbrødre; men Finn svarede, han skulde betale strax, og desuden udlevere det store, herlige Halssmykke, som han tog af Karle, da han havde dræbt ham. Thorer sagde, han havde intet Smykke taget. Da gik Gunnsteen frem, og forklarede, at Thorer havde taget Smykket af Karles Lig, thi da denne begav sig til Mødet med Thorer, havde han Smykket paa Halsen, men da de siden bare hans Lig bort, var det borte. Thorer foregav, at han ikke havde lagt Mærke til noget Smykke; men om saa var, at der havde været noget, da maatte det ligge hjemme i Bjarkø. Da satte Finn Thorer Spydsodden for Brystet, og sagde, han skulde nu strax levere Smykket fra sig, i hvor nødig han end vilde. Da tog Thorer Smykket af sin Hals, og gav Finn det. Siden vendte Thorer, ledsaget af mange Mænd, tilbage til sit Skib; Finn fulgte efter ham ud paa Skibet; der toge hans Folk Plankerne op imellem Roerbænkene, og fandt nede ved Masten under Dækket tvende saa store Tønder, at de undrede sig alle meget over deres Størrelse. Finn spurgte Thorer, hvad der var i disse store Tønder. Thorer sagde, at deri havde han sine Drikkevarer. „Hvorfor giver du os da ikke noget at drikke, Kamerad,” sagde Finn, „siden du er saa vel forsynet med Drikkevarer.” Thorer befalede, man skulde tappe noget af Tønden i en Skaal, og give dem. Derpaa gav man Finn og hans Ledsagere at drikke, og det var en fortræffelig Drik. Derefter bad Finn Thorer, at

udbetale Pengene, eller reent ud sige Nej, hvis han ikke vilde. Thorer bad ham gaae op paa Land, og lovede, at han der vilde betale. Finn og hans Mænd gik da op paa Land, hvorpaa Thorer kom til dem der, og betalte Pengene; af een Pung blev udredt ti vejede Mark. Derpaa tog Thorer adskillige Lærredsbundter frem, i nogle af dem var een vejet Mark, i andre en halv Mark, atter i andre nogle Ører. Da sagde Thorer: „Dette er laante Penge, som forskjellige Mænd have laant mig, thi alle de Rejsepenge, jeg havde med mig, ere nu gaaede med." Siden gik Thorer ud paa Skibet, men da han kom tilbage, betalte han efterhaanden Sølvet, lidt efter lidt, saa det begyndte at aftnes, hvorpaa Thinget da blev opløst. Derpaa gik alle ombord, gjorde sig færdige til at lægge ud, og gave sig til at sejle bort efterhaanden som de bleve færdige; tilsidst vare saaledes de fleste sejlede bort, og Finn saae, der vare kun faa Folk tilbage omkring ham; man kaldte da paa ham, og sagde, han skulde see til at blive færdig; men da var en Trediedeel af Pengene endnu ikke betalt. Da sagde Finn: „Det gaaer seent med Betalingen, Thorer! Jeg seer det er dig meget imod at betale Pengene; nu vil jeg ogsaa lade dig være i Fred for denne Gang, men de Penge, som endnu staae tilbage, skal du siden selv betale Kongen." Finn stod derpaa op, for at gaae bort. Thorer sagde: „Det er mig kjænt, Finn, at vi nu skilles ad for det første for denne Gang, men det skal ikke være min Skyld, hvis jeg ikke faaer denne min Gjeld betalt, saa at hverken Kongen eller du skal klage over Betalingen." Derpaa gik Finn ombord, og sejlede efter sine Folk. Tho-

rer blev silde færdig til at løbe ud af Havnen, og da de havde faaet Seil til, styrede de ud af Vestfjorden, derpaa ud i rum Sø, og sydpaa langs Landet, saaledes at de saae kun den halve Deel af Fjeldene over Havet, og undertiden kun Himmel og Hav. Saaledes blev han ved at seile til han kom ind i Nordsøen, og endelig til England; her begav han sig til Kong Knud, der modtog ham vel; det viste sig da, at Thorer havde Overflødighed paa Guld og Sølv, thi han havde med sig alt det, han havde faaet i Bjarmeland forrige Sommer, og tillige det, han tog fra Karle; men i de to store Tønder var der en anden Bund indenfor den yderste med et saare kort Rum imellem, hvori der var Drikkevare, men begge Tønderne selv vare for Resten stuvede fulde af Guld og Graaskind, Bæver og Sobel. Thorer opholdt sig i nogen Tid hos Kong Knud; men Finn drog med de Folk, han havde samlet, til det bestemmede Sted til Kong Olaf, hvem han fortalte alt hvad der var forefaldet paa hans Reise, og at han troede, Thorer var rømt bort af Landet, og draget til England til Kong Knud; „os tænker jeg til liden Fromme," sagde han. Kongen svarede: „Thorer vil, troer jeg, være vor Uven, hvor han saaer, og jeg seer ham altid hellere fjern end nær."

136. Asmund Grankelsøn havde den Vinter været i Helgeland i sit Syssel, og var hjemme hos sin Fader Grankel. Der ligger ude i Søen en Samling af Smaaøer, hvor der er god Fangst af Sælhunde og Fuglevæg, samt Fuglefangst og Fiskeri; disse havde fra gammel Tid af længe ligget til Grankels og hans Forfædres Gaard, men Harek fra Thjotta gjorde Fordring

paa dem; det var ogsaa kommet saa vidt, at han i nogle Aar havde haft al Fangsten paa disse Øer. Men nu troede Asmund og hans Fader, at de i Alting, hvor Retten var paa deres Side, vilde finde Bistand hos Kongen, hvorfor de begge om Foraaret begave sig til Harek, og bragde ham Kong Olafs Bud og Jertegn, som Asmund havde med sig, at han skulde frafalde sin Fordring paa Øerne. Harek optog dette med Uvillie, og beskyldte Asmund for, at han førte denne og lignende Bagvaskelse før Kongen; „jeg," sagde han, „har alle Beviser for mig, men du, Asmund, see til omsider at holde Maade, og tænk paa, hvad der sømmer dig, skjønt du nu er stor paa det, da du stoler paa Kongens Hjælp; du har ogsaa godt derved, naar du kan dræbe og plyndre Høvdinger, uden at der bødes for deres Drab, og plyndre os, som før troede at kunne forsvare vor Ret imod vore Ligemænd; men det er dog langtfra, at I ere vore Ligemænd i Herkomst." Asmund svarede: „Det faae mange at finde, Harek, at du er en storslægtet og voldsom Mand at have med at gjøre, hvorfor mange maae lide Uret af dig; det er dog bedre, at du, Harek, seer dig om andre Mænd at øve din Ubillighed paa, end her mod os, eller at handle saa ligefrem mod Lov og Ret, som i dette Tilfælde." Dermed skiltes de ad. Noget efter sendte Harek sine Huuskarle, en ti til tolv Mand, med en stor Roskude ud til Fiskeværet. De sejlede derud, toge alleslags Fangst, og ladede Færgen dermed; men da de vare færdige til at tage tilbage, kom Asmund Granketelson mod dem med tredive Mand, og befalede dem at aflevere al den Fangst, de havde gjort. Huuskarlene

vidste ikke hvad de skulde gjøre. Derpaa overfaldt Asmand og hans Mænd dem, og det viste sig snart, hvem der var mandstærkest; Hareks Huuskarle bleve deels slaaede, deels saarede, andre jagede ud i Søen, men Ladningen blev tagen fra dem, og ført op af Skibet, og den toge Asmund og hans Mænd med sig. Hareks Huuskarle kom hjem i denne Forfatning, og fortalte ham, hvorledes det var gaaet dem; han svarede: „Mærkelige synes alle Nyheder, det har ikke før hændet sig, at man har slaaet mine Mænd." Nu hvilede denne Sag for det første, Harek talte ikke et Ord derom, men lod som ingen Ting. Om Foraaret lod han udruste en Snække med tyve Roerbænke, og bemandede den med sine Huuskarle, saa at Skibet var vel udrustet baade med Folk og Redskab. Om Foraaret drog han i Leding, men da han kom til Kong Olaf, forefandt han der Asmund Grankelsøn. Kongen satte Harek og Asmund Stævne, og forligte dem; deres Sag blev voldgivet Kongen. Siden førte Asmund Vidner for, at Fiskeværet havde tilhørt Grankel; og i Overeensstemmelse med dette Vidnesbyrd afsagde Kongen sin Dom. Det gik saaledes skjævt med Sagen, thi Hareks Mænd fik ingen Bod for den Overlast, der var skeet dem, og Fiskeværet tildømtes Grankel. Harek sagde, at han behøvede ikke at skamme sig ved, at underkaste sig Kongens Dom, hvilken Vending denne Sag end siden vilde tage.

137. Thorodd Snorresøn var bleven tilbage hos Kong Olaf, da Geller Thorkelsøn fik Tilladelse af Kongen til at drage til Island, som før er fortalt; han opholdt sig da hos Kong Olaf, og var meget misfor-

nøiet med den Vold, man øvede imod ham, at han ikke skulde have Lov til at reise, hvorhen han vilde. I Begyndelsen af Vinteren, den nemlig, som Kong Olaf tilbragde i Nideros, gav Kongen sin Villie tilkjende, at han vilde sende Mænd til Jæmteland at kræve Skat; men ingen havde Lyst til at paatage sig denne Reise, thi de Sendebud, Kongen før havde skikket derhen, havde fat Livet til, nemlig Thrand den Hvide selv tolvte, som foran er fortalt, og siden den Tid havde Jæmterne viist Kongen af Sverrig Lydighed. Thorodd Snorresøn tilbød at paatage sig denne Reise, thi han brød sig kun lidet om, hvorledes det gik ham, naar han kun fik sin Frihed. Dette behagede Kongen, saa Thorodd drog selv tolvte over til Jæmteland, hvor han tog ind hos en Mand, ved Navn Thorar, som var Lagmand der, og stod i meest Anseelse, som den, der havde Almuen under sin Befaling. Hos ham bleve de vel modtagne, og da de havde været der nogen Tid, underrettede de ham om deres Ærende. Han svarede, at det var en Sag, hvori Almuen og de andre Høvdinger havde ligesaa meget at sige, som han, men lovede at holde et Thing desangaaende; saa skete, der blev udsendt et Thingbud, og stævnet til talrigt Thing; Thorar drog til Things, men Sendebudene opholdt sig imidlertid hjemme paa hans Gaard. Thorar fremsatte Sagen for Almuen, men da blev det aftalt, at man skulde beholde Sendebudene, indtil den svenske Konges Sysselmand kom til dem, og han skulde da, efter Overlæg med Almuen, handle med dem, som han vilde; som Paaskud vilde man bruge, at de bleve opholdte, fordi de maatte bie efter Skatten, til denne

var samlet sammen til dem; man skulde ogsaa skille dem ad, saa at de bleve lagte i Kost, to eller tre paa hvert Sted. Thorodd laae selvanden hos Thorars. Der blev om Julen holdt et stort Gjæstebud og Sammenskudsgilde, hvortil der kom mange Bønder fra Landsbyen, og drak sammen om Julen. Ikke langt derfra laae en anden Landsby, hvor Thorars Svoger, en mægtig og rig Mand, boede. Begge Svogrene holdt Juul sammen. Nu drak Svogrene med hinanden, men Thorodd med Bondens Søn; der blev drukket omkaps, og siden talt omkaps, og anstillet Sammenligning imellem Nordmænd og Svenske; og derpaa stred man om den norske og den svenske Konge, saa om de forrige Konger, og om de Handeler, der havde været imellem Kongerne, og de Plyndringer, der forhen havde fundet og endnu fandt Sted. „Dersom vore Konger," sagde Bondens Søn, „have mistet flere Mænd ved Nordmændene, end omvendt, saa vil den svenske Konges Mænd, naar de komme hertil efter Juul, ved tolv Mænds Liv bringe Ligevægt deri; I Stakler vide kun lidet, hvorfor I ere blevne saaledes opholdte." Thorodd lagde disse Ord paa Hjerte, men mange dreve Spot dermed, og gave dem, og deres Konge med, adskillige Stikpiller; thi Øllet, de havde drukket, talte nu ud af dem. Derved kom det da ogsaa for Dagen, hvad Jæmterne hemmelig havde overlagt, og som Thorodd ikke havde haft nogen Mistanke om. Dagen efter toge Thorodd og hans Medfølger deres Klæder og Vaaben, og lagde dem tilrede, hvis de i en Hast vilde tage dem; og om Natten, da alle Mænd sov,

løb de bort til Skoven. Om Morgenen, da man mærkede deres Flugt, satte man efter dem med Sporhunde, og fandt dem da i Skoven, hvor de havde skjult sig; derpaa bleve de førte hjem til et Udhuus, hvori der var en Grube; den bleve Thorodd og hans Ledsager kastede ned i, og der blev sat Laas for Døren; der fik de kun liden Mad, og ingen flere Klæder, end de gik og stod i; da de kom herned i Gruben, satte de sig paa Halmen. Men Thorar og alle hans frie Mænd droge hen til hans Svoger, for at drikke Julen ud. Thorars Trælle skulde imidlertid passe paa Fangerne i Gruben; de vare blevne vel forsynede med Drikkevarer, men de holdt ingen Maade med at drikke, da de kom til at raade sig selv, og berusede sig endnu samme Aften, som Huusbonden var dragen hjemmefra. Da de nu havde drukket saa meget de kunde og vilde, sagde de til hverandre, at man skulde bringe Fangerne i Gruben Mad, at de ikke skulde mangle noget; saa gjorde de. Thorodd sang for dem, og morede dem med lystige Historier, hvorpaa de sagde, han var en fortræffelig Mand, og gave ham en stor tændt Kjerte ned i Gruben. Derpaa kom de andre Trælle ud, som før havde været inde, og kaldte heftig paa de andre, at de skulde komme ind, men begge Parter vare saa berusede, at ingen af dem tænkte paa at lukke for Huset eller Gruben. Derpaa skare Thorodd og hans Kamerad deres Skindpelse i Stykker, knyttede dem sammen, og sloge en Knude paa den ene Ende, hvilken de kastede op i Gluggen paa Huset, og op paa Gulvet, saalænge til den snoede sig omkring Foden af en Kiste. Derpaa forsøgte de at klavre op; Thorodd

løftede sin Kammerad op, saa at denne kom til at staae paa hans Skuldre, hvorpaa han klattrede op i Huset; ovenfor var der Reb nok, hvilket han lod gaae ned til Thorodd; men da han vilde trække denne i Vejret, kunde han ingen Vej komme dermed; Thorodd sagde da til ham, at han skulde kaste Rebet op over Bjælken, som var der i Huset, derpaa gjøre en Løkke paa Enden, og lægge saa meget Tømmer og Steen deri, at det vejede mere, end han; den anden gjorde saa, hvorpaa Rebet gled ned i Gruben, og Thorodd op. Derpaa toge de saa mange Klæder der i Huset, som de behøvede; der laae ogsaa nogle Rensdyrskind, af hvilke de skare Beenlingerne med Klovene paa, hvilke de bandt bagvendt under deres Fødder; men førend de gik bort, lagde de Ild i en stor Kornlade, og løb derpaa bort i det tykkeste Mørke; Laden brændte reent af, og mange andre Huse i Landsbyen; men Thorodd og hans Kammerad løb hele Natten, og skjulte sig mod Dag. Om Morgenen savnede man dem, og drog ud med Sporhunde, for at opsøge dem paa alle Sider fra Gaarden; men Hundene fulgte Sporene tilbage til Gaarden, thi de havde Lugten af Rensdyrklovene, og fulgte Sporet der hvor disse vendte hen; der blev altsaa ikke videre søgt efter dem. Thorodd og hans Stalbroder droge længe omkring igjennem den øde Skov, og kom endelig en Aften til en lille Gaard, hvor de gik ind; derinde sade en Mand og en Kone ved Ilden, han navngav sig Thorer, „og dette" sagde han, „er min Kone, som sidder her ved Ilden," og tillige sagde han, at de vare Ejere af Hytten; han tilbød dem derpaa, at blive de

om Natten, hvilket de modtoge, og fortalte dem, at han var flygtet fra de beboede Steder for et Drabs Skyld. Thorodd og hans Stalbrøder bleve beværtede paa det bedste, og de sade alle ved Ilden og spiste; derpaa blev der redt et Leje paa Bænken for Thorodd og hans Kammerad, og de begave sig til Ro, medens Ilden endnu brændte i Lue. Thorodd var ikke ret søvnig og vaagede endnu en Stund, men hans Stalbrøder sov strax ind; da saae Thorodd en ung Mand komme ind, saa høi, at han syntes aldrig at have seet hans Lige; han var klædt i en Skarlagens Kjole, og alle hans Klæder vare besatte med Guldsmykker, og Manden selv var ogsaa overmaade smuk af Udseende. Thorodd hørte, hvorledes han irettesatte Manden og Konen, fordi de saaledes toge mod Gjæster, da de neppe havde saa meget, de selv kunde spise. Konen svarede: „Vær ikke vred, Broder! sjelden hændes det; yd dem heller nogen Hjælp og Understøttelse, da du har bedre Evne dertil, end vi." Thorodd hørte, at de kaldte Manden Arnljot Gellina, samt at Konen, der i Huset var hans Søster. Thorodd havde ogsaa før hørt tale om Arnljot Gellina, og at det var den største Ransmand, Ildgjerningsmand og Stimand, som laae ude i Skovene og myrdede de Reisende, for at røve deres Gods. Nu sov Thorodd og hans Stalbroder den om Natten, thi de vare meget mødige af deres Gang; men da omtrent en Tredjedeel af Natten var tilbage, kom Arnljot Gellina, og befalede dem at staae op, og gjøre sig færdige til Reisen; Thorodd og hans Stalbroder kom strax paa Benene, og klædte sig paa, og deres Davre blev sat for dem; derpaa gav Thorer dem hver

et Par Skier. Arnljot lavede sig ogsaa til at reise med dem, og steg ligeledes paa sine Skier, som vare baade lange og brede. Men saasnart Arnljot stødte mod Jorden med sin Skistok, var han strax langt borte fra dem, hvorfor han biede efter dem, og sagde, at paa den Maade kom de ingen Vei, han bad dem derfor staae op paa hans Skier, hvilket de gjorde. Thorodd stod ham nærmest, og holdt sig med begge Hænder fast i Arnljots Belte, men hans Kamerad holdt sig igjen i Beltet paa ham; Arnljot skred da saa rask frem, som om han var løs og ledig. Da en Tredieddeel af næste Nat var gaaet, kom de til en lille aaben Fjeldhytte, hvor de tændte Ild og lavede Mad; men da de spiste, sagde Arnljot til dem, at de maatte ikke kaste noget bort af Maden, hverken Smuler eller Been. Arnljot tog en Sølvdisk op af Lommen, og spiste paa den. Da de nu alle havde spiist, samlede Arnljot Levningerne sammen, og derpaa lavede de sig til at gaae til Sengs. I den ene Ende af Huset var et Loft oppe over Tværbjælkerne, der gik de op og lagde sig til Hvile. Arnljot havde et stort Huggespyd, hvis Spids var beslaaet med Guld, men Skaftet var ikke højere, end at man med Haanden kunde række op til Jernspidsen; han var ogsaa omgjordet med et guldbeslaaet Sværd; de havde deres Vaaben og Klæder oppe hos sig paa Loftet. Arnljot bad dem være stille; han laae selv foran paa Loftet. Kort efter at de saaledes vare komne til Ro, kom der tolv Mænd sammen ind i Huset; det vare Kjøbmænd, som vilde til Jæmteland med deres Varer; da disse vare komne ind, gjorde de megen Støj og vare muntre, de tændte store Ilde for sig, og under Maaltidet kastede

de alle baade Smuler og Been ud af Huset; derpaa gjorde de deres Natteleje færdigt, og lagde sig paa Bænken i Nærheden af Ilden. Men da de havde sovet en kort Tid, kom der en stor Troldkone ind, som neppe var kommen ind, før hun skrabede sammen alt hvad hende syntes spiseligt, og stoppede det tilhobe i Munden; derpaa greb hun den Mand, som var hende nærmest, rev ham i Stykker, og kastede Stykkerne paa Ilden; da vaagnede de andre i Forfærdelse, og sprang op; men hun dræbte den ene efter den anden, indtil der kun var een tilbage; denne løb ind under Loftet, og skreg om Hjælp, om der var nogen deroppe, som kunde hjælpe ham; da rakte Arnljot sin Arm ned fra Loftet efter ham, tog ham i Hænderne, og trak ham op paa Loftet til sig; men Troldkvinden vendte sig om imod Ilden, og gav sig til at fortære de Mænd, som hun syntes vare stegte. Da stod Arnljot op, løftede sit Spyd, og satte hende det imellem Skuldrene, i det hun bukkede sig over Ilden, saa stærkt at Odden gik ud igjennem Brystet; hun sprang i en Fart op derved, gav et højt og skrækkeligt Skrig af sig, og løb ud; Arnljot maatte give Slip paa Spydet, hvilket hun førte bort med sig. Arnljot bar derpaa Levningerne af Ligene ud, og satte Døren og Dørstolperne igjen for Huset, thi alt dette havde hun brudt af, i det hun løb ud. Derpaa sov de den øvrige Deel af Natten, men da det dagedes, stode de op, og spiste først Davre, og da de havde endt deres Maaltid, sagde Arnljot: „Her skilles vi nu ad; I skulle nu drage af den nys banede Vej, ad hvilken Kjøbmændene kom hertil i Gaar; men jeg vil opsøge mit Spyd, og for min Umage vil jeg

have hvad jeg kan nytte af det Gods, Kjøbmændene havde med sig; du, Thorodd, skal bringe Kong Olaf min Hilsen, og sig ham, at han er den blandt alle Konger i Norden, som jeg helst vilde tjene, og som jeg gjerne strax vilde drage til, og jeg haaber vel en Gang at kunne besøge ham, men han bryder sig vel kun lidet om min Hilsen." Derpaa tog han Sølvdisken, tørrede den omhyggelig af med Dugen, og sagde: „Bring Kongen denne Disk, og sig ham, at dette er min Hilsen, og bed ham ikke forsmaae den, og for hans Skyld har jeg viist eder denne Hjælp og Bistand." Derpaa gjorde begge Parter sig færdige til Rejsen, og skiltes saaledes ad; Thorodd drog nu med sit Følge sin Vej, og med ham fulgte ogsaa den Kjøbmand, som var bleven frelst; Thorodd fortsatte sin Rejse, indtil han kom til Kong Olaf i Kjøbstaden Nideros, og fortalte Kongen om sin Rejse, hvorledes alt var gaaet til, sagde, at Arnljot hilsede ham, og leverede ham Sølvdisken. Kongen sagde, at det var ilde, at Arnljot ikke strax var kommen til ham med Thorodd; „det er stor Skade," sagde han, „at saa rask og brav og en saa mærkelig Mand, som han er, skal føre et saa slet Liv." Thorodd blev hos Kong Olaf den øvrige Deel af Vinteren, og fik da Lov til at rejse til Island Sommeren efter, og skiltes de da i Venskab fra hinanden.

138. Kong Olaf gjorde sig om Vaaren færdig til at forlade Nideros, og der samlede sig meget Folk hos ham, baade der fra Throndhjem og fra de nordligere Dele af Landet. Da han var færdig, drog han med sine Krigsfolk til Møre, hvor han indkaldte Folkene til sit Ledingstog, og ligesaa dem fra Romsdal.

Siden begav han sig til Sundmøre, hvor han laae ved Herøerne og biede efter sine Krigsfolk; her holdt han ofte Huusthing, thi han fik adskillige Efterretninger, om hvilke han troede at burde høre andres Raad. Paa eet af disse Thing, som han saaledes holdt, bragde han den Sag paa Bane om den Mandskade, han havde lidt ved at miste sine Mænd paa Færøerne: „men den Skat, de havde lovet mig, kommer ikke," sagde han; „nu har jeg i Sinde, endnu en Gang at sende Mænd over efter den." Han henvendte sig nu om denne Sag til adskillige Mænd, at de skulde paatage sig denne Rejse, men fik overalt til Svar, at de undsloge sig derfor. Da stod der en Mand op paa Thinget, en stor og smuk Mand, i en rød Kjortel, med Hjelm paa Hovedet, omgjordet med et Sværd, og med et Huggespyd i Haanden; han tog til Orde: „Det kan man sige med Sandhed," sagde han, „at her er stor Forskjel paa Folk; I have en god Konge, men han slette Undersaatter, som sige Nej til den Rejse, han befaler eder, men før have I erholdt Vennegaver af ham, og mange andre Velgjerninger; men jeg har hidtil ikke været nogen Ven af denne Konge, og han har ligeledes været min Uven, og det, som han siger, ikke uden Grund. Nu vil jeg tilbyde eder, Konge, at drage i dette eders Ærende, hvis I ikke har nogen dueligere Mand dertil." Kongen sagde: „Hvo er denne drabelige Mand, der svarer paa min Tale? Du udmærker dig meget iblandt alle de Mænd, som her ere tilstede, da du tilbyder at paatage dig den Rejse, som de undsloge sig for, hvilke jeg troede gjerne vilde paatage sig den; men jeg kjender ikke det mindste til dig, og veed

ikke engang dit Navn." Manden svarede: „Mit Navn er ikke vanskeligt at faae at vide; jeg troer vist, I har hørt mig nævne; jeg hedder Karle den Morske." Kongen sagde: „Visselig, Karle, har jeg hørt tale om dig; og sandt at sige var der en Tid, da du ikke, hvis vi vare stødte paa hinanden, skulde have bragt nogen Efterretning med dig derfra; men nu vil jeg ikke vise mig slettere, end du; da du byder mig din Bistand, vil jeg tage derimod med Tak og Velvillie; du skal komme til mig, Karle, og være min Gjæst i Dag, og vi ville da aftale denne Sag." Karle sagde, at saa skulde skee.

139. Karle den Morske havde været Viking og en stor Ransmand, og Kongen havde ofte sendt Mænd ud for at dræbe ham, men det var ikke lykkets dem; han var en Mand af stor Slægt, og vel øvet og erfaren i alleslags Idrætter og Færdigheder. Men da Karle nu havde besluttet at foretage denne Reise, forligte Kongen sig med ham, og tog ham til Naade, og behandlede ham siden med megen Kjærlighed, og lod alt paa det bedste udruste til hans Reise; der vare omtrent tyve Mand med ham paa hans Skib. Kongen sendte Bud med ham til sine Venner paa Færøerne, saasom til Leif Øssurson og Gille Lovsigemand, og anbefalede Karle til deres Forsvar og Hjælp; samt medgav ham sine Jærtegn derpaa. Karle reiste, saa snart han var færdig; de havde god Bør, kom til Færøerne, og laae i Thorshavn paa Stromø. Siden blev der stævnet Thing, som blev meget talrigt; der kom Thrand fra Gata med en stor Skare; der kom Leif og Gille ligeledes med et stort Følge. Da de nu havde

kjeldet og bragt alting i Stand, gik man til Sammenkomsten med Karle den Norske, og hilste høflig paa hinanden; derpaa fremførte Karle Kong Olafs Bud og Jærtegn, og bragde Leif og Gille hans venlige Hilsen; de toge vel derimod, og bøde Karle til sig, og lovede at fremme hans Ærende, og vise ham al den Bistand, der stod i deres Magt. Han tog med Taknemmelighed derimod. Kort efter kom Thrand fra Gata, og tog ligeledes høflig mod Karle: „Det glæder mig meget," sagde han, „at en saadan brav Mand har besøgt os, og det er os en stor Ære, at han er dragen hid til vort Land i vor Konges Ærende, som os alle bør at opfylde; du maa endelig, Karle, tage dit Vinterophold hos mig med saa mange af dine Folk, som du finder passende til din Anseelse og Værdighed." Karle sagde, at det allerede var afgjort, at han skulde tage til Leif, ellers vilde han med Glæde have modtaget hans Tilbud. „Det er da Leif beskjæret at nyde denne Ære fremfor mig; men er der ikke noget andet, hvori jeg kan være eder til Tjeneste?" sagde Thrand. Karle svarede, at han vilde vise ham en stor Tjeneste, hvis han vilde indsamle Skatten paa Østerø og paa alle Nordøerne. Thrand sagde, at det var hans Pligt og Skyldighed, at paatage sig denne Forretning efter Kongens Bud, saavidt det stod i hans Magt. Thrand gik derpaa tilbage til sin Bod, og der forefaldt intet videre mærkeligt paa dette Thing. Karle tog derpaa sit Ophold hos Leif Øssurson, og var hos ham om Vinteren; Leif indkrævede Skatten paa Strømø og alle de Øer, som laae sønden derfor. Om Foraaret fik Thrand en svær Sygdom, deels af Øjenværk, deels af

andre Svagheder; ikke desmindre beredte han sig til at drage til Things, som ellers; men da han kom til Thinget, lod han sin Bod indvendig tjelde med Sort, for at Lyset ikke skulde falde saa skarpt i Øjnene. Da nu nogle Dage vare gaaede efter at Thinget var begyndt, gik Leif og Karle med mange Folk hen til Thrands Bod; de kom til Boden, hvor nogle Mænd stode udenfor. Leif spurgte, om Thrand var derinde; de sagde Ja. Leif bad dem kalde Thrand ud, da han og Karle havde noget at afgjøre med ham. Men de kom tilbage med den Besked, at Thrand havde Øjenværk, saa han ikke kunde gaae ud, men bad Leif om, at gaae ind til ham. Leif sagde til sine Ledsagere, at de skulde gaae varlig, naar de kom ind i Boden, og ikke trænge paa hinanden, men den, som gik sidst ind, skulde gaae først ud. Leif gik først, og derpaa Karle og hans Ledsagere, og de havde alle fuld Rustning paa, som om de gik til et Slag. Leif gik hen til den sorte Tjelding, og spurgte, hvor Thrand var; denne svarede og hilsede Leif; Leif takkede, og spurgte, om han havde sammenkrævet nogen Skat af Nordøerne, og hvorledes han nu vilde udbetale ham de indsamlede Sølvpenge. Thrand sagde, han havde ikke glemt det, han og Karle havde talt om, og sagde, han vilde nu strax udbetale Sølvet: „Her er en Pung, Leif, som du skal tage imod, den er fuld af Sølv." Leif saae sig om, og bemærkede, at der vare kun faa Folk i Boden, af hvilke de fleste laae paa de brede Bænke, men kun faa sade oppe. Derpaa gik han hen til Thrand, og tog imod Pungen, og bar den længer ud i Boden, hvor det var lyst, rystede Sølvet ud paa sit Skjold,

ragede deri med Haanden, og sagde til Karle, han skulde see paa det. Da de nu havde betragtet det, sagde Karle: „Hvorledes synes du om det, Leif?" Denne svarede: „Jeg troer, alle de gode Penge, der findes paa Nordøerne, ere samlede her." Thrand hørte dette, og sagde: „Synes du ikke om Sølvet, Leif?" „Nej," svarede denne. „Mine Frænder," sagde Thrand, „ere dog ret nogle Nidinger, som man ingen Tro kan fæste til; jeg sendte dem i Foraaret ud at inddrive Skatten paa Nordøerne, thi jeg selv kunde ingensteds komme, nu have de ladet sig bestikke af Bønderne til at tage imod dette falske Gods, som ingen vil tage imod; nu er det bedst, Leif, du seer det Sølv, jeg har faaet i Landskyld." Leif bar da Sølvet tilbage til ham, og tog mod en anden Pung, og bar den til Karle; hvorpaa de eftersaae disse Penge. Derpaa spurgte Karle, hvorledes Leif syntes om dem? „Disse Penge ere daarlige," svarede han, „dog tænker jeg, at ved en almindelig Gjeld uden særdeles Betingelse vilde sligt blive modtaget; men saadanne Penge vil jeg ikke modtage til Kong Olaf." Een af de Mænd, som laae paa Bænken, kastede da Klæderne af Hovedet, og sagde: „Det er sandt, hvad man siger for et gammelt Ord, at hver arges, som han ældes; saa gaaer det ogsaa dig, Thrand, da du lader Karle den Norske vrage dine Penge hele Dagen igjennem." Denne Mand var Gaut hin Røde. Thrand sprang op ved disse hans Ord, tog heftig paa, og gav sine Frænder en drøj Irettesættelse; men tilsidst sagde han, at Leif skulde give ham Sølvet tilbage: „men tag her," sagde han, „imod den Pung, som mine Fæstebønder have betalt og bragt mig hjem i Foraaret;

og skjønt jeg kun seer daarlig, er dog ens egen Haand enhver huldest, men Frænde er Frænde værst." Da rejste en anden Mand sig op paa Albuen paa Bænken, det var Thord hin Lave, og sagde: „Det er en svær Irettesættelse vi maae taale for denne Møre-Karles Skyld, som han burde have sin fortjente Løn for." Leif tog endnu mod de sidste Penge, bar dem hen til Karle, og de betragtede dem; da sagde Leif: „Vi behøve ikke at betragte disse Penge nøjere, her er den ene Penning bedre end den anden; disse ville vi modtage; og faae du, Thrand, en Mand til at see paa, at de vejes." Thrand sagde, at han vidste ingen bedre end Leif, til at see paa Afvejningen paa hans Side. Derpaa gik Leif ud, ikke langt fra Boden, og her satte de sig ned og vejede Sølvet. Karle tog sin Hjelm af Hovedet, og heldte Sølvet deri, efterhaanden som det blev afvejet. De saae en Mand gaae forbi med en Kølle i Haanden, en sid Hat paa Hovedet, og med en grøn Kappe paa; han var barfodet, og havde linnede Beenklæder paa, som vare bundne om Benene; han satte sin Kølle i Jorden, gik fra den, og sagde: „Tag dig i Agt for min Kølle, Møre-Karl! at du ikke kommer til Skade ved den." Kort efter kom der en Mand løbende, og raabte paa Leif Øssursøn, og bad ham skynde sig hen til Gille Lagmands Bod, thi en Mand, ved Navn Sigurd Thorlaksson, var løbet ind ad Aabningen til hans Telt, og havde bibragt En af hans Følge et dødeligt Saar. Leif løb strax bort, for at see til Gille, og alle hans Folk gik med ham; men Karle blev siddende, thi der stode mange Østmænd[1] omkring ham.

[1] d. e. Nordmænd.

Nu løb Gaut den Røde til, og hug med sin Haandøxe over Skuldrene paa de andre, og traf Karle i Hovedet, men bibragde ham dog ikke noget stort Saar; Thord den Lave greb fat paa Køllen, som stod i Jorden, og slog med den saaledes ovenpaa Øxehammeren, at Øxen gik ned i Hjernen; da stimlede en stor Mængde Folk ud af Thrands Bod. Karle blev da baaren død bort. Thrand dadlede meget denne Gjerning, men tilbød Pengebøder for sine Frænder. Leif og Gille, som vare Eftermaalsmænd, vilde ikke tage imod Pengebøder; men Sigurd blev landsforviist for den Voldsgjerning, han havde øvet mod Gilles Mand, og Thord og Gaut for Mordet paa Karle den Mørske. Østmændene gjorde det Skib seilfærdigt, som Karle var kommen over paa, og seilede tilbage til Kong Olaf; han blev meget fortørnet over denne Gjerning, men det var ham ikke muligt, at faae den hævnet, formedelst den Ufred, der da var begyndt i Norge, som vi siden skulle fortælle. Hermed sluttes Fortællingen om, hvorledes Kong Olaf krævede Skat af Færøerne; der reiste sig ogsaa store Stridigheder paa Færøerne, efter Karle den Mørskes Drab, imellem Thrand i Gata og Leif Øssurson, hvorom der haves mange Fortællinger.

140. Nu vende vi tilbage til den Begivenhed, vi før forlode, hvorledes Kong Olaf seilede med sin Flaade, og tog Leding ud af hele Landet; ham fulgte da alle Leensmændene fra de nordlige Dele af Landet, undtagen Einar Thambeskjælver, der, siden han kom til Landet, havde siddet i Ro paa sine Gaarde, uden at træde i Kongens Tjeneste. Han havde meget betydelige Besiddelser, og levede paa en stor Fod, men

havde ingen kongelige Forleninger. Kong Olaf styrede med sine Folk ned forbi Stad, og der samlede sig endnu meget Folk til ham fra Herrederne. Kongen havde den Gang det Skib, som han havde ladet bygge om Vinteren; det hed Visund eller Bøffelen, og var et meget stort Skib; paa Forstavnen var et guldbeslaaet Bøffelhoved; herom taler Sigvat:

Tryggves modige Arvings
Drage bar til Kampen
(Gud det saa vilde) Sider,
Klædte med gyldne Skjolde;
Olaf Digre det andet
Prydede Skib betræde
Søen lod, og Bøffens
Horn da toede Bølgen.

Da Kongen kom til Hørdeland, erfarede han, at Erling Skjalgsøn var draget bort fra Landet med mange Folk og fire eller fem Skibe; han selv havde sit store Langskib, men hans Sønner havde Skibe paa tyve Roerbænke, og var han sejlet over til England til Kong Knud den Mægtige. Kong Olaf drog mod Østen langs med Landet, og havde meget Folk med sig; han indhentede overalt Efterretninger, om man vidste noget om Knud den Mægtige, men alle vidste at sige, at han var i England; dog fortaltes ogsaa, at han havde Leding ude, og agtede sig til Norge. Men saasom Kong Olaf havde mange Folk, og ikke kunde faae nogen vis Efterretning om, hvor han skulde drage hen, for at træffe Kong Knud, men hans Mænd fandt det ubeleiligt, at blive liggende paa eet Sted med saa stor en Hær, saa fattede Kongen endelig den Beslutning,

at seile med Hæren ved til Danmark; han havde da alle de Folk med sig, som vare bedst udrustede, men de andre gav han Hjemlov, som kvædet er:

Ordsnilde Olaf Vitsund
Nordfra med Aarer driver;
Sydfra en anden Konges
Drage Bølgen pløjer.

Nu vendte de Krigsfolk hjem, som han troede at have mindst Nytte af. Kong Olaf havde en stor og smuk Hær, i hvilken vare de fleste Lensmænd fra Norge, dem undtagne, der, som vi forhen have sagt, enten vare dragne bort fra Landet eller sade hjemme paa deres Gaarde.

141. Kong Olaf sejlede nu til Danmark, og styrede til Sjællands; da han kom der, begyndte han at hærge, og gjorde hist og her Landgang; Indbyggerne bleve plyndrede eller dræbte, nogle ogsaa fangne og bundne, og førte til Skibene, men alle, som kunde, flygtede, uden at sætte sig til Modværge; Kong Olaf øvede der meget Hærværk. Imedens han var paa Sjælland, fik han at vide, at Kong Onund ogsaa havde udrustet en Hær, og hærgede med den østenfor Skaane. Saaledes kom det for Dagen, hvad Kong Olaf og Kong Onund havde overlagt med hinanden, da de sluttede den Aftale ved Elven, at de begge skulde øve Fiendtlighed imod Kong Knud. Kong Onund fortsatte sin Sejlads, til han kom til sin Svoger, Kong Olafs; hvorpaa de bekjendtgjorde, saavel for deres egne Folk, som for Indbyggerne, at de vilde undertvinge Danmark, og forlangte derfor af Landsfolket, at det skulde underkaste sig; men det gik da, som man saa

ofte finder Exempel paa, naar Landsfolket udsættes for Plyndring, og ikke seer sig i Stand til at gjøre Modstand, at de fleste da samtykke i alle de Paalæg, ved hvilke de kunne tilkjøbe sig Fred; der vare derfor ogsaa nu mange, som gik Kongerne til Haande, og lovede dem Lydighed, saa at de indtoge Landet rundt omkring, hvor de droge frem, men hærgede i andet Fald. Om dette Krigstog taler Sigvat Skald i den Drape, han digtede om Kong Knud:

Knud var under Himlen;
Haralds Søn i Kampen,
Som jeg troer og spurgte,
Stred drabelig;
Den mildladne Olaf
Skibene lod
Fra Nidelven
Drage mod Sønden.

Kolde Kjøle voved
Med Kongen at glide
Nordenfra
Til det flade Sjælland;
Men med en anden
Hær af Svenske
Til Kamp mod de Danske
Ønund drager.

142. Knud den Mægtige havde ovre i England faaet Efterretning om, at den norske Konge Olaf havde Leding ude, samt at han var draget med en Hær til

Danmark, og at det var stor Ufred i dette hans Rige; Kong Knud lod derfor samle Folk, og fik snart en stor Hær paa Benene, over hvilken Hakon Jarl var den mestoverste Befalingsmand. Sigvat Skald kom den Sommer ovre fra Rude[1] til England, tilligemed en Mand, der hed Berg; de vare tagne derhen forrige Sommer paa Handelens Vegne. Sigvat digtede en Flok, som har faaet Navn af Vesterfarts-Viserne, hvoraf Begyndelsen lyder saaledes:

Berg! vi mangen Morgen
Mindes, at jeg paa Rejsen
Ved den venstre Kant af
Rudeborg Skibet lagde.

Da Sigvat kom til England, begav han sig til Kong Knud, for at bede om Orlov til at rejse til Norge; Kong Knud havde nemlig forbudt alle Kjøbmandsskibe at sejle ud, førend han havde udrustet sin Hær. Da Sigvat kom til Kongen, gik han til dennes Herberge, men fandt det lukket, saa han maatte staae længe udenfor; men da han fik Kongen i Tale, erholdt han den Tilladelse, han ønskede. Sigvat kvad:

Udenfor jeg maatte
Vandre, før jeg kunde
Jydekongen i Tale
Faae, da Døren var lukket;
Gorms Frænde dog svared
Vel paa min Sag, da ind jeg
Kommen var (jeg bærer
Jernskinner paa Armen).

---

[1]) Rouen.

Men da Sighvat mærkede, at Kong Knud begyndte sit Tog imod Kong Olaf, og han vidste, hvor stor en Magt Kong Knud havde, da kvad han:

Al deres Magt den kjække
Knud og Hakon have
Mod Kong Olaf ude,
Fyrstens Død jeg befrygter;
Held Landets Vogter! skjønt ej
Knud og Jarler det ønske,
Undkommer han, paa fjernest
Bjerg jeg ham gjerne møder.

Ypperlig Jarl forliges
Vilde med gamle Bønder
Og med dem, som mod Olaf
Derfor tit sig vægred;
Før de Hovedet satte
Meer i Vove, det fjendske
Forbund Hakon knytter;
Eriks Slægt er herlig.

143. Da Knud den Mægtige havde udrustet sin Hær til at drage af Landet, havde han mange Folk og store Skibe; han havde selv en Drage med tresindstyve Rum, og med guldbeslaaede Hoveder. Hakon Jarl havde en anden Drage paa fyrretyve Rum, og ligeledes med forgyldte Hoveder; men Seilene paa begge vare stribede med Blaat, Rødt og Grønt; alle deres Skibe vare malede ovenfor Vandgangen, og alle Redskaberne meget prægtige; de havde mange andre

store og vel udrustede Skibe. Derom taler Sigvat i Knuds Drape:

Knud var under Himlen;
Fra Østen med Dankongens
Skarpøjede Søn
En skjøn Hær drager;
Fra Vesten gled det
Prydede Skib, som
Adelraads Fjende
Veden bragde.

Høvdingernes Drager
Havde blaae Sejl
Ved Raaen for Vinden,
Kongens Færd var pragtfuld;
Men Skibene, som
Fra Vesten kom
Løb ad Bølgevejen
Til Limfjorden.

Der fortælles, at Kong Knud sejlede med denne Hær fra England, og kom med hele Hæren lykkelig til Limfjorden, hvor der var sammentrukket et betydeligt Antal Tropper af Indbyggerne.

144. Ulf Jarl Sprakalægsøn var sat til Landværn i Danmark, da Kong Knud drog til England; han havde ligeledes overgivet ham sin Søn Harde-Knud; dette skete forrige Sommer, som foran er fortalt. Men saasnart Kong Knud var borte, sagde Ulf Jarl, at Kongen ved sin Bortreise havde overdraget ham det Hverv, at tilkjendegive dem, at de skulde tage

hans Søn Horde-Knud til Konge over Danevælde, og af den Grund havde Kongen overgivet ham denne: „jeg har ogsaa," sagde han, „tilligemed mange andre Landshøvdinger, tit og ofte klaget for Kong Knud, hvilken vanskelig Sag det er for Folket her i Landet, at være uden Konge, og at de forrige Danekonger havde været vel fornøjede med at regjere over Danevælde allene; i gamle Dage regjerede mange Konger over dette Rige, men dog staaer det nu langt værre til, end før, thi hidtil kunde vi sidde i Fred og Ro for fremmede Høvdinger, men nu erfare vi, at Norges Konge agter at hærge paa os, og mange frygte for, at de Svenskes Konge ligeledes vil deeltage i dette Tog; men Kong Knud er endnu i England." Derpaa foreviste Jarlen Kong Knuds Breve og Indsegl, som bekræftede alt hvad Jarlen havde forebragt; desuden understøttede mange andre Høvdinger denne Sag, og i Følge alle disses Forestillinger besluttede Indbyggerne, at tage Horde-Knud til Konge, hvilket da ogsaa skete paa selvsamme Thing. Men den egentlige Ophavsmand til dette Foretagende var Dronning Emma; hun havde ladet disse Breve skrive og forsyne med Segl, da hun ved List havde forskaffet sig Kongens Signet; men han selv var ganske uvidende om den hele Handel. Da nu Horde-Knud og Ulf Jarl fik at vide, at Kong Olaf var kommen med en Hær fra Norge, droge de over til Jylland, thi der er Landets meste Styrke, udsendte en Budstikke, og stævnede en stor Hær sammen. Men da de fik at vide, at Kong Anund ogsaa var kommen med sin Hær, ansaae de sig ikke for stærke nok til at holde Slag med dem begge, men holdt

deres Krigsmagt samlet i Jylland, og agtede at værge dette Land mod Kongerne, men hele Flaaden droge de sammen i Limfjorden. Derpaa sendte de Bud til Dronning Emma, og bade hende udforske, om Kong Knud var vred paa dem, thi han var da kommen vesterfra til Limfjorden. Dronningen talte derom med Kong Knud. Denne svarede: „Jeg har spurgt, hvad de have taget sig for." Hun sagde, at deres Søn Hørde-Knud vilde love alt, hvad Kong Knud vilde have, om han havde gjort noget, som var Kongen imod. Kongen svarede, at dette var ikke Hørde-Knuds eget Paafund; „men det har," sagde han, „taget den Vending, man kunde formode, naar han som et uforstandigt Barn vilde hedde Konge; saasnart nogen Fare var paa Færde, vilde Landet hjemsøges med fiendtligt Anfald, og undertvinges af fremmede Høvdinger, hvis ikke min Magt kom til Hjælp; vil han nu slutte noget Forlig med mig, da maa han nedlægge sit forfængelige Kongenavn." Dronningen lod nu Hørde-Knud dette vide med de samme Ord, og formanede ham tillige, ikke at opsætte sin Reise til Kongen, thi hun sagde, som sandt var, at han var dog ikke stærk nok til at modstaae sin Fader. Da dette Budskab kom til Hørde-Knud, søgte han Raad hos Jarlen og de andre Høvdinger, der vare hos ham; men det viiste sig snart, at da Indbyggerne hørte Kong Knud var kommen, strømmede Almuen til ham, og troede ingensteds at finde Sikkerhed uden hos ham. Jarlen og hans andre Stalbrødre saae da kun to Udveje for sig, enten at begive sig til Kong Knud, og give alt i hans Vold, eller i andet Fald at rømme af Landet; alle opmuntrede Hørde-

Knud til at reise til sin Fader, hvilket han da ogsaa gjorde. Ved deres Sammenkomst faldt han Kongen til Fode, og lagde Indseglet, med hvilket Kongenavnet fulgte, paa hans Skjød. Kong Knud tog sin Søn ved Haanden, og førte ham til hans forrige Sæde. Ulf Jarl sendte sin Søn Svend til Kong Knud; han var Kongens Søstersøn, og bad Kongen at tilstaae hans Fader Fred og Forlig, og tilbød sig selv som Gissel for Jarlen. Svend og Hørde-Knud vare lige gamle. Kong Knud sendte Bud til Jarlen, at han skulde samle Folk og Skibe, og indfinde sig dermed hos Kongen; om deres Forlig kunde de siden tale. Jarlen gjorde ogsaa efter hans Befaling.

145. Da Kong Olaf og Kong Ønund spurgte, at Kong Knud var kommen fra England, samt at han havde en overmaade stor Hær med sig, saa sejlede de øster for Skaane, og gave sig til at hærge og brænde Herrederne, og sejlede endnu længer imod Østen henimod den svenske Konges Rige. Men da Landsfolket fik at vide, at Kong Knud var kommen, tænkte ingen mere paa at gaae Kongerne til Haande. Derom taler Sigvat Skald:

De raske Fyrster ej
Danmark kunde
Ved Krigstoget
Undertvinge;
Da lod de Danskes
Fiende hærge
Stærkt i Skaane,
Allerypperste Fyrste!

Kongerne seilede da øster for Landet, og laae ved Helgeaa[1] i nogen Tid. Her fik de at vide, at Kong Knud med sin Hær drog efter dem, hvorpaa de raadsloge med hinanden, og bleve enige om, at Olaf med en Deel af Hæren skulde gaae paa Land, og heelt op igjennem Skovene til den Indsø, som Helgeaa løber ud fra. Der gjorde de i Mundingen af Floden en Dæmning af Græstørv og Træer, og stemmede derved Vandet op; og dernæst skare de store Grøfter, og lode flere Søer løbe sammen i eet, saa at Vandet stod vidt omkring over Markerne, men Flodrenden stoppede de med store Træer; dette Arbeide vare de mange Dage om, og Kong Olaf havde Opsigt med Udførelsen deraf, men Kong Ønund med Flaaden. Kong Knud fik imidlertid deres Krigstog at vide, og al den Skade, de havde anrettet i hans Rige; hvorpaa han seilede efter dem, medens de laae ved Helgeaa, og havde han over halv saa mange Folk til som de; herom taler Sigvat Skald:

Ej lod sit Rige
Jyllands indfødte
Konge sig frarøve,
Folk saae det gjerne;
De Danskes Forsvarer
Vilde ej lade
Landet plyndre,
Allerypperste Fyrste!

146. En Dag silde saae Kong Ønunds Speidere Kong Knuds Flaade komme seilende, og han var da ikke ret langt borte. Da lod Kong Ønund blæse

---

[1]) Egentlig den hellige Aa.

Hærblæst, og hans Mænd toge Tjeldingerne ned, væbnede sig, og roede ud af Havnen øster for Landet; derpaa lagde de Skibene sammen, bandt dem fast til hverandre, og gjorde sig slagfærdige. Kong Ønund lod sine Spejdere skynde sig op paa Land, hvor de opsøgte Kong Olaf, og bragde ham Efterretning herom. Da lod Kong Olaf Dæmningen bryde igjennem, og lod Floden løbe ud i sin forrige Rende, men han selv drog om Natten ned til sine Skibe. Da Kong Knud kom udenfor Havnen, saae han, hvorledes Kongernes Hær laae der færdig til Slag, men ham syntes det vilde blive for silde paa Dagen at lægge til Slag med dem, inden hans Folk bleve ganske færdige, thi hans Flaade behøvede meget Rum at vende paa, og der var langt imellem det første og det sidste af hans Skibe, og imellem det Skib, der var nærmest Landet, og det, der sejlede yderst; Vinden var ikke stærk. Da Kong Knud saae, at de Svenske og Nordmændene havde forladt Havnen, lagde han ind i den med saamange Skibe, som kunde rummes der, men Hovedstyrken af Flaaden laae ude paa aaben Sø. Om Morgenen, da det var ganske lyst, vare mange af Krigsfolkene oppe paa Landet, nogle talte sammen, andre morede sig paa andre Maader; da vidste de ikke af noget, førend der kom et Vandskyl styrtende imod dem som et Vandfald, hvormed fulgte store Træer, som dreve ud paa deres Skibe og beskadigede dem; Vandet udbredte sig over hele Marken, og alle de Folk, som vare paa Land, og mange af dem paa Skibene omkom, men alle de, som kunde, kappede Landtovene og fik Skibene løse, saa at de dreve hver for sig. Den store Drage, som Kong

Knud var paa, maatte følge Strømmen, thi man kunde ikke saa let vende den med Aarerne; den drev saaledes ud til Kong Ønunds og Olafs Flaade. Saasnart disse kjendte Skibet, lagde de sig paa alle Sider af det, men saasom Skibet var højt, som det kunde være en Borg, og det var besat med en stor Mængde udsøgt Mandskab, saa var det ingen ringe Sag at angribe det, og de fik heller ikke Tid dertil; thi nu lagde Ulf Jarl til med sine Folk, og da begyndte en haard Træfning; Kong Knuds Krigsmagt samlede sig da om ham paa alle Sider. Kong Olaf og hans Svoger Kong Ønund mærkede da, at de for denne Gang havde vundet al den Sejer, de kunde vente sig, hvorfor de drejede af med deres Skibe, og gjorde sig løse fra Kong Knuds Skibe. Men eftersom Angrebet ikke var gaaet for sig efter Kong Knuds Plan, saa blev der intet af hans Angreb paa Kongerne. Kong Knud mønstrede derpaa sine Folk, og man begyndte at forbinde sine Saar og at fordele Folkene og bringe alt i Orden. Men da de havde forladt hinanden, og hver Flok drog for sig, mønstrede Kongerne deres Folk, og fandt, at de ikke havde lidt noget Tab paa Mandskab, men de bemærkede tillige, at hvis de biede, til Kong Knud fik den hele Hær slagfærdig, som han havde med sig, og angreb dem dermed, da var der saa stor Forskjel paa deres Styrke, at de kunde kun have lidet Haab om at vinde Sejer, men der maatte øjensynlig, hvis det kom til Slag, skee en skrækkelig Blodsudgydelse. De besluttede nu at roe med alle deres Skibe øster langsmed Landet; men da de saae, at Kong Knuds Flaade ikke satte efter dem, rejste de Masterne,

og satte Seil til. Ottar Svarte sang om dette Møde i den Drape, han digtede om Kong Knud den Mægtige:

Kampelskende Konge!
Du de Svenske tilbage
Drev, og ved Helgeaa fik
Ulven Føde i Mængde;
Drabelige Kriger!
I det blodige Slag du
Værged dit Folk mod tvende
Fyrster, raadsnild er du.

Thord Sjarekssøn digtede en Arvedrape om Kong Olaf den Hellige; dette Digt kaldes Rodudrape; deri omtaler han dette Møde saaledes:

Agdeboers Behersker
Olaf holdt et Slag mod
Jyders herlige Drot, som
Mange Ringe uddeelte;
Skarpt imod ham stød da
Skaaningers bolde Konge,
Svends Søn ej slov sig viste,
Ulven om Valen tuded.

147. Kongerne Olaf og Onund sejlede nu østenfor Sveakongens Rige, og lagde en Aften til Land ved et Sted, som hedder Barvig, hvor de bleve liggende om Natten; de Svenske viste nu, hvilken Lyst de havde til at rejse hjem, thi en stor Deel af den svenske Hær sejlede om Natten længer frem langs med Landet, og fortsatte Rejsen, indtil hver kom til sin Hjemstavn. Da Kong Onund mærkede dette om Morgenen, lod han blæse til Husthing, hvorpaa hele Hæren gik i Land, og der sattes Thing. Kong Onund talte da saa-

ledes: „Som I veed, Kong Olaf! gjorde vi alle i Sommer et Krigstog til Danmark, og fik meget Gods, men intet af Landet i vor Magt; jeg havde i Sommer halvfjerde hundrede Skibe, men nu er der kun hundrede tilbage; nu troer jeg neppe vi kunne indlægge os nogen Ære, naar vi ikke have en større Magt, end denne, endskjønt I har de samme tresindstyve Skibe, som før. Jeg finder det derfor raadeligst, at vende til bage til mit Rige, og at holde op medens Legen er god; vi have i denne Færd vundet noget, men intet tabt. Nu skal I, Svoger Olaf! drage hjem med os, saa at vi alle blive sammen, og I skal faae af mit Rige, hvad I behøver til eder og eders Folk; til Foraaret kunne vi da tage vor Bestemmelse; men dersom I foretrækker, at reise igjennem vort Land, da skal det staae eder frit for, hvis I vil fare landvejs tilbage til Norge."

148. Kong Olaf takkede Kong Ønund for dette hans venskabelige Tilbud; „men hvis jeg maa raade," sagde han, „saa finder jeg det bedre, vi holde den Hær samlet, som endnu er tilbage; i Sommer, da jeg forlod mit Rige, havde jeg ogsaa halvfjerde hundrede Skibe, men før jeg sejlede bort, valgte jeg de bedste Folk af den hele Hær, og bemandede med dem disse tresindstyve Skibe, som jeg nu har; hvad eders Krigsfolk angaaer, da synes mig de sletteste og de, som gjorde mindst Gavn, ere rømte bort, men jeg seer her endnu alle eders Hirdstyrere[1] og Høvdinger, og jeg veed at de Krigsfolk, som høre til Huustroppen, ere de vaabendygtigste; vi have endnu en stor Hær og gode

---

1) Overanførere.

Skibe, saa vi kunne vel holde Søen den hele Vinter, saaledes som Hærkonger før have gjort. Men Kong Knud vil ikke blive længe liggende i Helgeaa, thi Havnen der er ikke stor nok for en Flaade, som hans, han vil derfor sætte efter os, men vi ville da bestandig undvige ham, og da vil der snart samle sig Krigsfolk til os; hvis han derimod vender tilbage til saa rummelige Havne, at han kan ligge der med sin Flaade, da ville mange af hans Folk hige efter at komme hjem, ligesaa vel som eders; thi jeg troer, vi have saaledes baaret os ad i Sommer, at den fattige Bonde, baade i Skaane og Sjælland, veed hvad han har at bestille hjemme. Kong Knuds Hær vil i en Hast splittes ad til alle Sider, og da er det end uvist, hvem Lykken vil give Sejeren; lad os nu først faae udspejdet, hvilken Beslutning han tager." Kong Olaf sluttede sin Tale, saa at den vandt meget Bifald, og hans Raad blev fulgt; man sendte derpaa Spejdere ud til Kong Knuds Hær, men begge Kongerne bleve liggende der paa Stedet.

149. Kong Knud saae, at den norske og svenske Konge styrede øster langsmed Landet; han sendte da strax nogle Krigsfolk i Land, og lod nogle Mend ride Dag og Nat op ad Landet, alt som Kongerne sejlede udenfor, saaledes at nogle Spejdere droge frem, naar andre vendte tilbage; derved fik han hver Dag Efterretning om deres Sejlads; han havde ogsaa Spejdere i Kongernes Hær. Da han nu erfarede, at en stor Deel af deres Folk havde forladt dem, vendte han tilbage til Sjælland, og lagde sig i Øresund med hele sin Hær, saaledes at nogle Skibe laae ved Sjælland, andre ved Skaane. Kong Knud selv red med et

stort Følge op til Roeskilde, hvor hans Svoger Ulf Jarl havde anrettet et Gjæstebud for ham. Jarlen beværtede ham paa det bedste, og var meget munter, men Kongen talte kun lidet og var forstemt. Jarlen talte til ham, og søgte at bringe saadanne Samtaler paa Bane, som han tænkte Kongen vilde finde mest Behag i, men Kongen svarede kun lidet. Da spurgte Jarlen ham, om han havde Lyst til at spille Skaktavl, hvortil Kongen sagde Ja. Ulf var en Mand, der sjelden vejede sine Ord, og hverken i Ord eller paa anden Maade skaanede nogen, men tillige meget driftig i Regjeringsforretningerne; man har en lang Fortælling om ham. Han var den mægtigste Mand i hele Danmark, næst efter Kongen. Hans Søster Gyda var gift med Gudine Jarl Ulfnadsøn; deres Sønner vare: Harald, Konge i England, Toste Jarl, Valthjof Jarl, Møre-Kaare Jarl, og Svend Jarl. De havde en Datter Gyda, som var gift med den engelske Konge Edvard den Hellige.

150. Da Kongen og Jarlen spillede Skak, begik Kongen en stor Fejl; Jarlen slog da en af hans Ridderer[1], men Kongen tog Brikken tilbage, og sagde han skulde trække om. Derover blev Jarlen vred, stødte Skakbrædtet ned, stod op og gik bort. „Løber du nu Ulf hin Rædde?" sagde Kongen. Jarlen vendte sig om ved Døren, og svarede: „Længer vilde du have løbet ved Helgeaa, hvis du havde kunnet; den Gang kaldte du mig ikke Ulf hin Rædde, da jeg med mine Skibe kom dig til Hjælp, da de Svenske pryglede eder

[1]) Springere.

som Hunde. Derpaa gik Jarlen sin Vej, og gik i Seng. Kort efter begav Kongen sig til Ro. Men næste Morgen, da Kongen blev paaklædt, sagde han til sin Skosvend: „Gak du hen til Ulf Jarl," sagde han, „og dræb ham!" Svenden gik, og var borte i nogen Tid, og kom tilbage. Da sagde Kongen: „Dræbte du Jarlen?" „Nei, Herre," svarede Svenden, „thi han var gaaet hen til Luciekirke."

151. En Mand ved Navn Ivar den Hvide, norsk af Fødsel, var Kong Knuds Herbergsmand og Hirdmand. Kongen sagde til ham: „Gak hen og dræb Ulf Jarl!" Ivar gik til Kirken, og heelt op i Koret, og gjennemborede Ulf Jarl, saa han døde paa Stedet. Derpaa gik han tilbage til Kongen, og havde det dragne Sværd i sin Haand. Kongen spurgte: „Dræbte du Jarlen?" Han svarede: „I dette Øjeblik dræbte jeg ham." „Deri gjorde du vel," sagde Kongen. Men da Jarlen var dræbt, lode Munkene Kirken lukke; dette blev sagt til Kongen, hvorpaa han sendte Bud til Munkene, og befalede dem at lukke Kirken op, og holde Gudstjeneste. De adløde Kongens Befaling; men da han kom til Kirken, henlagde han saa meget Jordegods til den, at det udgjorde et stort Herred, hvorved denne By kom sig meget. Siden red Kongen til sine Skibe, og blev liggende der længe om Høsten med en meget stor Hær.

152. Da Kongerne Olaf og Qnund spurgte, at Kong Knud var sejlet til Øresund, og laae der med sin Hær, holdt de Huusthing, paa hvilket Kong Olaf sagde, at det nu var gaaet efter hans Formodning, at Kong Knud ikke vilde blive længe liggende i Helgeaa;

„og saaledes haaber jeg," sagde han, „at det i flere Ting vil gaae efter min Formodning i Forhandlingerne imellem os og Knud; han har nu mindre Mandskab hos sig, end han havde i Sommer, og han vil længer hen have endnu færre, thi de have ligesaa lidet, som vi, Lyst til at ligge paa Skibene længer ud paa Høsten; vi ville faae Sejer, naar vi ikke mangle Mod til at angribe dem; det gik saaledes i Sommer, at vi havde færre Folk, og tilføjede dem dog Tab baade paa Gods og Mænd." Men de Svenske sagde, det var ikke raadeligt, at bie der til Vinteren kom, hvormeget end Nordmændene opmuntrede dertil; de kunde ikke vide, hvilken Isgang der vilde blive, da hele Havet ofte frøs til om Vinteren; „vi vil derfor," sagde de, „tage hjem, og ikke blive her længer." De Svenske gjorde saaledes megen Støj, og talte i Munden paa hverandre. Det blev Enden paa Raadslagningen, at Kong Önund drog bort med alle sine Folk, men Kong Olaf blev tilbage.

153. Imedens Kong Olaf laae paa dette Sted, holdt han ofte Samtale og Raadslagning med sine Folk. En Nat havde Egil Hallsen Vagt paa Kongens Skib, og en anden Mand, som hed Tove Valgautsen, en Mand fra Vestergotland af fornem Slægt. Medens de nu sade paa deres Vagthold, hørte de en stærk Graad og Klynken, og saae at der sade nogle fangne Folk, som om Nætterne vare bundne oppe paa Landet. Tove sagde, at han gad ikke hørt paa deres Klynken, og sagde til Egil, om de ikke skulde gaae op og løse dem, og lade dem løbe deres Vej; dette gjorde de ogsaa virkelig, gik hen og skare deres Baand over, og lode alle

disse Folk løbe deres Vej. Men denne Gjerning mishagede meget Krigsfolkene, og Kongen selv blev saa vred, at de nær vare komne i Ulykke derover; og da Egil siden blev syg, vilde Kongen i lang Tid ikke komme hen at see til ham, førend adskillige Mænd fik Egil til at fortryde, at han havde gjort noget, der mishagede Kongen. Han bad da Kongen om Forladelse, og denne tilgav ham omsider. Kong Olaf lagde derpaa sine Hænder paa Egils Side, der hvor Pinen var, og sang sine Bønner, da hørte Pinen strax op, og Egil kom sig. Tove blev ogsaa siden forligt med Kongen, efter hvad man siger, paa det Vilkaar, at han skulde faae sin Fader til at begive sig til Kong Olaf. Valgant var den arrigste Hedning, men Kong Olaf fik ham dog overtalt til at antage Kristendommen; han døde strax efter at han var døbt. Kong Olaf holdt nu Samtale med sine Folk, og spurgte Høvdingerne til Raads, hvad de skulde gjøre. Men der var kun liden Enighed, hvad den ene fraraadte, anbefalede den anden, og de talte længe derom frem og tilbage. Der vare altid nogle af Kong Knuds Spejdere der i Hæren, hvilke gave sig i Tale med mange af Kongens Mænd, og tilbøde dem Penge og Venskab paa Kong Knuds Vegne, hvorved mange lode sig overtale, og gave Forsikring om at ville blive Kong Knuds Mænd, og at holde ham Landet til Haande, hvis han kom til Norge; om mange blev dette bekjendt, skjønt det i Begyndelsen skete i Smug; nogle toge da strax mod Pengegaver, andre fik Løfte derpaa, men en stor Mængde havde allerede forhen modtaget store Venne-

gaver af ham; thi det kunde man med Sandhed sige om Kong Knud, at naar der kom Mænd til ham, som han ansaae for dygtige i nogen Henseende, og de vilde tjene ham, da gav han dem Hænderne fulde af Penge, hvoraver han blev meget vennesæl; denne sin Gavmildhed viste han især mod Fremmede, og allermest mod dem, som kom fra de fjerneste Steder.

154. Kong Olaf holdt ofte Stævner med sine Mænd, og spurgte dem til Raads, men da han fandt, at den ene raadte eet, den anden et andet, fattede han Mistanke om, at der maatte være nogle iblandt dem, der raadede andet, end hvad der var ham tjenligst, og at mange ikke viste ham den Troskab, de burde. Der vare mange, som bleve ved med, at man skulde benytte den gode Vind, og sejle til Øresund og derfra til Norge; de Danske, sagde de, vilde ikke vove at anfalde dem, skjønt de laae paa deres Vej med en stor Hær. Men Kong Olaf var saa forstandig en Mand, at han vel indsaae, dette var umuligt; han vidste jo ogsaa, at Olaf Tryggvesøn, da han med faa Folk gav sig i Slag med de Danske, havde faaet andet at føle, end at disse ikke torde slaaes; han vidste desuden, at der vare mange Nordmænd i Kong Knuds Hær; han frygtede desaarsag for, at de, som tilraadte sligt, vare Kong Knud mere hengivne, end ham. Han tog derfor den endelige Bestemmelse, at de Mænd skulde gjøre sig færdige, som vilde følge med ham, og drage landvejs igjennem Gøtland til Norge, men Skibene og hvad andet Gods de havde, som de ikke kunde føre med sig, vilde han sende op i Sverrig, og der lade det forvare indtil videre.

155. Harek fra Thjotta svarede Kongen saaledes: „Det er let at see, at jeg ikke til Fods kan komme til Norge; jeg er nu en gammel Mand, og ikke ret rørig eller vant til at gaae; jeg vil ogsaa kun nødig forlade mit Skib, efterat have anvendt saa meget paa det og dets Tiltakling, og det skulde gaae mig nær, hvis jeg skulde efterlade mine Fjender det.“ Kongen svarede: „Drag du kun med os, Harek; vi skulle bære dig, hvis du ikke kan gaae.“ Da kvad Harek:

Jeg nu har besluttet
Heller paa mit Langskib
Over Havet at fare,
End at gaae gjennem Landet;
Om end i Øresund den
Gjæve Konning Knud med
Sine Skibe ligger,
Folk min Raskhed kjende.

Derpaa lod Kong Olaf alting gjøre færdig til sin Reise; hans Mænd havde deres Gangklæder og Vaaben paa, men alle de Heste, de kunde faae, belæssede de med deres andre Klæder og Løsøre. Skibene sendte han nogle Mænd med, som skulde føre dem til Kalmar, hvor de satte dem op paa Landet, og ligeledes bragde Skibsredskaberne og anden Ladning i Forvaring. Men Harek blev ved sin Beslutning, at oppebie Bør, og sejlede derpaa vester forbi Skaane, indtil han kom til Holar. Det var om Aftenen, og han havde god Vind; han lod Seil og Master tage ned, og hele Skibet ovenfor Vandet betrække med graae Tjeldinger, og lod roe i nogle Rum for og bag, men de fleste Mænd lod han

sætte sig lavt nede i Skibet. Nu saae Kong Knuds Vagter det, og talte til hverandre om, hvad det kunde være for et Skib, og formodede det maatte være ladet med Salt eller Sild, da de kun saae en lille Besætning, og der vare kun faa, som roede, men Skibet forekom dem graat og ubeget, som om det kunde være forbrændt af Solen; de bemærkede ogsaa, at det stak dybt. Men saasnart Harek var kommen frem i Sundet, forbi Flaaden, lod han Masterne rejse, og lod hisse et sneehvidt Sejl med blaae Striber. Da talte Kong Knuds Mænd om Skibet, som sejlede der, og sagde, man skulde snart troe, at det var Kong Olaf, der sejlede; men Kong Knud sagde, at Kong Olaf var altfor klog en Mand til, at han med eet Skib skulde vove sig igjennem Kong Knuds Flaade, og at det var rimeligere, det maatte være Harek fra Thjotta eller en anden hans Lige; derfor have mange meent, at Kong Knud var vidende om Hareks Rejse, og at han ikke vilde have vovet sig paa den, hvis der ikke forhen havde været Venskab imellem dem, og dette syntes ogsaa siden at bekræftes, da der virkelig sluttedes Venskab imellem Kong Knud og Harek. Harek digtede denne Vise, da han sejlede nord forbi Vejes:

Lad os Skibet styre
Udenom Øen, ej skal
Kvinden i Lund, og ikke
Danske Møer os udlee,
For at jeg ej om Høsten
Paa mit Skib ad Havets
Flade Veje tilbage
Torde til Hjemmet fare.

Harek fortsatte da sin Rejse, indtil han kom op til Helgeland, og hjem til sin Gaard paa Thjotta.

156. Kong Olaf rejste først igjennem Smaaland, og derpaa ind i Vester-Gøtland, drog stille og fredelig frem, og fik god Befordring af Indbyggerne; han drog derfra videre til han kom ned i Vigen, og derpaa nord efter igjennem denne til Sarpsborg; her standsede han, og lod berede for sig til Vintersæde. Derpaa gav han de fleste af sine Krigsfolk Hjemlov, men beholdt nogle af Leensmændene hos sig efter eget Tykke; blandt andre vare alle Arnesønnerne hos ham, dem agtede han mest. Da kom ogsaa Geller Thorkelsøn til ham, der Sommeren før var kommen fra Island, som tilforn er berettet.

157. Sigvat Skald havde opholdt sig længe hos Kong Olaf, som forhen er skrevet, og Kongen havde gjort ham til sin Staller. Sigvat talte ikke godt for sig i ubunden Tale, men Skaldskab var ham saa medgivet, at Vers kom ham ligesom af sig selv paa Tungen. Han havde været paa en Handelsrejse i Valland, og kom paa denne Rejse til England, hvor han besøgte Kong Knud, og fik af ham Lov til at rejse til Norge, som foran er fortalt; da han kom til Norge, begav han sig strax til Kong Olaf, og gik for ham, da han just sad til Bords. Han hilste Kongen; denne saae paa ham, og tav. Sigvat kvad:

Hid vi til Hjemmet, dine
Hofsinder, ere komne,
Agt paa mit Kvad, o Drot! man
Høre, hvad jeg fremfører!
Folke-Konge! bestem nu

Sæde før os i Hallen,
Lige kjær hos disse
Mænd er os hele Salen.

Da sandedes det gamle Ord, at mange ere Kongens Øren; Kong Olaf havde nemlig faaet Underretning om Sigvats Rejser og hans Ophold hos Kong Knud. Kong Olaf sagde til ham: „Jeg veed ikke nu, om du har i Sinde at være min Staller, eller om du ikke er bleven Kong Knuds Mand?" Sigvat kvad:

Den paa kostbare Ringe
Gavmilde Knud mig spurgte,
Om jeg tjene ham vilde
Som den modige Olaf;
Jeg ham svarede, at jeg
Een Drot ad Gangen burde
Have, saa det sig sømmed
Mig som mange andre.

Da sagde Kong Olaf, at Sigvat skulde tage Sæde der, hvor han plejede, og som han før havde haft; og Sigvat vandt snart Kongens Kjærlighed i samme Grad, som før.

158. Erling Skjalgsøn og hans Sønner havde om Sommeren været i Kong Knuds Hær og i Hakon Jarls Følge; Thorer Hund var ligeledes i megen Anseelse. Da Kong Knud spurgte, at Kong Olaf var draget landvejs til Norge, opløste han Ledingen, gav alle sine Mænd Hjemlov, og lod berede for sig til Vintersæde i Danmark. Da var der i Danmark en stor Mængde Fremmede, baade Englænder og Nordmænd, og fra endnu flere Lande, som havde været i Kongens Hær om Sommeren. Erling Skjalgsøn sejlede om

Høsten til Norge med alle sine Folk, og fik anseelige Foræringer af Kong Knud ved Skilsmissen; Thorer Hund blev derimod hos Kong Knud. Med Erling reiste ogsaa Kong Knuds Sendebud til Norge, hvilke førte en stor Mængde Penge med sig, og om Vinteren reiste rundt omkring i Landet og udbetalte de Penge, som Kong Knud havde lovet adskillige, for at de skulde staae ham bi; men foruden det gave de ogsaa mange andre Folk Penge, hvem der lode sig kjøbe til at være Kong Knuds Venner; til disse deres Reiser havde de Understøttelse af Erling. Følgen deraf var, at en stor Mængde Mænd gave sig i Venskab med Kong Knud, og lovede at hjælpe ham og at gjøre Kong Olaf Modstand; nogle af dem lagde slet intet Dølgsmaal derpaa, men de allerfleste holdt det hemmeligt for Almuen. Kong Olaf fik Underretning derom, da der vare mange, som kunde fortælle ham det, og der blev megen Tale derom iblandt hans Hirdmænd. Sigvat Skald kvad:

Kongens Fjender gaae blandt
Folk med aabne Punge,
Byde Guld for Drottens
Hoved, som ej bør sælges,
Det enhver kan vide,
At han gaaer til det mørke
Helvede, om han sin hulde
Herre for Guldet sælger.

Og fremdeles kvad han:

Heel sørgelig den Handel
For Himlen var, da de som
Viis Konge stærkt forfulgte
Med Sværd ham svige vilde.

Der blev da ogsaa omtalt og gjentaget, hvor ilde det skikkede sig for Hakon Jarl, med væbnet Magt at drage mod Kong Olaf, der havde skjænket ham Livet, da Jarlen var faldet i hans Hænder; men Sigvat var en stor Tilhænger af Jarlen, og da han hørte, der blev talt ilde om ham, kvad han:

Hørde Kongens Mænd da
Altfor meget Jarlen
Føjed, den Gang for Olafs
Liv de Penge toge;
Derfor blive hans høje
Hofsinder beskyldte,
Bedre det var, at alle
Fri for Svig vi vare.

Kong Olaf gjorde et stort Gjæstebud om Julen, og der vare komne mange Stormænd til ham. Den syvende Dag i Julen gik Kongen ledsaget af nogle Mænd, og Sigvat, som fulgte ham Dag og Nat, var ligeledes med; de gik hen i et Huus, hvor Kongens Klenodier gjemtes; han havde den Gang, som han plejede, gjort en stor Anretning, og vilde hente Klenodier til at uddele om Aftenen paa ottende Dag i Julen. Der i Huset stode mange guldbeslagne Sværd; Sigvat kvad da:

Guldbeslaaede Sværde
Stande der, vi dem rose,
Hærførerens Yndest
Bedst er for os alle;
Gjæve Fyrste! om eet du
Skalden give vilde,

Gjerne jeg det modtog,
Jeg dig fordum fulgte.

Kongen tog et Sværd, og gav ham; dets Haandfang var guldbelagt, og ligeledes Hjaltet; det var et kosteligt Klenodie, men denne Foræring vakte da ogsaa Misundelse, som man siden fik at høre. Strax efter Julen begyndte Kong Olaf sin Reise til Oplandene, thi han havde mange Folk hos sig, men af Indtægterne nord fra Landet vare ingen komne til ham om Høsten, da der havde været Leding ude om Sommeren, og derpaa havde Kongen anvendt alt hvad han havde faaet; der vare heller ingen Skibe, paa hvilke han med sine Folk kunde seile nord i Landet; alt hvad han hørte nordfra, lød desuden ikke meget fredsommeligt, saa det vilde være voveligt at begive sig derhen, naar han ikke havde mange Krigsfolk med sig. Derfor tog Kongen den Beslutning at drage til Oplandene, uagtet der ikke var gaaet saa lang Tid efter at han havde været der paa Gjæsteri, som Loven foreskrev, og Kongerne plejede at iagttage. Men da Kongen kom til Oplandene, bøde Leensmændene og de rige Bønder ham til sig, og lettede ham derved Omkostningerne.

159. Der var en Mand, ved Navn Bjørn, af anseelig Slægt; han var en Ven og Bekjendt af Dronning Astrid, og noget i Familie med hende; hun havde skaffet ham et Fogderi i Øvre-Hedemarken, og han havde ligeledes Befaling over Østerdalene. Kongen holdt ikke af Bjørn, der heller ikke var vel lidt af Bønderne. Det havde tildraget sig i den Bygd, Bjørn forestod, at der ved Høstens Tid skete mange Tyverier, saa at Nød og Faar og andre Kreature bleve borte.

Bjørn lod da tilsige til Thing, og lyste efter det Bortkomne, og sagde, at rimeligviis bleve saadanne Skarnsgjerninger begaaede af dem oppe i Skovbygderne, der boede langt fra andre Folk, hvorved han sigtede til Indbyggerne i Østerdalene; thi Gaardene i denne Bygd laae meget adspredte ved Søerne eller paa oprydede Steder i Skovene, men der laae kun faa Bygder sammen.

160. Der boede en Mand, ved Navn Rød, i Østerdalene; hans Kone hed Ragnhild; deres Sønner, Sigurd og Dag, vare haabefulde Ynglinger. Disse vare tilstede paa Thinget, og talte paa Daleboernes Vegne og fralagde dem den gjorte Beskyldning. Bjørn syntes, at de sloge vel stort paa, og opførte sig for prægtig i Vaaben og Klæder; han vendte da sin Tale imod disse Brødre, og lod ikke utydelig forstaae, at de vel selv havde gjort det; men de benægtede det, og dermed opløstes Thinget. Kort efter kom Kong Olaf til Fogeden Bjørn med sine Folk, og var der paa Gjæsteri; da blev dette Klagemaal forebragt Kongen, og Bjørn sagde, at Røds Sønner maatte man snarest mistænke for saadanne Ugjerninger; der blev da sendt Bud efter dem, men Kongen erklærede, at de ikke saae ud som Tyve, og frikjendte dem for slige Beskyldninger. De indbøde Kongen til deres Fader, og til at blive der paa Gjæsteri i tre Dage med alle hans Folk. Bjørn søgte at afholde Kongen fra denne Reise, men denne reiste alligevel. Hos Rød var et meget anseeligt Gjæstebud. Kongen spurgte, hvor Rød og hans Kone vare fra? Rød sagde, at han var en svensk Mand, rig og af anseelig Slægt; „jeg rømte bort derfra," sagde

han, „med denne Kone, som jeg siden har haft; hun er Søster til Kong Ring Dagsøn." Da kjendte Kongen godt begges Familie. Han fandt, at baade Fader og Sønner vare forstandige Mænd, og spurgte dem efter deres Idrætter. Sigurd sagde, at han forstod at udregne Tiden, skjønt hverken Sol eller Maane vare at see, og at han kunde udtyde Drømme. Kongen prøvede ham i disse Idrætter, og fandt, at han havde sagt sandt. Dag angav som sin Idræt, at han kunde kjende hvert Menneskes Dyder og Lyder, som kom ham for Øje, naar han var ret opmærksom. Kongen bad ham da at sige, hvilken Sindsfejl han kunde opdage hos ham. Dag anførte noget, som Kongen troede han havde Ret i. Da spurgte Kongen om Fogeden Bjørn, hvilken Lyde han havde. Dag sagde, at Bjørn var en Tyv, og angav tillige hvor Bjørn paa sin Gaard havde skjult baade Been og Horn og Huder af de Nød, han havde stjaalet Høsten tilforn; „han selv er," sagde Dag, „skyldig i alle de Tyverier, som bleve begaaede forrige Høst, og som han har beskyldt andre for;" og tillige angav han alle de Steder, hvor Kongen skulde lade lede. Da Kongen forlod Rød, fik han ved Afskeden store Vennegaver, og Røds Sønner fulgte med ham. Kongen drog først til Bjørn, og fandt, at alt hvad Dag havde sagt, virkelig forholdt sig saa; derpaa maatte Bjørn rømme Landet, og maatte han takke Dronningen for, at han beholdt Liv og Lemmer.

161. Thorer, en Søn af Olver paa Egge, Kalf Arnesøns Stifsøn og Thorer Hunds Søstersøn, var en smuk, velvoxen og stærk Mand, den Gang atten Aar gammel; han havde gjort et godt Giftermaal paa

Hedemarken, og faaet mange Penge med sin Hustru; han holdtes for en vennesæl Mand, og vel skikket til Høvding. Denne Mand bød Kongen med hans Folk hjem til sig til Gjæstebud; Kongen tog mod hans Tilbud, drog til ham, og blev beværtet paa det prægtigste og med de mest udsøgte Ting. Kongen og hans Mænd talte med hverandre om, hvor herligt alting her passede det ene til det andet, Gaardens Bygning, Bohskabet, Bordtøjet og Drikken, og endelig Manden selv, som holdt Gjæstebudet. Men Dag talte intet eller kun lidet. Kong Olaf plejede at holde Samtaler med Dag, spurgte ham om forskjellige Ting, og fandt, at han altid havde Ret, hvad enten det gjaldt forbigangne Ting eller noget, som endnu stod for, hvorfor Kongen satte megen Lid til hans Ord. Kongen kaldte ham nu i Eenrum med sig, talte med ham om allehaande Ting, og drejede endelig sin Tale hen paa Thorer, og roste for Dag, hvilken net Mand denne var, som beværtede dem saa anseelig. Dag indlod sig ikke meget derpaa, men gav Kongen Ret i hvad sagde. Da spurgte Kongen, hvad for Lyder Thorer havde. Dag svarede, at han troede Thorer havde en god Tænkemaade, hvis han virkelig var saa god, som han syntes i Almuens Øjne. Kongen befalede Dag, at svare oprigtig paa hans Spørgsmaal, og sagde, at det var hans Skyldighed. Da svarede Dag: „Saa maa du tilstaae mig, Konge, at jeg raader for Straffen, naar jeg skal angive Brøden." Kongen sagde, at han vilde ikke skyde sine Domme under anden Mand, men Dag skulde kun sige hvad han spurgte om. Dag svarede: „Højt er Herrebud; den Lyde finder jeg hos Thorer,

som mangen anden kan have, at han er en altfor pengebegjerlig Mand." „Er han Tyv eller Ransmand?" sagde Kongen. „Nej," svarede Dag. „Hvad da?" sagde Kongen. Dag svarede: „Han har for Penge forraadt sin Herre, thi han har ladet sig bestikke af Kong Knud til at svige eder." Kongen svarede: „Hvorledes beviser du det?" Dag svarede: „Han bærer en svær Guldring paa sin højre Arm ovenfor Albuen, hvilken Kong Knud har givet ham, og som han lader ingen see." Derefter endte de deres Samtale, og Kongen var meget vred. Da nu Kongen sad over Bord, og man havde drukket en Stund, og alle vare meget muntre, og Thorer gik for Borde, lod Kongen ham kalde hen til sig, hvorpaa Thorer gik tæt hen ved Bordet, og lagde Hænderne derpaa. Kongen sagde: „Hvor gammel er du, Thorer?" „Atten Aar," svarede denne. Kongen svarede: „Du er en stor Mand, Thorer, af din Alder, og velskabt;" og i det samme tog han ham ved den højre Arm og strøg ham med Haanden op over Albuen. Thorer sagde: „Tag sagte der paa min Arm, jeg har en Byld paa den." Kongen holdt stille med sin Haand, mærkede, der var noget Haardt under, og sagde derpaa: „Veed du ikke nok, at jeg er Læge, lad mig see Bylden!" Thorer mærkede nu nok, det kunde ikke nytte at ville skjule det; han tog derfor Ringen og viste den frem. „Er det Kong Knuds Foræring?" spurgte Kongen. Thorer sagde, at han kunde ikke nægte det. Derpaa lod Kongen ham gribe og sætte i Jern; med Kalf gik til, bad om Fred for ham, og bød Penge for ham; flere Mænd understøttede hans Bøn, og tilbøde ligeledes deres Gods.

Men Kongen var saa vred, at ingen kunde komme til Orde hos ham, og sagde, at Thorer skulde lide den Straf, han havde tiltænkt ham. Siden lod han Thorer dræbe. Men denne Gjerning blev ilde anseet baade der i Oplandene, og ikke mindre i Throndhjem, hvor Thorer havde sin meste Slægt. Ølvers Søn Grjotgard, Thorers Broder, som var den ældste af de Brødre, og ligeledes var en ypperlig Mand, og havde et stort Følge med sig, opholdt sig den Gang paa Hedemarken. Da han spurgte sin Broders Henrettelse, gjorde han Anfald paa de Steder, hvor Kongens Mænd eller Gods var, og underkiden holdt han til i Skovene eller andre Smuthuller. Men saasnart Kongen erfarede denne Ufred, lod han udspejde alle hans Foretagender, og fik saaledes at vide, at Grjotgard havde taget sit Opholdsted om Natten ikke langt fra det Sted, hvor Kongen var. Kong Olaf drog derfor strax derhen om Natten, kom der endnu før Dag, og lod sine Mænd omringe Stuen, hvor Grjotgard var med sine Folk; de vaagnede ved den Støj, Mændene gjorde, og ved Vaabenbraget, grebe strax til Vaaben, og Grjotgard løb ud i Forstuen. Han spurgte, hvem der anførte disse Folk; man sagde ham, det var Kong Olaf; han spurgte, om Kongen kunde høre hans Ord. Kongen stod ved Døren, og sagde, at Grjotgard kun skulde sige hvad han vilde: „jeg hører dine Ord,“ sagde Kongen. Grjotgard sagde: „Om Naade vil jeg ikke bede,“ og løb i det samme ud med sit Skjold over Hovedet og draget Sværd i Haanden; men det var endnu ikke saa lyst, at han ret kunde see; han stødte efter Kongen, men ramte Arnbjørn Arnesøn, saa Stødet

